



NORMATIIVAKTE TSIVIILÕIGUSE ÜLDOSAST

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

Tsiviilõiguse ja -protsessi kateeder

NORMATIIVAKTE TSIVIILÕIGUSE ÜLDOSAST

Koostajad: P. Kask, H. Pisuke, P. Varul

TARTU 1989

Kinnitatud õigusteaduskonna nõukogus 22. märtsil 1989.a.

KUSTUTATUD

hch.
Tartu Ülikooli
Raamatukogu

10172

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ ПО ОБЩЕЙ ЧАСТИ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА.
Составители Пеэтер Каск, Хейки Пизукке,
Пауль Варул.
На эстонском языке.
Тартуский государственный университет.
СССР, 202400, г.Тарту, ул.Ülikooli, 18.
Vastutav toimetaja H. Pisuks.
Paljundamisels antud 14.04.1989.
Formaat 60x84/16.
Rotatoripaber.
Masinakiri. Rotaprint.
Tingtrükipoognaid 17,21.
Argestuspoognaid 17,06. Trükipoognaid 18,5.
Trükiarv 500.
Tell. nr. 323.
Hind 52 kop.
TRÜ trükikoda. BSV, 202400 Tartu, Tiigi t. 78.

Eessõna

Käesolev normatiivaktide kogumik on abimaterjaliks Nõukogude tsiviilõiguse üldosa õppimisel. Kogumikku on valitud aine programmi seisukohalt lähtudes üksnes olulisemat tähtsust omavad aktid, täiendavaid materjale antakse loengute ja praktikumide käigus.

Lisaks normatiivaktidele on kogumikku paigutatud ka mõned NSVL ja ENSV Ülemkohtu Plenumite määrused, samuti hankelepingu näidis.

Aktid on kehtivad seisuga 1.märts 1989.a.

Koostajad tänavad E.Laasi ja K.Sellit, kelle tehnilisel kaasabil see kogumik teoks on saanud.

Koostajad

I ÜLDKÜSIMUSED

NSV LIIDU SEADUS

30. juunist 1987.a.

RIIKLIKUST ETTEVÖTTEST (KOONDISEST)

NSVL ÜT.- 1987.-N°26.-Art.385

Käesolev seadus määrab kindlaks riiklike sotsialistlike ettevõtete (koondiste) majandustegevuse majanduslikud ja õiguslikud alused kooskõlas NSV Liidu konstitutsiooniga, tugevdab tootmisvahendite riiklikku (üldrahvalikku) omandit tööstuses, ehituses, agrotööstuskompleksis ja muudes majandusharudes, laiendab töökollektiivide võimalusi osaleda selle omandi efektiivses kasutamises, ettevõtete ja koondiste juhtimises ning riigi- ja ühiskonnaasjade lahendamises. Seadus süvendab tsentralismialgeid rahvamajanduse kui ühtse teraviku arendamise tähtsaimate ülesannete lahendamisel, näeb ette majanduslike juhtimismeetodite tõhustamise, täieliku isemajandamise ja enesefinantseerimise kasutamise, omavalitsuse demokraatlike aluste laiendamise ja arendamise, määrab kindlaks ettevõtete (koondiste) ning riigivõimu- ja valitsemisorganite suhted.

I

ETTEVÖTE (KOONDIS) ON RAHVAMAJANDUSE PÕHILÜLI

§ 1. Riiklik ettevõtte (koondis) ja selle ülesanded

1. Riiklikud ettevõtted (koondised) on koos kooperatiivsetega ühtse rahvamajanduskompleksi põhilüli. Ettevõtted (koondised) etendavad peamist osa riigi majandusliku potentsiaali arendamises ning ühiskondliku tootmise kõrgeima eesmärgi saavutamises sotsialismi ajal — inimeste kasvavate ainelist ja vaimsete vajaduste kõige täielikumaks rahuldamises.

Käesolev seadus määrab kindlaks riiklike ettevõtete ja koondiste (edaspidi nimetatakse neid ainult ettevõteteks, välja arvatud juhud, kui kõne all on koondise iseärasused) korralduse ja tegevuse alused ning õigusliku seisundi.

2. Riikliku ettevõtte töökollektiiv, peremehena kasutades üldrahvalikku omandit, loob ja rohkendab rahva vara ning tagab ühiskonna, kollektiivi ja iga töötaja huvide ühitamise. Ettevõtte on sotsialistlik kaubatootja, ta valmistab ja realiseerib toodangut, teeb töid ja osutab teenuseid vastavalt plaanile ja lepingutele täieliku ehk täisisemajandamise, enesefinantseerimise ja omavalitsuse alusel, ühitades tsentraliseeritud juhtimist ettevõtte iseseisvusega.

Ettevõtte arendab oma tegevust tööstuses, põllumajanduses, ehituses, veonduses, sides, teaduses ja teadusteeninduses, kaubanduses, materiaal-tehnilises varustamises, teenindussfääris ja muudes rahvamajandusharudes. Olenemata oma profiilist toodab ettevõtte tarbekaupu ja osutab inimestele tasulisi teenuseid. Ta võib üheaegselt arendada mitut liiki tegevust (põllumajanduslikku ja tööstuslikku,

tööstuslikku ja kaubanduslikku, tööstuslikku ja ehitustegevust, teaduslikku ja tootmistegevust jms.).

Ettevõtte on juriidiline isik, ta kasutab õigusi ja täidab kohustusi, mis on seotud tema tegevusega; tema kasutuses on omaette osa üldrahalikust omandist ja tal on iseseisev bilanss.

3. Ettevõtte peaülesanne on igati rahuldada rahvamajanduse ja kodanike ühiskondlikke vajadusi, andes neile heade tarbimisomadustega ja kvaliteetset toodangut, tehes töid ja osutades teenuseid minimaalsete kulutustega, suurendada oma panust riigi sotsiaalse ja majandusliku arengu kiirendamisse ning tagada sel viisil oma kollektiivi ja tema liikmete heaolu tõus.

Tarbija nõudmised on ettevõttele kohustuslikud, nende täielik ja õigeaegne rahuldamine on aga iga töökollektiivi tegevuse kõrgeim eesmärk ja kohustus.

Oma peaülesande täitmiseks ettevõtte tagab:

tootmise arengu ja selle efektiivsuse tõusu, tootmise igakülgse intensiivistamise, teaduslik-tehnilise progressi kiirendamise, tööviljakuse tõusu, ressursside säästmise, kasumi (tulu) suurenemise;

kollektiivi sotsiaalse arengu, sotsiaalsfääri ajakohase materiaalbaasi kujundamise, kõrgtootlikuks tööks soodsate võimaluste loomise, töö järgi jaotamise ja sotsiaalse õigluse põhimõtte järjekindla elluviimise, inimest ümbritseva looduskeskkonna kaitsmise ja parandamise;

töökollektiivi omavalitsuse, mis paneb kõik töötajad tundma sügavat isiklikku huvi üldrahaliku omandi peremeheliku kasutamise vastu, tundma loomulikku kaasvastutust kollektiivi ja riigi asjade eest.

§ 2. Ettevõtte tegevuse põhimõtted

1. Ettevõtte tegevus rajaneb majandusliku ja sotsiaalse arengu riiklikul plaanil kui Kommunistliku Partei ja Nõukogude riigi majanduspoliitika elluviimise tähtsaimal vahendil. Juhindudes kontrollarvudest, riiklikest tellimustest ning teaduslikult põhjendatud pikaajalistest majandusnormatiividest ja limiitidest, samuti tarbijate tellimustest, töötab ettevõtte iseseisvalt välja ja kinnitab oma plaanid, sõlmib lepingud.

2. Ettevõtte tegutseb täisisemajandamise ja enesefinantseerimise põhimõtetel. Ettevõtte tootmis- ja sotsiaaltegevus ning töö tasustamine toimub töökollektiivi enda teenitud summadest. Toodangu (tööde, teenuste) müügist saadud sissetulekust katab ettevõtte kõik oma materiaalsed kulud. Kasum või tulu on ettevõtte majandustegevuse üldistav näitaja. Ettevõtte peab kasutama osa kasumist (tulust) selleks, et täita kohustused eelarve, pankade ja kõrgemalseisvate organite ees. Ülejäänud osa jääb täielikult tema käsutusse ja moodustab koos töötasusummadega kollektiivi isemajandamistulu, mis on ettevõtte tegevuse arendamise allikas.

3. Ettevõtte tegutseb täisisemajandamise ja enesefinantseerimise tingimustes kooskõlas sotsialistliku omavalitsuse põhimõttega. Töö-

kollektiiv, kes on ettevõttes täieõiguslik peremees, otsustab iseseisvalt kõik tootmisalase ja sotsiaalse arengu küsimused. Saavutused ja vajakajäämised ettevõtte töös avaldavad otsest mõju kollektiivi isemajandamistulu suurusele ja iga töötaja heaolule.

4. Ettevõtte tegutsevad omavahelises majanduslikus võistluses; see on tähtsaim sotsialistliku võistluse vorm, mille eesmärk on vähimate kulutustega kõige täielikumalt rahuldada tarbijate vajadused efektiivse, kvaliteetse ja konkurentsivõimelise toodangu (tööde, teenuste) järele. Ettevõtte, kes tagab parema toodangu (tööde, teenuste) tegemise ja realiseerimise väiksemate kulutustega, saab suuremat isemajandamistulu ning eeliseid tootmisalases ja sotsiaalses arengus ning töötajate töö tasustamises.

Riik kasutab plaanimist, projekteerimis- ja tootmisvõistluste korraldamist, finants- ja krediidihoobasid ning hindu ettevõtete majandusliku võistluse igakülgselt edendamiseks, piirates nende kui mingit liiki toodangu (tööde, teenuste) tegijate monopolset seisundit.

5. Ettevõtte tegutseb sotsialistliku seaduslikkuse alusel. Täisisemajandamise ja enesefinantseerimise tingimustes antakse talle suured õigused, mille kasutamise võimaluse tagab riik. Käesoleva seadusega kehtestatud ülesannete ja volituste realiseerimise huvides on ettevõttel õigus teha omal algatusel kõiki otsuseid, kui need ei ole vastuolus kehtiva seadusandlusega.

Ettevõtte kannab täielikku vastutust riigi huvide ja kodanike õiguste järgimise, sotsialistliku omandi säilitamise ja rohkendamise, võetud kohustuste täitmise ning täisisemajandamise ja enesefinantseerimise tingimustes töötamiseks vajaliku rentaabluuse tagamise eest; ta tugevdab riiklikku ning tootmis- ja töödistsipliini.

Ettevõtte tegevus ei tohi rikkuda teiste ettevõtete ja organisatsioonide normaalseid töötingimusi ega halvendada kodanike elamisolusid.

6. Riik ei vastuta ettevõtte kohustuste täitmise eest. Ettevõtte ei vastuta riigi, samuti teiste ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kohustuste täitmise eest.

§ 3. Kollektiivi isemajandamistulu ning selle jaotamine ja kasutamine

1. Kollektiivi isemajandamistulu on ettevõtte tootmisalase ja sotsiaalse arengu ning töötasu allikas, see on ettevõtte käsutuses, kes kasutab seda iseseisvalt, ja seda ei tohi temalt ära võtta.

Ettevõtte võib kõrgemalseisva organi loal kasutada järgmisi isemajandamisvorme:

kasumi normatiivsel jaotamisel rajanev isemajandamine. Kasumist õiendatakse arveldused eelarve ja kõrgemalseisva organiga, tasutakse laenuprotsendid. Pärast neid arveldusi moodustunud jääkkasum jääb töökollektiivide käsutusse. Jääkkasumist moodustatakse normatiivide alusel tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fond; sotsiaalse arengu fond; materiaalse ergutamise fond või muud analoogilise otstarbega fondid. Palgafond võidakse moodustada puhastoodangu või muude toodangunäitajate normatiivide järgi. Sel juhul

koosneb kollektiivi isemajandamistulu palgafondist ja jääkkasumist; pärast materiaalse teaduse korvamist sissetulekust järele jääva tulu normatiivsel jaotamisel rajanev isemajandamine. Tulust õiendatakse arveldused eelarve ja kõrgemalseisva organiga, tasutakse laenuprotsendid, pärast mida moodustub kollektiivi isemajandamistulu. Ühtne palgafond saadakse kollektiivi isemajandamistulu jäägina pärast seda, kui tulust on moodustatud tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fond; sotsiaalse arengu fond või muud analoogilise otstarbega fondid, mis leitakse isemajandamistulust normatiivide järgi.

Ettevõttes võidakse moodustada finantsreserv ja valuutaeraldiste fond.

2. Ettevõtte kasutab palgafondi töötajate töö tasustamiseks olemasolevalt nende tööpanusest.

Materiaalse ergutamise fondi kasutatakse preemiate ja hüvituste maksmiseks, muul viisil töö ergutamiseks ning aineliseks abistamiseks.

Ettevõtte võib palgafondi ja materiaalse ergutamise fondi asemel moodustada töötasustamisfondi, mis on töötajatele nende töö tulemuste eest tehtavate kõigi väljamaksete ühtne allikas.

3. Tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi kasutab ettevõtte teaduslike uurimistööde ning katse- ja konstrueerimistööde finantseerimiseks, põhifondide uuendamiseks ja laiendamiseks nüüdistehnika tasemel, omakäibevahendite juurdekasvu tarvis, samuti muudeks tootmise arendamise eesmärkideks.

Ettevõtte kasutab iseseisvalt amortisatsioonieraldisi, mis suunatakse kehtestatud normatiivi järgi kas tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi või mõnesse muusse analoogilise otstarbega fondi.

4. Sotsiaalse arengu fondi kasutab töökollektiiv elamuehituseks, sotsiaal- ja kultuurfääri materiaal-tehnilise baasi igakülgseks tugevdamiseks, selle objektide ülalpidamiseks, massiliste tervistuse ja kultuuriürituste korraldamiseks ning muude sotsiaalsete vajaduste rahuldamiseks.

5. Ettevõtte on töökollektiivi nõusolekul õigus seadusandlusega kehtestatud piires suunata osa materiaalse ergutamise fondi (töötasustamisfondi) summadest sotsiaalse arengu fondi ning osa tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi summadest elamuehituseks.

6. Ettevõtte moodustab toodangu (tööde, teenuste) omahinna arvel normatiivi järgi remondifondi, mille summasid kasutatakse põhifondide igat liiki remondi tegemiseks.

§ 4. Ettevõtte materiaal-tehniline baas ja vahendid

1. Ettevõtte materiaal-tehnilise baasi ja vahendid, s. t. tema vara, moodustavad põhifondid ja käibevahendid, samuti muud materiaalsed väärtused ja rahasummad. Ettevõtte teostab selle vara valdamise, kasutamise ja kasutamise õigust.

Ettevõtte on kohustatud pidevalt tagama oma materiaal-tehnilise baasi taastootmist progressiivsel alusel ning efektiivselt kasutama tootmisvõimsusi ja põhifonde.

2. Tootmispotentsiaali täielikuks ärakasutamiseks seab ettevõtte sisse kahevahetuselise töörežiimi; unikaalsetel ja hinnalistel seadmetel ning seal, kus seda nõuavad tootmistingimused, kolme- või neljavahetuselise töörežiimi. Muud töörežiimi võib ettevõtte kasutada kõrgemalseisva organi loal, kooskõlastatult kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega ja vastava ametiühinguorganiga.

3. Ettevõtte käibevahendid on täielikult tema käsutuses ja neid ei tohi temalt ära võtta. Omakäibevahendite vajak kaetakse kollektiivi isemajandamistulust, neid täiendatakse aga oma ressurssidest. Ettevõtte on kohustatud tagama käibevahendite säilimise, otstarbeka kasutamise ja käibe kiirendamise.

4. Ettevõttel on õigus:

teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele üle anda, müüa, vahetada, välja rentida ja anda tasuta ajutiseks kasutamiseks või laenuks hooneid, rajatisi, seadmeid, veokeid, inventari, tooret ja muid materiaalseid väärtusi, samuti need oma bilansist maha kanda, kui need on kulunud või moraalselt vananenud;

anda ainelisi ja rahalisi ressursse, sealhulgas töökollektiivi nõusolekul majandusliku stimuleerimise fondide summasid, üle teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele, kes teevad talle töid või osutavad teenuseid.

Kasutamata vara müügist saadav sissetulek ja renditulu (kui vara väljarentimine ei ole ettevõtte põhitegevus) suunatakse nimetatud juhtudel tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi; teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele vara üleandmisel, samuti müümisel ja mahakandmisel tekkivad kahjud katab aga ettevõtte oma vastavatest majandusliku stimuleerimise fondidest.

II

ETTEVÕTTE (KOONDISE) JUHTIMINE JA TÖÖKOLLEKTIIVI OMAVALITSUS

§ 5. Koondise ja ettevõtte struktuur

1. Rahvamajandusharudes tegutsevad vastavalt majandustegevuse eesmärkidele ja ülesannetele ning juhtimisstruktuuri ja -korralduse iseärasustele eri liiki koondised ja iseseisvad ettevõtted. Koondiste põhiliigid on tootmiskoondised ja teadus-tootmiskoondised. Sõltumata struktuuriüksuste ja koondise koosseisu kuuluvate iseseisvate ettevõtete territoriaalsest paiknemisest toimib koondis ühtse tootmis- ja majanduskompleksina ning tagab rahvamajandusharude ja territooriumide arengu huvide orgaanilise ühitamise. Ta tegutseb ühtse plaani ja bilansi alusel.

Ettevõtte ja koondis organiseerivad oma toodangu firmahoolduse ja firmakaubanduse; vajaduse korral loovad nad selleks vastavad allüksused.

2. Tootmiskoondis luuakse eri toodete valmistamiseks (tööde tegemiseks ja teenuste osutamiseks) teadusliku ja tehnilise potentsiaali senisest efektiivsema rakendamise ning tootmises väljaarenenud ese-

melise spetsialiseerimise, koopereerimise ja kombineerimise alusel. Ta koosneb struktuuriüksustest, mis arendavad tööstus-, ehitus-, transpordi-, kaubandus- ja muud tegevust. Koondise koosseisu võivad samuti kuuluda teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimis- ja tehnoloogiaorganisatsioonid ning muud struktuuriüksused.

3. Teadus-tootmiskoondis luuakse selleks, et töötada kiiresti välja ja hakata tootma kõrgefektiivseid masinate, seadmete ja aparaatide komplekse, tehnoloogilisi protsesse ja materjale, millest oleneb teaduse ja tehnika areng vastavates suure rahvamajandusliku tähtsusega suundades. Teadus-tootmiskoondis luuakse teadusliku uurimise (projekteerimis-, konstrueerimis-, tehnoloogia-) organisatsioonide või niisuguste ettevõtete (tootmiskoondiste) baasil, kellel on arenenud konstrueerimis- ning katse- ja eksperimentaalbaas; ta funktsioneerib kui ühtne teadus-tootmiskompleks.

4. Ettevõtte koosneb sisemise isemajandamise või kollektiivtöövõtu alusel tegutsevatest allüksustest: allkätitistest, tsehhidest, osakondadest, jaoskondadest, farmidest, brigaadidest, lülidest, büroodest, laboratooriumidest jne.

Ettevõtte allüksustele võib ettevõtte poolt kehtestatud korras eraldada osa materiaalse ergutamise ja sotsiaalse arengu fondidest, mille suurus sõltub nende allüksuste tegevuse tulemustest.

5. Koondises tegutsevad tema struktuuriüksused isemajandamise alusel ka kooskõlas koondise poolt neile kinnitatud põhimäärustega ning koosnevad allüksustest. Struktuuriüksusel võib olla omaette bilanss ja kontod pangaasutustes.

Koondis kinnistab struktuuriüksusele vajalikud põhifondid ja käibevahendid, määrab kindlaks koondisesisesed majandussuhted ja struktuuriüksuste vaheliste vaidluste lahendamise korra, samuti nende vastutuse oma kohustuste täitmata jätmise korral.

Struktuuriüksus käsutab talle seadusandlusega ja koondise poolt antud õiguste piires temale kinnistatud vara ning sõlmib koondise nimel majanduslepingud muude organisatsioonidega.

Koondis võib anda struktuuriüksusele õiguse sõlmida majanduslepinguid struktuuriüksuse enda nimel ja kanda nende põhjal vastutust talle kinnistatud varaga. Selle piisamatuse korral kannab struktuuriüksuse kohustuse täitmise eest vastutust koondis.

Struktuuriüksus moodustab materiaalse ergutamise fondi ja sotsiaalse arengu fondi koondise poolt kindlaksmääratud korras sõltuvalt oma tegevuse tulemustest. Nende fondide summasid ei või koondis ära võtta struktuuriüksuse töökollektiivi nõusolekuta. Koondisel on õigus eraldada struktuuriüksuse käsutusse osa tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondist, samuti muudest fondidest.

6. Koondise koosseisu kinnitab kõrgemalseisev organ, koondisesse kuuluvate struktuuriüksuste struktuuri — koondis, ettevõtte ja tema allüksuste struktuuri — ettevõtte.

Koondist juhivad üldjuhul koondise peastruktuuriüksuse (peaettevõtte) juht ja administratsioon ning juhtimine on korraldatud põhiliselt kahelülilises süsteemis otsese allumisega ministertiumile, riiklikule komiteele või keskasutusele.

Koondisse võivad kuuluda iseseisvad ettevõtted, kes kasutavad käesoleva seadusega antud õigusi. Koondis juhib niisuguseid ettevõtteid, täites nende suhtes kõrgemalseisva organi ülesandeid; tal on õigus täielikult või osaliselt tsentraliseerida nende ettevõtete mõnede tootmis- ja majandusfunktsioonide täitmist. Sealjuures võidakse mainitud funktsioonide täitmiseks vajalikke ettevõtete vahendeid nende nõusolekul tsentraliseerida.

7. Tootmise edasiseks kontsentreerimiseks võidakse ettevõtted, koondised ja organisatsioonid arvata suurte organisatsioonisüsteemide — riiklike tootmiskoondiste koosseisu. Mainitud koondistesse kuuluvad ettevõtted, koondised ja organisatsioonid säilitavad oma majandusliku iseseisvuse ja tegutsevad vastavalt käesolevale seadusele.

§ 6. Ettevõtte juhtimine

1. Ettevõtte juhtimine toimub demokraatliku tsentralismi põhimõtetel, tsentraliseeritud juhtimise ja töökollektiivi sotsialistliku omavalitsuse ühitamise alusel.

Sotsialistlikku omavalitsust teostatakse laialdase avalikustatuse tingimustes kogu kollektiivi ja tema ühiskondlike organisatsioonide osavõtuga tähtsamate otsuste väljatöötamisest ja nende täitmise kontrollimisest, juhtide valimisest ja ettevõtete ainujuhtimisest. Omavalitsuse kaudu tagatakse töötajate jõupingutuste ühendamine ja initsiatiivi arendamine, et saavutada häid töötulemusi, kasvatada töötajais organiseeritust ja distsipliini ja tõsta nende poliitilist teadlikkust.

Ettevõtte parteiorganisatsioon, olles kollektiivi poliitiline tuumik, tegutseb NSV Liidu konstitutsiooni raames, suunab kogu kollektiivi, tema omavalitsusorganite, ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide tööd ning kontrollib administratsiooni tegevust.

Ettevõtte tegevust puudutavaid sotsiaalseid ja majanduslikke otsuseid valmistab ette ja rakendab ettevõtte juht töökollektiivi ning selles tegutseva parteiorganisatsiooni, samuti ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide osavõtul vastavalt nende põhikirjadele ja seadusandlusele.

2. Ettevõtte juhte valitakse (üldjuhul konkursi alusel), mis tagab kaadri kvalitatiivse koosseisu paranemise ja tema suurema vastutuse tegevuse tulemuste eest. Valitavusprintsipi rakendatakse ettevõtete, koondiste struktuuriüksuste, allkätiste, tsehhide, osakondade, jaoskondade, farmide ja lülide juhtide, samuti meistrite ja brigadiride suhtes.

3. Ettevõtte või koondise struktuuriüksuse juht väljendab riigi ja töökollektiivi huve. Ta valitakse töökollektiivi üldkoosolekul (konverentsil) salajase või lahtise hääletamise teel (koosoleku või konverentsi äräranägemisel) tähtajaga viieks aastaks ning kinnitatakse kõrgemalseisva organi poolt. Kui kõrgemalseisev organ töökollektiivi poolt valitud kandidaati ei kinnita, korraldatakse uued valimised.

Sealjuures on kõrgemalseisev organ kohustatud töökollektiivile selgitama valimiste tulemuste kinnitamisest keeldumise põhjusi.

Ettevõtte või koondise struktuuriüksuse juht võidakse kõrgemalseisva organi poolt ametikohalt ennetähtaegselt vabastada töökollektiivi üldkoosoleku (konverentsi) või selle volitusel töökollektiivi nõukogu otsuse alusel.

Töökollektiivi poolt valitud peastruktuuriüksuse (peaettevõtte) juhi kinnitab koondise juhi ametikohale kõrgemalseisev organ. Juhul kui koondise juhtkond toimib eraldi üksusena, korraldatakse koondise juhi valimised struktuuriüksuste ja ettevõtete töökollektiivide esindajate konverentsil. Koondise juhi ennetähtaegne ametikohalt vabastamine toimub samasuguses korras.

Allüksuste — allkätiste, tsehhide, osakondade, jaoskondade, farmide ja lülide juhid, samuti meistrid ja brigadirid valib vastav kollektiiv salajase või lahtise hääletamise teel tähtajaga kuni viieks aastaks ning nad kinnitatakse ettevõtte juhi poolt. Nimetatud juhid võidakse ametikohalt enne tähtaega vabastada ettevõtte juhi poolt vastava allüksuse kollektiivi otsuse alusel.

Ettevõtete, koondiste struktuuriüksuste ning allüksuste juhid, samuti meistrid ja brigadirid, kes on ametikohalt vabastatud nende volituste tähtaja lõppedes, võidakse valida uuesti või suunata teisele tööle korras, mis on seadusandlusega kehtestatud valitavalt ametikohalt vabastatud isikute suhtes.

Ettevõtte juhi asetäitjad, õigus- ja raamatupidamistalituse juhid ning kvaliteedikontrollitalituse juhid nimetab ametisse ja vabastab ametist kehtestatud korras ettevõtte juht.

4. Ainujuhtimist ettevõtte omavalitsussüsteemis teostavad ettevõtte juht ning koondise struktuuriüksuste ja allüksuste juhid.

Ettevõtte juht (peadirektor, direktor, juhataja, valitseja) juhib ettevõtte kogu tegevust ja korraldab selle tööd. Ta kannab ettevõtte töö tulemuste eest vastutust riigi ja töökollektiivi ees.

Ettevõtte juht tegutseb ettevõtte nimel ilma eri volituseta, esindab seda kõigis ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides, käsutab ettevõtte vara, sõlmib lepinguid, annab välja volitusi, avab pankades ettevõtte arveldus- ja muid kontosid.

Ettevõtte pädevuse piires annab selle juht välja käskkirju ja teeb korraldusi, mis on kohustuslikud ettevõtte kõigile töötajatele. Struktuuriüksuste ja allüksuste juhtide ning meistrite ja brigadiride otsused on kohustuslikud kõigile neile alluvaile töötajatele.

5. Töökollektiivi volituste realiseerimise põhivorm on üldkoosolek (konverents).

Töökollektiivi üldkoosolek (konverents):

valib ettevõtte juhi ja töökollektiivi nõukogu, kuulab ära aruanded nende tegevuse kohta;

vaatab läbi ja kinnitab ettevõtte majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanid, kavandab tööviljakuse tõstmise ja kasumi (tulu) suurendamise, tootmise efektiivsuse ja toodangu kvaliteedi tõstmise, üldrahvaliku omandi säilitamise ja rohkendamise ning tootmise materiaal-

tehnilise baasi kui kollektiivi funktsioneerimise aluse tugevdamise teed;

kiidab heaks kollektiivlepingu ja volitab ametiühingukomiteed seda koos ettevõtte administratsiooniga töökollektiivi nimel alla kirjutama; võtab sotsialistlikke kohustusi; kinnitab administratsiooni ja ametiühingukomitee esildusel töö sisekorra eeskirjad;

vaatab läbi muud ettevõtte tegevuse tähtsamad küsimused.

6. Ettevõtte töökollektiivi koosoleku (konverentsi) kutsub kokku töökollektiivi nõukogu vastavalt vajadusele, ent vähemalt kaks korda aastas. Küsimused, mis tulevad arutusele koosolekutel (konverentsidel), esitatakse töökollektiivi nõukogu, administratsiooni, partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide, rahvakontrolliorganite, kollektiivi liikmete, samuti kõrgemalseisva organi initsiatiivil.

§ 7. Ettevõtte töökollektiivi nõukogu

1. Koosolekute (konverentside) vahelisel ajal täidab töökollektiivi volitusi ettevõtte (koondise struktuuriüksuse) töökollektiivi nõukogu. Nõukogu koondab peatähelepanu sellele, et arendada töötajate initsiatiivi, suurendada iga töötaja panust ühisesse üritusse, rakendab meetmeid, et ettevõtte tegevuse lõpptulemused oleksid head ja kollektiiv saaks isemajandamistulu.

Töökollektiivi nõukogu:

kontrollib töökollektiivi üldkoosolekute (konverentside) otsuste täitmist, tööliste ja teenistujate kriitiliste märkuste ja ettepanekute realiseerimist ja informeerib töökollektiivi nende täitmisest;

kuulab ära administratsiooni ülevaateid plaanide ja lepingukohustuste täitmise käigust, tootmis- ja majandustegevuse tulemustest ja kavandab abinõusid, mis aitavad kaasa ettevõtte efektiivsemale tööle ning sotsiaalse õigluse põhimõtte järgimisele;

kinnitab koos partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsiooni valitavate organitega sotsialistliku võistluse tingimused ning teeb võistlusest kokkuvõtteid;

lahendab küsimusi, mis on seotud ettevõtte juhtimise ja organisatsioonilise struktuuri täiustamisega, töötajate palga ja isikliku tööpanuse vastavuse ning sotsiaalsete hüvede õiglase jaotamise tagamisega;

võtab vastu otsuseid tootmise, teaduse ja tehnika arendamise, materiaalse ergutamise ning sotsiaalse arengu fondide kasutamise kohta; summade suunamise kohta elamute, lasteasutuste ja sööklate ehitamiseks, töötingimuste ja töökaitse, samuti tööliste ja teenistujate meditsiinilise, olme- ja kultuurialase teenindamise parandamiseks ning lahendab muid kollektiivi sotsiaalse arengu küsimusi;

lahendab küsimusi, mis on seotud töötajate ettevalmistamise ja täiendusõppega, töösisekorra eeskirjade ning riikliku, tootmis- ja töödistsipliini järgimisega ettevõttes; kavandab abinõusid distsipliini tugevdamiseks;

kontrollib soodustuste ja eeliste andmist novaatoritele, tootmiseses-

rindlastele ning sõja- ja tööveteranidele materiaalse ergutamise ja sotsiaalse arengu fondide summadest;

kuulab ära allüksuste kollektiivide esindajaid, teeb ettepanekuid edukalt töötanute moraalse ja materiaalse ergutamise kohta ning vaatab läbi küsimusi, mis on seotud riiklike autasude saamiseks esitamisega;

lahendab küsimusi, mis on seotud allkätiste, tsehhide, osakondade, jaoskondade ja muude allüksuste kollektiivide nõukogude valimisega ning määrab kindlaks nende õigused ettevõtte (koondise struktuuriüksuse) töökollektiivi nõukogu volituste piires;

lahendab muid tootmisalase ja sotsiaalse arengu küsimusi, kui need ei kuulu töökollektiivi koosoleku (konverentsi) pädevusse.

Töökollektiivi nõukogu töötab tihedas kontaktis administratsiooni niga ning partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonidega.

2. Töökollektiivi nõukogu otsused, mis on vastu võetud tema volituste piires ja kooskõlas seadusandlusega, on administratsioonile ja kollektiivi liikmetele kohustuslikud.

Juhul kui ettevõtte administratsioon ei ole töökollektiivi nõukoguga nõus, otsustatakse küsimus töökollektiivi üldkoosolekul (konverentsil).

3. Töökollektiivi nõukogu valib ettevõtte (koondise struktuuriüksuse) kollektiivi üldkoosolek (konverents) salajase või lahtise hääletamise teel 2—3 aastaks. Nõukogusse valitakse töölisi, brigadire, meistreid, spetsialiste, administratsiooni ning partei-, ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide esindajaid. Nõukogu suuruse määrab kindlaks töökollektiivi üldkoosolek (konverents). Administratsiooni esindajaid ei tohi olla rohkem kui neljandik töökollektiivi nõukogu liikmete üldarvust. Järjekordsel valimisel uuendatakse nõukogu koosseis üldjuhul vähemalt kolmandiku võrra.

Töökollektiivi nõukogu valib oma koosseisust nõukogu esimehe, esimehe asetäitjad ja sekretäri. Nõukogu istungid toimuvad vajaduse järgi, ent vähemalt kord kvartalis. Töökollektiivi nõukogu liikmed täidavad oma kohustusi ühiskondlikel alustel.

Töökollektiivi nõukogu liiget ei tohi vallandada või kohaldada tema suhtes muid distsiplinaarkaristusi töökollektiivi nõukogu nõusolekuta.

Nõukogu liige, kes pole õigustanud kollektiivi usaldust, võidakse töökollektiivi üldkoosoleku (konverentsi) otsusega nõukogu koosseisust välja arvata.

Ettevõtte administratsioon loob vajalikud tingimused töökollektiivi nõukogu tagajärjekaks tegevuseks.

§ 8. Ettevõtte töötajaskond

1. Ettevõtte töötajaskonna liikmeid valivad, paigutavad ja kasvatavad administratsioon ja parteiorganisatsioon töökollektiivi nõukogu, ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide aktiivsel osavõtul.

Ettevõtte kujundab stabiilse töökollektiivi, kes on suuteline täisise-

majandamise ja enesefinantseerimise tingimustes ning ise ennast valitsedes saavutama häid lõpptulemusi. Ta tagab töötajaskonna vastavuse nüüdistootmise kasvavatele nõuetele, arendab töötajais asjalikku ja vastutustundlikku suhtumist ettevõtte ülesannete täitmisse, kasvatab oma töötajaskonda parimate töötraditsioonide najal oma kollektiivi üle uhkust tundma ning suurendab tema huvi saavutada kõrgeim töövõljakus; taotleb, et iga töötaja hindaks oma töökohta.

2. Ettevõtte hoolitseb pidevalt oma töötajaskonna kutsemeislikkuse, poliitilise, üldharidusliku ja kultuuritaseme kõrvalekaldumatu tõstmise eest, töötajate ümberpaigutamise eest vastavalt kvalifikatsioonile ja tootmise huvidele. Neil eesmärkidel tegeleb ettevõtte töötajate ettevalmistamise ja ümberõppega, orgaaniliselt ühitades kutse- ja majandusõpet, tagab töötajate kvalifikatsiooni tõstmise nii vahetult tootmises kui õppeasutustes, tugevdab õpetamise materiaalbaasi, organiseerib õppekombinaate, -kursusi ja -keskusi, eesrindlike töomeetodite tundmaõppimise koole ning arendab juhendamist.

Ettevõtte loob vajalikud tingimused õpingute ja töö ühitamiseks ning annab soodustusi, mida näeb ette seadusandlus. Ettevõtte võib töötajaid nende nõusolekul suunata õppima keskeri- ja kõrgkoolidesse, samuti aspirantuuri, makstes neile stipendiumi. Ettevõtte tasub kõrgkoolidele tema jaoks spetsialistide ettevalmistamise ja töötajate kvalifikatsiooni tõstmise eest kehtestatud määrade kohaselt.

Ettevõtte abistab õppeasutusi noorte tööks ettevalmistamisel ja nende kutsehuvide kujundamisel.

3. Ettevõtte juhtivtöötaja peab olema kõrgete tööalaste, poliitiliste ja moraalsete omadustega, sotsialistlikult ettevõtlik ja printsiipaalne, oskama luua üksmeelset kollektiivi ja tagada töökollektiivi huvide ühitamise üldrahvalike huvidega. Nüüdisjuhil peavad olema suured kutseoskused, ta peab tundma juhtimisteaduse aluseid ja majanduslikult mõtlema, et näha edasise arengu võimalusi ja efektiivselt majandada.

Ettevõtte loob juhtivtöötajate reservi ja tegeleb sellega pidevalt.

4. Töötajaskonna valiku, paigutamise ja kasvatamise parandamiseks, selle kutseoskuste edendamiseks, töö kvaliteedi ja efektiivsuse tõstmiseks ning palga ja töö tulemuste tihedama seose tagamiseks peab ettevõtte juhtivtöötajaid ja spetsialiste atesteerima.

Ettevõtte juht teeb atesteerimise tulemuste põhjal otsuse töötajate ametiklassi ja kvalifikatsioonikategooria tõstmise või alandamise, ametipalga suurendamise või vähendamise, ametipalgalisandite kehtestamise, muutmise või tühistamise, ametikõrgenduse või ametikohalt vabastamise kohta. Kollektiivide poolt valitud allüksuste juhid võidakse vastava allüksuse kollektiivi otsuse alusel ametikohalt vabastada, kui nad atesteerimise tulemuste põhjal tunnistatakse ametikohale mittevastavaks.

§ 9. Ettevõtte suhted kõrgemalseisva organi ja kohaliku rahvasaadikute nõukoguga

1. Ettevõtte suhted kõrgemalseisva organiga (ministeeriumi, riikliku komitee, keskasutuse või muu kõrgemalseisva organiga) rajane-

vad plaanilisel juhtimisel ning ettevõtte täisisemajandamise, enese-
finantseerimise ja omavalitsuse põhimõtete järgimisel.

Kõik riigivõimu- ja valitsemisorganid peavad igati soodustama
ettevõtete ja nende töökollektiivide majandusliku iseseisvuse, alga-
tuslikkuse ja sotsialistliku ettevõtlikkuse arengut.

Ettevõtet juhitakse esmajoones majanduslike meetoditega kontroll-
arvude, riiklike tellimuste ning pikajaliste majandusnormatiivide ja
limiitide vahendusel. Ettevõttele kehtestatavate kontrollarvude, ma-
jandusnormatiivide ja limiitide loetelu kinnitab NSV Liidu Ministrite
Nõukogu. Kõrgemalseisval organil ei ole õigust anda ettevõtetele
kontrollarve, majandusnormatiive ja limiite lisaks kinnitatud loete-
lule. Riikliku tellimuse koosseisu kinnitavad NSV Liidu Riiklik Plaa-
nikomitee ja NSV Liidu ministeerium (keskasutus). Vabariiklikele
ministeeriumidele ja keskasutustele alluvatele ettevõtetele, samuti
tarbekaupade ja tasuliste teenuste kohta (välja arvatud NSV Liidu
Riikliku Plaanikomitee, NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste
riiklikud tellimused) kinnitab riikliku tellimuse koosseisu liiduvaba-
riigi ministrite nõukogu. Ettevõttele kehtestatavad plaanamise lähte-
andmed peavad olema omavahel rangelt seostatud.

Ettevõtte juhindub ministeeriumi või keskasutuse poolt tootmis-
harus teostatava ühtse tehnikapoliitika nõuetest, saab temalt abi töö-
tajate ettevalmistamisel ja ümberõppel ning majanduslikes välis-
sidemetes.

Kõrgemalseisev organ on kohustatud kogu oma tegevusega taga-
ma tingimused ettevõtte efektiivseks tööks, rangelt arvestama ette-
võtte õigusi, aitama kaasa nende täielikule realiseerimisele, mitte
sekkuma tema operatiivsesse majandustegevusse, samuti informee-
rima ettevõtte töökollektiivi oma tegevusest.

Kõrgemalseisev organ tokestab üksikute ettevõtete monopolismi-
püüdlusi, rakendades sel eesmärgil abinõusid, mis väldivad oma-
hinna ja hindade kõrgendamist, tootmise tehnilise arengu seisakut
ning tarbijate hulgas nõutava toodangu väljalaske ja turustamise
kunstlikku piiramist.

2. Ettevõtte eraldab kehtestatud normatiivi järgi kõrgemalseisvale
organile osa oma kasumist (tulust) tsentraliseeritud fondide ja reser-
vide loomiseks. Kõrgemalseisev organ võib nende fondide ja reser-
vide arvel eraldada ettevõttele summasid tootmisharu arendamiseks
vajalike abinõude elluviimiseks.

3. Kõrgemalseisev organ on kohustatud kontrollima ettevõtte tege-
vust, seadusandluse järgimist ja sotsialistliku omandi säilimist. Kõr-
gemalseisev organ revideerib ettevõtte tootmisalast ja finants-majan-
dustegevust komplekselt mitte sagedamini kui kord aastas, kaasates
teisi asjast huvitatud organisatsioone.

Ministeerium, keskasutus või muu kõrgemalseisev organ võib anda
ettevõttele korraldusi ainult vastavalt seadusandlusega kehtestatud
pädevusele. Juhul kui ministeerium, keskasutus või muu kõrgemalsei-
sev organ annab välja akti, mis ei vasta tema pädevusele või rikub
seadusandluse nõudeid, on ettevõttel õigus pöörduda riikliku arbit-

raaži poole avaldusega tunnistada niisugune akt kas täielikult või osaliselt kehtetuks.

Kahju, mis ettevõttele on tekkinud tema õigusi rikkunud kõrgemalseisva organi korralduse täitmisel, samuti selle tagajärjel, et kõrgemalseisv organ ei ole oma kohustusi ettevõtte suhtes nõuetekohaselt täitnud, peab see organ hüvitama. Vaidlused kahju hüvitamise üle lahendab riiklik arbitraaz.

4. Ettevõtte võtab aktiivselt osa rahvasaadikute nõukogu poolt vastavalt seadusandlusele tehtavast tööst territooriumi kompleksse majandusliku ja sotsiaalse arengu tagamisel, rahva vajaduste paremat rahuldamisel, samuti ka kohaliku eelarve tulude moodustamisest vastavalt kehtestatud normatiividele.

Ettevõtte teeb rahvasaadikute nõukoguga koostööd arengu kiirendamise ja tootmise efektiivsuse tõstmise reserve otsimisel ja käikulaskmisel. Osa summadest, mida ettevõtte on säästnud nõukogude poolt tootmise kasvu ja ressursside kokkuhoiu reserve kasutamiseks rakendatud abinõude tagajärjel, antakse oblastilise jaotuseta liiduvabariikide, samuti autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude ning kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede käsutusse vastavate territooriumide majanduslikuks ja sotsiaalseks arendamiseks.

Ettevõtte kooskõlastab vastava oblastilise jaotuseta liiduvabariigi või autonoomse vabariigi ministrite nõukoguga või kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega ehitusobjektide tehnilis-majanduslikud põhjendused ja arvutlused ning ehituste tiitelnimistud kehtestatud näitajate järgi.

Kohalikud rahvasaadikute nõukogud aitavad kaasa nende territooriumil asuvate ettevõtete efektiivsele tegevusele, rakendavad abinõusid nende töötajatele soodsa teenindamisrežiimi loomiseks kaubandus-, tootlustus-, teenindus-, tervishoiu- ja kultuuriorganisatsioonides ning linnatranspordis, samuti lasteasutustes sobiva töörežiimi loomiseks.

5. Töid või teenuseid, mida ei ole plaanis ette nähtud, teeb või osutab ettevõtte kõrgemalseisva organi ülesandel ja rahvasaadikute nõukogu otsuste kohaselt majanduslepingute alusel, kusjuures kulutused hüvitavad need ettevõtted ja organisatsioonid, kellele need tööd on tehtud või teenused osutatud (peale tööde loodusõnnetuste ja avariide tagajärgede likvideerimiseks).

III

ETTEVÕTTE TOOTMISALANE JA SOTSIAALNE TEGEVUS

§ 10. Plaanimine

1. Ettevõtte tegevust plaanitakse vastavalt demokraatliku tsentralismi põhimõttele teaduslikul alusel, kusjuures töökollektiiv võtab laialdaselt osa plaanide väljatöötamisest ja arutamistest. Plaanimine lähtub vajadusest rahuldada tarbijate kasvavaid nõudmisi kvaliteetse toodangu (tööde, teenuste) järele minimaalsete kulutustega ning

tagada kollektiivi isemajandamistulu kui tema tootmisalase ja sotsiaalse arengu tema enda poolt finantseerimise ning töötasu peamise allika kasv.

2. Ettevõtte töötab välja oma tootmisalase ja sotsiaalse arengu tulevikuväljavaated, lähtudes tootmisharu pikaajalistest ülesannetest ja arvestades territooriumi kompleksse arengu plaane. Ettevõtte näeb ette abinõud tootmise laiendamiseks ja selle tehnilise taseme tõstmiseks, toodangu uuendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks vastavalt sise- ja maailmaturu nõudmistele, teaduse ja tehnika saavutuste kõige täielikumaks ärakasutamiseks, aktiivseks osavõtuks üldriiklikest ja harukondlikest teaduslik-tehnilistest programmist ning ühisprogrammidest VMN-i liikmesmaadega.

3. Ettevõtete tegevuse plaanimise ja korraldamise peamine vorm on majandusliku ja sotsiaalse arengu viie aasta plaan (mille ülesanded on jaotatud aastate kaupa). Ettevõtte töötab iseseisvalt välja ja kinnitab oma viie aasta plaani. Ta kasutab viie aasta plaani koostamise alusena plaanimise lähteandmeid: kontrollarve, riiklikke tellimusi, pikaajalisi majandusnormatiive ja limiite, samuti tarbijate ja materjal-tehnilise varustuse organite esitatud toodangu (tööde, teenuste) otsetellimusi.

Sealjuures lähtub ettevõtte sellest, et:

kontrollarvud kajastavad ühiskonna vajadusi ettevõtte toodangu järele ja tootmise efektiivsuse minimaalset taset. Neil ei ole direktiivset iseloomu, nad ei tohi kammitseada töökollektiivi plaani väljatöötamisel, peavad jätma talle avarad võimalused otsuste tegemiseks ja partnerite valikuks majanduslepingute sõlmimisel. Kontrollarvud hõlmavad valmistatava toodangu (tööde, teenuste) näitajat väärtuselisest (arvestuslikus) väljenduses lepingute sõlmimiseks, kasumit (tulu), valuutasissetulekut, teaduse ja tehnika arengu kõige tähtsamaid üldnäitajaid ja sotsiaalsfääri arengu näitajaid. Uue majandusmehhanismi kasutuselevõtmise ajal ja täisisemajandamisele, isetasuvusele ja enesefinantseerimisele lõplikul üleminekul võidakse kontrollarvude hulka arvata ka tööviljakuse ja toodangu materjalimahukuse näitajad;

riiklikud tellimused tagavad ühiskonna esmajärguliste vajaduste rahuldamise, need antakse ettevõtetele tootmisvõimsuste ja sotsiaalsfääri objektide käikurakendamiseks riiklikest tsentraliseeritud kapitalmahutustest, samuti selleks, et tarnida mõningat liiki toodangut, mis on vajalik esmajoones üldriiklike, sotsiaalülesannete lahendamiseks, teadus- ja tehnikaprogrammide täitmiseks, riigi kaitsevõime tugevdamiseks ja majandusliku sõltumatuse tagamiseks ning põllumajandustoodangu tarnimiseks. Riiklikud tellimused annab ettevõtetele kõrgemalseisev organ ja need võidakse jaotada konkursi korras; riiklike tellimuste plaanivõtmine on kohustuslik. Riiklike tellimuste andmisel tuleb ette näha poolte — täitja ja tellija vastastikune vastutus;

pikaajalised majandusnormatiivid on kogu viisaastaku vältel stabiilsed ning tagavad üldriiklike huvide tiheda seostamise ettevõtte isemajandamis- ja töötajate huvidega. Majandusnormatiivid määra-

vad kindlaks vastastikused suhted eelarvega, töötasufondi ning majandusliku stimuleerimise fondide kujundamise ja ettevõtte majandustegevuse muud küljed ning need kehtestatakse piirkondlikke iserasusi arvestades;

limiidid määravad kindlaks eri majandusharude ühise tootmis-tegevuse arendamiseks, uusehituseks ja eriti tähtsate ülesannete lahendamiseks ettenähtavate riiklike tsentraliseeritud kapitaal-mahutuste piirmäära vastavalt riiklikku plaani võetud ettevõtete ja objektide loendile, ehitus-, montaaži- ja töövõtutööde mahule ning tootmise ja ehituse vajaduste tagamiseks tsentraliseeritult jaotatavatele materiaalsetele ressurssidele.

4. Ettevõtte koostab ja kinnitab aastaplaanid iseseisvalt, lähtudes oma viie aasta plaanist ja sõlmitavatest majanduslepingutest. Sealjuures plaanib ettevõtte toodangu (tööde, teenuste) väljalaske ning muud majandusliku ja sotsiaalse arengu näitajad, konkretiseerides sellega viie aasta plaani ülesandeid; ressurssidega ning töövõtu korras tehtavate ehitus- ja montaažitöödega tagamise küsimused lahendab ta koos vastavate organisatsioonide ja ettevõtetega. Plaanide väljatöötamise käigus tagab ministeerium, keskasutus või muu kõrgemalseisev organ koos ettevõtetega nende ettepanekute kompleksse seostamise.

Lepingud tarbekaupade tootmiseks ja tarnimiseks sõlmitakse toodete vabamüügi tulemusena hulgi-laadadel, kus kujunevad sortimendi plaanamise, kaupade kvaliteedi tõstmise ning ettevõtte tootmisalast ja sotsiaalset arengut määravad näitajad.

5. Ettevõtte näeb viie aasta plaani koostamisel ette tootmisvõimsuste täieliku kasutamise, rakendab tööjõukulu, tooraine ja materjalide, energia ja kütuse kulu progressiivseid teaduslikult põhjendatud norme, asendab defitsiitseid materjale ja tooteid, võtab ulatuslikult majanduslikku käibesse teisesressursse, taotleb tootmiskulude vähenemist ja kasumi suurenemist.

Ettevõtte on kohustatud rangelt järgima plaanidistsipliini ning plaane ja lepingukohustusi täielikult täitma.

6. Liidulise (vabariikliku) alluvusega ettevõtte on kohustatud kooskõlastama oma plaanide projektid sotsiaalsfääri arendamise, inimeste teenindamise, tarbekaupade tootmise, ehituse, töötajate arvu, tööjõuresursside, kohaliku toorme ja materjalide ning teisesressursside kasutamise, looduskaitse, maa-, vee- ja metsakasutuse küsimustes vastava oblastilise jaotusega liiduvabariigi või autonoomse vabariigi ministrite nõukoguga või kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega. Ettevõtte plaanide projektides arvestatakse täitmiseks võetud valijate juhendite realiseerimise abinõusid.

§ 11. Teaduse ja tehnika areng ning kvaliteedi tõstmine

1. Ettevõtte tegevus teaduse ja tehnika arengu valdkonnas peab taotlema tootmise tehnilise taseme ja korralduse pidevat tõstmist, tehnoloogiliste protsesside täiustamist, kõrgeima kvaliteediga, maailmaturul konkurentsivõimelise toodangu valmistamist, selle viivitus-

teta uuendamist, tarbijate vajaduste ja nõudmiste kõige täielikumat rahuldamist. Ettevõtte arendab spetsialiseeritud tehnoloogiaseadmete tootmist. Ettevõtte teeb tehnikateaduslikke töötmeid kas omal jõul või koos kaasatavate teadus- ja projekteerimisorganisatsioonidega.

Toodangu (tööde, teenuste) kvaliteet on iga töökollektiivi tegevuse tulemuste ühiskondlikul hindamisel määrav. Hoolitsus oma firmamärgi au eest peab olema tööliste, inseneride, konstruktorite ja juhtide kutsealase ja patriootilise uhkuse objekt.

2. Teaduse ja tehnika saavutuste ulatuslik, kompleksne ja viivitu seta rakendamine ning efektiivse ja kõrge kvaliteediga toodangu väljalase on ettevõtte kasumi (tulu) suurendamise ning tema tootmisalase ja sotsiaalse arengu omal jõul finantseerimise tähtsaim tee. Toodangut, mille parameetrid vastavad maailma tippsaavutustele või ületavad neid, müüb ettevõtte kõrgema hinnaga. Vananenud toodete ja ebakvaliteetse toodangu väljalaskmisel teeb ettevõtte omal materiaalsel vastutusel mahahindlusi hulgihindadest, mille vältimatuks tulemuseks on kollektiivi isemajandamistulu, töötasu ja sotsiaalsete hüvede vähenemine.

3. Ettevõtte on kohustatud tagama tehnoloogia, standardite ja tehniliste tingimuste range järgimise ning valmistatavate tehnikavahendite töökindluse, nende tõrgeteta ja ohutu kasutamise. Ta kontrollib toodangu (tööde, teenuste) kvaliteeti, tugedab oma kvaliteedikontrollitalitust ja abistab riikliku vastuvõtu talituse tööd, organiseerib garantii- ja garantiijärgset remonti, samuti valmistatavate seadmete firmateenindust.

4. Tehnikateaduslike tööde kiirendamiseks ning teaduse ja tootmise paremaks integreerimiseks tootmiskoondis ja ettevõtte:

kindlustavad esmajärjekorras omaenda teadusliku uurimise ning katse- ja eksperimentaalbaasi arendamise; nad võivad luua tehnikateaduslikke ning projekteerimis- ja konstrueerimisallüksusi, tugedavad neid teadustöötajate ja spetsialistidega;

seavad sisse püsikindlad otsesidemed teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimis- ja tehnoloogiaorganisatsioonidega;

sõlmivad isemajandamise alusel lepinguid uuringuteks ja töödeteks teadusasutuste, kõrgkoolide, teadus- ja tehnikaühingute, leiutajate ja ratsionaliseerijate organisatsioonidega ning teiste ettevõtete, olenemata nende ametkondlikust alluvusest.

5. Teadus-tootmiskoondis on kohustatud olema liidripositsioonil kõrgefektiivsete uue põlvkonna tehnikaseadmete, tehnoloogiliste protsesside ja materjalide loomisel ning laialdasel kasutamisel tootmises. Ta kannab vastutust tema profiili kuuluva toodangu (tööde, teenuste) teadusliku ja tehnilise taseme eest kogu rahvamajanduses.

Teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimis- ja tehnoloogiaorganisatsioonid on kohustatud tagama uuringute ja tööde kõrge taseme, realiseerima neis toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedile esitatavaid perspektiivseid nõudmisi, töötama välja maailma tipptasemele vastavaid tooteid, progressiivseid baas- ja põhimõtteliselt uusi tehnoloogiaid ning aitama aktiivselt kaasa nende laialdasele rakendamisele rahvamajanduses. Maailma tipptaseme põhinäitajatele mitte-

vastavate töötmete tootmisse andmise eest kannavad mainitud organisatsioonid materiaalselt vastutust, nende juhid ja töötmetegijad võetakse aga disziplinaarvastutusele, nad kaotavad töötasus ja materiaalses ergutamises.

6. Ettevõtted, tootmiskoondised ja teadus-tootmiskoondised ning teadusorganisatsioonid peavad oma tegevuses laialdaselt kasutama teadus- ja tehnikaalase konkurentsi mitmesuguseid vorme ja looma töökollektiivides loominguise õhkkonna. Teadus- ja tehnikaprobleemide kõige paremate lahenduste leidmiseks ning teadlaste, spetsialistide ja töölise initsiatiivi arendamiseks korraldatakse konkursse ning rõõbitisi konstrueerimis- ja projekteerimistööd, moodustatakse ajutisi teaduskollektiive. Rahvamajandusele kõige tähtsamad tooted töötatakse välja üldjuhul konkursi korras. Ettevõtted, koondised ja organisatsioonid, kes on saavutanud edu teadus- ja tehnikaalases konkurentsis ning on võitnud konkursil, saavad eeliseid materiaalses ja moraalses stimuleerimises ning suuremat kasumit (tulu).

Rahvamajandusharude ühised teadus- ja tehnikakompleksid ühendavad ettevõtete jõupingutusi ning koordineerivad nende ümringuid, katse-, konstrueerimis- ja tehnoloogiatööd teaduslik-tehnilise progressi peasuundadel, samuti töid katsenäidiste valmistamisel ja nende seeriatootmise ettevalmistamisel.

7. Ettevõtte on kohustatud taotlema töökollektiivi kõigi liikmete kaasamist teaduse ja tehnika arengu kiirendamise, toodangu kvaliteedi ja tootmiskorralduse parandamise ja tootmiskultuuri tõstmise ülesannete lahendamisele; ettevõtte ergutab igati töötajate teadus- ja tehnikaloomingut. Ta organiseerib ettevõttes leiutamise- ja ratsionaliseerimisalast tööd, kogemuste vahetamist ning korraldab ülevaatusi; moodustab kvaliteedigruppe ja kasutab muid vorme töötajate loovaks osavõtuks kvaliteedi tõstmisest; ta tagab tehnoloogia-, patendi- ja litsentsinformatsiooni säilimise.

§ 12. Ümberseadmestamine ja rekonstrueerimine

1. Ettevõtte on kohustatud efektiivselt kasutama oma tootmispotentsiaali, tõstma seadmete töö vahetuskoefitsienti, pidevalt uuendama seadmeid eesrindlikul tehnilisel ja tehnoloogilisel alusel, taotlema töövõiljakuse igakülgset tõstmist. Ta koostab oma materiaal-tehnilise baasi pideva moderniseerimise programmi, keskendab jõupingutused ja ressursid tootmise progressiivsete projektide alusel ümberseadmestamisele ja rekonstrueerimisele.

2. Ettevõtte seadmestab tootmist ümber, rekonstrueerib ja laiendab seda tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi ning muude anabooliliste fondide, samuti pangalaenude arvel. Neid töid tagatakse vajalike ressursside ja töövõtutöödega esmajärjekorras.

Ulatuslike abinõude rakendamiseks juba kulgeva tootmise rekonstrueerimisel ja laiendamisel, samuti sotsiaalobjektide ehitamiseks eraldatakse ettevõttele erandjuhtudel tsentraliseeritud rahasummasid. Vastavate ettevõtete ja objektide loetelu kinnitatakse riiklikus plaanis.

3. Ettevõtte on õigus:

töötada oma jõududega ja lepingu alusel välja projekt- ja eelarvedokumentatsioon kulgeva tootmise ümberseadmestamiseks, rekonstrueerimiseks ja laiendamistöödeks, samuti mittetootmisobjektide ehitamiseks;

kinnitada projekt- ja eelarvedokumentatsioon ning tiitelnimistud tootmis- ja mittetootmisobjektide kohta, mida ehitatakse ettevõtte kollektiivi isemajandamistulu ja pangalaenu arvel;

kinnitada kooskõlastatult töövõtjatega ehitus- ja montaažitööde kalendaarplaanid;

mitte võtta projektdokumentatsiooni koostajatelt vastu vananenud projekte.

4. Ettevõtte seadmestab kulgevat tootmist ümber, rekonstrueerib ja laiendab seda, ühitades ratsionaalselt omal jõul ja töövõtumeetodil ehitamist, ta tagab ehituse normatiivtähtaegadest ja tootmisvõimsuste käikulaskmise normidest kinnipidamise ning mahutuste tasuvuse.

Ehitus- ja montaažitööde tegemiseks töövõtumeetodil sõlmib ettevõtte töövõtulepingu kogu ehitamise ajaks.

Töövõtuettevõtte tagab koos tellija ja alltöövõtuorganisatsioonidega ehitusobjektide käikuandmise kindlaksmääratud tähtajal ning vastutab nende kvaliteedi eest.

§ 13. Töökollektiivi sotsiaalne areng

1. Aktiivse sotsiaalpoliitika arendamine kui tootmise efektiivsuse tõstmise, oma töötajate tööalase ja ühiskondlik-poliitilise aktiivsuse suurendamise, neis kollektiivsustunde kasvatamise ning sotsialistliku elulaadi kinnistamise võimas vahend peab olema ettevõtte tegevuse tähtsamaid suundi. Ettevõtte on kohustatud hoolitsema töö- ja olme-tingimuste parandamise, oma töötajate ja nende perekondade ning sõja- ja tööveteranide huvide ja vajaduste rahuldamise eest.

Ettevõtte töökollektiiv, iga selle töötaja teenib oma kõrgtootliku tööga vahendeid sotsiaalse arengu heaks. Võimalused rahuldada kollektiivi vajadusi sotsiaalsete hüvede järele sõltuvad ettevõtte töö lõpptulemustest ja kollektiivi isemajandamistulust. Sotsiaalse arengu küsimusi otsustab töökollektiiv.

Ettevõtte arendab oma sotsiaalset tegevust tihedas koostöös kohaliku rahvasaadikute nõukoguga.

2. Ettevõtte on kohustatud pidama inimõiguste aktiviseerimist, töö-tingimuste parandamist, töö loova sisu suurendamist ja töö järkjärgulist muutmist esmaseks eluliseks vajaduseks esmajärguliselt tähtsaks. Nendel eesmärkidel ettevõtte:

taotleb raske kehalise töö, monotoonse ja vähe kvalifitseeritud töö järsku vähendamist, tulevikus aga selle täielikku kaotamist;

kasutab töötajate ja rahva jaoks ohutuid tootmistehnoloogilisi protsesse, mis vastavad sanitaarnormidele ja ohutustehnika nõuetele; tagab avariide, õnnetusjuhtumite ja tööõnnetuste ärahoidmise;

evitab laialdaselt automaate ja mehhanisme, parandab töökohtade korraldust, täiustab töö organiseerimist;

loob naiste töös kõige soodsamad tingimused;
toetab igakülgset noorte kutsealase väljaõppe parandamist ning üldharidus- ja kultuuritaseme tõstmist.

3. Töötajatele vahetult tootmises soodsate sotsiaalolude loomiseks ettevõtte:

korraldab ühistoitlustamist, tagab kõigile töötajale sooja lõuna-söögi, kasutab vajaduse korral sotsiaalse arengu fondi summasid oma sööklates ja einelaudades toitlustamise odavamaks muutmiseks; arendab aktiivselt omaenda põllumajanduslikku abimajandit;

parandab töötajate meditsiinilist teenindamist, taotleb haigestumuse vähenemist, tagades kompleksse profülaktika- ja ravitegevuse; annab tasuta tervishoiuasutuste käsutusse ruume, laiendab ja tugevdab ravi- ja profülaktikabaasi;

arendab aktiivselt mitmesuguseid tasulisi teenuseid, taotledes töötajate vajaduste võimalikult täielikumat rahuldamist, ning aitab kaasa nende vaba aja otstarbekale kasutamisele.

4. Sotsiaalsfääri materiaalbaasi kiirendatud arendamiseks ning töötajate ja nende perekondade tervislikuks olmeks ja puhkuseks tingimuste loomise eesmärgil ettevõtte:

suunab põhiosa sotsiaalse arengu fondi summadest elamute, lasteasutuste ja muude sotsiaalobjektide ehitamiseks;

taotleb, et iga töötaja perekond saaks nii kiiresti kui võimalik omaette korteri või individuaalelamu ning ehitab, ekspluateerib ja remondib õigeaegselt talle kuuluvaid elamuid oma sotsiaalse arengu fondi ja pangalaenude arvel, organiseerib kooperatiivehitust, osutab töötajatele igakülgselt abi individuaalelamute ehitamisel ja annab neile sel otstarbel laenu;

arendab lasteaedade ja -sõime, pioneerilaagrite ning muude lasteasutuste võrku;

ehitab, remondib ja ekspluateerib sanatooriume-profülaktooriume, pansionaate, kultuurimaju, turismi- ja spordibaase ning muid puhkeobjekte;

arendab igati kehakultuuri ja sporti ning töötajate ja nende perekonnaliikmete loomingulist isetegevust;

aitab kaasa kollektiivaiapidamise arengule;

jaotab elamispinda, puhkekodu- ja sanatooriumituusikuid, aianduskrunte ning muid sotsiaalseid hüvesid ja soodustusi.

Ettevõtte administratsioonil ja ametiühingukomiteel on lubatud töökollektiivi nõukogu nõusolekul anda väljaspool järjekorda eluruumi mõnele kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistidele ja muudele töötajatele, arvestades nende tööpanust. Ettevõtte võib materiaalselt ergutada meditsiini-, laste-, kultuuri- ja spordiasutuste, ühistoitlustuse organisatsioonide ning töökollektiivi teenindavate, ent tema koosseisu mittekuuluvate organisatsioonide töötajaid.

5. Ettevõtte töökollektiiv aitab kaasa perekonna tugevdamisele ja teeb naistele soodustusi, mis võimaldavad emadel edukalt osa võtta tööst ja ühiskondlikust tegevusest. Naiste tööd ja olmet puudutavad küsimused tuleb lahendada naistenõukogu aktiivsel osavõtul.

6. Töökollektiivid hoolitsevad pidevalt sõja- ja tööveteranide,

pensionäride, invaliidide ja laste eest, ümbritsevad neid tähelepanguga, annavad neile vajalikku abi, loovad tingimused töövõimeliste pensionäride ja invaliidide kaasamiseks jõukohasele tööle, kaasavad neid kollektiivi ühiskondlikku ellu, pakuvad neile ettevõtte võimalusi meditsiiniliseks ja muuks teenindamiseks, puhkuseks ja vaba aja veetmiseks. Ettevõtte võtab osa vanurite ja invaliidide kodude ehitamisest, peab neid, samuti lastekodusid, internaate ja väikelastekodusid oma šeffluse all ning annab neile ainelist ja rahalist abi.

7. Ettevõtte soodustab aktiivselt koolide, õppe- ja raviasutuste töhusat tööd ning võib vastavaid meetmeid omaenda summadest finantseerida.

Ettevõtte, mis on kinnistatud üldharidus- või kutsekoolile baasettevõtteks, korraldab nende koolide õpilaste tööõpet ning loob selleks vajalikud tingimused.

§ 14. Töö ja palk

1. Ettevõttes kasutavad NSV Liidu kodanikud oma konstitutsioonilist õigust tööle ja selle eest saadavale tasule, mis on vastavuses töö tulemuste, hulga ja kvaliteediga.

Iga töötaja kohus on ausalt ja kohusetundlikult töötada, tõsta tööviljakust, parandada toodangu kvaliteeti, hoida ja rohkendada rahva vara ning järgida töödistsipliini.

Ettevõtte on kohustatud efektiivselt kasutama töötajate tööd ning taotlema selle alusel kollektiivi heaolu tõstmist, tema tootmisalase ja sotsiaalse arengu ülesannete edukat lahendamist. Ta peab rõõbiti materiaalse stimuleerimisega ulatuslikult rakendama heade töösaavutuste puhul ka töötajate moraalse ergutamise mitmesuguseid vorme.

Iga töötaja palk sõltub töö lõpptulemustest ja töötaja isiklikust tööpanusest ning seda ei piirata mingi maksimaalmääraga.

2. Tööjõupotentsiaali kõige täielikumaks kasutamiseks ja kõigi töötajate kõrgtootlikuks tegevuseks tingimuste loomiseks ettevõtte:

kehtestab tehniliselt põhjendatud töönormid ning muudab neid sedamööda, kuidas paraneb tootmis- ja töökorraldus ning rakendatakse tehnilisi abinõusid;

taotleb teha mahult üha rohkem tööd suhteliselt väiksema arvu inimestega;

atesteerib ja ratsionaliseerib töökohti, määrab kindlaks nende vajaliku hulga ning kaotab liigsed töökohad;

kehtestab töötajate töökorralduse vormid, viib läbi tarifitseerimise, annab tööliste järke ja spetsialistidele kategooriaid, korraldab eesrindlike töömeetodite ja -võtete juurutamist;

kehtestab töö- ja puhkeaja režiimi, kooskõlastades selle kohaliku rahvasaadikute nõukoguga, seab sisse paindlikke tööajaplaane, lubab töötada mittetäieliku tööpäeva ja töönädalaga, organiseerib kodus-töötamist, samuti määrab seadusandlusele vastavalt kindlaks lisapuhkuse kestuse.

Ettevõtte tagab objektiivse avaliku hinnangu andmise töötaja isik-

likule tööpanusele majandustegevuse tulemustes, ergutab kohusetundlikku töötamist, loob distsipliinirikkujate ja praagitegijate ümber sallimatuse õhkkonna, kohaldab nende suhtes rangeid materiaalse, distsiplinaarse ja ühiskondliku mõjutamise vahendeid.

3. Et tõsta töö efektiivsust, suurendada kollektiivi huvi töö tulemuste vastu ja vastutust nende eest, kujundada töötajates peremehe-likku suhtumist tootmisvahendite kasutamisse, ettevõtte:

kasutab brigaadiisemajandamist ja -töövõttu töö korraldamise ja ergutamise põhiliste kollektiivvormidena. Vajaduse korral võetakse brigaadi ka insenere, tehnikuid ja teisi spetsialiste;

viib töövõtu korras töötamisele üle jaoskonnad, tsehhid ja muud allüksused. Niisuguste allüksuste tööd organiseeritakse kollektiivi ja administratsiooni vahel sõlmitud lepingu põhjal, kinnistades vastavatele allüksustele vajaliku vara ning tasustades nende tööd pikaajaliste normatiivide järgi;

kasutab vajalikel juhtudel perekonnatöövõttu.

4. Ettevõtte moodustab kehtestatud normatiivi järgi palgafondi (töötasustamisfondi) olenevalt töö lõpptulemustest. Ta on kohustatud tagama vastavalt kinnitatud normatiividele tööviljakuse ennaktõusu keskmise palga juurdekasvuga võrreldes.

Normatiivi alusel kindlaksmääratud palgafondi piires kehtestab ettevõtte iseseisvalt tootmise spetsiifikat ja tema ees seisvaid ülesandeid arvestades mõnede töotajaskategoriate — konstruktorite, tehnoloogide ja teadustöötajate palgafondi, samuti tehnilise kontrolli talituste töötajate palgafondi. Ettevõtte on kohustatud tagama juhtimispersonalis suuruse ja tema ülalpidamiseks kasutatavate summade suhtelise vähendamise.

Ettevõtte määrab kindlaks töötajate üldarvu, nende jaotumise kutse ja tööoskuse (kvalifikatsiooni) järgi ning kinnitab koosseisud.

5. Ettevõtte on kohustatud kasutama töö tasustamist kui tööviljakuse tõusu ergutamise, teaduse ja tehnika arengu kiirendamise, toodangu kvaliteedi parandamise, tootmise efektiivsuse tõstmise ja distsipliini tugevdamise tähtsaimat vahendit. Ta tagab uute tariifimäärade ja ametipalkade sisseseadmise töökollektiivi poolt teenitud summade arvel.

Ettevõttel on õigus:

määrata kindlaks töötajate töö tasustamise vormid ja süsteemid, lubamata võrdsustamist;

määrata kindlaks töökohad, kus tasutakse kõrgendatud tariifimäärade järgi, samuti anda tööliste ja teenistujatele konkreetseid töötingimusi arvestades lisasoodustusi;

seada palgafondi kokkuhoiu arvel ja piires, mis moodustub vabas-
tatud töötajate tariifimäärade (ametipalkade) järgi, sisse lisatasa kutsealade (ametikohtade) ühitamise, teenindustusoonide laiendamise või tehtava töö mahu suurendamise eest, sealhulgas ka erinevatesse kategooriatesse kuuluvate ametikohtade ja kutsealade järgi, piiramata selle lisatasa ulatust;

kehtestada palgafondi kokkuhoiu arvel igale töotajaskategoriale palgalisandid: tööliste — kutsemeisterlikkuse eest, juhtidele, spet-

sialistidele ja teenistujatele — heade töösaavutuste ja eriti tähtsa töö eest selle tegemise ajaks;

kehtestada allüksuste juhtide, spetsialistide ja teenistujate ametipalgad, järgimata sealjuures koosseisunimestikuga ettenähtud keskmisi ametipalku ja arvestamata nende arvulist suhet;

määrata kindlaks materiaalse ergutamise fondi kasutamise konkreetsed suunad;

töötada välja ja kinnitada struktuuri- ja allüksuste tööliste, juhtivate töötajate, konstruktorite, tehnoloogide ja teenistujate premeerimise kord;

tagada konstruktorite, tehnoloogide ja teiste uusima tehnika ja tehnoloogia, leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute väljatöötamise ja tootmisse juurutamisega vahetult seotud spetsialistide töö eelistatud stimuleerimine.

6. Töökorralduse ja -tasustamise täiustamist, töökollektiivi sotsiaalse arengu abinõude rakendamist ja sotsiaalsete hüvede jaotamist, kehtestatud töötasusüsteemide kohaldamist ja töötajatega toimuvate arvelduste õigsust kontrollitakse ettevõttes koos ametiühingukomiteega või sellega kooskõlastatult.

§ 15. Materjalide ja seadmetega varustamine

1. Ettevõtte materjalide ja seadmetega varustamisel lähtutakse vajadusest tagada tema efektiivne ja rütmiline töö ning materiaalsete ressursside säästlik kasutamine, hoida ettevõttes ainult minimaalselt vajalikke varusid.

Vastavalt oma majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanidele määrab ettevõtte ise oma ressursside vajaduse ja soetab neid kas hulgikaubanduse või tsentraliseeritud varustamise korras.

Hulgikaubanduse korras soetab ettevõtte materiaalseid ressurssse limiitdivabalt (fondideta) vastavalt oma tellimustele nende lepingute alusel, mida sõlmitakse materiaali-tehnilise varustamise ettevõtete ja muude organitega või toodangu valmistajatega.

Tsentraliseeritud korras eraldatakse ettevõttele mõningaid materiaalseid ressurssse limiitide (fondide) ulatuses. Ettevõtte määrab tarnijatega sõlmitud lepingute alusel iseseisvalt nende ressursside sortimendi ja tarnetähtajad.

Otsesidemete teel korraldab ettevõtte ise enda varustamist materjalide ja seadmetega, mida müüakse limiitdivabalt otsetellimuste alusel, samuti tsentraliseeritult jaotatava toodanguna.

Hulgikaubandus peab edaspidi laienema ja muutuma ettevõtete materjalide ja seadmetega varustamise põhivormiks.

2. Ettevõtte kannab majanduslikku vastutust tarnelepingute alusel endale võetud kohustuste täitmise eest. Materiaali-tehnilise varustamise organid on kohustatud rahuldama ettevõtete põhjendatud vajaduse materiaalsete ressursside järele õigeaegselt. Materiaali-tehnilise varustamise territoriaalorganid etendavad põhiosa ettevõtte materiaalsete ressurssidega nõuetekohase kindlustamise ja tarnete tõhusa kontrollimise organiseerimisel. Nad kannavad majanduslikku

vastutust toodangu tarnimise eest neil juhtudel, kui nad esinevad tarnijatena. Omal jõul tehtavate ehituste materjalide ja seadmetega varustamine toimub finantseerimisallikatest olenemata ettevõtete tellimuste alusel materiaal-tehnilise varustamise territoriaalorganite poolt.

Ettevõttel on õigus sõlmida lepinguid materiaal-tehnilise varustamise organitega kompleksse varustamise, tootmisalaseks tarbimiseks tarnitavate materjalide eeltöötlemise, seadmete laenutamise, andmevara loovutamise ning muude teenuste osutamise kohta.

3. Tarbijaettevõttel on eelisõigus säilitada valmistajaettevõtetega väljakujunenud pikaajalisi majanduslikke otsesidemeid ja neid laiendada; ta valib ka, kuidas varustus kohale toimetatakse: kas seda teeb otsene valmistaja või mõni varustus-turustusettevõte.

Materiaal-tehnilise varustamise organitel on keelatud suvaliselt muuta ettevõtete väljakujunenud pikaajalisi otsesidemeid.

4. Juhul kui ettevõttele tarnitakse toodangut, mille kvaliteedis on kõrvalekaldeid kehtivatest riiklikest standarditest, tehnilistest tingimustest või sõlmitud lepingutest, samuti siis, kui ettevõttele antakse üle ebakvaliteetne projekt- ja tehniline dokumentatsioon, on tal õigus ühepoolses korras katkestada tarnijaga või dokumentatsiooni koostajaga sõlmitud leping ning nõuda lepingu katkestamise tagajärjel tekkinud kahju hüvitamist.

Ettevõtte palvel kinnistab materiaal-tehnilise varustamise organ või kõrgemalseisev organ ta teisele tarnijale.

5. Lähetav ettevõtte kannab vastutust veose teeleasaatmise, veokite seisaegade ja vaeglaadimise eest, veondusettevõtte aga — toodangu tarnimiseks või lähetamiseks ettenähtud veokite andmisega viivitamise eest, veoste õigeaegse kohaletoimetamise ja nende säilimise eest seadusandlusega kehtestatud korras. Vee-, elektri-, soojus- ja gaasivarustusettevõtted ja muud energiavarustusorganisatsioonid kannavad tarbijaettevõtete ees kehtestatud varustuslimiitidest ja -graafikutest kinnipidamise eest majanduslikku vastutust.

§ 16. Toodangu, tööde ja teenuste realiseerimine

1. Ettevõtte müüb oma toodangut, teeb töid ja osutab teenuseid vastavalt tarbijate, kaubandusettevõtete ja materiaal-tehnilise varustamise ettevõtetega sõlmitud majanduslepingutele või toodangu müümiseks, tööde tegemiseks ja teenuste osutamiseks organiseeritud omaette võrgu kaudu. Ta peab täielikult täitma lepingutest tulenevaid kohustusi koguse, nomenklatuuri (sortimendi), tähtaegade, toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedi ja muude tingimuste kohta. Tellimuste ja lepingute täitmine on ettevõtete tegevuse hindamise ja töökollektiivide materiaalse stimuleerimise peamine kriteerium. Ettevõtte on kohustatud tundma õppima nõudlust ja oma toodangut reklaamima. Ettevõtte tootmis- ja turustustegevuse lõppsündmus ning täissemajandamise ja enesefinantseerimise lahutamatu tingimus on, et tarbija maksab talle vastavalt lepingu tingimustele tarnitud toodangu (tööd, teenused) kinni.

2. Ettevõttel on õigus kasutada omaenda vajadusteks, müüa teistele ettevõtetele, organisatsioonidele ja inimestele või vahetada teiste ettevõtetega oma toodangut tingimusel, et lepingukohustused on täidetud, samuti ka toodangut, millest tarnelepingu sõlminud tarbija ja materiaal-tehnilise varustamise organid on loobunud (välja arvatud mõned toodanguliigid, mis on seadusandlusega eraldi kindlaks määratud).

3. Lepingukohustuste täitmata jätmise korral kannab ettevõtte majanduslikku vastutust ja hüvitab tarbijale tekitatud kahju ettenähtud korras. Lepingutingimuste rikkumise eest trahvide ja lepetrahvide maksmine, samuti tekitatud kahju hüvitamine ei vabasta ettevõtet tema kohustustest toodangu tarnimisel, tööde tegemisel või teenuste osutamisel.

4. Ostjaettevõtte on kohustatud õigeaegselt tasuma talle vastavalt lepingule tarnitud toodangu (tööde, teenuste) eest omaenda summadest, mõningatel juhtudel aga pangakrediidi arvel. Ta kannab vastutust ettenähtud tähtajaks tasumise eest, arvelduste hilinemisel aga maksab trahvi.

Juhul kui ettevõttel pole endal raha toodangu (tööde, teenuste) eest maksmiseks ega ka krediidi saamise õigust, eraldab kõrgemalseisev organ talle vastavatest tsentraliseeritud fondidest ja reservidest selleks summad, mis kuuluvad tagastamisele.

§ 17. Rahalised vahendid ja hinnad

1. Ettevõtte finantstegevus peab olema suunatud sellele, et luua rahalised ressursid ettevõtte tootmisalaseks ja sotsiaalseks arenguks ning tagada tööviljakuse tõusu, toodangu (tööde, teenuste) omahinna alanemise, kvaliteedi paranemise ning tootmisfondide parema kasutamise teel kasumi (tulu) suurenemine.

2. Ettevõtte arendab finantstegevust vastavalt viie aasta ja aasta finantsplaanidele. Ta kannab vastutust eelarve, pankade ja kõrgemalseisva organi, tarnijate, töövõtjate ja muude organisatsioonide ees oma kohustuste õigeaegse täitmise eest. Ettevõtte on kohustatud taotlema tema käsutusse jäävate rahasummade võimalikult efektiivsemat kasutamist.

3. Ettevõtte on kohustatud osa võtma NSV Liidu riigieelarve tulude moodustamisest, mida kasutatakse suurte majanduslike ja sotsiaalsete ürituste teostamiseks, riigi kaitsevõime tugevdamiseks ning muudeks riigivajadusteks.

Ettevõtte finantssuhted riigieelarvega rajanevad pikaajalistel majandusnormatiividel. Ettevõtte kannab kehtestatud normatiivide järgi eelarvesse tasu tema käsutuses olevate ressursside eest ja osa kasumist (tulust), samuti muid seadusandlusega ettenähtud makseid ja eraldi, sealhulgas kohalikkude eelarvesse.

Ettevõtte ja eelarve vahel kasumi (tulu) jaotamise normatiivid peavad tagama kõigile ettevõtetele riigi poolt tootmisfondide ning tööjõu- ja loodusressursside kasutamise suhtes võrdselt pingsate nõudmistega esitamise.

Tasu tootmisfondide eest makstakse üldjuhul kõigi ettevõtete jaoks ühtse normi järgi. Tasu tööjõuressursside eest korvab riigi kulutused tööjõu ettevalmistamisele, samuti töötajate ja nende perekonnaliikmete sotsiaalsele, kultuurilisele ning kommunaal- ja olmeteenindamisele. Loodusressursside (maa, vee, maavarade) eest võetava tasu kaudu võetakse ettevõtetelt ära diferentsiaalrent, mis tekib erinevuste tõttu nende ressursside looduslikus produktiivsuses.

Rööbiti ressursside eest eelarvesse kantavate maksetega rakendatakse ka ettevõtte käsutusse pärast ressursimaksete ja laenuprotsentide tasumist jääva kasumi (tulu) maksustamist.

Ettevõtte kasumi (tulu) ja muude finantsressursside äravõtmine ja ümberjaotamine, kui need ületavad kehtestatud normatiive, norme ja määrasid, samuti ka seadusandlusega ette nägemata juhtudel, on keelatud.

4. Ettevõtte on kohustatud töötama kahjumita. Ajutisel plaanilise kahjumiga töötamisel finantseerib ettevõtet kõrgemalseisev organ tsentraliseeritud fondidest ja reservidest dotatsiooniliimi piires, mis on kehtestatud viie aasta plaanis progressiivselt vähenevana. Ettevõtte on kohustatud välja töötama abinõud oma finantsseisude parandamiseks, toodangu valmistamisel (tööde tegemisel ja teenuste osutamisel) tekkiva kahjumi likvideerimiseks ettenähtud tähtaja jooksul ning kasumiga töötamise tagamiseks.

5. Ettevõtte hüvitab kahjud, mis ta on tekitanud teistele organisatsioonidele ja riigile, maksab trahve, leppetrahve ja muid seadusandlusega kehtestatud sanktsioone kollektiivi isemajandamistulust. Kahjuhüvituse ja sanktsioonide näol teistelt ettevõtetelt saadud summad lähevad kollektiivi isemajandamistulu suurendamiseks.

6. Oigusi ja kohustusi hinnakujunduse alal realiseerib ettevõtte vastavalt hindade riikliku kujundamise ja reguleerimise põhiprintsiipidele. Hinnad peavad kajastama toodangu valmistamiseks ja realiseerimiseks ühiskondlikult vajalikke kulutusi, toodangu tarbimismomadusi, kvaliteeti ja maksevõimelist nõudlust. Hinda kasutatakse kui mõjusat vahendit tootmise efektiivsuse kasvu, toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedi tõusu ja omahinna alanemise mõjutamiseks. Ettevõtte on kohustatud tagama hindade, nende projektide või arvutluste majandusliku põhjendatuse, et rahvamajanduslik efekt neist kasvaks kiiremini kui tootmiskulud ja et tooted muutuksid tarbijale suhteliselt odavamateks.

7. Ettevõtte müüb oma toodangu (töid, teenuseid) tsentraliseeritult kehtestatavate hindade (tariifide) alusel, samuti tarbijaga kokku lepitud või iseseisvalt kehtestatavate hindade alusel.

8. Ettevõtte kannab vastutust hinnadistsipliini range järgimise eest ning on kohustatud hoiduma hindade põhjendamatust kõrgendamisest. Kasum, mida ettevõtte on põhjendamatult saanud riikliku hinnadistsipliini rikkumise ning standardite ja tehniliste tingimuste eiramise tulemusena, võetakse ära eelarvesse (kollektiivi isemajandamistulust) ja jäetakse plaani täitmise aruande andmetest välja.

Ettevõtte, kes on põhjendamatult kõrgendanud hindu ja saanud teenimatut kasumit, maksab peale selle eelarvesse kollektiivi isema-

jandamistulust veel trahvi ebaseaduslikult saadud kasumi ulatuses. Juhul kui tootja kõrgendab toodangu (tööde, teenuste) hindu, on tarbijal õigus sõlmitud tarneleping katkestada.

9. Ettevõtte on kohustatud juhinduma toodangu (tööde, teenuste) tsentraliseeritult kehtestatud hindadest (tariifidest), samuti ministeeriumide ja keskasutuste poolt kinnitatud hindadest (tariifidest).

Ettevõtte on õigus kooskõlastatult tellijaga määrata hinnalisan-deid (mahahindlusi) tsentraliseeritult kehtestatud hulgihindadele, kui nad täidavad lisanõudeid toodangu tarbimisomaduste ja kompleksuse minimeerimisel.

10. Iseseisvuse laiendamiseks majandustegevuses, tarbijate individuaalsete vajaduste täielikumaks arvessevõtmiseks ning kvaliteetse toodangu väljalaske stimuleerimiseks on ettevõtte õigus müüa tarbi-jaga sõlmitud kokkuleppe alusel kehtestatud hindadega (kokkuleppe-hindadega) ühekordsete ja individuaaltellimuste järgi valmistatavat tootmistehnilise otstarbega toodangut, uut või esmakordselt juuru-tatavat toodangut ja uute tööstuslike tarbekaupade, samuti kauban-dusorganisatsioonidega sõlmitud kokkuleppel realiseeritavaid mõnd liiki toidukaupu (kehtestatud loendi alusel tähtajaga kuni kaks aastat), teadusliku uurimise, projekteerimis- ja konstrueerimisorganis- sioonide lõpptoodangut, sovhooside ja muude riiklike põllumajandus- ettevõtete poolt inimestelt kokkuostetavaid põllumajandussaadusi, kooperatiivsete organisatsioonide poolt kokkuostetavat ja realiseeri- tavat toodangut, samuti seadusandlusega ettenähtud muud liiki too- dangut (töid, teenuseid).

Riikliku hinnakujunduse organid määravad kindlaks kokkuleppe- hindade kehtestamise korra ja kontrollivad nende rakendamist.

11. Ettevõtte kinnitab iseseisvalt hinnad (tariifid) oma tootmis- tehnilise otstarbega toodangule ning nendele tarbekaupadele ja tee- nustele, mille suhtes ei rakendata tsentraliseeritult kinnitatud hindu, samuti selle toodangu (teenuste) kohta, mis on mõeldud enda tar- beks või mida müüakse oma kaubandusvõrgu kaudu.

Sovhoosidel ja muudel riiklikel põllumajandusettevõtetel on õigus kehtestada iseseisvalt hindu osale plaanilisest põllumajandustoodan- gust ja kogu üleplaanilisele põllumajandustoodangule, mida müüakse kas oma kaubandusvõrgu kaudu või kolhoositurul.

Sedamööda kuidas arenevad täisisemajandamine ja enesefinant- seerimine, hulgikaubandus ning majanduslikud otsesidemed, laieneb kokkuleppe- ja iseseisvalt kinnitatavate hindade kasutusala.

§ 18. Krediidid ja arveldused

1. Ettevõtte kasutab täisisemajandamise ja enesefinantseerimise tingimustes tootmisalase ja sotsiaalse arengu otstarbel pangalaenu ning järgib seejuures rangelt krediteerimisprintsipi — laenu taga- tust, sihipärasust, tähtajalisust, tagastatavust ja tasulisust.

Pank annab ettevõttele lühiajalist laenu jooksvaks tegevuseks agreeeritud krediteerimisobjektide peale. Pikaajalist laenu antakse

tootmisalase ja sotsiaalse arengu vajadusteks; see tasutakse hiljem tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi ning sotsiaalse arengu fondi (muude analoogilise otstarbega fondide) summadest.

Kõik krediteerimisega seotud küsimused lahendab ettevõtte krediidiasutustes, kus on tema arvelduskonto või kapitaalmahutuste finantseerimise konto.

Ettevõtte kannab vastutust laenude efektiivse kasutamise eest. Krediteerimistingimusi rikkuvate ettevõtete suhtes kohaldatakse sanktsioone. Laenude tasumistähtaegade süstemaatilise rikkumise korral kaotab ettevõtte uue laenu saamise õiguse; üksikutel juhtudel võib ta seda õigust kasutada kõrgemalseisva organi tagatisel.

2. Ettevõtte peab oma maksekohustused õigeaegselt tasuma. Arvelduste hilinemisel maksab ettevõtte trahve ja leppetrahve. Ettevõtte õiendab kõik arveldused, kaasa arvatud eraldised eelarvesse ja palga väljamaksmine, arveldusdokumentide laekumise (maksetähtaegade kättejõudmise) kalendaarses järjekorras.

Pangad maksavad ettevõttele tema tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi, samuti sotsiaalse arengu fondi ajutiselt vabade summade kasutamise eest intresse (protsente).

3. Maksedistsipliini süstemaatiliselt rikkuva ettevõtte võivad pangad kuulutada maksevõimetuks, teatades sellest tema põhilistele kaupade ja muude materiaalsete väärtuste tarnijatele ja kõrgemalseisvale organile. Niisuguse ettevõtte maksekohustuste täitmise järjekorra määrab pank. Kreditorid võivad lõpetada toodangu tarnimise, tööde tegemise ja teenuste osutamise maksevõimetuks kuulutatud ettevõttele. Ettevõtte ja tema kõrgemalseisev organ on kohustatud rakendama abinõusid ebamajanduslikkuse kõrvaldamiseks ja arveldusdistsipliini tugevdamiseks.

Trahvid, leppetrahvid ja muud sanktsioonid, mis nõutakse sisse vaieldamatus korras, kantakse panga poolt maha ettevõtte arvelduskontolt. Ebaseaduslikult mahakantud summad hüvitab ettevõttele selles süüdi olev pool kõrgendatud määral. Vaidlused summade niisuguse tagastamise üle vaadatakse läbi arbitraažorganites ja kohtus.

§ 19. Välismajanduslik tegevus

1. Ettevõtte välismajanduslik tegevus on kogu tema töö tähtis koostisosa. See toimub üldjuhul valuutalise isetasuvuse ja enesefinantseerimise põhimõttel, selle resultaat on ettevõtte majandustulemuste orgaaniline koostisosa ning mõjutab otseselt majandusliku stimuleerimise fondide ja valuutaeraldiste kujunemist.

Ettevõtte tagab eksporditava toodangu tarnimise esmajärjekorras.

2. Ettevõtte välismajanduslikus tegevuses on esmatähtis koostöö sotsialismiaade ettevõtetega, sotsialistliku majandusintegratsiooni laiendamine ja süvendamine ning töö efektiivne koostöökoostöö.

Suhetes VMN-i liikmesriikide ettevõtete ja organisatsioonidega ettevõtte:

seab sisse otsesidemed, lahendab tootmisalase ning teadusliku ja tehnilise koostöökoostöö küsimusi, kaasa arvatud koostöö majandus-

like tingimuste (sealhulgas kokkuleppehindade) kindlaksmääramine; sõlmib majanduslepinguid;

kooskõlastab koopereerimise ja teenuste osutamise seotud toodangu eksport- ja importtarnete nomenklatuuri ja mahud, annab üle materiaalseid ressursse ja vastavat tehnilist dokumentatsiooni;

teeb teaduslikku uurimistööd, projekteerimis-, konstrueerimis- ja eksperimentaaltöid, loob selleks teadlaste ja spetsialistide ühiskollektiive, vahetab vastastikku kooskõlastatud tingimustel teaduslikku ja tehnilist dokumentatsiooni ning abistab töötajate väljaõppet;

võtab osa NSV Liidu rahvusvaheliste lepingute alusel loodavate ühisettevõtete, rahvusvaheliste koondiste ja organisatsioonide tegevusest.

3. Majandussidemeid kapitalistlike riikide ja arengumaade firmadega peab ettevõtte vastastikuse kasu saamise ja võrdõiguslikkuse põhimõtete alusel. Niisuguste sidemete arendamise põhivormid on pikaajaline ja tasakaalustatud tootmis- ning teadus- ja tehnikaalane koopereerimine, samuti ühisettevõtete ja -allkätiste loomine. NSV Liidu territooriumil ühisettevõtete ja -allkätiste loomise ja nende tegevuse kord määratakse kindlaks vastavalt Nõukogude seadusandlusele.

4. Ettevõttele, kes tagab toodangu (tööde, teenuste) märkimisväärsed eksporttarned, võidakse anda õigus sooritada ise ekspordi- ja imporditehinguid (sealhulgas kapitalistlike riikide ja arengumaade turgudel) ning luua sel otstarbel isemajandav väliskaubandusfirma.

Ettevõtte, kellel ei ole väliturul iseseisva esinemise õigust, võtab oma toodangu (tööde, teenuste) ekspordimiseks soodsate tingimuste loomisest osa kas oma või muude ministeeriumide ja keskasutuste väliskaubanduskoondiste kaudu.

5. Isemajandamise tugevdamiseks, majandusliku huvi ja vastutuse suurendamiseks ning iseseisvuse laiendamiseks ekspordi- ja imporditehingute sooritamisel ettevõtte:

teeb majanduslepingute alusel välispartneritega koostööd;

loob valuutaeraldise fondi; see moodustatakse stabiilsete pikaajaliste normatiivide alusel summadest, mis on saadud valmistoodangu (tööde, teenuste) müügist väliturul, samuti kantakse sinna kogu koopereeritud tarnete ja litsentsimüügi tehingutest laekunud valuuta;

võib saada pangast välisvaluutas laenu eksporditoodangut väljaviie allkätiste loomiseks ja arendamiseks tingimusel, et laen tasutakse toodangu ekspordist saadava valuuta arvel;

kannab majanduslikku vastutust majanduslike välissidemete efektiivsuse eest ja valuutasummade ratsionaalse kasutamise eest tootmise arendamise ja selle tehnilise taseme tõstmise huvides;

hüvitab kaupade ekspordiülesannete või lepingukohustuste täitmata jätmise läbi tekkinud kahju tema käsutuses olevatest valuutasummadest;

maksab valuutaeraldise fondist välisostjale valuutas välja kõik trahvid ja muud sanktsioonid, kui ta on süüdi oma kohustuste täitmata jätmises.

6. Tootmise ümberseadmestamiseks ja rekonstrueerimiseks, teadusliku uurimistöö, katse-, konstrueerimis- ja muude tööde tegemiseks impordib ettevõtte toodangut valuutaeraldiste fondi või laenatud summade eest ja nende piires. Tal on samuti õigus soetada VMN-i liikmesriikidest oma töökollektiivide vajadusteks meditsiiniseadmeid, kultuuri-, olme-, spordi- ja muid kaupu, mis ei ole võetud riikliku jaotuse plaanidesse.

Ettevõtte valuutaeraldiste fondi summad äravõtmisele ei kuulu ja neid võib koguda kasutamiseks järgnevatel aastatel.

7. Ettevõtte võib saada NSV Liidu Väliskaubanduspangast krediidi tingimustel ülekanderublasid ja sotsialistliku sõprusühenduse maade valuutat kooperaerimisega seotud tehnikateaduslike tööde tegemiseks ja efektiivsete tootmisprotsesside arendamiseks.

§ 20. Looduskasutus ja keskkonnakaitse

1. Ettevõtte on kohustatud nõukogude inimeste praeguse ja tulevaste põlvkondade huvides tagama loodusvarade efektiivse kasutamise ja taastootmise, kasutama neid säästlikult vastavalt eesmärkidele, mille jaoks need on talle antud, kaitsma keskkonda saastamise ja muude kahjulike mõjude eest, organiseerima tootmist jäätmevabade tehnoloogiate kui looduskeskonna säilitamise tagajate põhimõttel.

Ettevõtte tagab maa- ja muude loodusvarade kompleksse kasutamise; ta peab ratsionaalselt kasutama põllumajanduskõlvikuid, rekultiveerima maid ja rakendama muid abinõusid keskkonna kaitseks.

Ettevõtte poolt rakendatavad looduskaitseabinõud peavad täielikult kompenseerima tootmise negatiivse mõju looduskeskonnale.

Tootmise laiendamise, rekonstrueerimise ja ümberseadmestamise projektides näeb ettevõtte ette looduskaitserajatised ja -seadmed, ehitab need ning korraldab nende töhuga ja häireteta kasutamise.

2. Loodusvarade kui rahva vara ühe osa kasutamise eest tasub ettevõtte ettenähtud makseid ning rakendab looduskaitseabinõusid omavahendite ja laenude arvel. Mõningatel juhtudel on lubatud nende abinõude finantseerimine tsentraliseeritud allikatest.

3. Töös keskkonna kaitsmisel ja loodusvarade kasutamisel allub ettevõtte kohaliku rahvasaadikute nõukogu ja muude organite kontrollile, kes teostavad riiklikku kontrolli looduskaitse ja loodusvarade kasutamise üle.

Ettevõtte hüvitab kahju, mille ta on tekitanud keskkonna saastamisel ja loodusvarade ebaratsionaalsel kasutamisel, ning kannab materiaalselt vastutust looduskaitse seadusandluse mittejärgimise eest. Kehtestatud looduskasutuskorda jämedalt rikkuva ettevõtte tegevus võidakse seisata kuni esinenud väärnähete kõrvaldamiseni.

§ 21. Ettevõtete tootmisalane ja sotsiaalne ühistegevus

1. Tootmispotentsiaali efektiivsemaks kasutamiseks, kaupade tootmise ja teenuste osutamise laiendamiseks, teaduslike ja tehniliste

probleemide ühiseks lahendamiseks ning infrastruktuuri edendamiseks asub ettevõtte kas omal algatusel või kohaliku rahvasaadikute nõukogu või muude organisatsioonide ettepanekul kooperaerimissuhetesse eeskätt antud territooriumil paiknevate teiste ettevõtetega. Nad võivad ühendada oma jõupingutused majandusharudevaheliste, harusiseste ja piirkondlike ülesannete lahendamiseks. Nendel eesmärkidel on ettevõtetal õigus:

teha ühiselt töid, mis on seotud tootmise rekonstrueerimise ja ümberseadmestamisega, teaduse ja tehnika arengu kiirendamisega, toodangu kvaliteedi tõstmisega, tarbekaupade tootmise ja elanikele teenuste osutamise laiendamisega;

luua kehtestatud korras mitme tootmisharu ühiskäitisi ja kollektiivselt kasutatavaid arvutuskeskusi, ühiseid teadus-, projekteerimis-, konstrueerimis-, remondi-, ehitus-, kaubandus- ning muid ettevõtteid ja koondisi;

ehitada ja ekspluateerida tootmisliku infrastruktuuri objekte, põllumajanduslikke abimajandeid, looduskaitserajatisi, elamuid ning muid tootmis-, sotsiaal-, kultuuri-, kommunaal- ja olmeobjekte;

ühineda ettenähtud korras teiste ettevõtetega kuni täieliku liitumiseni, kui seda dikteerivad kooperaerimis- ja tehnoloogiliste sidemete ning lõpptoodangu efektiivse saamise huvid;

organiseerida spetsialistide ettevalmistamist ja luua (koostöös õppeasutustega) õppe-tootmisettevõtteid.

Nimetatud ja muu ühise tegevuse arendamiseks sõlmib ettevõtte lepinguid, milles nähakse ette finants-, tööjõu- ja materiaalseste ressursside ühendamine osaluse põhimõttel, samuti ühiste ettevõtete ja koondiste organiseerimise ja tegevusega seotud küsimuste lahendamise.

Kõrgemalseisvad organid ja kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed rakendavad abinõusid ettevõtete ühistegevuse arendamiseks ning aitavad kaasa neile sel alal antud õiguste kõige täielikule realiseerimisele.

2. Ettevõtte võib osaleda oblastilise jaotuseta liiduvabariikide, samuti autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude ning kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede poolt loodavate majandusharudevaheliste ja majanditevaheliste territoriaalsete tootmis-koondiste tegevuses.

3. Ettevõtte juurde võidakse kehtestatud korras luua kooperatiive. Ettevõtte osutab niisugustele kooperatiividele, samuti ettevõttega sõlmitud lepingute alusel individuaaltööd tegevatele kodanikele kaasaabi.

§ 22. Arvestus, aruandlus ja kontroll

1. Kogu majandustegevuse aktiivseks mõjutamiseks, tootmise arendamise teede, vormide ja meetodite analüüsimiseks, efektiivse juhtimise tagamiseks ning plaaniülesannete täitmisel disproportsioonide tekkimise võimaluste ärahoidmiseks peab ettevõtte oma töö tulemuste arvestust, kontrollib tootmise kulgu, peab operatiivset, raamatupidamis- ja statistilist arvestust.

Ettevõtte peab:

kasutama nüüdisaegse arvutustehnika ulatuslikul rakendamisel põhinevaid arvestuse ja infotöötuse eesrindlikke vorme ja meetodeid; koostama aruandeid ja esitama need vastavatele organitele ettenähtud tähtpäeval, tagama aruannete ja bilansside tõesuse;

rangelt kontrollima materjali-, tööjõu- ja finantsressursside ratsionaalset ja säästlikku kasutamist, resoluutselt võitlema ebaperemeelikkuse ja pillamise vastu, rakendama abinõusid niisuguste nähtuste ärahoidmiseks, teatama riisumistest ja seadusandluse jämedatest rikkumistest prokuratuuri- või siseasjade organitele;

tõstma õigus-, raamatupidamis- ning muude funktsionaalsete talituste osa ja vastutust seaduslikkuse, lepingu- ja finantsdistsipliini ning toodangu kvaliteedi järgimisel.

Ettevõtete, struktuuri- ja allüksuste juhid ning muud süüdi olevad isikud kannavad isiklikku vastutust juurdekirjutuste, puru silmaajamise faktide ja riiklike aruannete muud viisi moonutamise eest ning võetakse distsiplinaar-, materiaal- või kriminaalvastutusele. Kõik juurdekirjutuste ja puru silmaajamise juhtumid arutatakse läbi töökollektiivis.

Ettevõtte aruannete vormid, nende esitamise adressaadid ja tähtpäevad määratakse kindlaks kehtestatud korras. Igasuguste muude aruannete nõudmine ja esitamine on keelatud.

2. Ettevõtte tegevust võivad peale kõrgemalseisvate organite revideerida ja kontrollida ka rahandus- ja pangaorganid ning muud haldusorganid vastavalt neile ettevõtte tegevuse kontrollimisel seadusandlusega pandud ülesannetele. Revideerida või kontrollida võidakse ka õiguskaitseorganite või rahvakontrollikomiteede nõudmisel.

Igat liiki revideerimised ja kontrollimised peavad kaasa aitama majandamise efektiivsuse tõusule ega tohi häirida ettevõtte normaalselt töörütmi. Revideerimise ja kontrollimise tulemused tehakse töökollektiivile teatavaks.

3. Ettevõttes valitakse rahvakontrollikomitee (-grupp, -post), kellele ettevõtte administratsioon on kohustatud osutama töös igakülgselt abi, vaatama läbi tema ettepanekud ja soovitused ning rakendama esiletoodud puuduste kõrvaldamiseks vajalikke abinõusid.

§ 23. Ettevõtte loomine ja tema tegevuse lõpetamine

1. Ettevõtte luuakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud korras.

Ettevõtte reorganiseerimine (liitmine, ühendamine, eraldamine, lahutamine, ümberkujundamine) ja tema tegevuse lõpetamine toimub kehtestatud korras sellesama organi otsuse põhjal, kellel on õigus luua vastavaid ettevõtteid.

Ettevõtte tegevus võidakse lõpetada:

kui on langenud ära tema edasise töö vajadus ja teda ei saa reorganiseerida või muudel seadusandlusega ettenähtud alustel;

pika aja jooksul kahjumiga töötamise ja ettevõtte maksevõimetuse, tema toodangu järele nõudluse puudumise korral ning juhul, kui ette-

võtte ja kõrgemalseisva organi poolt tema töö rentaabluse tagamiseks rakendatavad abinõud ei ole andnud tulemusi.

2. Ettevõtte reorganiseerimise ja likvideerimise korral tagab kõrgemalseisev organ vallandatavatele töötajatele NSV Liidu konstitutsiooni ja seadusandlusega kehtestatud õigused. Hiljemalt kaks kuud enne ettevõtte reorganiseerimist või likvideerimist teatatakse igale töötajale isiklikult tema vallandamise tähtpäev. Neile säilitatakse töölerakendamise ajaks, ent mitte rohkem kui kolmeks kuuks, keskmine palk ja pidev tööstaaz.

Ettevõtte reorganiseerimise või likvideerimise otsuse teinud organ ning kohalik rahvasaadikute nõukogu osutavad vabanenud töötajate töölerakendamisel igakülgset abi. Kodanike pretensioonid ja hagid likvideeritava ettevõtte suhtes võidakse esitada kõrgemalseisvale organile.

Töötajad, keda ei saa tööle rakendada vastavalt nende kutsealale, erialale ja kvalifikatsioonile, võetakse uuele töökohale tingimusel, et nad teevad läbi ümberõppe aja jooksul, mille suhtes lepitakse kokku töölepingu sõlmimisel.

3. Ettevõttel on kõrgemalseisva organi poolt kinnitatav põhikirja, mis määrab kindlaks tema tegevuse eesmärgid. Põhikirja kinnitamise päevast muutub ettevõtte juriidiliseks isikuks, kes kasutab õigusi ja täidab kohustusi, mis on seotud tema tegevusega.

Ettevõttel on oma nimetuse ning (olenevalt ettevõtte alluvusest) kas NSV Liidu või liiduvabariigi riigivapi kujutisega pitsat.

§ 24. Ettevõtete (koondiste) õiguste järgimise tagamisest

Riigivõimu- ja valitsemisorganid kannavad vastutust riiklikku ettevõtet (koondist) käsitleva NSV Liidu seaduse sätete järgimise eest käesoleva seaduse tegelikku elluviimist puudutavate normatiivdokumentide vastuvõtmisel ning rajavad oma suhted ettevõtete ja koondistega rängele vastavusele nimetatud seadusega.

§ 25. Käesoleva seaduse kohaldamise iseärasused

Mõnedes rahvamajandusharudes ja mõnda liiki ettevõtete puhul määrab käesoleva seaduse kohaldamise iseärasused NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS
14. septembrist 1982. a. N° 548
Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodus-
tamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra kohta

Väljavõte: ENSV ÜVT.- 1982.- N° 39.- Art. 586

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. septembri 1982. a. määrusele nr. 816 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhendamiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. septembri 1982. a. määrusega nr. 816:

1) on kinnitatud juurdelisatud «Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra määrustik»;

2) on kooperatiivsetel ja teistel ühiskondlikel organisatsioonidel soovitatud järgida nende süsteemi kuuluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimisel nimetatud määrusega kinnitatud määrustiku nõudeid;

3) on NSVL Rahandusministeeriumile, NSVL Justiitsministeeriumile, NSVL Plaanikomiteele, NSVL Riigipangale ja NSVL SKV-le tehtud ülesandeks töötada välja ja kinnitada nimetatud määrusega kinnitatud määrustiku rakendamise juhend.

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
2. septembri 1982. a. määrusega nr. 816

Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra

m ä ä r u s t i k

1. Liidulise alluvusega ettevõtteid, tootmiskoondisi, teaduslikke tootmiskoondisi, ehitus- ja montaažikoondisi ja teisi analoogilisi koondisi (kombinaate), organisatsioone ja asutusi moodustavad NSV Liidu ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused.

Otsused nimetatud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta võtavad NSV Liidu ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused vastu pärast küsimuse eelnevat läbiarutamist vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogudega.

2. Vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtteid, tootmiskoondisi, teaduslikke tootmiskoondisi, ehitus- ja montaažikoondisi ning teisi analoogilisi koondisi (kombinaate), organisatsioone ja asutusi moodustatakse

liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt või nende poolt kehtestatavas korras. Seejuures tuleb otsused liiduvabariikide nendele liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele alluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta, kellele plaaninäitajaid kehtestavad NSV Liidu liidulis-vabariiklikud ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused, kooskõlastada NSV Liidu vastavate ministeeriumide, riiklike komiteede või keskasutustega.

Otsuseid ühe liiduvabariigi ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta teise liiduvabariigi territooriumil võtavad omavahel kooskõlastatult vastu vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogud.

3. Ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi moodustavad riigorganid neile eraldatud finants- ja materjaliressursside, tööjõuplaanide, eelarveassigneeringute ning teiste kehtestatud limitide ja normatiivide piires.

4. Teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimis- ja tehnoloogiaorganisatsioon (sealhulgas selliseid, mis kuuluvad tootmiskoondeste, teaduslike tootmiskoondeste, ehitus- ja montaažikoondiste ja teiste analoogiliste koondiste koosseisu) moodustavad, olenevalt nende alluvusest, NSV Liidu ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused ja liiduvabariikide ministrite nõukogud NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal. Esildisi nimetatud organisatsioonide moodustamise kohta esitavad NSV Liidu Ministrite Nõukogule NSV Liidu ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste ning liiduvabariikide ministrite nõukogude ettepanekul NSVL Riiklik Teadus- ja Tehnikakomitee või NSVL Ehituskomitee.

5. Väliskaubanduse Ministeeriumi ja NSVL Riikliku Majanduslike Välissidemete Komitee süsteemi mittekuuluvaid koondisi ja teisi organisatsioone, kes tegelevad majanduslike välissidemetega, liidulise alluvusega looduskaitsealad ning kõrgkooli ja filmistuudioid, olenemata nende alluvusest, moodustab NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

Ettepanekuid nimetatud organisatsioonide moodustamise kohta esitavad NSV Liidu Ministrite Nõukogule huvitatud organid:

a) majanduslike välissidemetega tegelevate koondiste ja teiste organisatsioonide moodustamise kohta kooskõlastatult Väliskaubanduse Ministeeriumi või NSVL Riikliku Majanduslike Välissidemete Komitee ning NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

b) looduskaitsealade moodustamise kohta kooskõlastatult vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu, NSVL Põllumajanduse Ministeeriumi, NSVL Teaduste Akadeemia, NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomitee ja NSVL Plaanikomiteega ning riikliku metsafondi maadel looduskaitsealade moodustamise kohta — ka NSVL Riikliku Metsamajanduse Komiteega;

c) kõrgkoolide moodustamise kohta kooskõlastatult NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi, NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

d) filmistuudiotte moodustamise kohta kooskõlastatult NSVL Kultuuriministeeriumi ja NSVL Rahandusministeeriumiga.

6. Moskvast ja Moskva oblastis moodustatakse ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi (välja arvatud need, mis moodustatakse elanike vahetaks teenindamiseks ja elamuehituse ning linna ja oblasti majanduse muude vajaduste rahuldamiseks) NSV Liidu Ministrite Nõukogu lokaal Ettepanekud nimetatud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta esitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogule pärast küsimuse eelnevat kooskõlastamist vastavalt Moskva linna või Moskva oblasti rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega.

Otsuseid Moskvast ja Moskva oblastis selliste ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta, mis on seotud elanike vahetaks teenindamisega ja elamuehituse ning linna ja oblasti majanduse muude vajaduste rahuldamisega, võtavad vastu ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused kooskõlastatult vastavalt Moskva linna või Moskva oblasti rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega.

7. Järgmisi ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi moodustatakse:

a) koondisi, valitsusi, osakondi, truste, kaubastuid, inspektsioone, kontoreid ja teisi haldusfunktsioone täitvaid organisatsioone ning ehitusorganisatsioone kooskõlastatult NSVL Rahandusministeeriumiga;

b) varustus- ja turustusorganisatsioone kooskõlastatult NSVL Varustuskomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

c) teaduslik-tehnilise informatsiooni organeid kooskõlastatult NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

d) informatsiooni- ja arvutus- ning masinarvutusjaamu kooskõlastatult NSVL SKV või liiduvabariigi SKV-ga, arvutus- (informatsiooni- ja arvutus-) keskusi kooskõlastatult NSVL SKV, NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga ning ühisarvutuskeskusi või teisi arvutus- (informatsiooni- ja arvutus-) keskusi, olenemata nende ametkondlikust alluvusest, piirkondades, kus tegutsevad või moodustatakse ühisarvutuskeskused, kooskõlastatult ka NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomiteega;

e) uurimisorganisatsioone kooskõlastatult NSVL Ehituskomitee ja NSVL Plaanikomiteega;

f) tööliste varustamise valitsusi ja osakondi kooskõlastatult NSVL Kaubandusministeeriumi ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

g) keskeriõppeasutusi kooskõlastatult NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumiga ning sovhoostehnikume või metsamajandustehnikume — lisaks vastavalt NSVL Põllumajanduse Ministeeriumi, NSVL Puu- ja Kõõgiviljandusministeeriumi, NSVL Toiduainetetööstuse Ministeeriumi või NSVL Riikliku Metsamajanduse Komiteega;

h) harukondlikke ja harukondadevahelisi kvalifikatsiooni tõstmise institute ja kursusi kooskõlastatult NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

i) kooliväliseid asutusi kooskõlastatult vastavate rajoonide (linnade) rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteedega ning selliseid kooliväliseid asutusi, mis ei ole ette nähtud kinnitatud nomenklatuuris — ka NSVL Haridusministeeriumi ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

j) kirjastusi, polügraafia- ning templivalmistamis- ja graveerimisettevõtteid kooskõlastatult NSVL Riikliku Kirjastuste, Polügraafia ja Raamatukaubanduse Komitee või liiduvabriigi vastava riikliku komiteega, polügraafia ning templivalmistamis- ja graveerimisettevõtteid -- ka siseasjade organitega;

k) teatreid ja etendusasutusi kooskõlastatult NSVL Kultuuriministeeriumiga;

l) vabariikliku alluvusega looduskaitsealasid kooskõlastatult NSVL Põllumajanduse Ministeeriumi, NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomitee ja NSVL Plaanikomiteega ning riikliku metsafondi maadel looduskaitsealasid -- ka NSVL Riikliku Metsamajanduse Komiteega.

Ettepanekuid ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta esitavad NSVL Rahandusministeeriumile NSV Liidu ministreeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused ning liiduvabrikide ministrite nõukogud.

3. Senatoomine ja kuurordiasutusi moodustatakse NSVL Tervishoiministeeriumi ja UAKN-i loal kooskõlastatult vastavate liiduvabriike ministrite nõukogudega.

9. Spordikallakuga üldhariduslikke internaatkoole (olenemata nende alluvusest) moodustatakse NSVL Haridusministeeriumi ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee ühise otsuse alusel, mis on kooskõlastatud NSVL Rahandusministeeriumi ja vastava liiduvabriigi ministrite nõukoguga.

10. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste filiaale, osakondi ja teisi eraldi asuvaid allüksusi moodustatakse korras, mis on kehtestatud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamiseks.

11. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste põhikirju (põhimäärusi) kinnitavad nende kõrgemalseisvad organid.

12. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste reorganiseerimine toimub korras, mis on kehtestatud vastavate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamiseks.

13. Ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi likvideerivad need organid, kelle otsusel nad on moodustatud. Seejuures tuleb otsused selliste ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste likvideerimise kohta, kes alluvad liiduvabriigi liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele, kellele kehtestavad plaaninäitajaid NSV Liidu liidulis-vabariiklikud ministreeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused, kooskõlastada NSV Liidu vastava ministreeriumi, riikliku komitee või keskasutusega.

14. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamisest, reorganiseerimisest ja likvideerimisest teatatakse riikliku statistika organitele.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

26. märtsist 1984. a. N° 159

Vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra kohta Valjavote: ENSV UVT. - 1984. - N° 25. - Art. 314

Seoses «Eesti NSV seaduste kogu» väljaandmisega ja vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. septembri 1982. a. määrusele nr. 816 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kehtestada, et vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi (välja arvatud ettevõtted, koondised, organisatsioonid ja asutused, kelle moodustavad seadusandlusega kehtestatud korras NSV Liidu Ministrite Nõukogu, Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja teised riigorganid) moodustavad:

1) vabariikliku alluvusega ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi — ENSV Agrotööstuskoondis ning Eesti NSV ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused.

Otsuse nimetatud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta teevad ENSV Agrotööstuskoondis ning Eesti NSV ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused pärast nimetatud küsimuste eelnevat kooskõlastamist ENSV Plaanikomitee, ENSV Rahandusministeeriumi ning vastavate linnade või rajoonide täitevkomiteedega;

2) kohaliku alluvusega ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi — vastavad linnade või rajoonide täitevkomiteed kooskõlastatult ENSV Plaanikomitee ja ENSV Rahandusministeeriumiga;

3) Tallinna linna ja linnarajooni alluvusega ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi — Tallinna Linna Täitevkomitee kooskõlastatult ENSV Plaanikomitee ja ENSV Rahandusministeeriumiga.

Otsused käesoleva punkti alapunktides 2 ja 3 märgitud kohaliku alluvusega ning ENSV Agrotööstuskoondisele, Eesti NSV ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele alluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta tuleb kooskõlastada ENSV Agrotööstuskoondisega või vastava Eesti NSV ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutusega.

2. Tööstus-, tootmis-, teaduslikke tootmis-, ehitus- ja montaaži- ning muid analoogilisi koondisi (kombinaate), vabariiklikke põllumajanduskoondisi, harukondlikke ja harukondadevahelisi kvalifikatsiooni töötamise institute ja kursusi, looduskaitsealasid, teatreid ja etendusasutusi, muuseume, vabariikliku alluvusega raamatukogusid, teadus- ja tehnika-informatsiooni organeid ning kirjastusi moodustab Eesti NSV Ministrite Nõukogu ning teadusliku uurimise, projekteerimise, konstrueerimis- ja tehnoloogiaorganisatsioon (sealhulgas selliseid, mis kuuluvad tootmis-, teaduslike tootmis-, ehitus- ja montaaži- ning muude analoogiliste koondiste koosseisu) Eesti NSV Ministrite Nõukogu NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal.

Ettepanekuid käesolevas punktis märgitud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta esitavad Eesti NSV Mi-

nistrite Nõukogule ENSV Agrotööstuskoondis, Eesti NSV ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused ning linnade ja rajoonide täitevkomiteed, kelle alluvuses ettevõtte, koondis, organisatsioon või asutus moodustatakse, pärast nimetatud küsimuste eelnevat kehtestatud korras kooskõlastamist huvitatud organitega.

3. Vastavalt «Eesti NSV haridusseadusele» moodustavad koolieelseid lasteasutusi rajoonide, linnade, alevite ja külade rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed ning nende loal riiklikud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, kolhoosid, muud kooperatiivsed ja teised ühiskondlikud organisatsioonid.

Loa koolieelsete lasteasutuste moodustamiseks ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt annavad koolieelseid lasteasutuste moodustamise kohta järgsed kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed.

Lasteaedu-algkooli, algkooli ja kaheksaklassilisi kooli moodustab ENSV Haridusministeerium pärast eelnevat kooskõlastamist ENSV Plaanikomitee, ENSV Rahandusministeeriumi ning vastava linna või rajooni täitevkomiteega.

Õppeaasta jooksul avatakse kooli üksnes erandjuhul Eesti NSV Ministrite Nõukogu loal.

4. Igat tüüpi üldhariduskooli, internaatkooli (välja arvatud spordikallakuga üldhariduslikud internaatkoolid), lastekodusid, erikooli ja kutsekoole moodustab Eesti NSV Ministrite Nõukogu ENSV Haridusministeeriumi, ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi, ENSV Tervishoiuministeeriumi või ENSV Riikliku Kutsehariduskomitee ettepanekute alusel, mis on eelnevalt kooskõlastatud huvitatud organite ning vastavate linnade või rajoonide täitevkomiteedega.

5. Vastavalt «Eesti NSV haridusseadusele» moodustavad kooliväliseid asutusi (pioneeride paleed ja majad, noorte tehnikute, noorte naturalistide ja noorte turistide majad, lasteraamatukogud, spordi-, kunsti- ja muusikakoolid, pioneerilaagrid ja muud koolivälised asutused) riiklikud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, kolhoosid ning muud kooperatiivsed, ametiühingu-, komsomoli- ja teised ühiskondlikud organisatsioonid.

6. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. septembri 1982. a. määrusega nr. 816 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. septembri 1982. a. määrus nr. 548 — ENSV Teataja 1982, nr. 39, art. 586) kinnitatud «Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra määrustikule» tuleb otsused ENSV Agrotööstuskoondisele või Eesti NSV sellistele liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele alluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta, kellele kehtestavad plaaninäitajaid NSV Liidu liidulis-vabariiklikud ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused, kooskõlastada NSV Liidu vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutusega.

7. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. septembri 1982. a. määrusega nr. 816 kinnitatud «Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide

ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra määrustikule» moodustatakse järgmisi ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi käesoleva määruse punktides 1, 2, 5 ja 6 kehtestatud korras:

1) koondisi, valitsusi, osakondi, truste, kaubastuid, inspektioone, kontoreid ja teisi haldusfunktsioone täitvaid organisatsioone ning ehitusorganisatsioone kooskõlastatult NSVL Rahandusministeeriumiga;

2) varustus- ja turustusorganisatsioone kooskõlastatult NSVL Varustuskomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

3) teadus- ja tehnikainformatsiooni organeid kooskõlastatult NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

4) informatsiooni- ja arvutus- ning masinarvutusjaamu kooskõlastatult NSVL SKV või ENSV SKV-ga, arvutus- (informatsiooni- ja arvutus-) keskusi kooskõlastatult NSVL SKV, NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga ning ühisarvutuskeskusi või muid arvutus- (informatsiooni- ja arvutus-) keskusi (olenemata nende ametkondlikust alluvusest) piirkondades, kus tegutsevad või moodustatakse ühisarvutuskeskused, kooskõlastatult ka NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomiteega;

5) uurimisorganisatsioone kooskõlastatult NSVL Ehituskomitee ja NSVL Plaanikomiteega;

6) tööliste varustamise valitsusi ja osakondi kooskõlastatult NSVL Kaubandusministeeriumi ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

7) keskeriõppeasutusi kooskõlastatult NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumiga ning sovhoostehnikume või metsamajandustehnikume ka vastavalt NSVL Põllumajanduse Ministeeriumi, NSVL Puu- ja Kõõgiviljandusministeeriumi, NSVL Toiduainetetööstuse Ministeeriumi või NSVL Riikliku Metsamajanduse Komiteega;

8) harukondlikke ja harukondadevahelisi kvalifikatsiooni tostmise instituute ja kursusi kooskõlastatult NSVL Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumi ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

9) kooliväliseid asutusi kooskõlastatult vastava linna või rajooni täitevkomiteega, ning selliseid kooliväliseid asutusi, mis ei ole ette nähtud kinnitatud nomenklatuuris, kooskõlastatult ka NSVL Haridusministeeriumi ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

10) kirjastusi, polügraafia- ning templivalmistamis- ja graveerimis- ettevõtteid kooskõlastatult NSVL Riikliku Kirjastuste, Polügraafia ja Raamatukaubanduse Komitee või ENSV Riikliku Kirjastuste, Polügraafia ja Raamatukaubanduse Komiteega, polügraafia- ning templivalmistamis- ja graveerimisettevõtteid aga ka kooskõlastatult siseasjade organitega;

11) teatreid ja etendusasutusi kooskõlastatult NSVL Kultuuriministeeriumiga;

12) vabariikliku alluvusega looduskaitsealasid kooskõlastatult NSVL Põllumajanduse Ministeeriumi, NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomitee ja NSVL Plaanikomiteega ning looduskaitsealasid riikliku metsafondi maal kooskõlastatult ka NSVL Riikliku Metsamajanduse Komiteega.

Ettepanekuid käesolevas punktis märgitud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta esitavad NSV Liidu vastavale ministeeriumile, riiklikule komiteele või keskasutusele ENSV Agrotööstuskoondis ning Eesti NSV ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused kooskõlastatult vabariigi huvitatud organitega.

Nimetatud ettepanekuid, mis kuuluvad kooskõlastamisele NSVL Rahandusministeeriumiga, esitab Eesti NSV Ministrite Nõukogu ning ettepanekuid, mis kuuluvad kooskõlastamisele NSVL Plaanikomitee või NSVL Riikliku Teadus- ja Tehnikakomiteega, esitab ENSV Plaanikomitee.

8. Ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi moodustavad riigiorganid neile eraldatud finants- ja materiaalsete ressursside, tööjõu- ja elarvassigneeringute ning muude kehtestatud limitide ja normatiivide piires.

9. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste filiaale, osakondi ja muid eraldi asuvaid allüksusi moodustatakse korras, mis on kehtestatud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamiseks.

10. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste põhikirju (põhimäärusi) kinnitavad nende kõrgemalseisvad organid.

11. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste reorganiseerimine toimub korras, mis on kehtestatud vastavate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamiseks.

12. Ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi likvideerivad need organid, kelle otsusel nad on moodustatud, kooskõlastatult vastavate linnade või rajoonide täitevkomiteedega. Seejuures tuleb otsused kohaliku alluvusega ning ENSV Agrotööstuskoondisele, Eesti NSV ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele alluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste likvideerimise kohta kooskõlastada ENSV Agrotööstuskoondise või Eesti NSV vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutusega.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 2. septembri 1982. a. määrusega nr. 816 kinnitatud «Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra määrustikule» tuleb otsused ENSV Agrotööstuskoondisele või Eesti NSV sellistele liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele alluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste likvideerimise kohta, kellele kehtestavad plaanimäitajad NSV Liidu liidulis-vabariiklikud ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused, kooskõlastada NSV Liidu vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutusega.

13. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamisest, reorganiseerimisest ja likvideerimisest teatatakse ENSV SKV-le ja riikliku statistika kohalikele organitele.

14. Soovitada Eesti NSV kooperatiivsetel ja teistel ühiskondlikel organisatsioonidel järgida nende süsteemi kuuluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamisel, reorganiseerimisel ja likvideerimisel käesoleva määruse nõudeid

15. Kehtestada, et Eesti NSV Ministrite Nõukogule saadetud NSV Liidu ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste ettepanekud liidulise alluvusega ettevõtete, tootmis-, teaduslike tootmis-, ehitus- ja montaaži- ning muude analoogiliste koondiste (kombinaatide), organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta Eesti NSV territooriumil vaadata läbi ENSV Plaanikomitee, ENSV Rahandusministeerium, ENSV Riiklik Töökomitee ning vastava linna või rajooni täitevkomitee, kus ettevõtte, tootmis-, teaduslik tootmis-, ehitus- ja montaaži- või muu analoogiline koondis (kombinaat), organisatsioon või asutus moodustatakse, ning nad esitavad Eesti NSV Ministrite Nõukogule motiveeritud arvamuse taotluse sisu kohta. Samas korras vaadatakse läbi taotlusi teiste liiduvabariikide ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise kohta Eesti NSV territooriumil.

16. ENSV Rahandusministeeriumil, ENSV Justiitsministeeriumil, ENSV Plaanikomiteel, NSVL Riigipanga Eesti Vabariiklikul Kontoril ja ENSV SKV-l töötada 1984. aastal välja ja kinnitada käesoleva määruse rakendamise korra juhend.

**EESTIMAA KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE
JA EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS
24. augustist 1987. a. N°452
NLKP KESKKOMITEE JA NSV LIIDU MINISTRITE
NÕUKOGU 17. JUULI 1987. A. MÄÄRUSE NR. 821
«MEIE MAAL PANKADE SÜSTEEMI TÄIUSTAMISE JA
NENDE POOLT MAJANDUSE EFEKTIIVSUSE
SUURENDAMISELE AVALDATAVA MÕJU
TUGEVDAMISE KOHTA» KOHTA
ENSV ÜVT.-1987.-N°38.-Art. 542**

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 17. juuli 1987. a. määruses nr. 821 märgitakse, et majandusmehhanismi põhjalik ümberkorraldamine, mida vastavalt partei XXVII kongressi ja NLKP Keskkomitee 1987. a. juunipileenumi otsustele viiakse rahvamajanduse arengu nüüdisetapil ellu partei majandusstrateegia realiseerimiseks, nõuab rahandus- ja krediidsüsteemi radikaalset reformimist.

Rahandus- ja krediidipoliitika mõju tootmise efektiivsuse suurendamisele, isemajandamise tugevdamisele ja ressursside kokkuhoiu režiimist kinnipidamisele on majanduse viimasel arenguperioodil tunduvalt nõrgenenud. Pangasüsteem on muutunud äärmiselt kohmakaks ning arvestab vähe eriharude ja majandussfääride spetsiifikat ja iseärasusi.

Krediidihoovad ja -stiimulid on tegelikult lakanud täitmast laiendatud taastootmise juhtimise ning tootmispotentsiaali ja ressursside ratsionaalse kasutamise kontrollimise vahendi funktsioone. Laialdaselt on levinud väär praktika, mille kohaselt laene antakse vajaliku majandusliku põhjenduseeta ning neid kasutatakse plaaniülesandeid mittetäitvate ja ebamajanduslikult töötavate koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide kahjumi ja pikemaajaliste finantslünkade katmiseks. Maksedistsipliin ja raharinglus on halvenenud. Rahakäibe kanalid on täitunud ülearuste maksevahenditega, mis on komplitseerinud majanduse naturaalselt ja rahalist tasakaalu.

Krediidi- ja rahaliste suhete väheefektiivne mõju on suurel määral tingitud NSVL Riigipanga, NSVL Ehituspanga ja kogu rahandussüsteemi töös esinevatest suurtest puudustest. Krediidi andmise ja arvelduste korraldus ei vasta ikka veel majanduse arengu nüüdisetapi nõuetele ning täieliku isemajandamise ja enesefinantseerimise põhimõtetele ega võta arvesse majandusmehhanismi täiustamise progressiivseid suundi majandusharudes ning investeerimispoliitikas ja rahvamajanduskomplekside juhtimises asetleidnud muutusi. Olu korras, kus koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide majanduslik põhitegevus ja investeeeringud on omavahel orgaaniliselt seotud,

kahandab nende finantseerimine ja krediteerimine erinevate pankade kaudu uue majandusmehhanismi efektiivsust.

Pangaasutused ei ilmuta tootmisaparaadi uuendamisega seotud abinõude rakendamisel piisavat aktiivsust ega lahenda krediteerimise ja arveldustega seotud küsimusi küllalt tõhusalt ja operatiivselt, nende tegevus ei ole suunatud sellele, et koondised, ettevõtted ja organisatsioonid saavutaksid maksimaalseid majandamise lõpptulemusi.

NSVL Riigipanga ja NSV Liidu riiklike hoiukassade töö elanike teenindamisel ei vasta nende kasvavatele nõudmistele. Ebarahuldavalt ja mittetäielikult kasutatakse kodanike krediteerimise ja kassalise teenindamise uusi progressiivseid vorme ja meetodeid.

Kogu krediidisüsteem vajab põhjalikku ümberkorraldamist suurendamiseks krediidi osatähtsust ja taastamiseks täiel määral selle aktiivse mõju meie maa majanduselule.

Vastavalt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 17. juuli 1987. a. määrusele nr. 821 EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a v a d:

1. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhindumiseks, et NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 17. juuli 1987. a. määrusega nr. 821:

1) on peetud vajalikuks suurendada krediidi ja raharingluse osatähtsust partei majandusstrategia elluviimises, tõhustada nende mõju rahvamajanduse dünaamilisele ja proportsionaalsele arengule ning selle efektiivsuse kasvule tihedas seoses sotsiaalprobleemide lahendamise, ühiskondliku taastootmise materiaalsete ja väärtuseliste proportsioonide ning kodanike rahaliste tulude ja kulude täielikuma tasakaalustamisega ning riikliku plaani- ja lepingudistsipliini tugevdamisega. Muuta krediit üheks neist olulistest vahenditest, mis tagavad kaubalis-rahaliste suhete orgaanilise lülitamise majanduse plaanilise juhtimise mehhanismi.

On otsustatud kontsentreerida pankade krediidiressursid eelkõige teadusmahukate ning teaduse ja tehnika progressi suhtes määrava tähtsusega eriharude ja majanduskomplekside arendamisele, tootmisfondide uuendamise stimuleerimisele ning ulatuslike rahvamajandusprogrammide realiseerimisele;

2) on otsustatud põhjalikult muuta pankade tegevussuundi ja -vorme, suurendada nende vastutust ning kujundada neist aktiivsed ja huvitatud osalejad majanduse juhtimise uutmises. Keskuses asuvad ja kohalikud pangaasutused peavad aktiivselt tegelema teaduse ja tehnika progressi kiirendamise, uute progressiivsete majandusvormide ja -meetodite rakendamise, eriharude, koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide täielikule isemajandamisele ja enesefinantseerimisele üleviimise, nende sotsialistliku ettevõtlikkuse laiendamise ning majandusvastutuse suurendamisega heade lõpptulemuste saavutamiseks;

3) suurendamiseks pankade mõju meie maa majandusliku arengu kiirendamisele ja tugevdamaks krediidimehhanismi sidet laiendatud

taastootmise lõpptulemustega peetakse otstarbekaks reorganiseerida praegused ja moodustada uued spetsialiseeritud pangad, arvestades rahvamajanduskomplekside tegevuse iseärasusi, tähtsate sotsiaalsete ülesannete lahendamist ning elanike vajaduste täielikumat rahuldamist krediidi- ja arveldusteenuste osas, moodustades järgmise pankade süsteemi:

NSVL Riigipank;

NSVL Välismajandustegevuse Pank (NSVL Välismajanduspank);

NSVL Tööstusehituspank;

NSVL Agrotööstuspank;

NSVL Elamu- ja Kommunaalmajanduse ning Sotsiaalse Arengu Pank (NSVL Elamu-Sotsiaalpank);

NSVL Elanike Hoiu- ja Laenupank (NSVL Hoiupank);

4) on NSV Liidu pankadele tehtud ülesandeks lähtuda oma tegevuses üldise majandusliku huvi, samuti krediidi efektiivse kasutamise ning koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide heade majandustulemuste eest vastutamise põhimõttest.

Spetsialiseerumist arvestades on kehtestatud NSV Liidu pankade tegevuse järgmised põhisuunad ja -säärid meie maa rahvamajanduses:

NSVL Riigipank korraldab meie maa rahandus- ja krediidsüsteemi tsentraliseeritud plaanilist juhtimist ning riigi ühtse krediidipoliitika teostamist, koordineerib NSV Liidu pankade tegevust ja nendevahelisi arveldusi, tagab raharingluse korraldamise ja tugevdamise ning riigieelarve kassalise täitmise ja võtab osa meie maa koondvaluutaplaani koostamisest, NSVL Riigipank tegeleb samuti mittetootmissfääriharude ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste krediteerimise, finantseerimise ja arveldusalase teenindamisega;

NSVL Välismajanduspank tagab ekspordi-, impordi- ja mittekaubanduslike operatsioonide alaste arvelduste korraldamise ja sooritamise, välismajandussidemeid pidavate koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide krediteerimise ning koondvaluutaplaani täitmise kontrolli meie maa valuutaressursside ratsionaalse ja säästliku kasutamise, samuti rahvusvahelisel valuuta- ja krediiditurul ning sularahavaluuta ja valuutaväärtustega tehtavate operatsioonide sooritamise.

Progressiivse krediidipoliitika teostamine, põhitegevuse krediteerimise kogu süsteemi efektiivsuse suurendamine, kapitaalmahutuste finantseerimine ja krediteerimine ning vajalike arvelduste tegemine on pandud:

NSVL Tööstusehituspankale — tööstuses, ehituses, transpordis, sides ja NSVL Varustuskomitee süsteemis;

NSVL Agrotööstuspankale — meie maa agrotööstuskompleksis;

NSVL Elamu-Sotsiaalpankale — elamu- ja kommunaalmajanduses, teeninduses, sotsiaal- ja kultuuriobjektide ehituses, kohalikele rahvasaadikute nõukogudele alluvas majanduses ning kooperatiivse ja individuaalse töise tegevuse sfääris;

NSVL Hoiupank tagab hoiuduse korralduse meie maal, elanike, vajaduse korral aga ka organisatsioonide ja asutuste sularahata arveldused ja kassalise teenindamise, riigilaenuobligatsioonide levi-

tamise ja kustutamise ning kodanike tarbimisvajaduste krediteerimise;

5) on otsustatud pidada NSV Liidu pankade peaülesandeiks:

krediidimehhanismi radikaalset täiustamist ja selle vastavusse viimist rahvamajanduse juhtimise ümberkorraldamise nõuetega;

kõigi rahvamajanduslülide tegevuse heade lõpptulemuste saavutamise majanduslikku stimuleerimist laenude ja teiste pangahoobade abil;

krediidiressursside laialdast kasutamist teaduse ja tehnika progressi kiirendamiseks, tarbekaupade tootmise ja realiseerimise suu- rendamiseks ning elanikele osutatavate tasuliste teenuste laienda- miseks;

raharingluse igakülgset tugevdamist, Nõukogude rubla stabiilsuse ja ostujõu suurendamist, tõhusamat kontrolli palgafondi kulutamise ning keskmise töötasu ja tööviljakuse kasvutempo normatiivsest vahe- korrast kinnipidamise üle ning rahvamajanduse ja kodanike kassa- lise teenindamise parandamist;

rahvamajanduses makseid ja käibevahendite ringlust kiirendavate ning kaubalis-materiaalsete väärtuste varude põhjendamatut kasvu tõkestavate kõige ökonoomsemate ja progressiivsemate krediteerimis- ja arveldusvormide väljatöötamist ja laialdast rakendamist;

riigi laenufondi ratsionaalsema kasutamise tagamist ning vastu- tuse suurendamist krediidiressursside maksimaalse mobiliseerimise eest;

arveldus-, finants- ja krediididistsipliini tugevdamist rahvama- janduses ning kontrolli sellest kinnipidamise üle;

kapitaalmahutuste finantseerimise ja krediteerimise efektiivsuse suurendamist ning kaasabi andmist tootmisvõimsuste, sotsiaal- ja kultuurisfääri materiaal-tehnilise baasi objektide kiiremal käikuand- misel;

välisriikidega peetavate valuuta-, finants-, krediidi- ja arveldus- suhete täiustamist ning aktiivset osavõttu meie maa valuutaressurs- side suurendamisest, eksporttoodangu väljalaske arendamisest ja sotsialistliku sõprusühenduse riikidega tehtava koostöö prioriteetsest laiendamisest;

uute hoiuse- ja laenu liikide, kodanikega arveldamise, nende kredi- teerimise ja kassalise teenindamise progressiivsete vormide rakenda- mist ja edasiarendamist kohapeal ning ulatuslikumat sularahata arvlemist kaubandus-, kommunaal-, teenindus- ja teiste organisatsioonidega kaupade ja teenuste eest;

pangaaparaadi tööstiili ja -meetodite parandamist, algatusvõime ja loomeaktiivsuse arendamist ning asjalikkuse ja töövastutuse suu- rendamist;

pankade tegevuse juhtimise taseme tõstmist nüüdisaegsete orga- nisationsiooniliste ja tehnikavahendite ning pangaoperatsioonide juhti- mise automaatsüsteemide laialdasema kasutamise alusel;

koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide majandus- ja finants- tegevuse kontrollimist rubla abil.

Peetakse lubamatuks, et kohalikud organid sekkuvad pangaasu- tuste tegevusse juhiste andmise ja nõudmiste esitamisega, mis ei vasta

nende asutuste põhikirjadele ning krediteerimist, finantseerimist ja arveldusi käsitlevatele normatiivaktidele;

6) on otsustatud suurendada NSVL Riigipanga kui meie maa peamise panga osatähtsust, kes peab tagama raha- ja krediidisüsteemi tsentraliseeritud plaanilise juhtimise, ühtse poliitika teostamise valuutaoperatsioonide alal, pankade tegevuse koordineerimise ning ühtse emissiooni-, kassa- ja arvelduskeskuse ning rahvamajanduses krediidisuhete korraldaja ja koordineerija funktsioonide täitmise.

On kehtestatud, et NSVL Riigipank koostab NSV Liidu majandusliku ja sotsiaalse arengu riikliku plaani ja NSV Liidu riigieelarve projektide näitajate ning NSV Liidu spetsialiseeritud pankade plaaniprojektide alusel koondkrediidiplaanid ning ressursside ja krediidimahutuste jaotamise plaanid NSV Liidu pankade viisi ning esitab need kinnitamiseks NSV Liidu Ministrite Nõukogule.

Peetakse otstarbekaks tagada NSVL Riigipanga ja NSV Liidu teiste pankade aktiivne osavõtt NSV Liidu majandusliku ja sotsiaalse arengu riikliku plaani, kaupade ekspordi- ja impordiplaani ning meie maa koondvaluutaplaani väljatöötamisest.

NSVL Riigipangale on antud õigus määrata koos NSV Liidu teiste pankadega ühtse metodoloogia alusel kindlaks NSV Liidu kõigile pankadele kohustuslikud krediteerimisobjektid, laenude andmise ja kustutamise tingimused, krediteerimissoodustused, laenusaaajate suhtes rakendatavad krediidisanktsioonid ja nende rakendamise tingimused ning kehtestada rahvamajanduses arvelduste ja kassaoperatsioonide eeskirjad, pankade arvestuse ja aruandluse kord ning kooskõlastatult NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga laenuprotsentide määrad. NSVL Riigipangale on tehtud ülesandeks koordineerida NSV Liidu pankades tehtavat tööd krediidiplaneerimise metodoloogia, korralduse ja praktika täiustamiseks koondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele majandustegevuses suurema iseseisvuse andmise ning rahvasaadikute nõukogude õiguste laiendamise tingimustes.

NSVL Riigipangale on säilitatud talle varem antud õigused kehtestada välisvaluuta ametlikud kursid Nõukogude rubla suhtes, pidada kontakti teiste riikide keskpankadega ja lahendada oma pädevuse piires muid välismajandustegevusse puutuvaid küsimusi;

7) on riikliku poliitika teostamiseks raharingluse ja krediidi valdkonnas ja pankade tegevuse täiustamiseks ühtse metodoloogia alusel otsustatud moodustada NSVL Pankade Nõukogu. Nimetatud nõukogu on koordineeriv organ, kes vaatab läbi koondkrediidiplaanide projektid ja arutab nende täitmise käiku ning raharingluse tugevdamise ja rahvamajanduses krediidi- ja arveldussuhete täiustamise tähtsamaid probleeme.

NSVL Pankade Nõukogu eesotsas on NSVL Riigipanga juhatuse esimees. Nõukogu koosseisu kuuluvad NSV Liidu pankade juhatuste esimehed ja võivad kuuluda teiste majanduskeskasutuste esindajad;

8) NSV Liidu pangad asutavad liiduvabariikides vastavad vabariiklikud pangad, kes alluvad otse NSV Liidu pankadele, autonoomsetes vabariikides, kraides ja oblastites aga pankade valitsused ning

linnades ja rajoonides vajaduse korral pankade osakonnad. Juhul kui kohapeal panku ei asutata, sooritavad krediidi- ja arveldusoperatsioonid NSVL Riigipanga või NSV Liidu teiste pankade asutused korrespondentsuhte alusel või volinike kaudu.

On otsustatud, et vabariiklikel pankadel on liiduvabariikide ministriteeriumide õigused;

9) on NSV Liidu pankadele tehtud ülesandeks rajada pankade krediidisuhted koondiste, ettevõtete ja organisatsioonidega üldriiklike huvide ning krediteerimispõhimõtete — laenude plaanilisuse, sihipärasuse, materiaalse tagatuse, tähtajalisuse, tagastatavuse ja tasulisuuse rangele järgimisele, laialdaselt rakendades põhimõtteliselt uusi krediidisuhete vorme.

On kehtestatud, et koondised, ettevõtted ja organisatsioonid lahendavad kõik laenude planeerimise, andmise ja kustutamise ning laenuprotsentide määrade alandamise või kõrgendamise seotud küsimused kohalikes pangaasutustes laenulepingute alusel, mis määravad kindlaks poolte vastastikused kohustused ja majandusvastutuse.

Pangaasutustele on tehtud ülesandeks põhjalikult uurida krediteeritavate koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide finantsseisundit, igati soodustada nende initsiatiivi ja majandusliku ettevõtlikkuse arendamist, vältida sekkumist nende tootmistegevusse pisiasjades, loobuda laenu liikide ja nende andmise tingimuste rohkusest, lihtsustada krediteerimise süsteemi ja suurendada selle operatiivsust.

On lubamatu kasutada laene koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide pikaajaliste rahaliste lünkade, ebamajanduslikkuse ja kahjumi katmiseks. On otsustatud lõpetada laenude kustutamistähtaegade süstemaatilise rikkumise korral uute laenude andmine.

NSV Liidu pangad maksavad koondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele protsente tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi, sotsiaalse arengu fondi ja muude analoogilise otstarbega fondide vahendite ajutise kaasamise eest krediidiressurssidena.

Suurendamaks NSV Liidu pankade vastutust laenude ratsionaalse kasutamise eest on otsustatud seada sisse tasu nende poolt teistest pankadest kaasatavate krediidiressursside eest;

10) on tugevdamaks protsendipoliitika mõju koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide isemajandamishuvile ning suurendamaks nende vastutust krediidiressursside efektiivse kasutamise eest NSVL Riigipangale tehtud ülesandeks kooskõlastatult NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga senisest rohkem diferentseerida laenude eest võetavaid protsendimäärasid, olenevalt nende kasutamise otstarbest (plaanilisteks, üleplaanilisteks või ettenägemata vajadusteks) ja laenu tagasimaksmise õigeaegsusest.

Fondlike pangaasutuste juhtidele on antud õigus kehtestatud protsendimäärade piires alandada või kõrgendada neid määrasid olenevalt sellest, kuidas koondised, ettevõtted ja organisatsioonid peavad kinni kaubalis-materiaalsete väärtuste varude plaanilisest kasutusest, hõllevad käibevahendite ringlust, tagavad nende säilimise ja täidavad laenude tagasimaksmise kohustusi pankade ees;

11) on pankade krediidipoliitika efektiivsuse suurendamiseks ja nende töömeetodite põhjalikuks parandamiseks otsustatud viia NSV Liidu pankade süsteem üle täielikule isemajandamise ja enesefinantseerimise põhimõttele.

On kehtestatud, et pangaasutuste tegevuse tulemuste põhinäitaja on kasum, millest pikaajaliste majandusnormatiivide alusel moodustatakse tootmisalase ja sotsiaalse arengu ning materiaalse ergutamise fondid ning tehakse eraldisi vabariiklike pankade ja NSV Liidu pankade tsentraliseeritud fondidesse. Majandusliku stimuleerimise fondide vahendid suunatakse materiaalbaasi arendamise ja tugevdamise abinõude finantseerimiseks, pangaasutustele nüüdisaegse arvutus- ja orgtehnika soetamiseks, neile alluvate tootmis- ja sotsiaalobjektide ehitamiseks ning töötajate materiaalseks ergutamiseks.

NSV Liidu pankade süsteemis on isemajandava põhilülina kindlaks määratud autonoomsete vabariikide, kraide ja oblastite pangavalitsused.

Juhtimise, Planeerimise ja Majandusmehhanismi Täiustamise Komisjonile on tehtud ülesandeks kolme kuu jooksul kinnitada NSV Liidu pankade süsteemile majandusliku stimuleerimise fondide moodustamise normatiivid aastateks 1988—1990, nende kasutamise kord, milles oleks arvesse võetud tegevuse iseärasused, ning vabariiklike pankade ja NSV Liidu pankade tsentraliseeritud fondidesse kantavate eraldiste piirmäärad;

12) on koondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele teaduse ja tehnika progressi kiirendamise ülesannete täitmisel avaramate võimaluste andmiseks NSV Liidu pankadele antud õigus anda lisaks mõningate abinõude rakendamiseks antavatele laenudele pikaajalist laenu uute toodete väljalaske organiseerimiseks terve tsükli vältel alates teadusuuringutest ja katsenäidiste valmistamisest kuni nende seeriatootamiseni. Seda laenu tuleb kustutada tootmise, teaduse ja tehnika arendamise fondi vahenditest.

NSV Liidu pankadel on lubatud tegutsevate tootmisüksuste ümberseadmistamise, rekonstrueerimise ja laiendamise projektide vähese majandusliku efektiivsuse korral nõuda ministereid ja keskastutustelt, et kõige ulatuslikumatele projektlahendustele tehtaks riiklik ekspertiis. Kui ekspertiis avastab projekte, mis ei vasta teaduse ja tehnika uusimale saavutustele, võivad pangad peatada selliste objektide finantseerimise ja krediteerimise kuni progressiivsete lahendite võtmiseni projektidesse;

13) on seoses makse-discipliini ning arvelduste õigeaegsuse ja täielikkuse kasvava tähtsusega uute majandamismeetodite tingimustes kehtestatud, et koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide kontodelt tehakse kõik maksed, kaasa arvatud eraldised eelarvesse ja palga väljamaksmine, arveldusdokumentide panka laekumise (maksetähtaegade kättejõudmise) kalendaarses järjekorras.

Juhul kui koondistel, ettevõtetel ja organisatsioonidel puuduvad omavahendid arvlemiseks toodangu (teenuste, tööde) eest ja pangalaenu saamise õigus, eraldab kõrgemalseisev organ neile vastavatest tsentraliseeritud fondidest ja reservidest vahendeid, mis kuuluvad

tagastamisele. Nimetatud vahendite vähesuse korral võib neile majanduse juhtimise organitele anda pangalaenu.

Kohalikele pangaasutustele on tehtud ülesandeks kuulutada maksumõimetuteks koondised, ettevõtted ja organisatsioonid, kes süstemaatiliselt töötavad kahjumiga, ei tee õigeaegselt arveldusi eelarve, pankade ja tarnijatega (teatades sellest kaubalis-materiaalsete väärtuste põhitarnijatele ja ajakirjanduses), samuti viia sellised koondised, ettevõtted ja organisatsioonid üle krediteerimise ja arvlemise erirežiimile. NSV Liidu pankadele on koos NSVL Rahandusministeeriumiga tehtud ülesandeks esitada vajaduse korral NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele ning liiduvabariikide ministrite nõukogudele läbivaatamiseks ettepanekuid selliste koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide kehtestatud korras likvideerimise või reorganiseerimise kohta, kes pikema aja jooksul ei kõrvalda nimetatud puudusi;

14) on pangaasutustele tehtud ülesandeks aktiivselt kaasa aidata tarbekaupade tootmise, teenindus- ja muude kooperativeerimise moodustamisele ning soodustada individuaalset töist tegevust ja ettevõtete majanduslikku initsiatiivi, mis avaldub laenude kasutamises kõrg-efektiivsete meetmete rakendamiseks tarbekaupade väljalaske suurendamise ja elanikele osutatavate tasuta teenuste laiendamise otsustel;

15) on otsustatud suurendada NSV Liidu pankade osatähtsust tingimuste loomisel rahvamajanduses valuutalaenu isetasuvuse ja enesefinantseerimise laialdaseks juurutamiseks.

NSVL Välismajanduspangale on tehtud ülesandeks suunata oma tegevus välismajanduskäibe krediidiresursside vajaduste rahuldamisele, valuutavahendite säästlikule ja ratsionaalsele kasutamisele, pangaoperatsioonide rentaaibluse suurendamisele ja pankade poolt osutatavate teenuste kvaliteedi tõstmisele.

Krediidid-, arveldus- ja valuutaoperatsioonide sooritamisel on otsustatud anda prioriteet meie maa ekspordipotentsiaali tugevdamise, kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi struktuuri parandamise, valuutalaekumiste suurendamise ja välisriikidega peetavate makse- ja arveldussuhete tasakaalustamise ülesannete lahendamisele ning aidata arendada välisriikidega tehtava majandusliku koostöö uusi vorme.

On otsustatud tõhusamalt orienteerida krediidid- ja finantstegevus sellele, et igati süvendada majandusintegratsiooni sotsialistliku sõprusühenduse maadega, eeskätt aga arendada teaduslik-tehnilisi ja kooperativeerimisotsesidemeid ning moodustada ühisettevõtteid, rahvusvahelisi koondisi ja organisatsioone isemajandamise ja vastastikuse kasu saamise põhimõtete alusel;

16) on NSV Liidu pankadele ja nende kohalikele asutustele tehtud ülesandeks rakendada edasilükkamatuid abinõusid kaadrialases töös esinevate puuduste kõrvaldamiseks ning tööstiili ja -meetodite täiustamiseks, suurendada nõudlikkust kaadri valiku, paigutuse ja kasvatamise ning töötajate kvalifikatsiooni ja kutsealase ettevalmistuse suhtes ning parandada nende töö- ja olmetingimusi.

NSV LIIDU SEADUS

26. maist 1988. a.

KOOPERATSIOONIST NSV LIIDUS

NSVL UT.-1988.-N°22.-Art. 355.

Käesolev seadus määrab vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile kindlaks kooperatiivide tegevuse majanduslikud, sotsiaalsed, organisatsioonilised ja õiguslikud tingimused leninlike kooperatsiooni-ideede arendamise alusel NSV Liidus sotsialismi ehitamise nüüdis-etapil.

Seadus peab avama kooperatsiooni tohutud potentsiaalsed võimalused, tema osa suurenemise riigi sotsiaal-majandusliku arengu kiirendamises, hoogustama majanduselu demokratiseerimist, andma uue tõuke kolhoosiliikumisele ning looma tingimused laia elanikkonnakihtide kaasamiseks kooperatiividesse. Seaduse eesmärk on kooperatiivsete vormide igakülgne kasutamine, et rahuldada rahvamajanduse ja elanike kasvavaid vajadusi toiduainete, tarbekaupade, elamispinna, mitmesuguse tootmistehnilise toodangu ning tööde ja teenuste järele. Seadus kehtestab kooperatiivdemokraatia arendamise põhiprintsiibid, määrab riigi ja kooperatsiooni suhted, tagab kooperatiivide majandustegevuse vormide vaba valiku, avab laialdased võimalused algatuslikkusele ja omavalitsusele, suurendab kooperatiiviliikmete vastutust oma töö tulemuste eest.

Seadus tagab kodanikele õiguse astuda vabatahtlikult kooperatiivi ja vabalt sealt välja astuda, osa võtta kooperatiivi kõigi asjade juhtimisest; kollektiivse majandamise iseseisvuse ja kooperatiivi sõltumatuse põhikirjaülesannete täitmisel, sotsiaalse õigluse ja sotsiaalse võrdsuse õiguses tööle, töö hulga ja kvaliteedi kohastele isiklikele sissetulekutele ning sotsiaalhooldusele.

NSV Liidu kooperatsiooniseadus on suunatud sotsialistliku majanduse riikliku ja kolhooslik-kooperatiivse sektori võrdõiguslikule koostööle ning soodustab NSV Liidu poliitilise ja majandussüsteemi edasist arengut.

I. SOTSIALISTLIK KOOPERATSIOON JA TEMA KOHT RIIGI MAJANDUSES

§ 1. Kooperatsioon sotsialistlike ühiskonnasuhete süsteemis

1. Sotsialistlik kooperatsioon on ühiskonnakasuliku tegevuse pidevalt arenev progressiivne vorm. Ta annab kodanikele suured võimalused rakendada oma jõudu ja teadmisi tootvas töös vastavalt igapäevase kutsumusele, soovile ja võimetele, saada tulu olenevalt töö hulgast ja kvaliteedist ning panusest kooperatiivi tegevuse lõpptulemustesse, võimaldab rahuldada oma liikmete vajadusi.

2. NSV Liidu poliitilise ja majandussüsteemi tingimustes, riikliku (üldrahvaliku) omandivormi juhtiva osa puhul areneb kõikjal kooperatiivne omandivorm, mis soodustab sotsialismi võimaluste ja eeliste täielikumat kasutamist, ühiskonna rikkuse rohkenemist, turu

küllastamist kvaliteetsete kaupade ja teenustega ning nende odavemist, nõukogude inimeste ainelist ja vaimset vajaduste täielikumat rahuldamist.

3. Lähtudes kooperatsiooni suurest tähtsusest ühiskonna majanduslikule ja sotsiaalsele arengule, materiaalsele ja tööjõuressursside ratsionaalsele kasutamisele ning demokratiseerimise süvendamisele, toetab riik kooperatsiooniliikumist igati, aitab kaasa selle laienemisele, tagab kooperatiivide ja nende liikmete õiguste ning seaduslike huvide järgimise.

4. Kooperatiivsed ettevõtted (organisatsioonid), edaspidi «kooperatiivid», on koos riiklike ettevõtetega (koondistega) ühtse rahvamajanduskompleksi põhilülid. Töö kooperatiivides on auväärne ja prestiižikas, riik ergutab seda igati.

5. Kooperatsioon NSV Liidus annab kooperatiivide liikmetele reaalsed võimalused materiaalse huvitatuse kaudu suurendada majandamise efektiivsust tootmisplaanide iseseisva koostamise ja täitmise, kaupade jaotamise ja müügi, tööde tegemise, teenuste osutamise ja muu tegevuse alusel ning parandada kollektiivi sotsiaalseid elutingimusi.

Kooperatiivide tegevus, kõrge tööviljakus ja töötasustamissüsteem peavad stimuleerima majandusliku võistluse arengut, nii kooperatiivide omavahelist kui ka kooperatiivide ning riiklike ettevõtete ja organisatsioonide konkurentsi kauba-, töö- ja teenuseturul, igati kaasa aitama majandamise tõhustamisele.

§ 2. Kooperatsiooniseadusandlus

Suhteid, mis on seotud kooperatiivide loomise ja tegevusega, reguleeritakse käesoleva seadusega ning vastavalt sellele väljaantavate muude NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlike aktidega.

§ 3. Kooperatsioonisüsteem ja kooperatiivide tüübid

1. Kooperatsiooniliikumise järjekindel arendamine meie riigis muudab kooperatsiooni ulatuslikult hargnenud süsteemiks, mis on orgaaniliselt seotud riikliku majandussektori ja elanike individuaaltööga.

Kooperatiive võidakse luua ja need võivad tegutseda põllumajanduses, kus nende valdavaks vormiks on kolhoosid, tööstuses, ehituses, transpordis, kaubanduses ja toitlustuses, tasuliste teenuste sfääris ning muudes tootmise ning sotsiaal- ja kultuurielu valdkondades.

Kooperatiivil on õigus mis tahes liiki tegevusele, välja arvatud need, mis on NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega keelatud.

2. Sotsialistliku kooperatsiooni süsteemis funktsioneerivad kaht põhitüüpi kooperatiivid: tootmiskooperatiivid ja tarbijaskooperatiivid.

Tootmiskooperatiivid valmistavad kaupu ja toodangut, teevad töid ning samuti osutavad tasulisi teenuseid ettevõtetele, organisatsioonidele, asutustele ja kodanikele.

Nad luuakse ja tegutsevad põllumajandussaaduste ning tootmistehniliste toodete tootmiseks, varumiseks, töötlemiseks ja realiseerimiseks, tarbekaupade valmistamiseks, sekundaartoorme ja tootmise tarbejäätmete kogumiseks ning töötlemiseks, tehnikavahendite remontimiseks ja hooldamiseks, tootmis-, tee-, elamu- ja tsiviilehituseks, jaekaubanduse, toitlustuse ja olmeteeninduse arendamiseks, vaba aja kultuurseks sisustamiseks, meditsiiniliseks teenindamiseks, õigus-, transpordi- ja ekspedeerimis-, teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimis- ja juurutamis-, spordi- ja tervistusalaste ning muude teenuste osutamiseks, samuti kalapüügi, kalakasvatuse ja kalasaaduste tootmise, puidu varumise, maavarade ja muude loodusressurside kaevandamise alal ning teistes majandustegevuse valdkondades.

Niisuguste kooperatiivide tegevus rajaneb nende liikmete isiklikul tööol.

Tarbijaskooperatiivid rahuldavad oma liikmete ja teiste kodanike kaubandusliku ning olmelise teenindamise vajadusi, samuti kooperatiivi liikmete vajadusi elamute, suvilate ja aiamaa, garaažide ja parkimisplatside, sotsiaalsete, kultuuriliste ning muude teenuste järele. Rööbiti ülalmainitud funktsioonidega võivad tarbijaskooperatiivid arendada ka mitmekülgset tootmistegevust, s. o. olla segatüüpi kooperatiivid.

§ 4. Kooperatsiooni peaülesanded

1. Kooperatsiooni tegevuses on põhiline rahuldada rahvamajanduse ja elanike vajadusi heade tarbimisomadustega toiduainete, tarbekaupade, elamispinna, tootmistehnilise toodangu, tööde ja teenuste järele, arendada kooperatiivi liikmete tööalast ja sotsiaalset aktiivsust, tõsta nende ainelist heaolu, kultuuritaset ja kutsemeisterlikkust.

Nende ülesannete lahendamiseks arendatakse kooperatsioonisüsteemis tootmist ja suurendatakse selle efektiivsust, parandatakse toodangu, tööde ja teenuste kvaliteeti, tõstetakse tööviljakust, kaasatakse majanduskäibesse maksimaalselt kohalikku tooret ja kohalikke materjale, töötatakse välja ja juurutatakse jäätmevaba ning ressursisäästlikku tehnoloogiat.

2. Kooperatsioon suurendab inimeste hõivatust ühiskonnakasuliku tööga, kaasab kaupade tootmisse (tööde tegemisse, teenuste osutamisse) täiendavaid tööjõuressursse ning loob kooperatiivi liikmeks mitteolevatele kodanikele tingimused osaleda põhitööst vabal ajal kooperatiivide tegevuses lepingulisel alusel.

3. Tegutsedes enesefinantseerimise põhimõttel, tagab kooperatsioon oma tulude arvel kooperatiivi liikmete ja nende perekondade elatustaseme tõusu, lahendab sotsiaalülesandeid, loob soodsad võimalused kõrgetootlikuks tööks, tagab oma liikmete varaliste huvide ja sotsiaalsete õiguste kaitse ning võtab osa riigielarve kujundamisest.

II. KOOPERATIIV ON NSV LIIDU KOOPERATSIOONISÜSTEEMI ALGLÜLI

§ 5. Sotsialistlik kooperatiiv

1. Kooperatiiv on NSV Liidu kodanike ühiskondlik organisatsioon, mille liikmeks ollakse vabatahtlikult, et ühiselt arendada majandus- ja muud tegevust kooperatiivile omandiõiguse alusel kuuluvat, renditud või tasuta kasutamiseks antud vara, iseseisvuse, omavalitsuse ja enesefinantseerimise, samuti kooperatiivi liikmete materiaalse huvitatuse ning nende isikliku huvi kollektiivi ja ühiskonna huviga kõige täielikumal ühitamise alusel.

2. Kooperatiiv kui NSV Liidu kooperatsioonisüsteemi alglül peab aktiivselt osa võtma riigi majanduslikust ja sotsiaalsest arendamisest ning sotsialismi ajal ühiskondliku tootmise kõrgeima eesmärgi saavutamisest — inimeste kasvavate ainelistest ja vaimsetest vajadustest üha täielikumalt rahuldamisest.

3. Käesoleva seadusega määratud ülesannete täitmiseks on kooperatiivil õigus vastu võtta mis tahes otsuseid, kui need ei ole vastuolus kehtiva seadusandluse ja kooperatiivi põhikirjaga. Kooperatiiv on juriidiline isik, kes kasutab õigusi ja täidab kohustusi, mis on seotud tema tegevusega, ning tal on iseseisev bilanss.

4. Kooperatiivi koosseisus võidakse moodustada struktuuriüksusi (kaasa arvatud territoriaalselt eraldiseisvad): osakondi, tsehhe, farme, töökodasid, ateljeesid, kauplusi ja muid üksusi, mis tegutsesvad üldjuhul kollektiiv-, pere- või individuaaltöövõtu alusel, kasutades sealhulgas vara rentimist. Kooperatiivil on õigus avada oma filiaale ja esindusi.

§ 6. Kooperatiivi töökollektiiv

1. Kooperatiivi liikmed, kes võtavad oma tööga osa tema tegevusest, samuti kooperatiivis töölepingu alusel töötavad isikud moodustavad kooperatiivi töökollektiivi.

2. Kooperatiiv kujundab töökollektiivi, kes on võimeline täieliku isemajandamise ja enesefinantseerimise tingimustes saavutama häid lõpptulemusi, hoolitseb kooperatiivi liikmete ja teiste kooperatiivis töötavate isikute kutsemeisterlikkuse tõstmise eest, jaotab nende vahel tööd, võttes arvesse kvalifikatsiooni ja kooperatiivi majandushuve.

3. Olles kollektiivi poliitiline tuumik, tegutseb kooperatiivi parteiorganisatsioon NSV Liidu konstitutsiooni raames, soodustab töökollektiivi liikmete tootmisalase initsiatiivi ja sotsiaalse aktiivsuse tõusu, nende poliitilise eneseteadvuse, peremehetunde ja kooperatiivi tegevuse tulemuste eest vastutuse suurenemist.

4. Sotsiaal-majanduslikud otsused, mis puudutavad kooperatiivi tegevust, töötatakse välja ja võetakse vastu tema juhtimisorganite

poolt töökollektiivi ning selles tegutsevate partei-, samuti ametiühingu-, komsomoli- ja muude ühiskondlike organisatsioonide osavõtul vastavalt nende põhikirjadele ja seadusandlusele.

§ 7. Kooperatiivi omand

1. Kooperatiivi omandiks on talle kuuluvad tootmisvahendid ja muu vara, mis on vajalik põhikirjaülesannete täitmiseks. Kooperatiivile võivad kuuluda hooned, rajatised, masinad, seadmed, transpordivahendid, produktiiv- ja tööloomad, valmistoodang, kaubad, rahalised vahendid ja muu vara vastavalt tema tegevuse eesmärkidele.

2. Kooperatiivi vara moodustub tema liikmete rahalistest ja materiaalistest osamaksudest, tema valmistoodangust, selle realiseerimisest ja muust tegevusest saadavatest tuludest, kooperatiivi aktsiate ja muude väärtpaberite müügi laekumitest ning pangakrediitidest. Kooperatiivi vara moodustamisest võivad rahaliste ja materiaalsete osamaksudega lepingulisel alusel osa võtta riiklikud, kooperatiivsed ja muud ühiskondlikud ettevõtted (organisatsioonid), samuti kodanikud, kes ei ole antud kooperatiivi liikmed, kuid töötavad seal töölepingu alusel.

3. Kooperatiivi omandiks on tema loodavate ettevõtete ja organisatsioonide vara, samuti majanditevaheliste ettevõtete ja organisatsioonide vara vastavalt kooperatiivi osalusele.

Nende koondiste vara, mille koosseisu kuuluvad kooperatiivid, muud ühiskondlikud ja riiklikud ettevõtted ning organisatsioonid, on riigi, kooperatiivide ja teiste ühiskondlike organisatsioonide ühisomand.

Nende liitude (koondiste) vara, mille koosseisu kuuluvad ainult kooperatiivid, kuulub ühisomandi õiguse alusel neile kooperatiividele või võib olla liidu (koondise) omand.

4. Kooperatiiv kui talle omandiõiguse alusel kuuluva, samuti tema kasutada oleva vara täieõiguslik peremees on kohustatud seda rohkendama, tõhusalt kasutama ja kaitsma. Kellelgi ei ole õigust kasutada kooperatiivset omandit ebaseaduslike tulude saamiseks või muudel omakasulistel eesmärkidel.

§ 8. Kooperatiivi omandi õiguslik kaitse

1. Kooperatiivne omand kui sotsialistliku omandi vorm on puutumatult ja riigi kaitse all. Seadus kaitseb seda võrdselt riikliku omandiga. Kooperatiivi vara võib ära võtta vaid kohtu või arbitraaži otsuse alusel, mis on tehtud vastavalt nende pädevusele.

2. Vara kasutamise õigus kuulub ainult kooperatiivile endale. Pole lubatud kaasata kooperatiivi vara eesmärkideks, mis ei ole seotud tema põhikirjalise tegevusega.

3. Kooperatiivil on õigus:

muüa või üle anda teistele ettevõtetele, organisatsioonidele, asu-

tustele ja kodanikele, vahetada, rentida, laenata ja anda ajutiselt tasuta kasutada hooneid, rajatisi, seadmeid, transpordivahendeid, inventari, tooret ning muid materiaalseid väärtusi, samuti kanda bilansist maha põhifonde, kui need on kulunud või moraalselt vananenud;

lepingulisel alusel anda materiaalseid ja rahalisi ressursse üle teistele ettevõtetele, organisatsioonidele ja kodanikele, kes valmistavad toodangut või teevad kooperasiivile töid ning osutavad talle teenuseid.

4. Kooperatiiv vastutab oma kohustuste täitmise eest iseseisvalt kogu talle kuuluva varaga, kaasa arvatud põhivahendid. Riik kooperatiivi kohustuste eest ei vastuta. Kooperatiiv ei vastuta riigi ega oma liikmete kohustuste eest. Kooperatiivi liikmed ei vastuta kooperatiivi võlgade eest, välja arvatud juhud, mis on ette nähtud käesoleva seadusega, NSV Liidu ja liiduvabariikide muu seadusandlusega või kooperatiivi põhikirjaga.

§ 9. Loodusvarade ja muu vara kasutamine, mis ei ole kooperatiivi omand

1. Kooperatiiv kasutab maad ja muid loodusvarasid korras, mis kehtestatakse NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega. Kooperatiiv kannab vastutust talle kasutada antud maa, vee, maapõue, metsa ja muude loodusvarade ratsionaalse kasutamise ning kaitsmise kohta käivate nõuete täitmise ja vastavate abinõude rakendamise eest.

2. Kooperatiiv on kohustatud tagama tõhusa maakasutuse, pidevalt hoolitsema mullaviljakuse suurendamise eest, kasutama maad hoidvalt ja kooskõlas selle temale andmise eesmärkidega, kaitsma keskkonda saastamise ja muude kahjulike mõjude eest ning korraldama ühenduses sellega tootmist väheste jäätmetega ja jäämevaba tehnoloogia alusel.

Kooperatiiv rakendab omavahendite ja krediitide arvel looduskaitseabinõusid, mis peavad kompenseerima tootmise negatiivse mõju looduskeskkonnale. Mõnedel juhtudel on lubatud neid abinõusid finantseerida tsentraliseeritud allikatest.

Kooperatiiv on kohustatud hüvitama kahju, mida ta on tekitanud looduskaitseseadusandluse rikkumise tagajärjel.

Kooperatiivi tegevus, millega jämedalt rikutakse looduskasutuse režiimi, võidakse NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud korras peatada kuni rikkumise kõrvaldamiseni.

3. Põhikirjaülesannete täitmiseks on kooperatiivil õigus lepingulisel alusel kasutada vara, mida talle annavad riiklikud, kooperatiivsed ning muud ühiskondlikud ettevõtted, organisatsioonid, asutused ja kodanikud. Kooperasiivile vara kasutada andnud ettevõtete, organisatsioonide, asutuste ja kodanike nõusolekul võib kooperatiiv omandada tema kasutada antud hooneid, ruume, seadmeid ja muud põhifondide hulka kuuluvat vara.

§ 10. Kooperatiivi tegevuspõhimõtted

1. Kooperatiivi tegevus rajaneb kooperatiivi vabatahtliku astumise ja sealt takistamatu väljaastumise, isiklike, kollektiivsete ja riiklike huvide ühitamise, majandusliku iseseisvuse, materiaalse huvitatuse ja sotsiaalse õigluse põhimõtetel, kooperatiivi liikmete vahetult osavõtul tema juhtimisest kooperatiividemokraatia ja sotsialistliku seaduslikkuse alusel.

2. Riigi- ja kooperatiivorganite (kooperatiivide liitude ja koondeste) sekkumine kooperatiivi majanduslikku või muusse tegevusse ei ole lubatud. Kui riigivalitsemisorgan või kooperatiivorgan annab välja akti, mis ei vasta tema pädevusele või kui sellega rikutakse seadusandluse nõudeid, on kooperatiivil õigus pöörduda kohtu või riikliku arbitraaži poole avaldusega tunnistada niisugune akt täielikult või osaliselt kehtetuks.

Kahju, mis on kooperatiivile tekitatud tema õigusi rikkunud riigi- või kooperatiivorganite korralduste täitmise tagajärjel, samuti kooperatiivorganite poolt kooperatiivi suhtes kohustuste nõuetevastase täitmise tõttu, tuleb hüvitada neil organel. Vaidlused kahju hüvitamise üle lahendab kohus või riiklik arbitraaz.

3. Tootmispotentsiaali tõhusamaks kasutamiseks, tootmise laiendamiseks ning kaupade (tööde, teenuste) realiseerimiseks võivad kooperatiivid vabatahtlikkuse alusel ühendada osa oma vahenditest riiklike, kooperatiivsete või muude ühiskondlike ettevõtete ja organisatsioonide vahenditega.

Kooperatiividel on õigus osa võtta:

ühistest töödest, mis on seotud ettevõtete ja allkätiste rekonstrueerimise ning ümberseadmestamisega, teaduslik-tehnilise progressi kiirendamisega, toodangu kvaliteedi tõstmisega, tarbekaupade tootmise arendamise ning elanikele teenuste osutamisega;

harukondadevaheliste kätiste, remondi-, ehitus-, kaubandus- ning muude ettevõtete ja organisatsioonide loomisest;

põllumajandusobjektide, elamute ning muude tootmis-, sotsiaal-, kultuuri- ja olmeobjektide ehitamisest ning kasutamisest, samuti tee-ehitusest;

spetsialistide ettevalmistamisest ja õppe-tootmisettevõtete loomisest.

Ülalnimetatud ja muuks ühiseks tegevuseks sõlmivad kooperatiivid lepingu, milles on ette nähtud ühisettevõtete ja -organisatsioonide moodustamise ning tegevusega seotud küsimuste lahendamine.

Rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid annavad kooperatiividele ühisettevõtete ja -organisatsioonide arendamisel abi ning soodustavad neile antud sellealaste õiguste rakendamist.

§ 11. Kooperatiivi asutamine ja põhikiri

1. Kooperatiiv organiseeritakse kodanike soovil eranditult vabatahtlikkuse alusel. Kooperatiivi asutamist ei seata sõltuvusse mingist nõukogude, majandus- või muude organite eriloast.

Kooperatiiv loetakse asutatuks momendist, mil registreeritakse tema põhikiri, mis on kooperatiivi tegevust reguleeriv põhidokument. Põhikiri võetakse vastu kooperatiivi asutada soovivate kodanike üldkoosolekul. Kooperatiivil peab olema vähemalt kolm liiget.

Kooperatiive organiseeritakse ja nad tegutsevad niivõrd iseseisvatel alustel kui ka riiklike, kooperatiivsete või muude ühiskondlike ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste juures.

2. Kooperatiivi põhikiri tuleb registreerida kooperatiivi asukoha järgse rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitees.

Kui kooperatiiv luuakse ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juurde, on tema põhikirja registreerimiseks vajalik antud ettevõtte, organisatsiooni või asutuse nõusolek.

3. Juhul kui kooperatiivi tegevuseks läheb tarvis maad või muid loodusvarasid, on tema põhikirja registreerimiseks vajalik asjaomase riigiorгани või esmase kasutaja nõusolek nende eraldamiseks.

4. Kooperatiivi põhikirja vaatab läbi vastava rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee kuu aja jooksul pärast selle registreerimiseks esitamist.

Juhul kui täitevkomitee ei pea kinni põhikirja registreerimiseks antud kuuajalisest tähtajast, on kooperatiivil õigus esitada kaebus kõrgemalseisva rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele, autonoomse vabariigi ministrite nõukogule või oblastijaotusele liiduvabariigi ministrite nõukogule.

Need organid peavad kooperatiivi kaebuse läbi vaatama 15 päeva jooksul.

Rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on õigus kooperatiivile tema põhikirja registreerimisest ära öelda vaid juhul, kui põhikiri on vastuolus seadusandlusega.

5. Kooperatiivi põhikirjas määratakse kindlaks: kooperatiivi nimetus ja asukoht, tegevuse objekt ja eesmärgid, kooperatiivi astumise ja sellest väljaastumise kord, kooperatiivi liikmete õigused ja kohustused, tema juhtimis- ja kontrollorganid ning nende pädevus, kooperatiivi vara moodustamise ja tulude (kasumi) jaotamise kord, kooperatiivist väljaheitmise alused ja kord, kooperatiivi reorganiseerimise ja tegevuse lõpetamise tingimused. Põhikirja võib võtta ka muid kooperatiivi tegevuse iseärasustega seotud sätteid, mis ei ole vastuolus seadusandlusega.

6. Kooperatiivi liikmete üldkoosoleku otsuse alusel põhikirjas tehtavad muudatused ja täiendused tuleb registreerida käesolevas paragrahvis ettenähtud korra kohaselt ja tähtajal.

7. Kooperatiivi põhikirja, selle muutmise ja täiendamise registreerimisest keeldumise peale võib edasi kaevata kõrgemalseisva rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele, autonoomse vabariigi ministrite nõukogule, oblastijaotusele liiduvabariigi ministrite nõukogule või kohtusse.

Kaebused kooperatiivi põhikirja registreerimisest keeldumise peale tuleb nimetatud organitel läbi vaadata hiljemalt kuu aja jooksul.

§ 12. Kooperatiivi liikmeks olek

1. Kui NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ei ole ette nähtud teisiti, võib kooperatiivi liikmeks olla iga 16-aastaseks saanud kodanik, kes soovib ja suudab kooperatiivi eesmärkide ja ülesannete täitmisest osa võtta.

Käesoleva seaduse ja kooperatiivi põhikirjaga ettenähtud juhtudel võivad kooperatiivi kollektiivliikmeks olla ka teised kooperatiivid, riiklikud ja ühiskondlikud ettevõtted ning organisatsioonid. Kooperaatiivide ja nende kollektiivliikmete omavahelised suhted rajanevad lepingulisel alusel.

2. Kodanik võib üheaegselt olla tootmiskooperatiivi ja tarbijaskooperatiivi liige. Tootmiskooperatiivi liige, kellele see kooperatiiv on põhitöökohaks, võib vabal ajal võtta liikme õigustes osa teiste tootmiskooperatiivide tegevusest. Riiklikus, kooperatiivses või muus ühiskondlikus ettevõttes, organisatsioonis või asutuses töötavad isikud võivad olla ainult ühe tootmiskooperatiivi liikmed ning võtta tema tegevusest osa põhitööst vabal ajal.

Kodanikul on õigus olla mitme eri liiki tarbijaskooperatiivi liige, kuid ta ei saa ühel ja samal ajal kuuluda kahte või enamasse samaliigilisse tarbijaskooperatiivi, kui seadusandlus ei näe ette teisiti.

Kooperatiivi astumiseks või selles töölepingu alusel töötamiseks ei ole vaja põhitöökoha administratsiooni (juhtimisorgani) nõusolekut.

3. Liikmessuhetest tekkivad vaidlused lahendab kooperatiivorgan tema põhikirjas kindlaksmääratud korras, NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel teeb seda aga kohus.

4. Kooperatiivi liikme võib kooperatiivist välja heita üldkoosoleku otsusel kooperatiivi põhikirjas ettenähtud juhtudel.

Kooperatiivi liikmete hulgast väljaheitmise peale võib edasi kaevata kohtusse.

5. Isik, kellelt kohus on teataval tegevusalal tegutsemise või teatavatel ametikohtadel töötamise õiguse ära võtnud, ei saa olla vastavat tegevust viljeleva kooperatiivi liige, osaleda selle töös töölepingu alusel ega olla kooperatiivis vastaval ametikohal.

Isikut, kellel on karistus riisumise, altkäemaksuvõtmise või muude omakasuliste kuritegude eest, ei saa valida kooperatiivi esimeheks või juhatuse liikmeks, revisjonikomisjoni esimeheks või liikmeks (revidendiks), samuti ei saa ta olla muudel juhtivatel ega materiaalse vastutusega seotud ametikohtadel.

§ 13. Kooperatiivi liikmete õigused ja kohustused

1. Mis tahes liiki kooperatiivi liikmetel on õigus:

osa võtta kooperatiivi tegevusest ja tema asjade juhtimisest, valida ja olla valitud kooperatiivi juhtimis- ja kontrollorganitesse, teha ettepanekuid kooperatiivi tegevuse parandamiseks ning tema organite ja ametiisikute töös esinevate puuduste kõrvaldamiseks;

osa saada tuludest (kasumist), mis kuuluvad kooperatiivi liikmete vahel jaotamisele vastavalt tööpanusele, põhikirjas ettenähtud juhtudel aga ka vastavalt kooperatiivile tasutud varalisele osamaksule; kasutada kooperatiivi vara ning kooperatiivi liikmetele ettenähtud soodustusi ja eeliseid;

saada kooperatiivi ametiisikutelt informatsiooni igas küsimuses, mis puudutab kooperatiivi tegevust.

Tootmiskooperatiivide liikmetel on peale selle õigus:

saada kooperatiivis tööd, kaasa arvatud õigus valida elukutset ja tegevusala vastavalt kutsumusele, võimetele, kutsealasele ettevalmistusele ja haridusele ning arvestades kooperatiivi vajadusi;

puhkepäevade andmisega tagatavale puhkusele, samuti iga-aastasele tasulisele puhkusele, mis ei ole lühem vastava kategooria töölis-tele ja teenistujatele ettenähtud puhkusest;

sotsiaalkindlustusele ja sotsiaalhooldusele;

kultuurialasele ja olmeteenindusele ning muude vajaduste rahuldamisele korras, mille on kehtestanud kooperatiivi liikmete üldkoosolek.

2. Mis tahes liiki kooperatiivi liikmed on kohustatud:

järgima kooperatiivi põhikirja ning täitma kooperatiivi üldkoosoleku ning valitavate juhtimis- ja kontrollorganite otsuseid;

täitma kooperatiivi ees võetud kohustusi, mis on seotud tööise või varalise osavõtuga tema tegevusest;

aktiivselt osalema kooperatiivi asjade juhtimises;

hoidma ja tugevdama riiklikku ning kooperatiivset omandit, takistama ebaperemehelikku ja hoolimatut suhtumist ühiskonna varasse.

Tootmiskooperatiivide liikmed on peale selle kohustatud:

kasutama kooperatiivis eesrindlikke töövorme ja -meetodeid, vastutama oma töö tulemuste eest, järgima tootmis- ja töödistsipliini, töökaitse ja ohutustehnika eeskirju ning tõstma kvalifikatsiooni;

otstarbekalt kasutama ja hoidma kooperatiivile antud loodusvara-
sid.

3. Kooperatiivi liikmetel on ka muud kooperatiivi põhikirjas ettenähtud õigused ja kohustused.

§ 14. Kooperatiivi juhtimine

1. Kooperatiivi juhitakse sotsialistliku omavalitsuse, ulatusliku demokraatia, avalikkuse ja tema liikmete poolt kooperatiivi tegevuse kõigi küsimuste otsustamisest aktiivse osavõtu alusel.

2. Kooperatiivi kõrgeim juhtimisorgan on üldkoosolek, kes valib jooksvate asjade ajamiseks esimehe, suurtes kooperatiivides aga ka juhatase. Igal kooperatiivi liikmel, kaasa arvatud kollektiivliikmed, on üks hääl, olenemata tema varalise osamaksu suurusest.

Kooperatiivis töölepingu alusel töötavad kodanikud võtavad üldkoosolekust osa nõuandva hääleõigusega.

3. Üldkoosolek:

võtab vastu kooperatiivi põhikirja ning teeb selles muudatusi ja täiendusi;

valib kooperatiivi esimehe, juhatuse ja revisjonikomisjoni (revidendi), kuulab ära aruanded nende tegevuse kohta;

teeb otsuseid kooperatiivi liikmeks võtmise ja kooperatiivist väljaheitmise, samuti sellest väljaastumise asjus;

võtab vastu kooperatiivi sisekorra eeskirjad, töötasustamise ja kooperatiivi varale tekitatud kahju eest materiaalse vastutuse kandmise põhimäärused ja muud kooperatiivisisesed aktid ning teeb neis muudatusi;

määrab kindlaks kooperatiivi põhikirjaga ettenähtud sisseastumismaksu ja osamaksu suuruse;

kinnitab kooperatiivi tegevusplaanid ja nende täitmise aruanded; kehtestab tulude (kasumi) jaotamise korra, kooperatiivi fondide ja reservide liigid, suuruse ja kasutamissuuna, vaatab läbi hinnakujunduse küsimused;

teeb otsuseid kooperatiivi tegevuse reorganiseerimise ja lõpetamise ning kooperatiivide liitumise (koondistesse) kuulumise ja neist väljaastumise asjus.

Otsuse langetamine nimetatud küsimustes kuulub kooperatiivi üldkoosoleku ainupädevusse. Vastavalt kooperatiivi põhikirjale või üldkoosoleku otsusele võidakse üldkoosoleku ainupädevusse arvata ka muid kooperatiivi organisatsioonilise, majandusliku ja ühiskondliku tegevuse küsimusi.

Suurtes kooperatiivides võib üldkoosoleku pädevusse kuuluvate küsimuste lahendamiseks kokku kutsuda volinike koosoleku.

4. Kooperatiivi juhatuse (juhatuse kooperatiivil — esimees) juhib kooperatiivi jooksvaid asju ja võtab vastu otsuseid küsimustes, mis ei kuulu üldkoosoleku (volinike koosoleku) ainupädevusse. Juhatuse esimeheks on kooperatiivi esimees.

Kooperatiivi esimees tagab üldkoosoleku (volinike koosoleku) ja juhatuse otsuste täitmise, esindab kooperatiivi suhtes riigiorganite, ettevõtete, organisatsioonide, asutuste ja teiste kooperatiividega, sõlmib lepinguid ning arendab muud tegevust.

Revisjonikomisjon (revident) kontrollib juhatuse finants- ja majandustegevust.

§ 15. Kooperatiivi tegevuse lõpetamine

1. Kooperatiiv reorganiseeritakse (liitumine, ühendamine, jagunemine, eraldumine, ümberkujundamine) ja tema tegevus lõpetatakse (ta likvideeritakse) kooperatiivi üldkoosoleku otsuse alusel.

2. Kooperatiivi tegevus võidakse lõpetada ka rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuse alusel siis, kui kooperatiiv töötab kahjumiga ega ole maksevõimeline, samuti juhtudel, kui kooperatiiv hoiatusest hoolimata korduvalt või jämedalt rikub seadusandlust. Kooperatiivi tegevuse lõpetamise otsuse peale võib kolme kuu jooksul edasi

kaevata kõrgemalseisva rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele, autonoomse vabariigi ministrite nõukogule, oblastijaotuseta liidu vabariigi ministrite nõukogule või kohtusse.

3. Pärast kooperatiivi likvideerimist allesjäänud vara kasutatakse tsiviilseadusandlusega kehtestatud korras, kui käesolev seadus ei näe ette teisiti.

§ 16. Kooperatiivide liidud (koondised)

1. Kooperatiivid võivad range vabatahtlikkuse alusel ühineda tegevusalasteks ja territoriaalseteks liitudeks (koondisteks) rajoonides, oblastites (kraides), autonoomsetes ja liiduvabariikides ning kogu riigis.

2. Kooperatiivide liidu (koondise) põhiülesanded on:

arendada kooperatiividemokraatiat, kollektiivselt arutada kooperatiivide tegevuse kõige tähtsamaid küsimusi, üldistada kogemusi ja välja töötada soovitusi reservide ja võimaluste kõige täielikumaks kasutamiseks, propageerida kooperatsiooni liikumist;

soodustada tootmise paremat spetsialiseerimist, koordineerida kooperatiivide tegevust, organiseerida kooperatsioonisidemeid ja materiaaltehnoloogilist varustamist, toodangu töötlemist, säilitamist ja turustamist;

tundma õppida olukorda ja arenguperspektiive turul, kus realiseeritakse kaupu (töid, teenuseid), mille tootmisele ja müümisele kooperatiivid on spetsialiseerunud;

tagada kooperatiivide õiguste kaitse ja neile juriidilise abi andmine, nende huvide esindamine vastavates riigi- ja muudes organisatsioonides, samuti rahvusvahelistes organisatsioonides;

osutada kooperatiividele vajalikku kaasabi tootmise täiustamisel, teaduslik-tehnoloogilise progressi saavutuste juurutamisel, nende toodangu (tööde, teenuste) reklaamimisel ning kaadri ettevalmistamisel ja kvalifikatsiooni tõstmisel.

Kooperatiivide kongressi või delegaatide (volinike) koosoleku otsusega võidakse kooperatiivide liitudele (koondistele) panna mõningate tootmis- ja majandusfunktsioonide tsentraliseeritud täitmine.

3. Kooperatiivide liidud (koondised) moodustatakse kooperatiivide kongressil või delegaatide (volinike) koosolekul, mille korraldamise perioodilisuse määravad kindlaks need kongressid või koosolekud.

Kooperatiivide liidud (koondised) tegutsevad vastavalt oma põhikirjale, mis võetakse vastu kooperatiivide kongressil või delegaatide (volinike) koosolekul. Liitude (koondiste) põhikirjad ei kuulu registreerimisele riigiorganeis. Kooperatiivide liit (koondis) peetakse looduks ja tunnistatakse juriidiliseks isikuks tema põhikirja vastuvõtmise momendist.

Kooperatiivide kongressid või delegaatide (volinike) koosolekud võivad vastu võtta kooperatiivide näidispõhikirju.

Liitudel (koondistel) võib olla vara, mida neil on vaja põhikirja-ülesannete täitmiseks ja muuks tegevuseks.

Liitude (koondiste) ja nende juhtimisaparaadi ülalpidamiseks tehakse kulutusi vastavate kooperatiivide tulueraldistest, samuti nende liitude (koondiste) majandustegevuse tuludest.

III. KOOPERATSIOONISÜSTEEMI MAJANDUSLIKUD ALUSED

§ 17. Kooperatiivi majandustegevuse alused

1. Kooperatsiooni tegevus NSV Liidus rajaneb sotsialistliku majandamise, enesefinantseerimise ja kaubalis-rahaliste suhete ulatusliku kasutamise põhimõtetel. Sealjuures tingib tootmise ning produkti ja tulude jaotamise kooperatiivne vorm kooperatsiooni majandusmehhanismi iseärasused: planeerimises, hinnakujunduses, töötasustamises, vastastikustes suhetes riigieelarve ja pankadega ning materiaal-tehnilises varustamises.

2. Tootmiskooperatiiv on majanduslikult iseseisev kollektiivne sotsialistlik kaubatootja. Tegutsedes täieliku isemajandamise ja enesefinantseerimise põhimõtetel, määrab ta oma tegevuse suuna, tootmise mahu ja struktuuri, planeerib ja korraldab seda ning realiseerib toodangut (töid, teenuseid).

Tabriajaskooperatiivil on oma tegevuse arendamisel täielik majanduslik iseseisvus. Ta katab kulud kooperatiivi liikmete osamaksudest ja kooperatiivi majandustegevuse tuludest.

3. Kooperatiivi majandus- ja tootmissuhted riiklike, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonidega, tema toodangut (töid, teenuseid) tarvivate kodanikega ja materiaal-tehniliste ressursside tarnijatega, samuti kõik tema majandusoperatsioonid tuginevad üksnes lepingulisele alusele. Leping on ainus õiguslik ja majanduslik dokument, mis reguleerib kooperatiivi kõiki ülalnimetatud majandus- ja tootmissuhteid.

Lepingukohustuste täitmine ja tarbijate huvide täielik arvestamine on kooperatiivi tegevusele esitatav tähtsaim nõue, tema töö kvaliteedi ja tõhususe hindamise põhikriteerium. Kui kooperatiiv lepingukohustusi ei täida, kannab ta ettenähtud korras varalist vastutust ja hüvitab tarbijale tekitatud kahju. Kui riiklikud, kooperatiivsed ning muud ühiskondlikud ettevõtted ja organisatsioonid ning kodanikud ei täida lepingukohustusi kooperatiivi ees, kannavad nad kehtestatud korras varalist vastutust ja hüvitavad kooperatiivile tekitatud kahju.

Lepingute sõlmimine, kaasa arvatud lepingupartnerite valik, kuulub kooperatiivi ning vastavate ettevõtete, organisatsioonide ja kodanike ainupädevusse. Riiklike ja kooperatiivsete juhtimisorganite

ning ametiisikute sekkumine kooperatiivi ning muude ettevõtete, organisatsioonide ja kodanike lepinguliste suhete sõlmimisse ja pidamisse ei ole lubatud.

§ 18. Planeerimine

1. Kooperatiiv planeerib oma tootmis- ja finantstegevust ning kollektiivi sotsiaalset arengut iseseisvalt. Plaanid (või tulude ja kulude eelarved) kinnitatakse kooperatiivi liikmete üldkoosolekul.

Plaanide (või tulude ja kulude eelarvete) koostamisel lähtub kooperatiiv oma toodangu, kaupade, tööde ja teenuste järele valitsevast maksejõulisest nõudlusest, tootmise arendamiseks ja sotsiaalseks arenguks ning töötasustamiseks vajaliku tulu saamise võimalustest. Sealjuures nähakse ette maa ja muude loodusvarade ning käigusolevate võimsuste efektiivne kasutamine, progressiivse tehnoloogia rakendamine, toorme, materjalide, energia ja kütuse säästlik kulutamine, kohalike ja sekundaarressursside otsimine ning majanduskäibesse võtmine, tootmis- ja ringluskulude vähendamine ja tööviljakuse tõus.

Plaanide aluseks on lepingud, mis sõlmitakse toodangu (tööde, teenuste) tarbijate ja materiaaal-tehniliste ressursside tarnijatega.

2. Kooperatiivil on õigus võtta vabatahtlikult enda peale riiklike tellimuste täitmine, sealhulgas riiklike, kooperatiivsete ning muude ühiskondlike ettevõtete ja organisatsioonidega konkureerides. Riikliku tellimuse täitmiseks sõlmitakse majanduslepingud vastavate toodangu (tööde, teenuste) tarbijatega ja materiaaal-tehniliste ressursside tarnijatega.

Kooperatiivid võtavad aktiivselt osa riiklike ning muude ettevõtete ja organisatsioonidega peetavast majanduslikust võistlusest riiklike tellimuste saamiseks, taotledes toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedi tõusu ning omahinna ja hindade (tariifide) alanemist.

Kooperatiivid ja nende liidud (koondised) võivad osa võtta hulgi-laatadest ning sõlmida lepinguid tarbijatega toodangu tarnimiseks ja tarnijatega — materiaaal-tehniliste ressursside ostmiseks.

3. Plaanne koostades kasutab kooperatiiv riigi kehtestatud pikaajalisi majandusnormatiive: riikliku tellimuse täitmiseks lepingu alusel valmistatava ja realiseeritava toodangu (tööde, teenuste) hindade (tariifide) taset, maksunduslike maksete määra, pangalaenu protsenti, loodusvarade kasutamise tasu normatiive, tasu keskkonna saastamise eest ning riiklikku sotsiaalkindlustusfondi tehtavate eraldiste normatiive. Mingeid teisi majandusnormatiive või muid lähteandmeid kooperatiividele planeerimiseks ei kehtestata.

Looduskasutuse ja keskkonnakaitse alal kooskõlastavad kooperatiivid oma plaanid kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteedega.

4. Komplekssuse tagamiseks toodangu valmistamise (tööde tegemise, teenuste osutamise) plaanide koostamisel ning kooperatiivide

tegevuse koordineerimiseks territooriumi või tootmisharu muude ettevõtete ja organisatsioonidega teatab kooperatiiv vastavale juhtimisorganile või ettevõttele (organisatsioonile, asutusele), mille juurde ta on loodud, toodangu (tööde, teenuste) kavandatava väljalaske ja realiseerimismahu ning tulude ja kulude suuruse.

Sealjuures võib kooperatiiv koos vastavate juhtimisorganite, ettevõtete ja organisatsioonidega lahendada küsimusi, mis puudutavad toodangu valmistamise (tööde tegemise, teenuste osutamise) tagamist materiaali- ja tehniliste ressurssidega ning töövõtukorras tehtavate ehitus- ja montaažitöödega. Koos sellel territooriumil (tootmisharus) tegutsevate kooperatiividega seostab juhtimisorgan kooperatiivide ettepanekud komplekselt ning arvestab neid vastava regiooni (tootmisharu) majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanides.

5. Plaanide paremaks teaduslikuks põhjendamiseks ja tasakaalustamiseks osutavad keskmajandusorganid ja nende organid vabariikides, ministriumid ja muud keskasutused, liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud ning kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed kooperatiivide palvel igakülgset kaasabi tootmis-, töö- ja kapitaalehituskorralduse normatiivdokumentide rakendamisel, materjali- ja finantsressursside säästlikul kasutamisel ning kooperatiivide tegevuse muudes suundades.

§ 19. Hinnad ja hinnakujundus

1. Kooperatiivi toodangu (tööde, teenuste) hinnad ja tariifid peavad kajastama ühiskondlikult vajalikke kulutusi toodangu valmistamiseks ja realiseerimiseks, arvestama kaupade (tööde, teenuste) tarbimisomadusi ning kvaliteeti, samuti tarbijate nõudlust. Hindade ja tariifide kujundamisel tuleb arvestada nii kooperatiivide kui ka tarbijate, kogu rahvamajanduse vastastikuseid huve ning soodustada isemajandamise ja enesefinantseerimise arengut.

2. Kooperatiiv realiseerib oma toodangu ja kaupu, teeb töid ja osutab teenuseid hindade ning tariifide alusel, mille kooperatiiv kehtestab kokkuleppel tarbijatega või iseseisvalt. Kaupade (tööde, teenuste) hinnad (tariifid), mis kujunevad kooperatiivide ja ostjate vastastikustes kaubandussuhetes, peavad mõjutama kooperatiivide majanduslikke huve, stimuleerima toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedi tõstmist, tootmistehnoloogiat ja -korralduse täiustamist ning tootmiskulude vähenemist. Konkurents kauba-, töö- ja teenuseturul peab soodustama toodangu (tööde, teenuste) odavnemist ja hindade (tariifide) langust.

3. Riikliku tellimuse täitmiseks sõlmitud lepingute alusel valmistatav, samuti kooperatiivile riiklikest ressurssidest tarnitud toormest või materjalidest valmistatav toodang (tööd, teenused) realiseeritakse varumise- ja muudele ettevõtetele (organisatsioonidele) ning kodanikele tsentraliseeritult kehtestatavate hindade (tariifide) alusel, kui see aga on lubatud riiklikele ettevõtetele, siis kokkuleppel

dade (-tariifide) alusel. Samasuguses korras kehtestatakse nende kaupade jaehinnad, mida kooperatiivid saavad elanikele müümiseks riiklikest turufondidest, ning hinnad ja hinnalisandid kooperatiivide müüdavatele kaupadele, mida nad on soetanud riiklikust ja kooperatiivsest jaekaubandusvõrgust.

Tsentraliseeritult kehtestatavate hulgihindade kasutamisel kooskõlastab kooperatiiv tarbijaga (ostjaga) lisatasu (mahahindluse) toodangu tarbimisomaduste parandamise ja toodangu komplekteerimise, tarnimistähtaegade ja muude tingimuste kohta esitatavate lisanoüete täitmise eest.

4. Riiklikku kontrolli hindade (tariifide) üle teostatakse juhtudel, kui kooperatiivi toodangut (töid, teenuseid) realiseeritakse ettevõtetele ja organisatsioonidele lepingu alusel riikliku tellimuse täitmiseks või seda valmistatakse toormest või materjalidest, mida kooperatiivile tarnitakse riiklikest ressursidest, samuti siis, kui kooperatiiv müüb riiklikest turufondidest eraldatavaid või jaekaubandusvõrgust soetatud kaupu. Kui kooperatiiv tõstab nendel juhtudel toodangu (tööde, teenuste) hindu (tariife), siis võetakse selle läbi põhjendamatuult saadud tulu eelarvesse. Kooperatiiv, kes on tõstnud hindu (tariife), maksab eelarvesse ka trahvi, mille suurus vastab ebaseaduslikult saadud lisatulule. Kui kooperatiiv tõstab toodangu (tööde, teenuste) hindu (tariife), on tarbijal õigus kooperatiiviga sõlmitud leping lõpetada.

§ 20. Tulud ja nende jaotamine

1. Oma sotsiaalselt ja majanduslikult olemuselt on kooperatiiv isetasuv ettevõte (organisatsioon). Kahjumiga töötamine tema olemusega kokku ei sobi.

Kooperatiivi tulud moodustuvad toodangu (tööde, teenuste) realiseerimise tulemist. Kooperatiivi toodangu (tööde, teenuste) realiseerimise tulemist kaetakse materiaalsed kulutused. Kogutulu kasutab kooperatiiv kohustustejärgseks arveldamiseks eelarve ja pankadega, tootmise laiendamiseks, sotsiaalabinõude rakendamiseks ning tootasustamiseks.

Kogutulu jaotamine tootmise arendamiseks ja sotsiaalseks arenguks, samuti tootasustamiseks on kooperatiivi liikmete üldkoosoleku ainuõigus. Sealjuures tuleb erilist tähelepanu pöörata tootmise arendamiseks ja tootasustamiseks suunatavate vahendite majanduslikult põhjendatud suhtele.

Kooperatiiv määrab fondide ja reservide kujundamise ja kasutamise liigi, määra ja korra kindlaks iseseisvalt. Riigi- ja kooperatiivorganid kooperatiivile fondikujundusnormative ei kehtesta.

2. Eraldisi kooperatiivide liitude (koondiste) tsentraliseeritud fondidesse ja reservidesse tehakse pikaajaliste stabiilsete normatiivide alusel. Eraldiste normatiivid kehtestatakse demokraatlikul alu-

sel kooperatiivide esindajate koosolekul. Nemad määravad kindlaks ka nimetatud fondide ja reservide kasutamise korra ning suuna.

Riigivalitsemis- ja majandusliku juhtimise organite sekkumine kooperatiivide liitude (koondiste) tsentraliseeritud fondide ja reservide kujundamisse ning kasutamisse on keelatud.

§ 21. Tulude maksustamine kooperatiivis

1. Kooperatiiv võtab riigieelarve kujundamisest osa maksude ja muude seadusandluses ettenähtud maksete tasumisega. Maksustamine stimuleerib kooperatiivi valima efektiivset tegevussuunda, tootmisstruktuuri ja -tehnoloogiat ning tulude saamise mooduseid, tagab tulude jaotamisel sotsiaalse õigluse põhimõtte järgimise.

Maksustamissüsteem peab ette nägema diferentseeritud suhtumise maksude kehtestamisse olenevalt kooperatiivi liigist ja tegevuseesmärkidest.

2. Maksustatakse kooperatiivi tulu (kasum), samuti kooperatiivi liikmete ja selles töölepingu alusel töötavate isikute isiklikud tulud.

Et suurendada kooperatiivi huvi tootmise laiendamise vastu, maksustatakse tema tulu (kasum) kindlate määrade järgi, mis kehtestatakse vähemalt viieks aastaks.

Et tagada kooperatiivi poolt tootmise arendamiseks, sotsiaalseks arenguks ja töötasustamiseks suunatavate vahendite majanduslikult otstarbekas suhe, kehtestatakse kooperatiivi liikmete ja selles töölepingu alusel töötavate isikute isiklikelt tuludelt võetavate maksude määr progressiivskaala järgi.

Nendel juhtudel, mil kooperatiiv realiseerib oma toodangut (töid, teenuseid) tsentraliseeritult kehtestatavate hindade (tariifide, hinnete) järgi, maksustatakse kooperatiivi liikmeid ja selles töölepingu alusel töötavaid isikuid nende määrade järgi, mis on kehtestatud riiklike ettevõtete (organisatsioonide) töölisele ja teenistujatele.

Elanikele ja rahvamajandusele vajaliku toodangu valmistamise (tööde, teenuste) stimuleerimiseks ja selle hindade (tariifide) alandamiseks võivad kohalikud rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid kehtestada tulumaksusoodustusi kooperatiivile, selle liikmetele, samuti kooperatiivis töölepingu alusel töötavatele isikutele NSV Liidu seadusandlusega kindlaksmääratud korras.

Kui osa kooperatiivi tulust (kasumist) suunatakse V. I. Lenini nimelisse Nõukogude Lastefondi, Nõukogude Rahufondi, Nõukogude Kultuurifondi või muudeks heategevateks eesmärkideks, ei kuulu see osa maksustamisele.

3. Kooperatiivilt, kes osutab teenuseid oma liikmetele ja valmistab samal ajal rahalist tulu andvat toodangut (teeb töid, osutab teenuseid), võetakse sellelt tulult maksu tootmiskooperatiividele kehtestatud tingimustel.

4. Et suurendada kohalike rahvasaadikute nõukogude huvi kooperatiivide tegevuse laiendamise, uute töökohtade loomise ning ini-

meste tarbekaupade ja teenustega parema varustamise vastu, kantakse kooperatiivi, tema liikmete ja kooperatiivis töölepingu alusel töötavate isikute tuludelt võetavad maksud täielikult üle kohalikesse eelarvetesse ning kasutatakse vastavate territooriumide majanduslikuks ja sotsiaalseks arendamiseks.

5. Kooperatiiv on kohustatud maksudistsipliini rangelt järgima. Kui kooperatiiv varjab või vähendab maksustamisele kuuluvaid tulusid, võetakse temalt kohalikku eelarvesse kogu varjatud tulusumma, samuti nõutakse sisse rahaträhv, mille suurus on kehtestatud NSV Liidu seadusandlusega.

Kui kooperatiiv varjab (vähendab) oma tulu korduvalt, on vastaval rahandusorganil õigus tõstatada kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitees küsimus niisuguse kooperatiivi tegevuse lõpetamise kohta.

§ 22. Kooperatiivi finantsid

1. Kooperatiivi tegevuse eesmärgiks peab olema oma finantsolukorra tugevdamine toodangu väljalaske (tööde ja teenuste mahu) suurendamise, tööviljakuse tõstmise ning toodangu (tööde, teenuste) omahinna alandamise ja kvaliteedi parandamise teel.

Kooperatiivi rahalised ressursid moodustuvad toodangu (tööde, teenuste) realiseerimise tulemist, amortisatsioonieraldistest, kooperatiivi individuaal- ja kollektiivliikmete, muude ettevõtete ja organisatsioonide ning kooperatiivis töölepingu alusel töötavate isikute osamaksudest ja muudest maksudest, samuti laenudest ja väärtpaperite (aktsiate) müügist saadud vahenditest.

2. Kooperatiiv kasutab tootmise arendamiseks ja sotsiaalseks arenguks tema käsutuses olevaid finantsressursse oma äranägemisel ja piiranguteta, olenemata nende ressursside moodustumise allikatest.

Osutades kooperatiivile rahalist toetust, võib riik vajalikel juhtudel eraldada eelarvest vahendeid tootmis- ja mittetootmisotstarbeliste objektide kapitaalhituseks, sealhulgas tingimusel, et need vahendid tagastatakse.

3. Kooperatiiv võib stabiilse finantsolukorra loomiseks ning loodusõnnetuste ja muude tema tegevusest sõltumatute ettenägematute asjaolude tagajärjel tekkiva kahju hüvitamiseks kindlustada oma vara ja varalised huvid riikliku kindlustuse organites. Kindlustatakse vabatahtlikult kooperatiivi üldkoosoleku otsuse alusel.

Kooperatiividel ja nende liitudel (koondistel) on õigus luua kooperatiivseid kindlustusasutusi ning määrata kindlaks kindlustamise tingimused, kord ja liigid.

4. Kooperatiivi liikmete ja selles töölepingu alusel töötavate isikute, samuti ettevõtete ja organisatsioonide vabade rahaliste vahendite kaasamiseks ning kasutamiseks tootmise laiendamise, rekonstrueerimise ja ümberseadmistamise ning eriti nõutava uue toodangu valmistamisele (tööde tegemisele, teenuste osutamisele) ülemineku

finantseerimise lisaallikana võivad kooperatiivid ja nende liidud (koondised) välja lasta aktsiaid, et neid müüa kooperatiivi liikmetele ning selles töölepingu alusel töötavatele isikutele ja ettevõtetele (organisatsioonidele).

Aktsiaid laseb kooperatiiv või kooperatiivide liit (koondis) välja NSV Liidu seadusandlusega kindlaksmääratud korras ning need on tagatud kogu nende varaga. Aktsiate kogumaksumus ei tohi üldjuhul ületada aastast kogutulu.

Aktsiate omandamise eelisõigus on kooperatiivi liikmetel.

Kooperatiiv või kooperatiivide liit (koondis) kehtestab kogu aktsiate ringlemise ajaks nende muutumatu nominaalväärtuse ja aktsiate eest aastatulu väljamaksmise muutumatu korra.

Kooperatiivi üldkoosolek (liit, koondis) võib aktsiaomanike osavõtul korrigeerida aastatulu määra olenevalt tulususe tasemest ja kooperatiivi (liidu, koondise) ülesannetest.

Aktsiate väljalaskmise loa annab kooperatiivile või kooperatiivide liidule (koondisele) vastav rahandusorgan kooskõlastatult NSV Liidu pangaasutusega, kes teostab kooperatiivi (liidu, koondise) krediidi- ja arveldusalast teenindamist, pärast seda kui on kontrollitud kooperatiivi maksevõimet. Keeldumise korral esitab nimetatud rahandusorgan kooperatiivile või kooperatiivide liidule (koondisele) motiveeritud põhjenduse. Äraütleva otsuse peale võib edasi kaevata kõrge- malseisvale rahandusorganile.

Riik ei vastuta kooperatiivi (liidu, koondise) kohustuste eest, mis on seotud aktsiate väljalaskmise ja ringlusega.

§ 23. Krediit ja arveldused

1. Kooperaatsioonisüsteemis soodustab krediit kooperatiivi finants-olukorra tugevnemist, stimuleerib kooperatiivi arengut, tarbekaupade ja tootmistehnilise toodangu väljalaske ning tööde ja teenuste mahu suurenemist.

Vastloodud kooperatiivile võidakse tema tegevuse organiseerimiseks anda laenu soodustustingimustel, mille määrab kindlaks vastav pangaasutus.

Kooperatiivil on õigus rahaliste operatsioonide tegemiseks avada pangaasutustes arved nii kooperatiivi, tema filiaalide ja esinduste asukohas kui ka toodangu (tööde, teenuste) realiseerimise kohas. Kooperatiivil on õigus valida iseseisvalt pank krediidi- ja arveldusoperatsioonideks.

2. Pank annab kooperatiivile laenu lepingu alusel, kus on kindlaks määratud poolte vastastikused kohustused ja vastutus. Krediidi kasutamise eest maksab kooperatiiv pangale protsente kehtestatud suuruses.

Pangaasutused hoiavad kooperatiivi rahalisi vahendeid arveldus- või muul arvel. Pangaarvetel olevate ajutiselt vabade rahaliste vahendite kasutamise eest maksavad pangad kooperatiivile protsente.

Pangad tegelevad kooperatiivi kassa- ja arveldusalase teeninda-

misega ning osutavad talle vajalikku abi rahamajanduse korraldamisel.

Et tagada kooperatiivile tema rahaliste vahendite iseseisev kasutamine, võidakse neid kooperatiivi arvelt maha kanda üksnes tema korraldusel, samuti kohtu või arbitraaži otsuse põhjal. Kooperatiiv teeb kõik arveldused, kaasa arvatud maksed eelarvesse ja töötasutamine, arveldusdokumentide laekumise (maksetähtaegade saabumise) kalendrilises järjestuses.

Kooperatiiv arveldab oma kohustuste põhjal teiste ettevõtete ja organisatsioonidega, samuti kodanikoga sularahata arvelduse korras krediitdiasutuste kaudu või sularahas, kusjuures maksete summa ei ole piiratud.

Kooperatiiv kehtestab iseseisvalt tema kassas pidevalt oleva jooksvateks kuludeks ettenähtud sularaha piirmäära.

3. Kooperatiiv on kohustatud arveldusdistsipliini tugevdama. Ta kannab täit vastutust krediitdilepingute ja arveldusdistsipliini järgimise eest. Kooperatiivi, kes süstemaatiliselt ei täida oma arvelduskohustusi, võib pank kuulutada maksejõuetuks. Enne kooperatiivi finantsolukorra tervendamise abinõude rakendamist määrab pank tema kohustuslike maksete järjestuse. Võlausaldaajaiks olevad ettevõtted (organisatsioonid) võivad maksejõuetuks kuulutatud kooperatiivi toodangu tarnimise ja teenuse osutamise lõpetada.

Erandkorras võidakse kooperatiivile laenu anda, kui on tagatis ettevõttelt (organisatsioonilt), mille juurde ta on loodud, või kooperatiivorganilt.

Kui kooperatiiv töötab kahjumiga ja on maksejõuetu, siis on pangal õigus tõstatada kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitees kooperatiivi likvideerimise küsimus, kusjuures kõigi võlausaldajate varalised huvid tagatakse kehtestatud korras.

4. Kooperatiiv võib oma rahalistest vahenditest anda teistele ettevõtetele ja organisatsioonidele laenu poolte kokkuleppega kindlaksmääratavatel tingimustel, kaasa arvatud leppimus laenu kasutamise protsendimäära suhtes.

5. Kooperatiivide liitudel (koondistel) on õigus luua isemajandavaid harukondlikke või territoriaalseid kooperatiivpanku. Antud liitu (koondisse), kuuluv kooperatiiv astub sellesse panku vabatahtlikult.

Kooperatiivpank on krediitdiasutus, mis demokraatlikel põhimõtetel tagab kooperatiivi arengut rahaliste vahenditega, osutab kassaja arveldusteenuseid ning esindab kooperatiivi huve majandus- ja rahandusorganites. Väärtapabereid (aktsiaid) väljalaskva kooperatiivi või kooperatiivide liiduga (koondisega) sõlmitava lepingu alusel võib pank võtta väärtapaberite (aktsiate) müügi- ja tagastamisoperatsioonid ning nendelt tulude väljamaksmise enda peale.

Kooperatiivpangad mobiliseerivad kooperatiivi vabu rahalisi vahendeid kokkulepitud tingimustel. Nad võivad kaasata samuti muude ettevõtete (organisatsioonide) ja kodanike vahendeid ning võtta laenu NSV Liidu spetsialiseeritud pankadelt.

Kooperatiivipank võib lepingulisel alusel osaleda oma rahaliste vahenditega kooperatiivi majandustegevuses.

Kooperatiivpanga põhikiri registreeritakse NSV Liidu Riigipangas.

Kooperatiivide liidud (koondised) võivad neisse kuuluvate kooperatiivide nõusolekul luua rahandus- ja arvelduskeskusi. Rahandus- ja arvelduskeskus on ühtne laenuandja, samuti kooperatiivide rahaliste kohustuste alusel maksja eelarve, pankade ning muude ettevõtete ja organisatsioonide ees.

6. Üldkoosoleku otsuse põhjal võib kooperatiiv osa vabast rahalisest tulust paigutada riikliku sisevõidulaenu obligatsioonidesse, pangasertifikaatidesse ja muudesse ringlusse lastavatesse väärt-paberitesse. Tulud niisugustest operatsioonidest laekuvad kooperatiivi käsutusse.

§ 24. Kooperatiivi sotsiaalne areng

1. Kooperatiivi tegevuse tähtsaimaks suunaks peab olema aktiivne sotsiaalpoliitika. Kooperatiivi sotsiaalse arengu küsimused lahendab üldkoosolek. Kooperatiiv hoolitseb oma liikmete, töölepingu alusel kooperatiivis töötavate isikute ja nende perekondade töö- ja olmetingimuste parandamise, nende huvide ja vajaduste rahuldamise eest, samuti osutab neile igakülgset abi kooperatiiv- ja individuaalelamuehituses ning annab selleks otstarbeks laenu. Eriti hoolitseb kooperatiiv sõja- ja tööveteranide eest.

2. Kooperatiiv ehitab oma vahendite eest elamuid, koolieelseid lasteasutusi ja muid sotsiaalobjekte ning võtab ka osaluse alusel osa nende ehitamisest, samuti võib niisuguseid objekte rentida või omandada.

3. Oma sotsiaalset tegevust arendab kooperatiiv tihedas koostöös kohaliku rahvasaadikute nõukoguga ja riigiorganiga, kes juhib rahvamajandusharu, kuhu kooperatiiv oma tegevuse poolest kuulub.

§ 25. Töö ja selle tasustamine

1. Kooperatiivis tehtav töö on ühiskondliku tähtsuse poolest võrdne tööliste ja teenistujate tööga riiklikes ettevõtetes ja organisatsioonides.

Kooperatiivi liikmete töösuhteid reguleerivad käesolev seadus ja kooperatiivide põhikirjad, kooperatiivides töölepingu alusel töötavate isikute töösuhteid aga reguleerib NSV Liidu ja liiduvabariikide tööseadusandlus, kusjuures arvesse võetakse käesoleva seadusega kehtestatud iseärasusi.

2. Kooperatiiv kasutab töötasustamist tööviljakuse tõusu stimuleerimise, toodangu kvaliteedi parandamise ning tootmis- ja tehnoloogiadistsipliini tugevdamise tähtsaima vahendina.

Kooperatiiv määrab iseseisvalt kindlaks kooperatiivi liikmete ja teiste töötajate töö tasustamise vormid ning süsteemi. Töö eest võib kooperatiiv tasuda nii rahas kui ka natuuras. Töökorraldus ja -tasustamine rajaneb üldjuhul kollektiiv-, pere- ja individuaaltöövõtul, kusjuures arvesse võetakse töö lõpptulemusi. Kooperatiivi liikmete individuaalne töötasu sõltub nende tööpanusest ja kogutulu selle osa suurusel, mis läheb töötasuks.

Kooperatiiv võib töölepingu põhjal oma töösse kaasata kodanikke, kes ei ole kooperatiivi liikmed, tasudes nende töö eest poolte kokkuleppe alusel.

Isikute suhtes, kes töötavad kooperatiivides põhitööst vabal ajal, kohakaaslust käsitleva seadusandlusega ettenähtud piirangud ei kehti.

Kooperatiivis töötavatele kodanikele säilitatakse pension, õppeasutusest makstav stipendium ja põhitöökohast saadav töötasu täies ulatuses. Kooperatiivi liikmete ja teiste töötajate töötasu maksimaalmäär ei ole piiratud.

3. Kooperatiiv kehtestab oma liikmetele distsiplinaarvastutuse määrad iseseisvalt.

Distsiplinaarkaristusi, kaasa arvatud ametikohalt vabastamine, võidakse kooperatiivi esimehe, juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete (revidendi) suhtes kohaldada ainult kooperatiivi liikmete üldkoosoleku otsusega, teiste kooperatiivi juhtivate töötajate suhtes võib seda teha ka kooperatiivi juhatus. Mitte mingitel riigiega kooperatiivorganitel ei ole õigust määrata kooperatiivi esimehele ja teistele juhtivatele töötajatele distsiplinaarkaristusi.

Peale materiaalse stimuleerimise kasutatakse kooperatiivis heade tootmisnäitajate ja kohusetundliku töö eest ulatuslikult moraalset ergutamist süsteemi.

4. Tööpäeva kestus ja korraldus kooperatiivis, puhkepäevade, puhkuste, ka lisapuhkuste pikkus ning nende võimaldamise kord, samuti muud töötingimused määratakse kindlaks kooperatiivi sisekorra eeskirjades.

Kooperatiiv tagab töökaitse, ohutustehnika ning tööhügieeni ja -tervishoiu nõuete täitmise, juhindudes sätetest ja normidest, mis on kehtestatud vastavate rahvamajandusharude riiklikele ettevõtetele ja organisatsioonidele.

5. Kooperatiivi liikmetel, kes oma tööga võtavad osa kooperatiivi tegevusest, on õigus sotsiaalkindlustusele ja sotsiaalhooldusele võrdselt tööliste ja teenistujatega. Kooperatiivis töötamise aeg arvatakse tööstaaži hulka.

Kooperatiivi liikmeks olevatele rasedatele naistele võimaldatakse kergemat tööd, säilitades endise töö eest saadud keskmise töötasu. Rasedus-, sünnitus- ja lapsehoolduspuhkust, samuti muid soodustusi rasedatele naistele ja väikelastega naistele antakse korras, mis on ette nähtud tööliste ja teenistujatena töötavatele naistele. Kooperatiiv võib neile anda lisapuhkust. Väikelastega naistele luuakse vajalikud tingimused laste hooldamiseks.

Kooperatiiv kehtestab oma töös osalevatele alla 18-aastastele liikmetele lühendatud tööpäeva ning muud soodustused, mis on seadusandlusega ette nähtud töölistele ja teenistujatele.

Oldkoosoleku otsuse põhjal on kooperatiivil õigus oma tuludest teha kooperatiivi liikmetele täiendavaid sotsiaalhooldussoodustusi:

6. Kooperatiivi liikmetele sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalhoolduse järgi antavate õiguste realiseerimiseks teeb kooperatiiv riiklikku sotsiaalkindlustusfondi eraldisi oma tuludest NSV Liidu Ministrite Nõukogu kehtestatud korras ja ulatuses.

§ 26. Teaduslik-tehnilise progressi majanduslik stimuleerimine

1. Kooperatiivi tegevus teaduslik-tehnilise progressi valdkonnas peab taotlema turul konkurentsivõimelise toodangu valmistamist (tööde tegemist, teenuste osutamist). Kooperatiiv kannab hoolt toodangu õigeaegse uuendamise eest, pidades silmas tarbijate vajaduste ja nõudmiste rahuldamist ning nõudlust. Selleks tõstab kooperatiiv tehnilist taset ja täiustab tehnoloogiat.

2. Kooperatiivil on võrdselt riikliku sektori ettevõtete ja organisatsioonidega õigus lepingu alusel kasutada akadeemiliste ning harukondlike teadusliku uurimise, projekteerimis-, konstrueerimis- ja tehnoloogiainstituutide töötulemusi.

Riik toetab igati teaduse ja tehnika uusimate saavutuste ulatuslikku kasutamist kooperatsioonisüsteemis, tõkestab resoluutselt seda protsessi takistavate haldusorganite ja ametiisikute mis tahes tegevuse.

Riigigorganid on kohustatud teadusliku uurimise ning katse- ja konstrueerimistöö alased kooperatiivi ettepanekud ja tellimused läbi vaatama, nende kohta asjakohased otsused langetama ning nende täitmisele isemajanduslikul alusel igati kaasa aitama.

3. Kooperatiivil on õigus moodustada oma koosseisus ning koos teiste ettevõtetega (organisatsioonidega) teaduslik-tehnilisi ning muid loomekollektiive, et teha uuringuid ja juurutada teadustöötmed lepingulistel tingimustel tootmisse.

4. Toodangu (tööde, teenuste) kvaliteet on kooperatiivi tegevuse ning teaduslik-tehnilise progressi saavutuste juurutamise tulemuste hindamisel määrav. Oma kaubamärgi au sees hoidmine peab olema iga kooperatiivi liikme südameasi. Toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedi parandamiseks ning nende konkurentsivõime suurendamiseks on kooperatiividel ja nende liitudel (koondistel) õigus korraldada toodangu (tööde, teenuste) näitusi ja näitusmüüke, reklaamida massiteabevahendites ulatuslikult kaupu (töid, teenuseid) ning anda välja reklaamtrükiseid.

Kooperatiivi toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedile esitatavad nõuded ning kvaliteedi tagamise vajalikud abinõud peavad olema kooskõlas NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega toodangu (tööde, teenuste) kvaliteedi kohta.

Kooperatiiv on kohustatud rangelt järgima riiklikke standardeid ning muid riigi ja tarbija huve kaitsvaid norme, eeskätt nõudmisi, mis tagavad inimeste ohutuse ja tervise kaitse ning keskkonnakaitse. Kooperatiivi toodangul peab olema tootmismark ja kehtestatud korras registreeritud kaubamärk, välja arvatud NSV Liidu seadusandlusega ettenähtud juhud.

Suuremate tootmiskuludega seotud uue kõrge kvaliteediga toodangu evitamise ajaks võib kooperatiivile anda tulumaksusoodustusi NSV Liidu seadusandlusega kehtestatavas korras.

Riigorganid kontrollivad oma pädevuse kohaselt, kuidas kooperatiiv peab kinni toodangu (tööde, teenuste) kvaliteeti käsitlevasi NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlust.

§ 27. Kooperatiivi materiaal-tehniline varustamine

1. Kooperatiiv ostab vajalikku tooret, materjale, tööriistu, seadmeid ja muud vara hulgikaubanduse alusel riiklikelt ja kooperatiivsetelt ettevõtetelt ning organisatsioonidelt, kolhoosilugudest ja elanikelt, kasutab materiaalseid ressursse, mis on saadud tellijatelt (kodanikelt, ettevõtetelt ja organisatsioonidelt) nendega sõlmitud lepingute põhjal, samuti soetab kaupu riiklikust ja kooperatiivsest jaekaubandusvõrgust. Seejuures võivad kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed kehtestada toidukaupade ja muude kaupade loetelu, mida ei tohi riiklikust ja kooperatiivsest jaekaubandusvõrgust kooperatiividele müüa. Juhul kui kooperatiiv on jaekaubandusest niisuguseid kaupu soetanud ja neist toodangut valmistanud (toid teinud, teenuseid osutanud), kuuluvad kõik toodangu müügist saadud tulud äravõtmisele ja need kantakse kohalikku eelarvesse.

Riik võtab meetmeid arendamiseks hulgibaaside ja spetsialiseeritud kaupluste võrku, mis varustavad kooperatiive kaupadega nende tellimuste alusel.

2. Toodangu valmistamiseks (tööde tegemiseks, teenuste osutamiseks) riikliku tellimuse täitmise lepingu põhjal antakse kooperatiivile tsentraliseeritult jaotatavaid materiaali-tehnilisi ressursse.

3. Toodangu valmistamiseks (tööde tegemiseks, teenuste osutamiseks) korraldab kooperatiiv vajaduse korral kohaliku toorme ja materjalide ning kehtestatud korras ka maavarade tootmist ja töötlemist, sekundaarressursside ja jäätmete kogumist ning töötlemist, põllumajanduslikku abitootmist, seadmete, tööriistade ja rakiste valmistamist ning remonti, samuti oma toodangu firmahooldust.

4. Kooperatiivil on õigus riiklikelt, kooperatiivsetelt ja muudelt ühiskondlikelt ettevõtetelt (organisatsioonidelt) ja kodanikelt omandada, nendega vahetada, neilt rentida või laenata hooneid, rajatisi, masinaid, seadmeid, transpordivahendeid, tooret ja materjale, mida nad ei kasuta.

5. Tarbekaupu valmistav ja elanikele teenuseid osutav kooperatiiv arveldab materiaali-tehniliste ressursside ostmisel kõrgendatud

koefitsiendiga hulgihindade alusel, samuti jaehindade alusel, nende puudumise korral aga kokkuleppehindade alusel.

Kooperatiiv, kes on spetsialiseerunud tootmistehnilise toodangu väljalaskmisele ning riiklikele ettevõtetele ja organisatsioonidele teenuste osutamisele, ostab talle vajalikku tooret, materjali, tööriistu, seadmeid ja tooteid hulgi- või kokkuleppehindadega.

§ 28. Kooperatiivi välismajandustegevus

1. Kooperatiivid ja nende liidud (koondised) võtavad aktiivselt osa välismajandustegevusest, aitavad riigi majandust tugevdada, tema rahvusvahelist autoriteeti suurendada, valuutat akumuleerida ning teaduslik-tehnilise progressi kiirendamiseks ja kooperatiivtootmise tõhustamiseks vajalikke võimalusi luua.

Kooperatiivide ja nende liitude (koondiste) välismajandustegevus toimub valuutalasetasuvuse ja enesefinantseerimise alusel.

2. Tootmiskooperatiivid ja nende liidud (koondised), kelle toodang (tööd, teenused) on välisurul konkurentsivõimeline, võivad kehtestatud korras saada õiguse teha otseseid ekspordi- ja impordioperatsioone.

Kooperatiivid ja nende liidud (koondised) võivad samuti kaupu (lõid, teenuseid) ekspordida ja importida vastavate väliskaubandusorganisatsioonide kaudu lepingulisel alusel.

Kooperatiividel ja nende liitude (koondistel) on õigus teha kehtestatud korras väliskaubandusoperatsioone piirikaubandusega tegelevate välispartneritega.

3. Et suurendada majanduslikku huvi ja vastutust ning laiendada iseseisvust ekspordi- ja impordioperatsioonides, jääb kooperatiivide ja nende liitude (koondiste) kaupade (tööde, teenuste) ekspordist saadav välisvaluuta, millest on maha arvatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu kehtestatavad normatiivsed riiklikud eraldised, kooperatiivide käsutusse, see ei kuulu äravõtmisele ja seda võib järgnevatel aastatel kasutamiseks akumuleerida.

Kaupade (tööde, teenuste) ekspordist saadavat välisvaluutat võivad kooperatiivid ja nende liidud (koondised) kasutada tootmise arendamiseks ja kaubakäibe suurendamiseks vajalike seadmete, toorme, materjalide ja muude kaupade (tööde, teenuste) importimiseks ning sotsiaal- ja kultuurisfääri materiaal-tehnilise baasi tugevdamiseks.

Juhul kui vahetu ekspordi- ja impordioperatsioonide tegemise õigus antakse kooperatiivide liidule (koondisele), jaotatakse välismajandustegevusest saadav valuuta pärast riiklike eraldiste mahaarvamist kooperatiivide vahel proportsionaalselt igaihe panusega valuutatulemisse. Liitu (koondisse) kuuluvate kooperatiivide ühisel kokkuleppel võib osa nende teenitud valuutast kanda selle liidu (koondise) tsentraliseeritud fondi.

4. Teaduslik-tehnilise progressi kiirendamiseks ning kaupade ja teenuste konkurentsivõime suurendamiseks võivad tootmiskoopera-

tiivid luua ühissettevõtteid ning rahvusvahelisi koondisi ja organisatsioone koos VMN-i liikmesriikide ja teiste sotsialismimaade vastavate organisatsioonidega ning ühissettevõtteid kapitalistlike riikide ja arengumaade firmadega.

Kooperatiivid määravad välispartneritega sõlmitud leppimuse alusel kindlaks ühissettevõtete (-organisatsioonide) spetsialiseerimise ning tootmise mahu ja struktuuri, lähtudes maksejõulisest nõudlusest toodangu (tööde, teenuste) järele. Määratakse toodangu realiseerimise tingimused, kaasa arvatud hinnad (tariifid). Ühissettevõteteid (-organisatsioone) luuakse nii NSV Liidu kui ka välisriikide territooriumil.

Kooperatiivid ja nende liidud (koondised) arendavad teaduslik-tehnilist ja tootmisalast koostööd välisriikide vastavate ettevõtetega (organisatsioonidega, korraldavad ühiseid teadusliku uurimise alaseid, projekteerimis-, konstrueerimis- ja eksperimentaaltöid, loovad rahvusvahelisi spetsialistide kollektiive, vahetavad vastastikku kooskõlastatud tingimustel ja kehtestatud korras teaduslik-tehnilist dokumentatsiooni ning osutavad kaasabi kaadri väljaõpetamisel.

5. Et arendada tõhusat koostööd teiste maade kooperatiivsete organisatsioonidega, võivad kooperatiivid ja nende liidud (koondised) vastavalt oma põhikirjale osa võtta rahvusvaheliste kooperatiivsete organisatsioonide tegevusest ning rahvusvaheliste näituste ja messide korraldamisest.

6. NSV Liidu pangad võivad välismajandustegevust arendavatele kooperatiividele ja nende liitudele (koondistele) anda krediiti Nõukogude ja välisvaluutas, samuti ülekanderublates. Krediit kustutatakse valuutatulemist, imporditavate toodete realiseerimisest saadavatest vahenditest või muudest kooperatiivide ja nende liitude (koondiste) omavahenditest.

7. Kooperatiivid ja nende liidud (koondised) on majanduslikult vastutavad, et nende välismajandustegevus oleks efektiivne ja valuutat kasutataks ratsionaalselt tootmise arendamise huvides. Ekspordikohustuste ja muude lepingukohustuste täitmata jätmise korral hüvitavad nad tekitatud kahju kogu oma varaga, kaasa arvatud valuuta, samuti maksavad välisostjale rahatrahve ja muid valuutasanktsioone valuutaakumulatsioonist, kui kohustused on jäänud täitmata kooperatiivide süü läbi.

IV. RIIK JA KOOPERATSIOON

§ 29. Riigiorganite suhted kooperatiividega

1. NSV Liidu konstitutsioonis väljakuulutatud kodanike õigus ühineda kooperatiivsetesse organisatsioonidesse tagatakse NSV Liidu poliitilise ja majandusliku süsteemiga, kooperatiivide tootmisvahendite ja muu nende põhikirjaülesannete täitmiseks vajaliku vara omandiõiguse tunnustamisega ning riigi igakülgse kaasabiga kooperatiivse omandi arendamisele.

2. Riik tagab kooperatiivide ja nende liikmete õiguste ja seaduslike huvide järgimise ning kooperatiivide ja üldrahvalike huvide õige ühitamise.

Riigiorganid peavad maksimaalselt kaasa aitama kooperatiivide majandusliku iseseisvuse arendamisele ja tugevdamisele, nende tegevuse efektiivsuse suurendamisele ning vältima kooperatiiviliikmete loomeaktiivsuse ja algatusvõime mis tahes piiramist.

Kooperatiive juhivad riiklikult üldrahvalikes huvides rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid ranges vastavuses käesoleva seadusega.

3. Juhul kui riigiorganitele alluvad tööstus-, põllumajandus-, ehitus- ja muud ettevõtted (organisatsioonid) lõpetavad tegevuse kas kahjumiga töötamise, maksejõuetuse, toodangu (tööde, teenuste) nõudluse puudumise tõttu või muudel NSV Liidu seaduse «Riiklikust ettevõttest (koondisest)» §-s 23 ettenähtud põhjustel, aitavad riigiorganid luua toodangu valmistamisele (töödele, teenustele) spetsialiseeruvaid kooperatiive väikeste ja keskmiste ettevõtete baasil. Neil on õigus likvideeritavate ettevõtete (organisatsioonide) vara müüa, üle anda või renditada loodavatele või ka juba tegutsevatele kooperatiividele tingimustel, milles pooled kokku lepivad.

4. Kasutades massiteabevahendeid ja muid vorme, loob riik kõige soodsamad ideoloogilised eeldused kooperatiivide tegevuseks, tagades kõikjal niisuguse kõlbelise ja psühholoogilise õhkkonna, kus iga kooperatiiviliige tunnetaks, et ta teeb kooperatiivis töötades tähtsat ühiskonnakasulikku tööd, aitab riigil lahendada meie maa majandusliku arengu ülesandeid ning rahuldada elanike kauba- ja teenusevajadust.

§ 30. Rahvasaadikute nõukogud ja kooperatsiooni areng

1. Rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid ergutavad kooperatiive osa võtma rahvamajandusliku, harukondadevahelise, harukondliku ja piirkondliku tähtsusega ülesannete lahendamisest riiklike tellimuste täitmiseks sõlmitud lepingute alusel, finantseerides kapitaalmahutusi ja eraldades tsentraliseeritult jaotatavate materiaaltehniliste ressursside ning töövõtu-, ehitus- ja montaažitööde limiite (fonde).

2. Rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid osutavad kooperatiividele mitmesugust abi: annavad neile tasuta kasutada või rendile maad, tootmis- ja muid ruume ning seadmeid, abistavad tehnika ja tehnoloogia täiustamisel, nende toodangu (tööde, teenuste) reklaamimisel, aitavad välja töötada majanduslikult efektiivset tootmisstruktuuri, võimaldavad kooperatiividele mitmesuguseid soodustusi ja eeliseid.

3. Rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid annavad kodanikele, kes on avaldanud soovi kooperatiivi luua, vajalikku informatsiooni sellise toodangu (tööde, teenuste) kohta, mille järele selles piirkonnas valitseb sel ajal suur nõudlus.

4. Rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid kontrollivad oma pädevuse piires, kuidas kooperatiivid peavad kinni seadusandlusest töökaitse, ohutustehnika, tööhügieeni ja -tervishoiu, tuleohutuse, looma- ja taimehaiguste vastu võitlemise, loodusvarade ja keskkonnakaitse alal, samuti seda, kuidas kooperatiivid peavad kinni kohustustest teha makseid riigieelarvesse, pidada arvestust ja riiklikku aruandlust.

5. Rahvasaadikute nõukogud ja muud riigiorganid aitavad igati kaasa kooperatiivide sotsiaalsele arengule, sealhulgas sanatooriumide, profülaktooriumide, haiglate, polikliinikute, puhkekodude, pioneerilaagrite, koolieelsete lasteasutuste, vanade- ja invaliididekodude ehitamisele, andes selleks krunte ning eraldades tsentraliseeritult jaotatavate materiaal-tehniliste ressursside ning töövõtu-, ehitus- ja montaažitööde limiite (fonde).

§ 31. Kooperatiivide kaadri ettevalmistamine

1. Kooperatiividel on võrdselt riiklike ettevõtete ja organisatsioonidega õigus kasutada meie riigis loodud kaadri ettevalmistamise, ümber- ja täiendusõppe baasi võimalusi.

2. Riiklikud õppeasutused, ettevõtted ja organisatsioonid tagavad kooperatiividega sõlmitud lepingute põhjal tööliste ja spetsialistide ettevalmistamise, ümber- ja täiendusõppe kooli- ja erialadel, mis on vajalikud kooperatiivide komplekteerimiseks kvalifitseeritud kaadriga.

3. Riik tagab kooperatiivide taotluste põhjal teaduskaadri ettevalmistamise NSV Liidu ministereeriumide ja muude keskasutuste ning NSV Liidu Teaduste Akadeemia ja harukondlike akadeemiate teadusliku uurimise organisatsioonides, samuti kõrgõppeasutustes, õpetades teaduskaadrit aspirantuuris või doktorantuuris, kusjuures selleks tehtavad kulutused hüvitatakse kooperatiivide vahenditest.

4. Kooperatiividele antakse õigus harukondlike instituutidega sõlmitud lepingute alusel tegelda kaadri täiendus- ja ümberõppega, seda eeskätt suundades, mis on seotud teaduse ja tehnika uusimate saavutuste kasutamisega. Vajaduse korral võivad kooperatiivid suunata spetsialiste teistesse riikidesse stažeerima ja end täiendama, et tutvuda välismaa kooperatiivide organiseerimise ja tegevuse kogemustega.

Kooperatiivid hüvitavad selleks tehtavad kulutused oma vahenditest.

5. Riik aitab kooperatiividel ja nende liitudel (koondistel) arendada oma kutsekoolide, koolide, õppekeskuste, õppekombinaatide, tehnikumide ja instituutide, samuti teadusliku uurimise, projekteerimis-, tehnoloogia- ja konstrueerimisorganisatsioonide võrku.

§ 32. Arvestus, aruandlus ja kontroll

1. Tootmise arengu analüüsimiseks, ladusa juhtimise tagamiseks ning tootmisprogrammi täitmise võimalike disproportsioonide ärahoidmiseks peab kooperatiiv oma tegevuse tulemuste arvestust ning teeb raamatupidamis- ja statistilist aruandlust vastavalt riigi poolt kooperatiividele kehtestatud korrale ning kannab vastutust selle usaldusväärsuse eest. Seadusandlusega kehtestatavatel juhtudel peavad kooperatiivi tulud, selle liikmete ning kooperatiivis töölepingu alusel töötavate kodanike isiklikud tulud olema täielikult kajastatud tuludeklaratsioonis.

Riigi poolt kehtestamata muud aruandlust nõuda ja esitada on keelatud.

2. Kooperatiiv peab rangelt kontrollima materiaalsete, tööjõu- ja finantsressursside ratsionaalset ja säästlikku kasutamist, vältima ebaperemehelikkust ja pillamist, teatama riisumistest ja seadusandluse rikkumistest prokuratuuri- ja siseasjade organitele, suurendama raamatupidamise ja muude talituste osa ning vastutust seaduslikkuse, lepingu- ja finantsdistsipliini järgimise eest.

3. Krediti saav kooperatiiv esitab pangaasutusele raamatupidamis- ja statistilise aruandluse lepinguga kindlaksmääratavas mahus.

Juhul kui aruandlus kooperatiivi tootmistevõime ja kooperatiivi tulude kohta ei ole usaldusväärne või kui raamatupidamine on jäetud hooletusse, on pangal õigus krediidi andmine ning kooperatiivi kassa- ja arveldusalane teenindamine lõpetada.

4. Kooperatiivi tootmis- ja finantstegevust revideerivad tema revisjonikomisjon (revident) või vastav kooperatiivide liit (koondis). Kooperatiivi tööd kontrollivad rahandusorganid, otsese vajaduse korral aga ka teised riigorganid vastavalt neile seadusandlusega pandud funktsioonidele kooperatiivide tegevuse kontrollimisel. Seejuures ei tohi revideerimised ja kontrollimised häirida kooperatiivi normaalset tööritmi.

5. Rahandusorganid kontrollivad arvepidamise seisu ja töepärasust, kooperatiivi maksustamisele kuuluvate tulude suurust ning kooperatiivi liikmete tulumaksustamise õigsust vastavalt tuludeklaratsioonile, mille kooperatiiv esitab kehtestatud korras.

V. ERI LIIKI KOOPERATIIVIDE ISEÄRASUSED

Kolhoosid ja muud põllumajanduskooperatiivid

§ 33. Kolhoosid ja muud agrotööstuskompleksi kuuluvad põllumajanduskooperatiivid

1. Kolhoosil, mis on põllumajandusliku tootmiskooperatiivi peamine vorm, on kõik käesoleva seadusega ettenähtud õigused ning ühtlasi ka iseärasused, mis tulenevad põllumajandustootmise ja agrotööstuskompleksi juhtimiskorralduse spetsiifikast.

2. Kolhoos kui iseseisev kollektiivne kaubatootja teeb lepingulisel alusel koostööd teiste agrotööstuskompleksi ettevõtetega (organisatsioonidega), tuginedes integreeritud tootmis- ja majandussidemetele.

Kasutades ratsionaalselt talle kinnistatud maad ja muid loodusvarasid, peab kolhoos suurendama kvaliteetsete taime- ja loomakasvatussaaduste tootmist, et rahuldada inimeste toiduainevajadust ja tööstuse vajadust põllumajandustoorme järele.

3. Maa, tootmisfondide, tööjõu- ja finantsressursside täielikumaks kasutamiseks ning oma tulude suurendamiseks on kolhoosil õigus peale põllumajandustootmise viljelda ilma piiranguteta mis tahes muid seadusandlusega lubatud tegevusalasid: töödelda põllumajandustooret, valmistada toiduaineid, tarbekaupu ja tootmistehnilist toodangut, kaubelda, teha remondi- ja ehitustöid, osutada teenuseid ettevõtetele, organisatsioonidele ja elanikele.

Riik osutab kolhoosidele kaasabi mitmesuguste tegevusalade arendamisel nii kooperatiivide territooriumil kui ka väljaspool nende asupaika.

4. Et otstarbekamalt kasutada maad, tootmisfonde ja tööjõudu, suurendada kolhoosnike ja muude põllumajandusettevõtete töötajate majanduslikku huvi tööviljakuse ja majandi tulususe tõstmise vastu, moodustatakse kolhoosides ja muudes põllumajandusettevõtetes kodanike soovil kollektiiv- või peretöövõttu kui majandisest tootmis- ja majandussuhete põhivormi rakendades ning maad ja põhifonde rendile andes isemajandavaid kollektiive, kelle tulud kujunevad sõltuvalt majandamise lõpptulemustest.

Majand võib lepingulisel alusel anda isemajandavatele kollektiividele õiguse oma toodangut (töid, teenuseid) iseseisvalt realiseerida, kasutada laekunud tulusid, sealhulgas töötasustamiseks, maksude tasumiseks ja riiklikku sotsiaalkindlustusfondi eraldiste tegemiseks, samuti avada pangaasutuses või rahandus- ja arvelduskeskuses oma arveid. Majandi nõusolekul võidakse niisuguseid kollektiive luua algkooperatiividena, kes tegutsevad käesoleva seaduse alusel.

5. Maakohtades võib luua muud liiki kooperatiive, sealhulgas põllumajandussaaduste tootmise ja töötlemise kooperatiive (ühistuid), põllumajandus- ja töönduskooperatiive, kalurikolhoose, ehituskooperatiive, sealhulgas elamute, majandisest teede ja muude objektide ehitamise kooperatiive, varustus- ja turustuskooperatiive, metsamajanduskooperatiive, kooperatiive isiklike abimajapidamiste ühiseks pidamiseks ning muude teenuste osutamiseks. Nimetatud kooperatiive võidakse luua samuti majanditevaheliste ettevõtete (organisatsioonide) baasil nende töökollektiivide algatusel ja osanikmajandite nõusolekul.

Niisuguste kooperatiivide ja ühistute moodustamisest ja tegevusest võivad osa võtta (sealhulgas oma varalise osamaksuga) kolhoosnikud, sovhooside ja muude põllumajandusettevõtete töötajad, samuti teised nii maal kui ka linnades või alevites elavad kodanikud.

6. Et luua tingimused põllumajanduskooperatiivide, iseäranis väiketootmiskooperaatiivide tõhusaks tegevuseks ning nendes ajakohase tehnoloogia ja uute tehnikavahendite kasutamiseks, võib moodustada traktorite ja keerukate põllutöömasinade, autode ja muude tehnikavahendite laenutamise, samuti tootmistehnilise, agrokeemilise ja muu teenindamise kooperatiive.

7. Tehes koostööd teiste agrotööstuskompleksi ettevõtete ja organisatsioonidega, võivad kolhoosid ja muud põllumajanduskooperatiivid vabatahtlikkuse alusel ja vastastikku kasulikel tingimustel, minetamata oma majanduslikku iseseisvust, astuda üldkoosoleku otsuse põhjal rajoonide ja muude agrotööstuskoondiste, agrokombinaatide, agrofirmaade ning tootmis-, teadus-tootmis- ja muude süsteemide koosseisu.

Juhul kui nimetatud koondiste ja süsteemide koosseisu kuuluvate kooperaatiivide õigusi ja seaduslikke huve ahistatakse või kui nende ühine tegevus ei ole kooperaatiividele majanduslikult efektiivne, on neil õigus üldkoosoleku otsuse põhjal koondisest või süsteemist välja astuda.

8. Kolhoosid ja muud põllumajanduskooperatiivid võivad oma liikmete üldkoosoleku otsuse alusel osa võtta majanditevaheliste ettevõtete (organisatsioonide) loomisest, kui see on majanduslikult otstarbekas.

Kooperatiivid võtavad oma esindajate kaudu osa majanditevahelise ettevõtte (organisatsiooni) juhtimisest, saavad selle toodangu (tööde, teenuste) realiseerimise pealt neile kuuluva osa sissetulekust ning kannavad materiaalselt vastutust selle tegevuse tulemuste eest vastavalt põhimäärusele, mille kinnitab ettevõtte (organisatsiooni) osanikmajandite esindajate koosolek.

Majanditevaheline ettevõtte (organisatsioon) on osanikmajandite esindajate koosoleku ees täielikult aruandekohustuslik.

Üldkoosoleku otsuse põhjal võib kooperaatiiv majanditevahelisest ettevõttest (organisatsioonist) välja astuda, saades tagasi talle kuuluva osa ühisvarast.

§ 34. Majandusmehhanismi iseärasused kolhoosides ja muudes põllumajanduskooperatiivides

1. Kolhoosid ja muud põllumajanduskooperatiivid töötavad iseseisvalt välja ning kinnitavad aastajaotusega majandusliku ja sotsiaalse arengu viie aasta plaanid. Nad määravad plaanides kindlaks majanduslikult otstarbeka tootmisstruktuuri, et tagada toodangu väljalase ning majandi arendamiseks ja selle liikmete materiaalsete ning sotsiaalsete tarviduste rahuldamiseks vajalikud sissetulekud.

2. Kolhoosid ja muud põllumajanduskooperatiivid võivad vabatahtlikkuse alusel sõlmida põllumajandussaadusi varuvate ja töötlevate ettevõtete ning organisatsioonidega lepinguid saaduste müümiseks, samuti realiseerida saadusi oma äranägemisel mis tahes muudele tarbijatele ja kolhoositurgudel.

Agrotööstuskoondised, agrokombinaadid ja muud agrotööstusüksused, -ettevõtted ja -organisatsioonid rakendavad abinõusid, et stimuleerida hinnasüsteemiga, toodangu tagatud turustamisega, vajalikus koguses materiaal-tehniliste ressursside eraldamisega ja muude majanduslike meetoditega kooperative lepingute alusel müüma toodangut nende koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide riikliku tellimuse täitmiseks.

3. Toodangu eest, mida kolhoosid ja muud põllumajanduskooperatiivid lepingu põhjal müüvad ettevõtetele ja organisatsioonidele riikliku tellimuse täitmiseks, makstakse tsentraliseeritult kehtestatud hindade alusel.

Ulejäänud toodangule, mida kooperatiiv müüb, kehtestatakse hinnad poolte kokkuleppel või majandi poolt iseseisvalt.

4. Kolhooside, muude põllumajanduskooperatiivide ja rahvamajanduse huvides ergutab riik majanduslikult kooperatiivide spetsialiseerumist, aitab luua toidu- ja söödateravilja, köögivilja, puuvilja, tehniliste kultuuride ja loomakasvatussaaduste ulatusliku kaubatootmise eritsoone, aitab neid saadusi tootmiskohas maksimaalselt töödelda.

Taimekasvatussaadustele, millele igas tsoonis põhiliselt spetsialiseerutakse ning mida kooperatiivid lepingute põhjal müüvad riikliku tellimuse täitmiseks, tuleb kehtestada hinnad, mis korvavad tsooni halvimates loodus- ja kliimatingimustes paiknevate kooperatiivide tootmiskulud ja annavad neile laiendatud taastootmiseks vajalikku puhastulu. Seejuures ei tohi arvesse võtta kulusid, mis on seotud madala majandamistasemega.

Tsooni parimates tingimustes paiknevad kooperatiivid maksavad riigile peale tulumaksu ka renti, milles on arvesse võetud maa kvaliteet ning muud loodus- ja kliimatingimused.

Mullaviljakuse suurendamise ja maa kui majandamisobjekti parandamise tulemusena kooperatiividel moodustuvad tulud jäävad täielikult nende käsutusse.

5. Kolhoosid ja muud põllumajanduskooperatiivid, mis vabatahtlikkuse alusel kuuluvad agrotööstuskoondistesse ja -kombinaatidesse, agrofirmadesse ning agrotööstuskompleksi tootmis- ja teadus-tootmissüsteemidesse, võtavad oma toodangu tarbijatega lepinguid sõlmides arvesse nende üksuste eesmäärke ja ülesandeid.

6. Kolhooside ja muude põllumajanduskooperatiivide sotsiaalmajandusliku arengu kiirendamiseks võib riik nii tagasimaksuga kui ka tasuta finantseerida eelarvest maaparandustöid, tee-ehitust, elamute, koolide ning muude sotsiaal- ja kultuuriobjektide ehitamist, võitlust põllumajanduskultuuride kahjurite ja loomahaiguste vastu, loodushoiu ning muude rahvamajanduslikult ja sotsiaalselt oluliste abinõude rakendamist.

Neil juhtudel on riigil õigus anda kooperatiividele riiklik tellimus eelarvest finantseeritavate objektide käikulaskmiseks.

§ 35. Kolhooside ja muude põllumajanduskooperatiivide vastutus maa kasutamise eest

1. Kolhoos või muu põllumajanduskooperatiiv on kohustatud ratsionaalselt kasutama ja hoidma talle kinnistatud põhilist tootmisvahendit — maad — ja muid loodusvarasid ning ta kannab selle eest täit vastutust.

Kui kooperatiivi süü läbi halvenevad kõlvikud, langeb mullaviljakus või jääb maa pikaks ajaks käibest välja, võib liidu- või autonoomse vabariigi ministrite nõukogu või kohalike rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee niisugused kooperatiivile eraldatud kõlvikud osaliselt või täielikult ära võtta. Seejuures hüvitatakse ainult nende hoonete ja rajatiste maksumus, mis on äravõetavale maale ehitatud kooperatiivi kulul.

Teistel põllumajandusmaa äravõtmise juhtudel hüvitatakse kooperatiivile maa äravõtmisega tekitatud kahju täielikult nende ettevõtete ja organisatsioonide vahenditest, kellele maa üle antakse.

2. Kõlvikute ja muude loodusvarade efektiivsemaks kasutamiseks on kolhoosil või muul põllumajanduskooperatiivil õigus vajaduse korral üldkoosoleku otsuse alusel ise rentida maad või anda seda rendile teistele kooperatiividele, riiklikele ettevõtetele ja organisatsioonidele, samuti kodanikele. Renditähatajad ja -tingimused määratakse kindlaks lepingutega. Renditasu nende ressursside kasutamise eest võib maksta nii rahas kui ka natuuras.

3. Kolhoos või muu põllumajanduskooperatiiv peab looduskaitseorganitega kooskõlastama keskkonda negatiivselt mõjutada võivate majandisest ehitusobjektide (loomakasvatuskomplekside, mineeraalvõetise- ja mürkkemikaalihoidlate jt.) paigutuse.

§ 36. Kolhooside ja muude põllumajanduskooperatiivide omand

1. Kolhoosi või muu põllumajanduskooperatiivi kogu vara, samuti tema toodang ning saadud rahalised vahendid on tema omand.

Kui kooperatiiv kaasab oma liikmete, ettevõtete, organisatsioonide ja kodanike rahalisi ning varalisi osamakse, siis jaotab ta üldkoosoleku otsuse kohaselt osa tulusid või toodangut proportsionaalselt nende osamaksude suurusega.

2. Et suurendada kolhoosi või muu põllumajanduskooperatiivi liikmete huvi tootmisfondide parema kasutamise vastu, võidakse osa omavahendite arvel loodavast tootmisfondide juurdekasvu aastamaksumusest kanda eriarvele — kooperatiivi liikmete osalusfondi.

Selle fondi summad jaotatakse kooperatiivi liikmete vahel ning kantakse isiklikele arvetele proportsionaalselt tehtud tööga. Neile vahenditele arvestatakse iga aasta kogutulust juurde protsendid, mille määra otsustab kooperatiivi üldkoosolek. Tulud, mida kooperatiivi liikmed saavad iga aasta protsentidena, kogunevad nende isik-

likule arvele ning neid võidakse kasutada kooperatiivi liikmete eneste äranägemisel.

Osalusfondi moodustamise ja kasutamise korra määrab kindlaks kooperatiivi põhikiri.

3. Kui kolhoos või muu põllumajanduskooperatiiv likvideeritakse, antakse tema vara pärast töötasuarveldusi ja kooperatiivi liikmete isiklikelt arvetelt osalusfondi vahendite väljamaksmist, kohustuste täitmist eelarve, pankade, aktsiaomanike ning muude võlausaldajate ees vastava kolhooside (koondise) nõukogu otsuse kohaselt üle teistele kooperatiividele või muudele ettevõtetele (organisatsioonidele) põllumajandustootmiseks.

§ 37. Põllumajanduskooperatiiv ja kodanike isiklikud abimajapidamised

1. Kolhoos või muu põllumajanduskooperatiiv loob tingimused kooperatiivi liikmete ja teiste kodanike isikliku abimajapidamise arendamiseks, annab neile kasutada maad, abistab maaharimisel, varustab väetiste, taimekaitsevahendite, seemne, istikute ja söödaga, annab karjamaad, aitab soetada loomi ja linde, korraldada agrotehnilist ja zooveterinaariateenindust, ehitada ja remontida elamuid ja majandushooneid ning realiseerida ja töödelda toodetud saadusi.

Isikliku abimajapidamise ja kooperatiivi suhteid reguleerivad viimase põhikiri ja lepingud.

Maa suuruse, samuti kodanike isiklikus omanduses olevate loomade ja lindude pidamise normid määrab kindlaks küla või alevi rahvasaadikute nõukogu ning kooperatiivi liikmete üldkoosolek.

2. Tuginedes kolhoosi või muu põllumajanduskooperatiivi abile, peavad kodanike isiklikud abimajapidamised tootma põllumajandussaadusi eeskätt oma tarbeks. Kodanikud, kellel on isiklik abimajapidamine, võivad saadusi müüa majandite, tarbijaskooperatsiooni organisatsioonide või muude ettevõtetega sõlmitud lepingu alusel ning turul.

3. Kolhoosil või muul põllumajanduskooperatiivil on õigus anda üldkoosoleku otsuse põhjal kooperatiivi liikmetele ja teistele kodanikele renditöövõtu tingimustel pikaks ajaks maad põllumajandussaaduste tootmiseks ja nende realiseerimiseks kooperatiivile või tarbijaskooperatsiooni organisatsioonile lepingu alusel. Koos maaga võidakse rendile anda ka hooneid, rajatisi, masinaid, seadmeid ja muid materiaalseid väärtusi, mis on vajalikud lepingukohustuste täitmiseks. Kooperatiiv võib kodanikele müüa hobuseid ja teisi tööloomi ning väikesi põllumajandusmasinaid, andes õiguse kasutada neid isiklikus abimajapidamises ning lepingulistel töödel.

4. Et kaasata kolhooside ja muude põllumajanduskooperatiivide liikmeid ulatuslikumalt osa võtma põllumajanduskultuuride kasvatamisest ning loomade ja lindude talitamisest, tuleb kooperatiivi põhikirjas kindlaksmääratud korras arvata väikelastega naiste, samuti nende isikute, kes vanuse, invaliidsuse või muude mõjuvate põhjuste tõttu ei saa ühiskondlikust tootmisest aktiivselt osa võtta, üldise töö-

staaži hulka aeg, mis neil on kulunud põllumajandussaaduste tootmiseks isiklikus abimajapidamises ning nende saaduste realiseerimiseks kooperatiiviga sõlmitud lepingu alusel.

§ 38. Kolhooside valitavad esindusorganid

1. Lähtudes kolhoosidemokraatia põhimõtetest ning selleks, et arutada kolhooside elu ja tegevuse jooksvaid ning perspektiivküsimusi, üldistada nende töökogemusi, välja töötada soovitusi ja esindada kolhoose riigiorganites ning ühiskondlikes organisatsioonides, luuakse ja töötavad kolhooside valitavad organid: üleliiduline ja vabariiklikud kolhoosnike kongressid, oblastite, kraide ja vabariikide (autonoomsete vabariikide) kolhoosnike konverentsid, rajoonide kolhoosiesindajate koosolekud ning nende valitavad vastavad kolhooside nõukogud.

2. Üleliiduline kolhoosnike kongress kutsutakse kokku vähemalt kord viie aasta jooksul. Vajaduse korral võidakse vähemalt ühe kolmandiku Üleliidulise Kolhooside Nõukogu liikmete nõudmisel kokku kutsuda erakorraline kolhoosnike kongress.

Üleliidulisel kolhoosnike kongressil arutatakse kolhooside majanduslikku seisundit riigi agrotööstuskompleksi süsteemis, võetakse vastu, muudetakse ja täiendatakse kolhoosi näidispõhikirja, samuti muid normatiivakte kolhoosikorra arendamise kõige tähtsamates küsimustes, valitakse Üleliiduline Kolhooside Nõukogu ning kinnitatakse selle põhimäärus.

Üleliidulisel kolhoosnike kongressil ja Üleliidulisel Kolhooside Nõukogul on seadusandliku algatuse õigus.

3. Kolhoosid ja nende valitavad esindusorganid võivad osa võtta rahvusvaheliste kooperatiivsete organisatsioonide tegevusest, sõlmida ja arendada kaubandus- ja majandus-, teaduslik-tehnilisi ja kultuurisidemeid ning koostööd VMN-i liikmesriikide ja teiste sotsialismimaade põllumajanduskooperatiivide ja muude ettevõtetega (organisatsioonidega), samuti kapitalistlike riikide ja arengumaade ettevõtete ja firmadega.

§ 39. Kalurikolhoosid

Kalapüügi, kalakasvatuse ja kalasaaduste tootmise alal on valdav kooperatiivivorm kalurikolhoos.

Põhitegevuse kõrval on kalurikolhoosil õigus piiranguteta arendada muud, seadusandlusega keelustamata tegevust.

Kalurikolhoosid võivad vabatahtlikkuse alusel ühineda liitudeks (koondisteks), mis moodustavad kalurikolhooside süsteemi, ja luua oma valitavad esindusorganid.

Tootmis- ja teeninduskooperatiivid

§ 40. Kooperatiivi tegevuse suunad. Kooperatiivi liikmeks olek

1. Tootmis- ja teeninduskooperatiivid spetsialiseeruvad esmajoones tarbekaupade valmistamisele ja realiseerimisele ning elanikele mitmesuguste tasuliste teenuste osutamisele, samuti tootmistehnilise toodangu valmistamisele ja müümisele ning elanikele, ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele tehtavatele töödele.

2. Kooperatiividesse võivad astuda piiranguteta kõik kodanikud, kes soovivad tarbekaupade ja tootmistehnilise toodangu valmistamisest ning teenuste osutamisest osa võtta. Kooperatiivi astumise ja selles töölepingu alusel töötamise eelisõigus on töötajail, kes on vabanenud riiklikest ettevõtetest, organisatsioonidest ja asutustest nende reorganiseerimisel ja likvideerimisel või koosseisu koondamisel, samuti pensionäridel, invaliididel, koduperenaistel, üliõpilastel ja õpilastel. Kooperatiivi astumisel on eelis samuti kodanikel, kes teevad töölepingu alusel töid, mis kuuluvad kooperatiivi põhitegevusse. Kooperatiivide tegevusest võivad põhitööst vabal ajal osa võtta riiklike, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste töölised, teadus- ja insener-tehnilised töötajad ning teenistujad kooperatiivide liikmetena või töölepingu alusel.

Kooperatiivi liikmeks oleku tingimus on kodanike kohustuslik tööalane osavõtt selle tegevusest. Riik rakendab abinõusid, et ära hoida kooperatiivide kasutamist eraettevõtluseks, kus rakendatakse palgatööjõudu kooperatiivi moodustamise sildi all.

Kooperatiivi töölepingu alusel tööle võetavate isikute ja kooperatiivi liikmete arvulise suhte määrab kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee, arvestades ühiskondlikku vajadust ja kooperatiivi tegevuse liiki.

Riik ergutab individuaaltööd tegevate kodanike ühinemist kooperatiividesse.

3. Et kiirendada teaduslik-tehnilist progressi ning lühendada tsükliki teadusest tootmisse, ergutab riik igati ja aitab arendada kooperatiivse teadusliku ja teaduslik-tehnilise teeninduse, projektteerimis-, tehnoloogia-, konstrueerimis-, juurutamis- ja muude teenuste alal ning kooperatiivseid, mis valmistavad kaupu ja tooteid ning osutavad teenuseid, mille aluseks on teaduslikud avastused ja leiutised, samuti avastuste ja leiutiste autorite isiklik osavõtt nende kooperatiivide tööst.

4. Tööd kooperatiivis, mis nõuab seadusandluse kohaselt eriteadmisi ja -oskusi, võivad teha ainult isikud, kellel on vajalik ettevalmistus ning kes on kutsealaselt kõlblikud ja vastava haridusega.

§ 41. Tootmis- ja teeninduskooperatiivide suhted kohalike rahvasaadikute nõukogudega

1. Kooperatiiv teeb kohalike rahvasaadikute nõukogudega koostööd, et otsida ja võtta kasutusele kaupade tootmise (tööde tegemise, teenuste osutamise) ja nende sortimendi laiendamise ning kvaliteedi tõstmise reserve ja võimalusi vastavalt elanike nõudlusele, lahendada kooperatiivi töökollektiivi sotsiaalse arengu küsimusi.

2. Kohalikud rahvasaadikute nõukogud annavad esmajärjekorras abi kooperatiividele, kes võtavad osa tarbekaupade valmistamise ja elanikele teenuste osutamise riiklike tellimuste täitmisest, samuti invaliidide tööl põhinevatele kooperatiividele, tehes nimetatud kooperatiivide soodustusi ruumide ja materiaalsete ressursside soetamisel ning nende liikmete sotsiaalsete vajaduste rahuldamisel.

3. Kohalikud rahvasaadikute nõukogud ergutavad kooperatiive aktiivselt osa võtma oblastite ja vabariikide hulgilaatadest, kus müüakse tarbekaupu, samuti tooret ja materjale nende valmistamiseks.

4. Ergutades kooperatiivide võrgu laiendamist oma territooriumil, on kohalik rahvasaadikute nõukogu koos vastavate kooperatiivide liitude (koondiste) ja riigivalitsemisorganitega kohustatud majanduslike meetoditega ära hoidma mõnede kooperatiivide monopolseid tendentse, hindade (tariifide) kunstlikku tõstmist, elanike hulgas nõutavate toodete väljalaske ja turustamise ning teenuste osutamise piiramist, igati kaasa aitama kooperatiivide arengule terrel majanduslikul alusel.

§ 42. Tootmis- ja teeninduskooperatiivide toodangu realiseerimine

1. Tootmis- ja teeninduskooperatiivid müüvad oma toodangut elanikele, riiklikele ja kooperatiivsetele ettevõtetele ning organisatsioonidele iseseisvalt, samuti lepingute alusel riikliku ja kooperatiivse jaekaubanduse kaupluste kaudu nii seal, kus tooteid valmistatakse, kui ka teistes linnades ja rajoonides.

Kui kooperatiiv müüb valmistatud toodangut iseseisvalt, võib ta avada kooskõlastatult kohaliku rahvasaadikute nõukoguga kauplusi, müügipaviljone ja kioskeid, sealhulgas mitme kooperatiivi osaluse korras. Kohalikud rahvasaadikute nõukogud tagavad, et kooperatiivile antakse rendile selleks vajalikud ruumid.

2. Kui valmistatud toodangut müüakse elanikele riikliku ja kooperatiivkaubanduse jaevõrgu kaudu, samuti riiklikele ja kooperatiivsetele ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele, kannavad kooperatiivid vastutust oma kohustuste täitmise eest sõlmitud lepingute kohaselt seadusandlusega ettenähtud korras ja tingimustel.

Riikliku ja kooperatiivkaubanduse ettevõtted ja organisatsioonid võivad võtta kooperatiividelt nende toodangut elanikele realiseerimiseks komisjonimüüki, tasudes sedamööda, kuidas toodangut müüakse.

§ 43. Tootmis- ja teeninduskooperatiivide liikmete varaline vastutus

Tootmis- ja teeninduskooperatiivide liikmed kannavad kooperatiivi võlgade eest vastutust kooperatiivi põhikirjaga ettenähtud korras, määral ja tingimustel.

§ 44. Tootmis- ja teeninduskooperatiivide vara realiseerimine ning jaotamine nende likvideerimise korral

Kui tootmis- või teeninduskooperatiiv likvideeritakse, siis müüakse hooned, rajatised, masinad, seadmed, rakised, toorme- ja materjalivarud, realiseerimata valmistoodangu jäägid ning muu vara, mis on kooperatiivi omand, ettevõtetele; organisatsioonidele ja asutustele, samuti kodanikele kokkuleppehindadega.

Vara müügi tulem ja kooperatiivi rahalised vahendid jaotatakse pärast töötasuarveldusi kooperatiivis töölepingu alusel töötavate isikutega ning kohustuste täitmist eelarve, pankade ja muude võlausaldajate ees kooperatiivi liikmete vahel põhikirjaga ettenähtud korras ja tingimustel.

Tarbijaskooperatiivid

§ 45. Tarbijaskooperatsiooni iseärasused ringlussfääris

1. Ringlussfääris loodud tarbijaskooperatiivid ning selle sfääriga kaupade tootmise ja teenuste osutamise teel seotud kooperatiivid (tarbijasühingud) võivad vabatahtlikult ühineda liitudesse (koondistesse), mis moodustavad tarbijaskooperatsiooni süsteemi, ning luua oma valitavad esindusorganid.

2. Tarbijaskooperatsiooni süsteemi põhiülesanded on:

luua ja arendada maal ja linnas jaekaubandus- ning toitlustusettevõtete võrku, varustada rõõbiti riiklike kaubandusettevõtete ja -organisatsioonidega oma liikmeid ja teenindatavaid elanikke oma toodetavate ja tootmiskooperatiividelt, riiklikelt ettevõtetelt, organisatsioonidelt ja kodanikelt kokkuostetavate toidu- ja mittetoidukaupadega, samuti riiklikest turufondidest saadavate kaupadega;

kokku osta elanikelt, kolhoosidelt ja sovhoosidelt põllumajandussaadusi ja -tooret, abiettevõtete ja -töõnduste tooteid, metsapuuvilju, -marju ja seeni, ravimite valmistamise ja tehnilise otstarbega tooret, et seda siis töödelda ja müüa jaekaubanduses, samuti tarnida tööstusele;

korraldada toiduainete ja mittetoidukaupade tootmist kokkuostetavast põllumajanduslikust ja muust kohalikust toormest, samuti riigi poolt tsentraliseeritult eraldatavast ja hulgikaubandusest soetatavast toormest ja materjalidest;

osutada elanikele mitmesuguseid tootmisalaseid ja olmeteenuseid.

3. Tarbijaskooperatsiooni põhiülesannete täitmiseks — oma liikmete garanteeritud varustamiseks kaupadega ning neile teenuste ja tööde tagamiseks, samuti elanike teenindamiseks nii maal kui ka lin-

nas — võidakse tarbijaskooperatsiooni süsteemis asutada tööstus- (töõndus-), ehitus-, transpordi- ja muud liiki tootmiskooperatiive. Võivad töötada ka ettevõtted, mille tootmis- ja töökorralduses võidakse rakendada NSV Liidu seaduse «Riiklikust ettevõttest (koondisest)» põhimõtteid.

4. Tarbijasühingute liikmetel on õigus soetada eelisjärjekorras kaupu kooperatiivkauplustest, garanteeritud turustada lepingulisel alusel oma isikliku abimajapidamise ja töõnduse toodangut tarbijaskooperatsiooni varumis- ja kaubandusorganisatsioonide ning -ettevõtete kaudu, kasutades nende teenuseid, samuti eelisõigust saada töõd tarbijaskooperatsiooni süsteemis.

5. Kui tarbijasühing likvideeritakse, siis antakse tema vara, mis on järele jäänud pärast töõtasuarveldusi ning kohustuste täitmist eelarve, pankade ja muude võlausaldajate ees, üle kooperatiivide liidule (koondisele), mille koosseisu see tarbijasühing kuulus.

§ 46. Tarbijaskooperatsioon maal

1. Maal tegutsevad tarbijaskooperatsiooni süsteemi organisatsioonid ja ettevõtted teevad lepingulisel alusel aktiivset koostööd kolhooside ning muude agrotöõstuskompleksi ettevõtete ja organisatsioonidega majanduse arendamisel, maapiirkondade isevarustamisel kaupade, töõde ja teenustega ning küla sotsiaalsel ümberkujundamisel.

Sel otstarbel laiendab tarbijaskooperatsioon põllumajandussaaduste ja -toorme varumise ja töõtleamise materiaal-tehnilist baasi, arendab oma tegevust elanikele ja põllumajandussaaduste tootmise paikadele võimalikult lähedal ning loob varumise, töõtleamise ja kaubanduslase teenindamise komplekssüsteemi, mis võimaldab maatöõtajail ja teistel kodanikel, kellel on isiklik abimajapidamine, turustada põllumajandussaaduste ülejääke ja soetada vajalikku kaupa kohapeal.

2. Agrotöõstuskompleksi ettevõtted ja organisatsioonid tagavad töõhusa koostöö tarbijaskooperatsiooni organisatsioonidega varumis- ja töõtleमितtevtõõte loomisel vahetult kolhoosides ja sovhoosides ning osaluse korras jaekaubandus-, toitolustus-, kultuuri- ja olmeobjektide ehitamisel.

Tarbijaskooperatsiooni organisatsioonid maal võivad luua mitmesuguseid tootmis-, transpordi-, ehitus- ja muid ettevõtteid tarbekaupade ja tootmistehnilise toodangu väljalaskmiseks, töõde tegemiseks ja teenuste osutamiseks.

§ 47. Tarbijaskooperatsioon linnas

1. Et parandada elanike varustamist kaupadega (töõde, teenustega), võidakse linnades ühiskondliku majandustegevuse kõõgil rladel lisaks riiklikele ettevõtetele ja organisatsioonidele asutada mis tahes liiki kooperatiive, mis kuuluvad tarbijaskooperatsiooni süsteemi.

2. Tööstus-, ehitus- ja muude ettevõtete, organisatsioonide ning asutuste juures võidakse luua tootlustuskooperatiive, millest kollektiivliikmena võivad osa võtta ettevõtted, organisatsioonid ja asutused.

Nimetatud tootlustuskooperatiivide varustamiseks toiduainevarudega ning ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste töökollektiivide paremaks varustamiseks toiduainetega võidakse luua põllumajandussaadusi tootvaid, varuvaid ja töölevaid kooperatiive.

3. Ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, mille juurde luuakse tootlustuskooperatiivid ning põllumajandussaaduste tootmise ja töötlemise kooperatiivid, annavad soodustusi ja eeliseid oma töötajale — kooperatiivide liikmetele, kes töötavad kooperatiivides põhitööst vabal ajal.

§ 48. Liikmeksolek tarbijasühingus

1. Tarbijasühingus liikmeksoleku tingimuseks ei ole kodanike kohustuslik tööosalus selle tegevuses. Tarbijasühingu liikmed maksavad rahalist sisseastumismaksu ja osamaksu.

Kui liige tarbijasühingust välja astub, siis tagastatakse talle kogu osamaksu summa ning makstakse välja ettenähtud osa ühingu jaotatavast tulust (kasumist).

Tarbijasühingu liikme sisseastumismaks tagastamisele ei kuulu.

Tarbijasühingu liige kannab tasutud osamaksu piires vastutust oma kohustuste eest.

2. Tarbijasühingutesse võivad kodanike kõrval kollektiivliikmena astuda toodangut ja kaupu valmistavad kooperatiivid, teeninduskooperatiivid ning muud ettevõtted ja organisatsioonid.

Tarbijasühingu kollektiivliige säilitab majandusliku iseseisvuse, juriidilise isiku õigused ning juhindub tegevuses oma põhikirjast (põhimäärusest). Ta kannab iseseisvat varalist vastutust. Tarbijasühing ei vastuta oma kollektiivliikme kohustuste eest, viimane aga vastutab ühingu kohustuste eest oma osamaksu piires.

Tarbijasühingu ja tema kollektiivliikme majanduslikud suhted rajanevad lepingulisel alusel. Igasugune otsus, mis puudutab kollektiivliikme varalisi õigusi, võidakse vastu võtta ainult tema nõusolekul.

3. Et suurendada majanduslikku efektiivsust ja töökollektiivide materiaalselt huvitatust ning laiendada kaubandus-, tootlustus-, tööstus-, varumis- ja ehitusettevõtete tegevuse demokraatlikke aluseid, võidakse majandusliku otstarbekuse korral tarbijaskooperatsiooni süsteemis töökollektiivide algatusel ning vastavate tarbijasühingute (-liitude, -koondiste) nõusolekul luua nende ettevõtete baasil kooperatiive.

§ 49. Tarbijaskooperatsiooni kaubavarude loomine

1. Kaubavarude suurendamiseks tarbijasühingud ja nende liidud (koondised):

kaasavad jackaubakäibesse tooteid, mida valmistavad kaupi toot-

vad kooperatiivid ja individuaaltööd tegevad kodanikud, samuti otsesidemete alusel toodangut, mida lasevad välja riiklikud ettevõtted;

arendavad oma nuumafarme ja muid abimajandeid, samuti toidu- ja tööstuskaupade tootmist kooperatiivsetes tööstusettevõtetes;

aitavad maapiirkondades kaasa niisuguste kooperatiivide ja kodanike isiklike abimajapidamiste arendamisele, kus kasvatatakse ja nuumatakse loomi, linde ja küülikuid, toodetakse köögi- ja puuvilja ning marju, töödeldakse neid esialgselt ning tarnitakse seejärel lepingulisel alusel tarbijasühingutele. Sel eesmärgil annavad tarbijasühingud neile lepingulisel alusel jõusööta, masinaid ja muid materiaaltehnilisi ressursse, mis on nende tegevuseks vajalikud;

kaasavad kaubakäibesse ulatuslikult kohalikke ehitusmaterjale.

2. Tarbijasühingud ja nende liidud (koondised) võivad lepingulisel alusel võtta enda peale riiklikest fondidest eraldatavate toidu- ja mittetoidukaupade müümise jaekaubanduse kaudu, põllumajandussaaduste ja -toorme kokkuostu, samuti mõningate tarbekaupade tootmise riikliku tellimuse järgi.

3. Tarbijaskooperatsiooni organisatsioonidel on õigus soetada hulgi- ja kaubanduse korras riiklikelt ettevõtetelt ja organisatsioonidelt, teistelt kooperatiivsetelt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt ning kodanikelt, samuti jaekaubandusest kehtestatud korras nii sularaha eest kui ka sularahata arveldusega tarbekaupu, tooret, kütust, materjale, transpordivahendeid, seadmeid, varuosi, tööriistu, pooltooteid ja muid tooteid.

§ 50. Tarbijaskooperatsiooni ettevõtete ja organisatsioonide toodangu ning teenuste hinnad ja tariifid

1. Tarbijasühingutel ja nende liitudel (koondistel) on õigus iseseisvalt või kokkuleppel tarbijaga kehtestada hindu (tariife):

nende poolt nii oma kaubandusvõrgus kui ka tarbivatele ettevõtetele ja organisatsioonidele realiseeritavatele põllumajandussaadustele ja -toormele, mida ostetakse elanikelt, kolhoosidelt ja sovhoosidelt kokkuleppehindadega, oma abimajandites toodetavatele ja nende poolt iseseisvalt varutavatele põllumajandussaadustele ja -toormele, samuti neist valmistatud toodetele;

tööstuslikele tarbekaupadele, mida toodavad kooperatiivsed ettevõtted, tootlustusettevõtete toodangule ning nende poolt tehtavatele töödele ja osutatavatele teenustele.

2. Tarbijasühingud võivad anda oma liikmetele eeliseid, alandades nende realiseeritavate kaupade (tööde, teenuste) jaehindu (tariife), samuti soodustusi kaupade soetamisel järeelmaksuga. Neid eeliseid ja soodustusi antakse tulude (kasumi) arvel, mida saadakse tarbijaskooperatsiooni ettevõtte tootmis-, kaubandus- või muust tegevusest.

§ 51. Kooperatiiviliiikmete elamu- ja olmevajaduste rahuldamiseks asutatavate kooperatiivide tegevus

1. Kodanikud võivad vabatahtlikkuse alusel moodustada elamuehitus-, elamu-, garaaži- ja suvilaehituskooperatiive, individuaalehitajate ühistuid ning muid tarbijaskooperatiive, et rahuldada oma elamu- ja olmevajadusi.

Nende kooperatiivide ja ühistute tegevuse põhisuund on võtta rahaliste vahenditega osa kooperatiivse omandi objektide (elamute, garaažide jms.) ehitamisest ja hilisemast kasutamisest, põhikirjas ettenähtud juhtudel aga ka kooperatiivi (ühistu) liikmete isikliku omandi objektide ehitamisest, samuti kooperatiivi (ühistu) liikmetele selle moodustamise eesmärgile vastavate teenuste osutamisest.

2. Riiklikud ja kooperatiivsed ettevõtted ning organisatsioonid annavad individuaalehitajate ühistutele elamute ehiamisest ja ehitusmaa-ala korrastamisel igakülgset abi ning võivad ka võtta enda kanda osa individuaalehitajate ja kogu ühistu kuludest.

3. Oma liikmete elamu- ja olmevajadusi rahuldavaid kooperatiive võidakse luua selleks, et nad võtaksid osa kooperatiivi liikmete vajaduste rahuldamiseks ettenähtud objektide ehitamisest ja kasutamisest, mis kuuluvad ühise omandiõiguse alusel sellele kooperatiivile ja riigile, kooperatiivile ja kolhoosile või muule kooperatiivsele ja ühiskondlikule organisatsioonile, samuti selleks, et kasutada objekte, mis kuuluvad omandiõiguse alusel riigile, kolhoosile või muule kooperatiivsele ja ühiskondlikule organisatsioonile.

4. Kooperatiivis tehakse tema tegevuseks vajalikke töid lepingute alusel, mida kooperatiiv sõlmib nii kooperatiivi liikmete kui ka teiste kodanike, ettevõtete ja organisatsioonidega. Kooperatiivi liikmetel on lubatud teha tööd liikmessuhete alusel.

§ 52. Aiandus- ja köögiviljaühistud

1. Aiandus- ja köögiviljaühistud on kooperatsioonisüsteemi koostisosa. Nad loovad tingimused töötajate puhkuseks, tervise tugevdamiseks ja noorte kaasamiseks töösse, aitavad kooperatiivi liikmetel toota saadusi oma tarbeks, samuti müügiks.

2. Riiklikud, kooperatiivsed ja muud ühiskondlikud ettevõtted, organisatsioonid ning asutused annavad aiandus- ja köögiviljaühistutele lepingulisel alusel ühistu vahenditest hüvitatavat abi ehitus- ja maaparandustöödel, kruntide heakorrastamisel, maaharimisel, agrotehnilisel teenindamisel ja muudel töödel ning võivad töökollektiivide otsusel anda oma vahenditest enda juures loodud aiandus- ja köögiviljaühistutele ka rahalist ja muud abi.

3. Aiandusühistud võivad luua põllumajandussaaduste ratsionaalsemaks kasutamiseks ja nende kadude vähendamiseks töötlemispunkte, hoidlaid, samuti müügikioskeid, puusepa- ja remonditöökojaid, soetada kollektiivseks omandiks põllumajandusmasinaid ja transpordivahendeid, töö- ja produktiivloomi ning muid tootmisvahendeid, rajada kultuuri- ja olmeobjekte.

§ 53. Kooperatiivide õiguste tagamisest

Kesk- ja kohalikud riigorganid vastutavad käesoleva seaduse sätetest kinnipidamise eest, juhinduvad neist kooperatiivide tegevusega seotud normatiivdokumentide vastuvõtmisel ning rajavad oma suhted nendega ranges vastavuses selle seadusega.

§ 54. Käesoleva seaduse kohaldamise iseärasused

Käesoleva seaduse kohaldamise iseärasused eri rahvamajandusharudes ja eri liiki kooperatiivide suhtes määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

29. detsembrist 1988

KOOPERATIIVIDE MÕNINGATE TEGEVUSLIIKIDE REGULEERIMISE KOHTA VASTAVALT NSV LIIDU SEADUSELE "KOOPERATSIOONI KOHTA NSV LIIDUS"

CH CCCP 1989. - N -4. Cr. 12

Vastavalt NSV Liidu seaduse "Kooperatsiooni kohta NSV Liidus" 3. ja 54. paragrahvile, mis reglementeerivad kooperatiivide võimalikke tegevusliike, NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kehtestada, et kooperatiividel ei ole õigust nendele tegevusliikidele, mis on toodud lisas nr.1.

2. Määrata vastavalt lisale nr.2 valdkonnad, millega kooperatiividel on õigus tegelda üksnes lepingute alusel, mis sõlmitakse ettevõtete, organisatsioonide ja asutustega, kelle jaoks need tegevusvaldkonnad on põhilised. Lepinguis nähakse ette tegevuse arendamise kord ning kooperatiivide organisatsioonilised ja majanduslikud suhted ettevõtete, organisatsioonide ja asutustega.

NSV Liidu Justiitsministeeriumil valmistada koos asjaomaste ministeeriumide ja muude keskasutustega kahe kuu jooksul ette ning esitada NSV Liidu Ministrite Nõukogule ettepanekud korra ja vormide kohta, mille alusel kooperatiivide tegevust kontrollivad need ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, kellega sõlmitud lepingute põhjal kooperatiivid töötavad, samuti ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kohta selle eest, et suhetes mainitud lepingud sõlminud kooperatiividega peetaks nõuetekonaselt kinni kehtestatud korrast.

3. Rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed ei tohi lubada kooperatiivide tegevust, mis kehtiva seadusandluse kohaselt toob endaga kaasa kriminaal- või administratiivvastutuse, samuti ei vasta kooperatiivi põhikirjas ette-

nähtud otstarbele ja eesmärkidele.

4. Kohalikest tingimustest lähtudes tuleb liiduvabariikide ministrite nõukogudel lisaks käesoleva määrusega ettenähtuile vajaduse korral kindlaks määrata muud tegevusliigid, millega kooperatiividel ei ole õigust tegelda või mis on neile lubatud vaid ettevõtete, organisatsioonide ja asutustega sõlmitavate lepingute alusel.

LISA NR. 1 NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse juurde 29. detsembrist 1988

LOETELU TEGEVUSLIIKIDEST, MILLEGA KOOPERATIIVIDEL EI OLE ÕIGUST TEGELDA

Mis tahes liiki relvade, lahingumoonade, lõhkeainete ja pürotehniliste toodete valmistamine, samuti igat liiki relvade parandamine; karate ja muude võitlusliikide õpetamine, mille jaoks on vaja vastavate organite luba. Puurimis- ja lõhkamistöõde tegemine.

Narkootiliste, tugevatoimeliste ja mürgiste ainete valmistamine ning realiseerimine.

Narkootilisi, tugevatoimelisi ja mürgiseid aineid sisaldavate kultuuride külvamine, kasvatamine ja turustamine.

Järgmise meditsiiniabi andmine: onkoloogiliste haigete ravi; nakkushaiguste, sealhulgas suguhaiguste ja nakkavate nahahaiguste ravi; narkomaania ravi; tervisliku seisundi tõttu viivitamatut hospitaliseerimist vajavate psüühiliste haigete ravi; psüühilise tervise kohta ekspertisiotsuse kätteandmine; rasedate naiste dispanseer-

ne jälgimine ja ravi; uurimise ja ravi invasiivmeetodid; kirurgiline sekkumine, sealhulgas abordid; emapuhkusel olijate perioodiline ja eelnev läbivaatus ning uurimine.

Ravimite valmistamine ja realiseerimine.

Keemiliste ainete hügieeninormatiivide kehtestamine keskkonnas.

Alkohoolsete jookide tootmine.

Mänguasutuste organiseerimine ja pidamine, samuti hasartmängude korraldamine, panuste võtmine spordi- ja muudel võistlustel.

Väärismetallist ja -kividest esemete või nende kasutamise seotud esemete valmistamine, kokkuost ja müümine (kaasa arvatud väärismetallist hambaproteeside valmistamine).

Toidukaupade valmistamine ja realiseerimine tingimustes, mis ei vasta sanitaarnõuetele, samuti sanitaarnormide ja -eeskirjadega keelatud toidulisandite kasutamine.

Üldhariduskoolide organiseerimine.

Teadus-, kirjandus- ja kunstiteoste kirjastamine.

Filmi- ja videotoodangu valmistamine, selle toodangu vahetuse ja müügi organiseerimine, laenutamine ja avalik näitamine, samuti sellega seotud välismajandustegevus.

Kinofilmide, samuti videofilmide ja programmide tiraeerimine ning kõik sellega seotud tegevusliigid.

Meie maa ühtse automatiseeritud sidesüsteemi tehniliste vahendite televisiooni-, raadio- ja kaablilevi saatevahendite teenindamine.

Ordenite, medalite, pitsatite ja nurgatemplite valmistamine.

Igat liiki operatsioonid välisvaluutaga sularahas.
Välisriikide kodanikele kuuluvate kaupade komisjonimüügile võtmine ja soetamine.

Kodu- ja välismaiste ettevõtete ning organisatsioonide

de registreeritud kauba- ja firmamärkide valmistamine ning kasutamine ilma nende loata.

Pandimajade organiseerimine.

Loteriide korraldamine.

Ikoonide, kirikuriistade, ususümbolika ja -artibuu- tika valmistamine; küünalde valmistamine (välja arvatud dekoratiivküünlad).

LISA NR.2 NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse juur- de 29.detsembrist 1988

LOETELU TEGEVUSLIIKIDEST, MILLEGA KOOPERATIIVIDEL ON ÕIGUS TEGELDA VAID NENDE ETTEVÕTETE, ORGANI- SATSIOONIDE JA ASUTUSTEGA SÕLMITUD LEPINGUTE ALU- SEL, KELLE JAKS NEED TEGEVUSLIIGID ON PÕHILISED

Poolvääriskivist ja merevaigust toodete või neid mater- jale sisaldavate toodete valmistamine, ümbertegemine ja remont, samuti väärismetallist ja vääriskivist too- dete või neid materjale sisaldavate toodete ümbertege- mine ning remont.

Väärismetalle ja vääriskive sisaldavate sekundaarres- sursside ja jäätmete varumine ning töötlemine.

Meditsiiniabi osutamine (välja arvatud liigid, mis on kindlaks määratud lisas nr.1).

Tervistus- ning muude laste-, alaealiste ja noorsoo- laagrite organiseerimine.

Parfümeeria- ja kosmeetikatoodete ning tarbekeemia- kaupade valmistamine.

Toimetamis- ja kirjastamisteenuste osutamine orga- nisatsioonidele, kellel on kirjastamisõigus, sealhul- gas trükitoodangu tiražeerimine ning reklaami- ja

infoväljaannete väljalase; blankettide, siltide, me-
nüüde, juhendite ja puhtandpaberikaupade trükkimine.

Tasuliste kontsertide, diskoteskide, loomingulis-
te kohtumiste ja meelelahutusprogrammide korraldamine.

Paljundus- ja kopeerimisaparaatide valmistamine.

Grammofoniplaatide, magnetsalvestiste ja muude sal-
vestiste tootmine, tiražeerimine ja realiseerimine;
trükitoodangu müümine.

Loenguline tegevus.

Kaasabi osutamine väliturismi korraldamisele.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

13. novembrist 1987. a. N° 585
«Elamukooperatiivi näidispõhikirja» kinnitamise kohta

ENSV UVT - 1987. - N° 46. - Art. 632.

Vastavalt «Eesti NSV elamukodeksi» paragrahvidele 108—116
Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kinnitada juurdelisatud «Elamukooperatiivi näidispõhikiri».
2. Linnade ja rajoonide täitevkomiteedel tagada elamukooperatiivide liikmete üldkoosolekute korraldamine muudatuste ja täienduste tegemiseks nende põhikirjades seoses «Elamukooperatiivi näidispõhikirja» kinnitamisega.
3. Tunnistada kehtetuks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. märtsi 1975. a. määruse nr. 103 ««Elamuehituskooperatiivi näidispõhikirja» kohta» (ENSV Teataja 1975, nr. 18, art. 152) punktid 1—4.

Elamukooperatiivi näidispõhikiri

I. Üldsätted

1. Elamukooperatiiv moo-
(kooperatiivi nimetus)
dustatakse
(rajoois, linnas, alevis) (rajooni, linna või
linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee, ettevõtte, asutus,
juurde kooperatiivi liikmete
organisatsioon või kolhoos)

perekondade eluruumivajaduse rahuldamiseks elamu (elamute) ehitamise teel omavahenditega ja pangalaenu abil, samuti kooperatiivile kuuluva elamu (elamute) järgnevaks eksploateerimiseks ja haldamiseks.

2. Rajoonide, linnade ja linnarajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteedel on lubatud anda elamukooperatiividele NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud korras üle riiklike kapitaalmahutustega ehitatavaid või valmishitatud elamuid, kusjuures kooperatiivid hüvitavad tegelikult tehtud kulutuste maksumuse, samuti müüa nende mahakantud elamuid nende taastamiseks, rekonstrueerimiseks või kapitaalremondiks.

3. Elamukooperatiivi liikmete arv peab vastama maja (majade) korterite arvule ja see ei tohi olla alla kolme inimese.

4. Otsuse elamukooperatiivi moodustamise kohta võtab vastu rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee poolt kooperatiivi astuda soovijadena arveolevate isikute hulgast kooperatiivi suunatud kodanike üldkoosolek.

Otsuse ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juurde kooperatiivi moodustamise kohta võtab vastu rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee töökollektiivi ettepanekul, kuhu kuuluvad kooperatiivi astuda soovijatena arveolevad töötajad.

5. Noorte elamukooperatiiv moodustatakse rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juurde komsomoli rajooni-, linna- või linnarajoonikomitee ettepanekul ning ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juurde nende ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töökollektiivide, komsomoli- ja ametiühinguorganisatsioonide ettepanekul, kelle juurde kooperatiiv moodustatakse.

6. Moodustatavasse elamukooperatiivi suunatud kodanike üldkoosolek võtab vastu otsuse kooperatiivi moodustamise kohta, valib juhatase (esimehe) ja revisjonikomisjoni, võtab vastu kooperatiivi põhikirja ning jaotab korterid kooperatiivi majas (majades) tema liikmete vahel.

7. Üldkoosoleku otsuse elamukooperatiivi moodustamise kohta ning kooperatiivi liikmete ja nende perekonnaliikmete nimekirja kinnitab kooperatiivi moodustamise asukoha järgne rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee.

Üldkoosolekul vastuvõetud kooperatiivi põhikiri registreeritakse ühe kuu jooksul täitevkomitees, kes kinnitab otsuse kooperatiivi moodustamise kohta. Põhikiri ei tohi olla vastuolus «Eesti NSV elamukoodeksi», käesoleva näidis põhikirja sätete ja muude normatiivaktidega.

Kooperatiiv omandab juriidilise isiku õigused ning kodanikud, kes on võetud moodustatavasse kooperatiivi astunud isikute nimekirja, mille on kinnitanud täitevkomitee, loetakse vastava kooperatiivi liikmeks põhikirja registreerimise päevast.

Tegutsevasse kooperatiivi vastuvõetud kodanikud loetakse tema liikmeks päevast, mil vastav täitevkomitee kinnitab üldkoosoleku otsuse.

Vastav täitevkomitee võib kooperatiivi liikmeid tema poolt kinnitatud nimekirjast pärast kooperatiivi põhikirja registreerimist välja arvata ainult kooperatiivi liikme isikliku avalduse alusel või käesolevas näidis põhikirjas ettenähtud juhtudel.

II. Elamukooperatiivi liikmed, nende õigused ja kohustused

8. Elamukooperatiivi liikmeks võetakse kodanikke, kes alaliselt elavad ja on sisse kirjutatud vastavas asulas või on töötanud selles asulas paiknevates ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu poolt kinnitatavates «Elamukooperatiivi astuda soovivate kodanike arvestuse eeskirjades» ettenähtud aja jooksul, kui NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandluses ei ole ette nähtud teisiti.

9. Elamukooperatiivi liikmeks võib võtta 18-aastaseks saanud kodanikke

Alla 18-aastaseid kodanikke võetakse kooperatiivi liikmeks:

1) kui nad on seadusandluses ettenähtud juhtudel abiellunud või tööle asunud enne nimetatud ikka jõudmist;

2) kui nad on surnud kooperatiiviliikme pärijad.

Neil juhtudel pannakse kooperatiivi alaealise liikme õiguste realiseerimine ja kohustuste täitmine tema eestkostjale (hoo'dajale).

Noorte elamukooperatiivi liikmeks võetakse kuni 30-aastaseid kodanikke.

10. Elamukooperatiivi igale liikmele antakse kooperatiivi liikmete üldkoosoleku otsusega, mille on kinnitanud rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee, omaette korter, mis koosneb ühest või mitmest toast vastavalt perekonnaliikmete arvule, tema osamaksu suurusele ning iga temaga koos elava perekonnaliikme kohta tuleva elamispinna suuruse piirmäära, kuid mitte alla kaheksa ruutmeetri.

Kooperatiivi liikmetele, kellel on lisapinnaõigus, antakse korter seda pinda arvestades.

Kooperatiivi liikmele korteri andmisel arvestatakse erinevast soost (üle 9 aasta vanuste) isikute ja rasedate naiste olemasolu perekonnas.

Rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on lubatud kohalikke võimalusi arvestades anda esimest korda abiellunud ja lastega nocrpaaridele, kui mõlemad abikaasad on alla 30 aasta vanused, kooperatiivi majas omaette korter, mille tubade arv vastab perekonnaliikmete arvule, ja nende soovil veel üks lisatuba perekonna kohta.

11. Kui kooperatiivi liikmete perekonnaliikmete arv on pärast elamukooperatiivi astumist, kuid enne orderi väljaandmist ja korterisse sissekolimist vähenenud, millega seoses ei ole enam alust anda talle varem ettenähtud suurusega korter, on kooperatiivi liikmete üldkoosolekul õigus anda talle korter, mille suurus vastab tema perekonnaliikmete arvule.

12. Elamukooperatiivi astumisel on kooperatiivi liige kohustatud täpselt märkima, kes tema perekonnaliikmetest asub elama kooperatiivi majja, ning andma kõigi täiskasvanud perekonnaliikmete allkirjaga kirjaliku kohustuse eelmise eluruumi vabastamise kohta.

13. Korterrisse sissekolimine elamukooperatiivi majas toimub rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee poolt väljantavate orderite alusel (vorm juurde lisatud). Orderi väljaandmisest keeldumise peale võib edasi kaevata kohtusse.

14. Elamukooperatiivi iga liikme osamaks peab vastama talle antava korteri ehitusmaksumusele ning selle kindlaksmääramisel rakendatakse kooperatiivi liikmete üldkoosoleku poolt kehtestatud paranduskoefitsient korteri maksumuse suhtes.

Kooperatiivi iga liige tasub kindlaksmääratud suuruses osa osamaksust enne kooperatiivielamu ehitamise algust, kui seadusandluses ei ole ettenähtud teisiti. Osamaksu ülejäänud osa tasub kooperatiivi liige tähtajaks, mis on ettenähtud kooperatiivi kohustises elamu ehitamiseks antud pangaenu tasumise kohta.

Iga kooperatiivi liige annab kirjaliku kohustise selle kohta, et ta on nõus tasuma laenu kustutamise makseid.

15. Kui kodanikud lahkuvad elamukooperatiivist elamu (elamute) ehitamise ajal, võtab kooperatiiv oma liikmeks kodanikke isikute hulgast, kes on kooperatiivi astujatena arvel vastavas täitevkomitees, ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, kelle juurde kooperatiiv on moodustatud.

Kui kooperatiivi liige lahkub kooperatiivist, on vastavasse korterisse elama jäänud ühel perekonnaliikmel õigus astuda elamukooperatiivi. Perekonnaliikmete vaidlusi selle üle, kellel neist on õigus astuda kooperatiivi, lahendab kooperatiivi liikmete üldkoosolek (volinike koosolek). Kooperatiivi astumise eelisõigus on perekonnaliikmel, kellele läheb üle osamaks.

Kui kooperatiivi liige lahkub kooperatiivist ja vabastab oma elamispinna, antakse kooperatiivi majas vabanenud elamispinna saamise eelisõigus vastava kooperatiivi liikmele, kes vajab elamistingimuste parandamist.

Kui kooperatiivis ei ole isikuid, kes vajavad elamistingimuste parandamist ja soovivad astuda kooperatiivi liikmeks, antakse vabanenud eluruumid kodanikele nende isikute hulgast, kelle on suunanud kooperatiivi rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee.

Kui korter vabaneb ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juurde moodustatud kooperatiivi majas, asustatakse korter esmajärjekorras selle ettevõtte, asutuse või organisatsiooni töötajatega, kui nad astuvad kehtestatud korras kooperatiivi liikmeks.

Kui korter vabaneb noorte elamukooperatiivis, esitavad ettepanekuid kooperatiivi uue liikme vastuvõtmise kohta käesoleva näidis põhikirja punktis 6 märgitud organisatsioonid.

16. Elamukooperatiivist lahkunud kooperatiivi liikmele tagastatakse ühe kuu jooksul pärast kooperatiivist lahkumist tema osamaks, arvates sellest kehtestatud korras maha põhivahendite (-fondide) kulumise summa, mis on kindlaks määratud nende täielikuks taastamiseks kindlaltud amortisatsiooninormi järgi, ning kooperatiivile võlgu olevad maksed.

Kooperatiivi liikmele, kes on kooperatiivist välja heidetud seoses kohutotsusega selle kohta, et osamaks on tasutud kuritegelikul teel saadud vahenditest, osamaksu ei tagastata ning see kantakse kehtestatud korras riigituludesse või suunatakse selle kodaniku kuritegelike toimingutega tekitatud kahju hüvitamiseks.

17. Elamukooperatiivi uue liikme osamaks peab olema niisama suur kui kooperatiivist lahkunud liikme osamaks ning sellest arvatakse maha põhivahendite (-fondide) kulumise summa.

18. Elamukooperatiivi liikmel on õigus:

- 1) elada oma perekonnaga talle kooperatiivis antud eluruumis;
- 2) valida ja olla valitud kooperatiivi juhtorganitesse;
- 3) lahkuda vabatahtlikult kooperatiivist mis tahes ajal oma avalduse alusel;
- 4) anda kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) nõusolekul oma osamaks üle temaga alaliselt koos elavale täiskasvanud perekonnaliikmele (abikaasale, vanematele või lastele), kui ta lahkub koo-

peratiivist ja asub elama teise alalisse elukohta. Seejuures on ühel abikaasast õigus anda osamaks üle üksnes teise abikaasa nõusolekul, kui osamaksusummad on moodustunud nende abielusoleku ajal;

5) anda kooperatiivi juhatuse nõusolekul kehtestatud korras üürile eluruumi ja võtta sinna ajutisi elanikke;

6) saada vajaduse korral esmajärjekorras suurema või väiksema vabanenud eluruumi sama kooperatiivi majas. Elamistingimuste parandamise vajadus tehakse kindlaks vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ametiühingute Nõukogu poolt kinnitatavatele «Elamukooperatiivi astuda soovivate kodanike arvestuse eeskirjadele». Nimetatud õigus ei laiene korteritele, mis on vabanenud seoses liikmete lahkumisega kooperatiivist enne maja lõplikku asustamist. Nimetatud juhtudel komplekteeritakse kooperatiiv liikmetega, keda suunab sinna rajooni, linna või linna-rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või ettevõtte, asutus või organisatsioon, kelle juurde kooperatiiv on moodustatud;

7) vahetada temaga koos elavate perekonnaliikmete nõusolekul ja kooperatiivi juhatuse loal oma eluruum teise eluruumi vastu kohalike nõukogude, riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide majades ning teiste elamukooperatiivide majades, mis paiknevad asulas, kus ta elab, või muus asulas tingimusel, et elamukooperatiivi majja elama asuv isik võetakse kooperatiivi liikmeks kehtestatud korras.

Kui kooperatiivi liige ja tema perekonnaliikmed ei jõua kokkuleppele vahetuse küsimuses, on kooperatiivi liikmel ja tema perekonnaliikmetel, kellel on õigus osale osamaksusummast, õigus nõuda kohtu korras nende kasutada oleva eluruumi sundvahetust eri majades (korterites) asuvate eluruumide vastu.

Vahetus ei ole lubatud «Eesti NSV elamukodeksi» paragrahvis 69 märgitud juhtudel.

Kui isik lahkub kooperatiivist ja vabastab korteri seoses maja (majaosa) ostuga, mis kuulub kodanikule isikliku omandiõiguse alusel, on maja (majaosa) võõrandanud isikul õigus astuda kooperatiivi ja saada seal kooperatiivist lahkunud liikme korter.

Kodaniku kooperatiivi vastuvõtmise küsimuse lahendamiseks, kes on võõrandanud talle isikliku omandiõiguse alusel kuuluva maja (majaosa), on vajalik kooperatiivi juhatuse ning rajooni, linna või linna-rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee eelnev luba, mis on saadud enne maja (majaosa) ostu-müügilepingu vormistamist.

19. Elamukooperatiivi liikme poolt kooperatiivi majas kasutada oleva eluruumi üürileandmine on lubatud temaga koos elavate täiskasvanud perekonnaliikmetel ja kooperatiivi juhatuse kirjalikul nõusolekul.

Eluruume ei ole lubatud üürile anda, kui pärast üürniku sissekolimist jääb iga elaniku kohta alla kaheistkümnne ruutmeetri elamispinda.

Eluruumi kasutamise eest üürilepingu järgi võetav tasu ei tohi ületada eksploatatsioonikulusid ja tasu kommunaalteenuste eest, mida kooperatiivi liige maksab üürileantud eluruumide eest.

Pärast üürilepingu tähtaja lõppemist ei ole üürnikul õigus nõuda lepingu uuendamist ning ta on kohustatud kooperatiivi liikme nõudmisel

vabastama üüritava eluruumi. Kui üürnik keeldub ruumi vabastamast, kuulub ta kohtu korras väljatõstmisele ilma teise eluruumi vastuandmiseta.

Üürilepingu võib ennetähtaegselt lõpetada «Eesti NSV elamukoodeksi» paragrahvi 98 esimeses lõikes ettenähtud alustel.

Kui üürileping on sõlmitud tähtaega määramata, on kooperatiivi liige kohustatud üürnikule kolm kuud ette teatama üürilepingu lõpetamisest.

Kooperatiivi liikme kooperatiivist lahkumise korral lõpeb samaaegselt eluruumi üürileping. Kui üürnik keeldub eluruumi vabastamast, kuulub ta kohtu korras väljatõstmisele ilma teise eluruumi vastuandmiseta.

20. Elamukooperatiivi liige ja temaga koos elavad perekonnaliikmed võivad vastastikusel kokkuleppel anda teistele kodanikele ajutiselt elada oma eluruumis ajutiste elanikena ilma nendega üürilepingut sõlmimata.

Ajutisi elanikke võib majutada kauemaks kui poolteiseks kuuks ainult tingimusel, et pärast ajutise elaniku sissekolimist jääks iga elaniku kohta vähemalt kaks teist ruutmeetrit elamispinda.

Ajutised elanikud on kohustatud vabastama eluruumi viivitamatult kooperatiivi liikme või temaga koos elavate perekonnaliikmete nõudmisel. Keeldumise korral kuuluvad ajutised elanikud kohtu korras väljatõstmisele ilma teise eluruumi vastuandmiseta.

Kooperatiivi liikme kooperatiivist lahkumise korral peavad elanikud vabastama eluruumi samaaegselt kooperatiivi liikme lahkumisega. Keeldumise korral kuuluvad nad kohtu korras väljatõstmisele ilma teise eluruumi vastuandmiseta.

21. Elamukooperatiivi liige on kohustatud:

1) täitma kooperatiivi põhikirja nõudeid ning kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) ja kooperatiivi juhatuse otsuseid. Kooperatiivi liikme ajutine äraolek ei vabasta teda kooperatiivi liikme kohustuste täitmisest;

2) tasuma kindlaksmääratud ulatuses ja kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) poolt ettenähtud tähtajaks sisseastumis- ja osamakse, laenu kustutamise makseid ning kooperatiivelamu (-elamute) hooldamise, ekspluateerimise ja kapitaalremondi makseid;

3) kasutama elu- ja kõrvalruume vastavalt nende otstarbele;

4) säästvalt suhtuma kooperatiivi elamusse (elamutesse) ja muusse varasse, tegema korteris õigel ajal jooksvat remonti ning hoidma oma elu- ja kõrvalruumid ja sisseseade täies korras;

5) järgima sotsialistliku ühiseelu reegleid;

6) täitma sanitaar- ja tuleohutusnõudeid;

7) kooperatiivist lahkumisel ja elamispinna vabastamisel anda oma elu- ja kõrvalruumid üle täies korras.

22. Elamukooperatiivi liikme võib kooperatiivist välja heita:

1) kui ta ei tasu enne kooperatiivelamu ehitamise algust vastavas suuruses ja kooperatiivi poolt kindlaksmääratud ajaks rahalisi vahendeid ning kui ta jätab süstemaatiliselt täitmata ettenähtud kohustised laenu tasumiseks ja maja (majade) ekspluateerimiseks ja kapitaalremondiks tehtavate maksete osas;

2) kui ta korduvalt rikub kooperatiivi põhikirja nõudeid ning jätab täitmata kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) otsused;

3) kui ta korduvalt lõhub ja kahjustab eluruume või kasutab neid mittesihhipäraselt või rikub süstemaatiliselt sotsialistliku ühiselu reegleid, mille tõttu temaga ühes korteris või ühes majas elamine muutub võimatuks, ning kui hoiatus- ja ühiskondliku mõjutamise abinõud ei ole andnud tulemusi;

4) kui ta on esitanud tegelikkusele mittevastavaid andmeid, mis olid aluseks kooperatiivi vastuvõtmisel, ning kui ametiisikute tegevus kodaniku kooperatiivi liikmeks vastuvõtmise küsimuse otsustamisel ei olnud õiguspärane;

5) kui ta on ühe kuu jooksul pärast orderi väljaandmist hoidunud kolimast ja sisse kirjutamast talle ja tema perekonnaliikmetele kooperatiivi majas antud korterisse või on ühe kuu jooksul pärast maja asustamise algust mõjuva põhjusega hoidunud orderi saamisest, on orderita omavõliliselt hõivanud eluruumi või ei täida oma kohustust vabastada eluruum eelmises elukohas;

6) kui ta on asunud alaliselt elama teise elukohta;

7) kui kooperatiivi liige on ajutiselt ära üle kuu kuu (kui kooperatiivi liige on ajutiselt ära üle kuu kuu, säilitatakse talle elamispiind «Eesti NSV elamukodeksi» paragrahvis 60 ettenähtud juhtudel);

8) kui ta on andnud oma eluruumi üürile kehtestatud korda rikkudes või kasutab seda mittetöiste tulude saamiseks;

9) kui kohtu korras on tuvastatud, et osamaksuna kooperatiivile makstud raha on saadud ebaseaduslikul teel;

10) kui kooperatiivi liikme elamistingimused on paranenud enne korteriorderi saamist, millega seoses tal ei ole enam alust kooperatiivi astumiseks;

11) kui temalt on ära võetud vanemlikud õigused ja kui tema kooselu lastega, kelle suhtes temalt on ära võetud vanemlikud õigused, on tunnistatud võimatuks.

Kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) otsuse peale, mis on tehtud kooperatiivist väljaheitmise kohta, võib kohtu korras edasi kaevata.

23. Kooperatiivist väljaheidetud elamukooperatiivi liige kuulub tema kasutada olevast kooperatiivkorterist kohtu korras väljatõstmisele ühes kõigi temaga koos elavate isikutega tema teise eluruumi vastuandmiseta.

Kui kooperatiivi liige heidetakse välja seepärast, et temaga on võimatu koos elada, või kui ta asub elama teise alalise elukohta, jääb eluruum kooperatiivkorteris elavate perekonnaliikmete kasutada tingimusel, et üks neist astub kooperatiivi liikmeks.

24. Elamukooperatiivi surnud liikme osamaks läheb seadusega ettenähtud korras üle tema pärijatele.

Pärandaja eluajal kooperatiivkorteri kasutanud pärijatele säilitatakse õigus kasutada seda edasi tingimusel, et üks neist astub kooperatiivi liikmeks.

Alla 18-aastase isiku võib rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee loal võtta kooperatiivi liikmeks, kui ta on surnud kooperatiivilikme pärija ning kasutas viimase eluajal tema eluruumi.

Kuni pärija täisealiseks saamiseni realiseerib tema õigusi ja kohustusi eestkostja (hooldaja).

Elamukooperatiivi liikmete üldkoosolekul (volinike koosolekul) on õigus võtta rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee loal kooperatiivi liikmeks mitu kooperatiivkorterit kasutanud pärijat, kui igal neist on korteris kehtestatud nõuetele vastav isoleeritud eluruum.

Surnud kooperatiivilikme lehel, kellel on õigus osale osamaksust, on teiste pärijate suhtes eelisõigus kooperatiivi liikmeks astumisel.

Pärijatele, kes ei kasutanud pärandaja eluajal tema eluruumi või kasutasid seda, kuid on loobunud selle ruumi edasisest kasutamisest, maksab kooperatiiv välja nende poolt päritava osamaksu või osa sellest.

Kui seoses kooperatiivi liikme surmaga vabaneb tema korter, võib rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee eelneval nõusolekul võtta kooperatiivi surnud kooperatiivilikme pärija, kes ei kasutanud kooperatiivi liikme eluajal pinda kooperatiivis, kuid vajab elamistingimuste parandamist ning elab samas asulas.

Surnud kooperatiivilikme perekonnaliikmed, kes ei ole pärijad, kuid elasid temaga koos ja kellel oli temaga ühine majapidamine, säilitavad eluruumi edasise kasutamise õiguse, kui üks pärijatest astub elamukooperatiivi liikmeks. Kui pärijad keelduvad kooperatiivi liikmeks astumast või kui pärijaid ei ole, on surnud isiku nimetatud perekonnaliikmetel kooperatiivi liikmeks astumise eelisõigus, kui nad tasuvad korteri (toa) suurusele vastava osamaksu ning peavad kinni käesoleva näidispõhikirja punktis 7 mainitud nõuetest.

Kui osamaks on kolhoosipere omand, jääb pärast elamukooperatiivi liikme surma osamaks koos korteri kasutamise õigusega kolhoosiperele, kui üks pere liikmest astub kooperatiivi liikmeks.

25. Osamaksu, mis on abikaasade ühisvara, võib jagada kooperatiivi liikme või tema endise abikaasa hagi alusel kohtu korras või notariaalselt tõestatud vastastikuse kokkuleppe alusel üksnes abielulahutuse korral siis, kui kummalegi abikaasale on võimalik eraldada isoleeritud eluruum, mis vastab elamispinna eraldamise kehtestatud miinimumnormile.

Eluruumi edasine kasutamine lahutatud abikaasa poolt, kellele kohus on mõistnud osa osamaksust, on lubatud üksnes tema kooperatiivi liikmeks astumise korral.

Kui osamaksu ei ole võimalik jagada, võib kooperatiivi liikmeks olevalt abikaasalt sisse nõuda vastava rahalise kompensatsiooni teise abikaasa kasuks tema sellekohasel palvel ja ainult juhul, kui ta vabastab eluruumi.

26. Elamukooperatiivi liikme perekonnaliige või endine perekonnaliige, samuti tema pärija, kes on võetud kooperatiivi liikmeks, vastutab kooskõlas käesoleva näidispõhikirja punktidega 23, 24 ja 25 kooperatiivi ees lahkunud liikme kohustiste eest.

III. Elamukooperatiivi vahendid

27. Elamukooperatiivi vahendid koosnevad:

- 1) sisseastumismaksudest;
- 2) osamaksudest;
- 3) maja (majade) ekspuaterimiseks ja kapitaalremondiks ning maja-territooriumi korrahoiuks tehtavatest maksetest;
- 4) muudest laekumistest, mis ei ole vastuolus käesoleva näidispõhikirjaga.

28. Kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) otsusel võib elamukooperatiiv moodustada erifonde (heakorrasutusfond, preemiafond jt.), mida kasutatakse käesolevas näidispõhikirjas ettenähtud otstarbel. Erifondide moodustamise ja kulutamise korra määrab kindlaks kooperatiivi liikmete üldkoosolek (volinike koosolek).

29. Elamukooperatiivi vahendeid hoitakse jooksva kontol NSVI Riigipanga kohalikus osakonnas.

30. Kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) nõusolekul võib elamukooperatiivi majas (majades) sisse- või juurdeehitatud ruumides avada kaubandus-, tootlustus- ning elanike kultuurilise ja elutähtsuse teenindamise ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone ning kooperatiivi ühiskondlikke ruume.

Nimetatud ruume ehitatakse kapitaalvahetustega, mis nähakse selleks ette kehtestatud korras.

Pärast maja (majade) valmishitamist kantakse nimetatud tööde maksumus vastavate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide bilanssi, kes ekspuaterivad neid ruume. Seejuures kannavad viimased kooperatiivilamu (elamute) ekspuataatsiooni- ja muud hoolduskulud proportsionaalselt nende kasutada oleva pinnaga.

31. Elamukooperatiivi poolt püstitatud ehitised ning kooperatiivi kogu muu vara kuulub talle kooperatiivse omandiõiguse alusel.

Kooperatiivide ehitisi ei tohi müüa ega üle anda ei organisatsioonidele ega üksikisikutele, välja arvatud juhul, kui kooperatiiv likvideeritakse kehtestatud korras.

32. Kui elamukooperatiivile kuuluv maja läheb lammutamisele seoses krundi dräveerimisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks, antakse kooperatiivi omandusse lammutatava elamu asemele samaväärne elamu.

33. Elamukooperatiivile ehitatakse üldjuhul paljukorterilisi elamuid.

Maal, linnades ja alevites võib kooperatiivile kehtestatud korras ehitada lisaks paljukorterilistele elamutele ka ühe- ja kahekorterilisi talu tüüpi elamuid ning mitmekorterilisi ridaelamuid koos kõrvalhoonetega isikliku abimajapidamise tarbeks (välja arvatud asuad, kus kooskõlas seadusandlusega ei eraldata krunte individuaalelamuehituseks).

IV. Elamukooperatiivi tegevus, õigused ja kohustused

34. Elamukooperatiivi maja (maju) ehitavad riiklikud või kolhoosidevahelised töövõtu- ja muud ehitusorganisatsioonid kooskõlas ehituse kesktaseme deega, kasutades seejuures laialdaseid elamute tüüpprojekte, mis oma heakorrasutelt, plaaniühendustelt ja korterite tubade arvult vastavad kooperatiivi liikmete vajadustele.

Kooperatiivlamute ehitamine individuaalprojektide järgi on lubatud kehtestatud korras. Maal võib selliseid elamuid ehitada projektide järgi, mis on välja töötatud vastavalt individuaal lamuehituseks ettenähtud normidele.

35. Elamukooperatiivi maja (majade) ehitamise eelarveline maksumus määratakse kindlaks riiklikuks elamuehituseks kehtestatud hindade, normide ja korra kohaselt.

ENSV Ehituskomitee võib kooperatiivi taotluse põhjal lubada teha kooperatiivi majas parema viimistluse ja paigaldada täiuslikuma sisseseade. Parema viimistlusega ja täiuslikuma sisseseade paigaldamisega seotud kulud tuleb tasuda kooperatiivi omavahenditest lisaelarvete järgi, kusjuures ei ole tarvis uuesti kinnitada maja (majade) eelarvelist ehitusmaksumust.

36. Elamukooperatiivi maja (majade) projekteerimise ja ehitamise tellija funktsioonid pannakse rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele, ettevõttele, asutusele, organisatsioonile, kolhoosile või muule kooperatiivsele või ühiskondliku organisatsioonile, kelle juurde kooperatiiv on moodustatud. Ehituse tehnilist järelevalvet teostatakse kehtestatud korras vahenditest, mis on ette nähtud maja (majade) ehitusmaksumuse eelarvelistes koondarvutustes.

37. Elamukooperatiivi liikmete üldkoosoleku otsusel võib korrusest olenevalt rakendada korterite maksumuse kuni 10-protsendilisi paranduskoefitsiente. Paranduskoefitsiente rakendatakse enne korterite kinnistamist kooperatiivi liikmetele.

Kooperatiiv alustab elamu (elamute) ehitamist pärast seda, kui ta on üle kandnud pangaasutusele omavahendeid vähemalt 30 protsendi ulatuses maja eelarvelisest ehitusmaksumusest pärast pangalaenu andmist kooperatiivile.

38. Elamukooperatiivil on õigus:

1) saada kehtestatud korras tähtajatuks kasutamiseks krundi elamu (elamute) püstitamiseks elamuehituspiirkondades ning linnade ja maa-asulate piires, samuti sovhooside, kolhooside ning muude maal asuvate ettevõtete ja organisatsioonide territooriumile;

2) saada kehtestatud korras elamu (elamute) ehitamiseks 70 protsendi ulatuses maja (majade) eelarvelisest ehitusmaksumusest 25 aastaks pangalaenu, mida tuleb tasuda võrdsetes osades igas kvartalis;

3) võtta osa valmishitatud kooperatiivlamu (-elamute) eksploatatsioonivõtmise riikliku komisjoni tööst;

4) korraldada kooperatiivi liikmete kultuurilist ja elutarbelist teenindamist;

5) sõlmida lepinguid maja (majade) ehitamise ja eksplateerimise kohta.

39. Elamukooperatiiv on kohustatud:

1) registreerima talle kuuluva maja (majad) tehnilise inventariseerimise büroos;

2) järgima vabariigis kehtivaid elamufondi tehnilise eksplateerimise eeskirju ja norme;

3) tegema kooperatiivelaamu (-elamute) kapitalremondiks ettenähtud amortisatsioonifondi eraldi suuruses, mis vastab riikliku elamufondi elamute kapitalremondiks ettenähtud amortisatsioonieraldiste normidele;

4) kindlustama riikliku pangalaenu abil ehitatud elamu (elamud) summas, mis ei oleks väiksem laenuvõlast;

5) tagama kooperatiivelaamu (-elamute) säilimise ning tegema õigel ajal kapital- ja jooksvat remonti nii omal jõul kui ka remondi- ja ehitusorganisatsioonidega sõlmivate lepingute alusel;

6) täitma kehtestatud heakorrastuseeskirju, samuti kooperatiivile kuuluvate ehitiste ja majaterritoriumi arhitektuurilise sise- ja väliskujunduse ning haljasaade kaitse eeskirju;

7) tasuma õigel ajal makseid pangalaenu kustutamiseks ning tasu kommunaalteenuste eest;

8) täitma tuleohutuse eeskirju;

9) mitte lubama omavoliliselt ümber planeerida ja ümber ehitada kooperatiivkortereid ja kõrvalhooneid ega omavoliliselt ehitada kooperatiivile eraldatud krundile kõrval- ja muid hooneid;

10) esitama ettenähtud ajaks rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee ja riikliku statistika organitele vastavad aruanded ja andmed.

40. Elamukooperatiiv ekspuuteerib ja remondib talle kuuluvat elamut (elamuid) isetasuvuse põhimõttel.

Kooperatiivelamute ekspuuteerimiseks võib moodustada spetsiaalseid elamuehitusorganisatsioone, keda peetakse ülal kooperatiivi vahenditest, või anda neid maju riiklike elamuekspuutatsoonorganisatsioonide teenindada.

Maal asuva kooperatiivi maja (maju) teenindatakse vastavalt selle ettevõtte, asutuse, organisatsiooni, kolhoosi, muu kooperatiivse või ühiskondliku organisatsiooniga sõlmitud lepingute, selle juurde kooperatiiv on moodustatud, või teevad seda üldkoosoleku (volinike koosoleku) otsusel kooperatiivi liikmed ise.

V. Elamukooperatiivi tegevuse kontrollimine ja valdluste läbivaatamine

41. Elamukooperatiiv tegutseb selle rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juhtimisel, kes registreeris tema põhikirja.

Vastav täitevkomitee kontrollib elamukooperatiivi tegevust ning talle kuuluva maja (majade) ekspuuteerimist ja remontimist.

Vastaval täitevkomiteel on õigus tühistada üldkoosoleku (volinike koosoleku) või kooperatiivi juhatuse otsus, kui see on vastuolus seadusandlusega.

42. Rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee võib tõstatada elamukooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) ees kooperatiivi likvideerimise, mõningate liikmete kooperatiivist väljaheitmise ning kooperatiivi juhatuse esimehe, juhatuse või revisjonikomisjoni liikme kohustest vabastamise küsimuse, kui nad on rikkinud seadusandlust või käesolevat näidispõhikirja.

Kui kooperatiiv ei ole nõus vastava täitevkomitee ettepanekuga, teeb lõpliku otsuse täitevkomitee.

43. Elamukooperatiiv vastutab laenuandjate ees oma kohustiste eest kogu talle kuuluva varaga, millele kooskõlas seadusandlusega võib pöörata sissenõude.

44. Elamukooperatiivi ja tema liikmete tsiviilõiguslikke vaidlusi lahendatakse kohtu korras. Kooperatiivi ning riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vahelisi vaidlusi vaatavad läbi riikliku arbitraaži organid. Kooperatiivi ja kolhoosi vahelisi vaidlusi vaadatakse läbi kohtu korras.

VI. Elamukooperatiivi juhtorganid

45. Elamukooperatiivi juhtorganid on kooperatiivi liikmete üldkoosolek (volinike koosolek) ja kooperatiivi juhatus eesotsas kooperatiivi esimehga.

Kui kooperatiivis on 50 või rohkem liiget, võib kooperatiivi liikmete üldkoosoleku otsusel kooperatiivi üldkoosoleku pädevusse kuuluvate küsimuste lahendamiseks valida volinikud.

Volinikud valitakse ühes majas (trepikojas) elavate kooperatiivi liikmete üldkoosolekul kolmeks aastaks normi järgi, mille määrab kindlaks kooperatiivi juhatus kooskõlastatult rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega.

46. Kooperatiivi liikmete üldkoosolek (volinike koosolek) on elamukooperatiivi kõrgeim juhtorgan, kes lahendab järgmisi küsimusi:

1) kooperatiivi põhikirja vastuvõtmine ja selles muudatuste tegemine, mille kinnitab seejärel rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee;

2) kooperatiivi liikmeks vastuvõtmine ja kooperatiivist väljaheitmine;

3) sisseastumis- ja osamaksu suuruse ning põhikirjas ettenähtud muude maksete suuruse ja tasumise tähtaja kindlaksmääramine;

4) elamu (elamute) ja kõrvalhoonete ehitamise projekt- ja eelarvedokumentatsiooni kinnitamine;

5) aasta finants- ja majandusplaani ning selle täitmise aruande kinnitamine;

6) eluruumide jaotamine kooperatiivi liikmete vahel;

7) kooperatiivi liikmete loea andmine oma osamaksu üleandmiseks nendega alaliselt koos elavate perekonna liikmetele;

8) koostatud ja üldkoosolekul kinnitatud aastaeelarvete alusel kooperatiivi liikmete poolt kooperatiivielamu (elamute) korrashoiuks, kapitalremondiks ja ekspluateerimiseks tehtavate maksete suuruse kindlaksmääramine, lähtudes kasutatavast kasulikust pinnast;

9) elamukooperatiivi erifondide moodustamine ja kulutamine;

10) elamukooperatiivi juhatuse, esimehe ja revisjonikomisjoni valimine, nende tegevuse kohta esitatud kaebuste läbivaatamine ning ametisikute ennetähtaegne ametist tagandamine;

11) kooperatiivielamu (elamute) ekspluateerimise ja selle (nende) haldamise korra kehtestamine;

12) kooperatiivi tasuliste töötajate koosseisunimestiku kinnitamine ja nende töötasu kindlaksmääramine kooskõlas vastavate riiklike organisatsioonidele kehtestatud ametipalkadega;

13) kooperatiivielamus (-elamutes) mõningate eluruumide eraldamine nende kehtestatud korras üleviimiseks mitteelu- või ametiruumide hulka;

14) kooperatiivi reorganiseerimine ja likvideerimine.

47. Elamukooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) kutsub kokku kooperatiivi juhatus vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui üks kord poolaastas.

Kooperatiivi liikmete erakorralised üldkoosolekud kutsutakse kokku kuue päeva jooksul ühe kolmandiku kooperatiivilikmete (volinike), revisjonikomisjoni või rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee nõudmisel, samuti kooperatiivi juhatuse enda algatusel.

Kooperatiivi liikmete üldkoosoleku otsus võetakse vastu lihthäälteenamusega kooperatiivi liikmete üldarvust. Kooperatiivi volinike koosoleku otsus võetakse vastu siis, kui selle poolt hääletab kaks kolmandikku valitud volinike üldarvust.

Üldkoosoleku (volinike koosoleku) protokoll koostatakse kahes eksemplaris. Esimest eksemplari koos registreerimislehega säilitatakse kooperatiivis, teine eksemplar esitatakse koos vastuvõetud otsuse ärakirjaga ühe nädala jooksul vastavale täitevkomiteele. Kooperatiivi otsusele kirjutavad alla juhatuse esimees ja sekretär.

48. Elamukooperatiivi juhatus valitakse kooperatiivi liikmete hulgast kolmeks aastaks ning sinna kuuluvad kooperatiivi esimees ja juhatuse liikmed. Kooperatiivi juhatus valib oma liikmete hulgast esimehe asetäitja (asetäitjad) ja sekretäri.

Kui kooperatiivis on alla 20 liikme, valitakse juhatuse asemel kooperatiivi esimees ja esimehe asetäitja.

49. Elamukooperatiivi juhatus on kooperatiivi täitevorgan, kes annab aru kooperatiivi liikmete üldkoosolekule (volinike koosolekule).

Kooperatiivi juhatuse kohustuste hulka kuulub:

1) kooperatiivi ja kõigi tema liikmete poolt kooperatiivi tegevusse puutuva seadusandluse ja põhikirja nõuete tingimusteta täitmise tagamine;

2) kooperatiivi liikmetelt ettenähtud suuruses sisseastumise- ja osamaksude ning maja (majade) hooldamise, ekspluateerimise ja kapitaalremondi maksete ning kommunaal- ja muude teenuste eest tasutavate maksete laekumise tagamine;

3) õigeaegne arvlemine elamu- ja kommunaalmajandus- ning teiste organisatsioonidega kommunaal- ja muude teenuste eest;

4) kooperatiivelamu (-elamute) ehituseks saadud pangalaenu vormistamine ja tasumine ning kooperatiivi vahendite ja pangalaenu sihipärase kasutamise tagamine;

5) plaanide, eelarvete ja aruannete koostamine ning nende esitamine kooperatiivi liikmete üldkoosolekule (volinike koosolekule) kinnitamiseks;

6) kooperatiivi elamumajanduse haldamine;

7) kooperatiivi elamuekspluatatsioonorganisatsiooni juhtide tööle võtmine ja töölt vabastamine vastavalt koosseisudele ja ametipalkadele;

8) elamu (elamute) ehitamisest või remondist osavõtnud kooperatiiviliikmete ja nende perekonnaliikmete tööjõukulude suuruse ning nende kulude maksumuse osamaksu hulka arvamise korra kindlaksmääramine kooskõlastatult töövõtu ehitus- või remondi- ja ehitusorganisatsioonidega;

9) lepingute sõlmimine ja muude tehingute sooritamine kooperatiivi nimel;

10) nõudeavalduste ja arvutuste esitamine rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele kooperatiivile tehtavate tööde võtmiseks projekteerimis- ning remondi- ja ehitusorganisatsioonide plaani;

11) osavõtt kooperatiivelamu (-elamute) eksploatatsioonivõtmise riikliku komisjoni tööst;

12) asjaajamine, raamatupidamine, statistiline arvestus ja aruannete koostamine ning aruandluse esitamine vastavatele organitele kehtivas korras ja ettenähtud tähtajaks;

13) aruannete esitamine kooperatiivi liikmete üldkoosolekule (volinike koosolekule) vähemalt üks kord aastas;

14) «Eesti NSV elamukoodeksist» ja käesolevast näidispõhikirjast tulenevate muude kohustuste täitmine.

50. Elamukooperatiivi juhatuse koosolekud kutsutakse kokku vastavalt vajadusele. Juhatuse otsused võetakse vastu lihthäälteenamusega juhatuse liikmete üldarvust.

51. Elamukooperatiivi juhatusel on õigus käsutada vastavalt kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) poolt kinnitatud finantsplaanile ja ehitusplaanile kooperatiivi vahendeid, mis on tema kontol pangaasutustes.

Kooperatiivi juhatusel on keelatud võtta kooperatiivi liikmetelt sularahas vastu sisseastumise- ja osamaksu ning muid makseid.

52. Elamukooperatiivi esimees, kes on ühtlasi kooperatiivi juhatuse esimees, juhib pidevalt kooperatiivi tegevust, tagab üldkoosoleku (volinike koosoleku) ja juhatuse otsuste täitmise ning esindab kooperatiivi kõigis riiklikes ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides ning kooperatiivsetes ja muudes ühiskondlikes organisatsioonides.

53. Elamukooperatiivi revisjonikomisjon valitakse kolmeks aastaks kooperatiivi liikmete hulgast vähemalt kolmeliikmelises koosseisus ning see on kooperatiivi tegevust kontrolliv ja revideeriv organ.

Revisjonikomisjon valib oma koosseisust revisjonikomisjoni esimehe.

Kui kooperatiivis on alla 20 liikme, valib kooperatiivi liikmete üldkoosolek revisjonikomisjoni asemel revidendi, kes täidab revisjonikomisjoni funktsioone.

54. Revisjonikomisjoni kohustuste hulka kuulub:

1) kooperatiivi juhatuse kogu finants- ja majandustegevuse ning arvestuse ja aruandluse seisukorra plaaniliste revisjonide korraldamine vähemalt üks kord aastas (vajaduse korral vastavate spetsialistide osavõtul) ning kooperatiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) informeerimine revisjoni tulemustest;

2) seadusandluse ja kooperasiivi põhikirja nõuete rikkumise ning kooperasiivi juhatuse või üksikliikmete ebaõige tegutsemise avastamisel revisjonide ja kontrollimiste käigus informeerida sellest kooperasiivi liikmete üldkoosolekut (volinike koosolekut), vajaduse korral aga rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteed.

55. Elamukooperasiivi juhatusse ja revisjonikomisjoni ei tohi üheaegselt kuuluda abikaasad, vanemad, lapsed, lapselapsed, vennad ja õed ning nende abikaasad.

56. Kooperasiivi juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed, kes on oma tegevusega tekitanud kooperasiivile varalist kahju, kannavad tema ees materiaalselt vastutust seadusega kehtestatud korras.

VII. Elamukooperasiivi tegevuse lõpetamine

57. Elamukooperasiivi tegevus lõpetatakse ning tema asjaajamine ja vara likvideeritakse:

1) kui kooperasiiv tunnistatakse kohtu otsusega maksujõuetuks;

2) kui rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsusega tunnistatakse, et kooperasiiv on käesolevas näidispõhikirjas loetletud eesmärkidest kõrvale kaldunud;

3) kui kooperasiivi liikmete üldkoosolek (volinike koosolek) peab vajalikuks kooperasiivi likvideerida.

Kooperasiivi liikmete üldkoosoleku otsuse kooperasiivi likvideerimise kohta peab kinnitama vastav täitevkomitee. Kui kooperasiiv on moodustatud ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juurde, tuleb eelnevalt saada selle ettevõtte, asutuse või organisatsiooni administratsiooni ja ametiühingukomitee nõusolek.

58. Elamukooperasiivi asjaajamine likvideeritakse kooskõlas kooperasiivsete organisatsioonide tegevuse lõpetamise kohta seadusandluses kehtestatud korraga, kusjuures on kohustuslik rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee ja NSVL Riigipanga asutuse esindaja osavõtt.

59. Pärast kõigi kooperasiivile esitatud pretensioonide rahuldamist, pangalaenu kustutamise aal võetud kohustiste täitmist ja kooperasiivi liikmete le osamaksummade väljamaksmist järele jäänud elamukooperasiivi vara ning kõik kooperasiivi toimikud ja dokumendid antakse üle tema põhikirja registreerinud rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele.

60. Likvideeritud kooperasiivi majades elavatel endistel elamukooperasiivi liikmetel on eelisõigus nende kasutada oleva eluruumi üürimisel lepingu sõlmimiseks.

61. Elamukooperasiivi liikmete üldkoosoleku (volinike koosoleku) otsusel võib kooperasiivi reorganiseerida liitmise, jaotamise või ühendamise teel tingimusel, et sellekohase otsuse kinnitab rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee, järgides «Eesti NSV tsiviilkoodeksi» paragrahvi 39 nõudeid.

Orderi vorm

..... Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee

Elamukooperatiivi majas asuva eluruumi

ORDER nr.

«.....» 19... a.

Order on antud elamukooperatiivi «.....» liikmele
kod.

sissekolimiseks koos perekonnaliikmetega:

.....
.....
.....
.....

kellel on õigus kasutada eluruumi, mis asub

..... tän. majas nr. korter nr.

ja koosneb toast elamispinnaga ruutmeetrit.

Order on välja antud Täitevkomitee

«.....» 19... a. otsuse (korralduse) nr. alusel.

Orderi väljaandmise kuupäev «.....» 19... a.

Order on kehtiv sissekolimiseks 30 päeva jooksul.

Vastutav ametiisik

Orderi andis välja

P. k.

..... Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee

Elamukooperatiivi majas asuva eluruumi

ORDERI nr. KONTS

«.....» 19... a.

Order on antud elamukooperatiivi «.....» liikmele
kod.

sissekolimiseks koos perekonnaliikmetega:

.....
.....
.....
.....

kellel on õigus kasutada eluruumi, mis asub

..... tän. majas nr. korter nr.

ja koosneb toast elamispinnaga ruutmeetrit.

Order on välja antud Täitevkomitee
«.....» 19.... a. otsuse (korralduse) nr. alusel.
Kooperatiivi liikme töökoht
Orderi kätte saanud «.....» 19.... a.
(kooperatiivi liikme
allkiri)
Vastutav ametiisik
Orderi andis välja
P. k.

II

337 Noorte lootmis- ja teeninduskooperatiivide moodustamise kohta ENSV ÜVT.-1987.-N°24.-Art.337

nr. 208 «Sekundaarse toorme varumise ja ümbertöötamise kooperatiivide küsimused» (ENSV Teataja 1987, nr. 19, art. 267) sätetest;

2) panna noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivide moodustamise ning tegevusega seotud küsimuste lahendamine ELKNU Keskkomiteele ning ELKNU linna- ja rajoonikomiteedele.

2. Eesti NSV vastavatel ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel anda igakülgset kaasabi noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivide tegevuse korraldamisel, nende materiaali-tehnilise baasi tugevdamisel ning varustamisel toorme, materjalide ja transpordivahenditega.

3. Kehtestada, et:

1) noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivide toodang arvatakse põhilepingupartnerite plaani täitmise hulka juhul, kui lepingupartner varustab kooperatiivi toorme, pooltoodete, seadmete ja muu tööks vajalikuga;

2) ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt noorte tootmis- ja teeninduskooperatiividele müüdud tootmisjäätmel ja mittekonditsiooniline toodang arvatakse sekundaarse toorme üleandmise plaani täitmise hulka;

3) noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivide põhikirjad registreeritakse linna või rajooni täitevkomitees.

4. Kiita heaks juurdeleisatud «Noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivi näidispõhikirja», mille on välja töötanud ELKNU Keskkomitee.

Noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivi näidis põhikirja

I. Noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivi eesmärgid ja ülesanded

1. Noorte tootmis- ja teeninduskooperatiiv (edaspidi kooperatiiv) on Eesti NSV kodanike organisatsioon, kes on vabatahtlikult ühinenud kollektiivse töö ja omavalitsuse alusel tarbeesemete tootmiseks, sekundaarse toorme varumiseks, elanikele olme- ja kultuurialaste teenuste osutamiseks ning muuks majandustegevuseks.

Kooperatiivid moodustatakse ELKNU linna- ja rajoonikomiteede juurde, kui vähemalt kolm kodanikku on avaldanud soovi osaleda oma tööga nende tegevuses.

2. Kooperatiivi põhiülesanne on täielikumalt rahuldada elanike teenuse- ja tarbekaubavajadusi; paremini kasutada ühiskondlikus tootmises mittehõivatud noorte tööjõudu; muuta reaalseks noorte töökasvatus.

3. Kooperatiivi peamised tegevusalad võivad olla:

elutarbeline teenindamine ja kodune hooldusabi;

kultuurialane teenindamine;

abistamine õpingutes;

sekundaarse toorme varumine;

käsitööstusega tegelemine;

ajakohaste tarbekaupade tootmine;

metsa- ja muude loodusandide kogumine;

ühiskondlik toitlustamine;

remondi- ja ehitustööd.

II. Kooperatiivi liikmed, nende õigused ja kohustused

4. Kooperatiivi liikmeks võivad olla vähemalt 16-aasta vanused õpilased ja üliõpilased, kes on võimelised oma tööga osalema kooperatiivile pandud ülesannete täitmisel. Kuni kolmandiku kooperatiivi liikmetest võivad moodustada kooperatiivi tegevuses vajalikud spetsialistid.

Kooperatiivi liikmeks võtab vastu kooperatiivi liikmete üldkoosolek avalduse esitanute juuresolekul kooskõlastatult õppeasutuse komsomolikomiteega.

5. Kehtestatud korras võidakse töölepingu alusel kooperatiividesse tööle võtta kodusperenaisi, pensionäre, töölisi ja teenistujaid ning õpilasi alates 8. klassist.

6. Kooperatiivi liige on kohustatud:

järgima kooperatiivi põhikirja ja sisekorra eeskirju ning täitma kooperatiivi üldkoosoleku otsuseid;

kohusetundlikult töötama ja pidama kinni töödistsipliini ning omandama eesrindlikke töömeetodeid ja -võtteid;

tagama teenuste ja toodete nõuetekohase kvaliteedi ja kõrge teeninduskultuuri;

võtma aktiivselt osa kooperatiivi juhtimisest, hoidma ja tugevdama riiklikku ja kooperatiivset omandit ning mitte lubama ebaperemehelikku ja hooletut suhtumist ühisvarasse.

7. Kooperatiivi liikmel on õigus:

saada tööd kooperatiivi majapidamises vastavalt kooperatiivi võimalustele ja töötaja kvalifikatsioonile;

saada töötasu tuludest, mis jaotatakse kooperatiivi liikmete vahel vastavalt nende töö hulga ja kvaliteedile;

teha ettepanekuid kooperatiivi tegevuse parandamiseks ja puuduste kõrvaldamiseks tema ametiisikute töös; alates 18. eluaastast valida ja olla valitud valitavatele ametikohtadele.

8. Kooperatiivi iga liikme kohta peetakse tööraamatut tööliste ja teenistujatele kehtestatud korras, välja arvatud juhud, kui kooperatiivi liikme põhitöökohaks on riiklik, kooperatiivne või muu ühiskondlik organisatsioon (ettevõtte).

9. Kooperatiivi liikme avaldus kooperatiivist lahkumise kohta tuleb läbi vaadata kooperatiivi liikmete üldkoosolekul ühe kuu jooksul.

Kooperatiivi liige loetakse kooperatiivist lahkunuks üldkoosoleku sellekohase otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

Kooperatiivi endise liikmega tehakse lõpparve 2 päeva jooksul tema kooperatiivist lahkumise päevast arvates, lähtudes tema poolt tegelikult tehtud töö mahust või töötatud ajast kehtestatud palgamaarade (ameti-palkade) või tükitööhinnete alusel.

Pärast majandusaasta lõppu, hiljemalt ühe kuu jooksul pärast aasta-aruande kinnitamist, makstakse kooperatiivi endisele liikmele välja temal saadaolev osa majandusaasta tulemuste põhjal jaotatavast kooperatiivi tulust.

Kooperatiivi endise liikmega, kes on omavoliliselt töölt lahkunud või kooperatiivist välja heidetud töödistsipliini või kooperatiivi põhikirja jämeda või korduva rikkumise eest, tehakse lõpparve samas korras, kuid talle ei maksta osa majandusaasta tulemuste järgi jaotatavast kooperatiivi tulust.

10. Kooperatiivile tekitatud kahju eest kannavad kooperatiivi liikmed, kelle süü tõttu kahju tekkis, materiaalselt vastutust tööliste ja teenistujatele seadusandlusega kehtestatud korras ja ulatuses.

III. Kooperatiivi tootmis- ja majandustegevus

11. Kooperatiiv on juriidiline isik, tal on iseseisev bilanss ja oma nimega pitsat.

Kooperatiiv hoiab rahalisi vahendeid arveldus- ja muudel arvetel NSVL Riigipanga asutuses või hoiukassas ning sooritab kõiki kassa- ja arveldusoperatsioone kooskõlas kehtestatud eeskirjadega.

Rahaliste vahendite ülekandmine või väljaandmine kooperatiivi arvetelt toimub kooperatiivi esimehe ja raamatupidaja korraldusel.

12. Kooperatiivid töötavad iseseisvalt välja ja kinnitavad tootmis- ja majandustegevuse plaani ning saadavad selle ELKNU linna- või rajoonikomiteele, kelle juurde nad on moodustatud.

13. Oma ülesannete täitmiseks kooperatiiv:

võib kasutada oma tegevuses kooperatiivi liikmete sõidukeid, ruume, seadmeid ja tööriistu, hüvitades valdajatele nende kasutamise kulud;

saab kehtestatud korras kasutamiseks vajalikke hooneid, ruume, seadmeid ja muud põhifondide hulka kuuluvat vara ning soetab jae-kaubandusettevõtelt ja teistelt organisatsioonidelt tarbekaupade tootmiseks vajalikku tooret, materjale ja muud tootmistehnillise otstarbega toodangut;

saab kehtestatud korras NSVL Riigipanga Eesti Vabariiklikult Kontorilt pika- ja lühiajalist laenu;

astub lepingusuhetesse riiklike, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonidega ning sooritab muid toiminguid, mis vastavad tema tegevuse eesmärkidele ja põhikirjast tulenevatele ülesannetele;

võib avada kehtestatud korras oma toodangu müügipunkte ja teeninduspunkte, turustada toodangut riiklike ja kooperatiivkaupluste kaudu ning korraldada toodete näitusmüüke.

14. Kooperatiiv realiseerib oma tooteid ning osutab teenuseid kokkuleppehindadega.

15. Kooperatiiv peab kehtestatud korras raamatupidamis- ja statistilist arvestust ning vastutab selle tõesuse eest.

IV. Kooperatiivi vahendite moodustamine ja kasutamine

16. Kooperatiivi vahendid moodustuvad teenindustööde ja toodetavate kaupade (toodangu) realiseerimisest saadud tuludest ja muudest laekumistest.

17. Kooperatiivi tegevusest saadavat tulu kasutatakse materiaalsete kulutuste hüvitamiseks, kohustuslikeks makseteks ja eraldisteks. Seejuures maksab kooperatiiv tasu elektrienergia, gaasi, vee, auru ja kommunaalteenuste kasutamise eest vastavalt nende teenuste eest tasumise kehtivale korrale ja määradele.

Kooperatiivi käsutuses olev tulu suunatakse kooperatiivi arendamise fondi ja kindlustusfondi moodustamiseks ning tema töötajatele töötasu maksmiseks.

18. Kindlustusfond on ette nähtud kaupade tootmise ja teenuste osutamise ning muu majandusliku tegevusega seotud ettenägemata kulude ja kahjude katmiseks ning kooperatiivi võlgade tasumiseks tema likvideerimise korral.

19. Kooperatiiv võib oma liikmete üldkoosoleku otsusel eraldada teatud osa arengufondi vahenditest riiklikele, kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele tootmis-, kultuuri- ja olmeobjektide ehitamiseks osaluskorras.

20. Kooperatiiv vastutab oma kohustiste eest omavahendite ja varaga, millele NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandluse alusel võib pöörata sissenõude.

Riik ei vastuta kooperatiivi kohustiste eest.

V. Töökorraldus, -tasustamine ja -discipliin

21. Kooperatiivis teevad kõiki töid tema liikmed ning töötajad, kes on ettenähtud juhtudel võetud kooperatiivi tööle töölepingu alusel. Kooperatiivis töölepingu alusel töötavatele isikutele laieneb tööseadusandluse kehtivus.

22. Tööpäeva pikkust ja korraldust kooperatiivis, puhkepäevade, iga-aastaste ja lisapuhkuste andmise korda, ühismajapidamises töösalusmiinimumi ja teisi kooperatiivi liikmete tööd puudutavaid küsimusi reguleeritakse kooperatiivi põhikirja ja sisekorra eeskirjadega.

Kooperatiiv tagab oma liikmetele ja töölepingu alusel töötavatele isikutele vähemalt kord kuus töötasu õigeaegse väljamaksmise.

23. Kõigi tööde tegemisel järgitakse kooperatiivis ohutustehnika eeskirju ja norme ning töötervishoiu nõudeid.

24. Kooperatiivi liikmete ja kooperatiivis töölepingu alusel töötavate isikute töötasustamine toimub vahenditest, mis jäävad selleks pärast tulude jaotamist vastavalt kehtestatud suundadele. Nimetatud vahendeid kulutatakse eelkõige töötasu maksmiseks töötajatele, kes ei ole kooperatiivi liikmed. Ülejäänud summa jaotatakse kooperatiivi liikmete vahel vastavalt üldkoosoleku poolt kinnitatud palgamääradele (ametipalkadele) ja tükitööhinnetele.

Kooperatiivi liikmete ja kooperatiivis töölepingu alusel töötavate isikute ergutamise toimub kooperatiivi poolt kindlaksmääratavas korras ja tingimustel.

25. Kooperatiiv töötab käesolevast põhikirjast juhendudes välja sisekorra eeskirjad, mille kinnitab kooperatiivi liikmete üldkoosolek.

26. Töödistsipliini, põhikirja või sisekorra eeskirjade rikkumise eest võib kooperatiivi üldkoosolek määrata süüdlastele karistusi.

Karistuse määramise ja tühistamise kord määratakse kindlaks kooperatiivi sisekorra eeskirjadega.

Kooperatiivist väljaheitmist võib kooperatiivi üldkoosolek rakendada äärmusliku abinõuna isikute suhtes, kes on rikkunud jämedalt või korduvalt töödistsipliini, kooperatiivi põhikirja või sisekorra eeskirju.

27. Kooperatiivi liikmete vaidlusi töötasustamise küsimustes (kui tehtud töö eest ei ole arvestatud töötasu, on arvestatud mittetäielikult või ei ole seda välja makstud kooperatiivis kehtestatud tähtjaks), vigastusest, muust tervisekahjustusest või tootja surmast tingitud kahju hüvitamise küsimustes ning kahju hüvitamise asjus, mida kooperatiivile on tekitanud selle liige, vaadatakse kooskõlas kehtiva seadusandlusega läbi kohtu korras.

Kooperatiivi liikmete muid vaidlusi, mis tekivad seoses nende tegevusega kooperatiivis, vaatab läbi kooperatiivi esimees, kui aga kokkulepet ei saavutata, siis üldkoosolek. Kooperatiivist väljaheitmise kohta vastuvõetud üldkoosoleku otsuse peale võib edasi kaevata ELKNU linna- või rajoonikomiteele, kelle otsus on lõplik.

VI. Sotsiaalkindlustus

28. Kooperatiivi liikmetele laieneb riiklik sotsiaalkindlustus seadusandlusega ettenähtud korras. Selleks maksab kooperatiiv olenevalt tema põhitegevusalast riiklikku sotsiaalkindlustusfondi sisse vastavad vahendid ulatuses, mis on kehtestatud selle tegevussfääri töötajatele.

29. Kooperatiiv hüvitab materiaalse kahju isikutele, kes on saanud tema süü läbi kannatada seoses kooperatiivi liikme vigastuse, muu tervisekahjustuse või surmaga tööülesannete täitmisel, ning uurib õnnetusjuhtumi põhjusi vastava ametiühinguorgani esindaja osavõtul kooskõlas kehtiva seadusandlusega, mis näeb ette analoogiliste küsimuste lahendamise tööliste ja teenistujate suhtes.

30. Kooperatiivi liikmete sotsiaalse, kultuurilise ja elutarbelise teenindamise tagab ettevõtte, asutus ning organisatsioon, kelle põhilepingu-partneriks on kooperatiiv, andes tema liikmetele õiguse kasutada ravi- ja profülaktikaasutusi, klubisid, lasteaedu ning teisi sotsiaal- ja kultuuri-asutusi.

VII. Kooperatiivi juhtimine

31. Kooperatiivi tegevust juhitakse laialdase demokraatia alusel, kusjuures tema liikmed võtavad aktiivselt osa kõigi küsimuste lahendamisest.

Kooperatiivi juhib tema liikmete üldkoosolek ning koosolekutevahelisel ajal kooperatiivi esimees.

Kooperatiivi finants- ja majandustegevust kontrollib revident (revisjonikomisjon).

32. Kooperatiivi liikmete üldkoosolek on kooperatiivi kõrgeim juhtimisorgan.

Üldkoosolek võtab vastu kooperatiivi põhikirja, teeb selles muudatusi ja täiendusi, valib kooperatiivi esimehe ja revidendi (revisjonikomisjoni); otsustab kooperatiivi vastuvõtmise ja sealt väljaheitmise küsimusi; võtab vastu sisekorra eeskirjad; vaatab läbi ja kinnitab kooperatiivi plaanid; kinnitab tulude ja kulude eelarve, tootlusnormid, tööhinded ning kooperatiivi liikmete töötasumäärad; määrab kindlaks kooperatiivi arendamise fondi tehtavate eraldiste määra; vaatab läbi ja kinnitab eelarves ettenägemata kulud ning määrab kindlaks selleks tehtavate kulutuste katmise allikad; kuulab kooperatiivi esimehe ja revidendi (revisjonikomisjoni) tööaruandeid; kinnitab kooperatiivi aastaaruande ning kooskõlastatult kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega kindlustusfondi tehtavate eraldiste määrad; otsustab kooperatiivi tegevuse lõpetamise küsimuse.

33. Kooperatiivi liikmete üldkoosolek kutsutakse kokku tema enda poolt kindlaksmäärataval tähtajal, kuid mitte harvemini kui kaks korda aastas.

Aastaaruande läbivaatamiseks ja kinnitamiseks kutsutakse üldkoosolek kokku hiljemalt ühe kuu jooksul pärast majandusaasta lõppu.

Üldkoosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa vähemalt kaks kolmandikku kõigist kooperatiivi liikmetest.

Kooperatiivi liikmete üldkoosolekul võetakse otsused vastu lahtisel hääletamisel lihthäälteenamusega.

Üldkoosoleku otsused, mis on vastuolus kooperatiivi põhikirja ja kehtiva seadusandlusega, tühistab rajooni (linna) rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee kooskõlastatult ELKNU linna- või rajoonikomiteega.

34. Kooperatiivi esimees ja revident (revisjonikomisjon) valitakse lahtisel hääletamisel, kusjuures nad peavad olema vähemalt 18-aastased.

35. Kooperatiivi esimehe valib kooperatiivi liikmete üldkoosolek kuni kaheks aastaks vähemalt 18-aastaste kooperatiivi liikmete hulgast.

Kooperatiivi esimees juhib pidevalt kooperatiivi tegevust, tagab üldkoosoleku otsuste täitmise, esindab kooperatiivi suhetes riigorganite ning teiste asutuste ja organisatsioonidega ning vastutab kooperatiivi tootmis- ja majandustegevuse eest.

36. Üldkoosolekul valitud revident (revisjonikomisjon) juhindub kooperatiivi põhikirjast ja kehtivast seadusandlusest. Revident (revisjonikomisjon) annab aru kooperatiivi liikmete üldkoosolekule.

Revident (revisjonikomisjon) kontrollib kooperatiivi põhikirja järgimist, riigi ja kooperatiivi vara säilimist, lepingute ja majandusorganisatsioonide seaduslikkust, materiaal-tehniliste ja rahaliste vahendite laekumist ja kulutamist, arvestuse, aruandluse ja arvelduste õigsust, kooperatiivi liikmete kaebuste ja avalduste kooperatiivi esimehe poolt läbi vaatamise õigeaegsust ja õigsust ning kooperatiivi ja tema liikmete muude huvide järgimist.

Revident (revisjonikomisjon) korraldab igal aastal vähemalt ühe kooperatiivi majandus- ja finantstegevuse revisjoni, kontrollib perioodiliselt tema majandustegevust ja teeb järeldusotsuse kooperatiivi aastaaruande kohta. Revideerimisaktid kinnitab kooperatiivi liikmete üldkoosolek.

Revidendil (revisjonikomisjonil) on õigus kontrollida materiaal-tehniliste ja rahaliste vahendite, hoonete, rajatiste, transpordivahendite ja muu vara kasutamise õigsust ja nende säilimist, nõuda kooperatiivi esimehelt ja liikmetelt kontrollimiseks vajalikke dokumente ning esitada kontrollimiste ja revisjonide tulemuste põhjal ettepanekuid kooperatiivi üldkoosolekul arutamiseks.

37. Kooperatiiv määrab vastava kvalifikatsiooniga liikmete hulgast või võtab töölepingu alusel tööle raamatupidaja.

Kooperatiivi raamatupidaja kannab vastutust ja kasutab õigusi, mis on kehtiva seadusandlusega ette nähtud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide pearaamatupidajatele.

Kooperatiivi raamatupidaja allub vahetult kooperatiivi esimehele. Kooperatiivi töö meetodilist juhendamist ja kontrolli raamatupidamise korraldamise, aruandluse koostamise ja finantsoperatsioonide sooritamise küsimustes teostavad selle asutuse, ettevõtte või organisatsiooni vastavad talitused, kelle põhilepingupartneriks kooperatiiv on, ja kohalikud rahandusorganid.

38. Kooperatiivi liikmete usaldust mitteõigustanud kooperatiivi esimehe ja revidendi võib kooperatiivi üldkoosoleku otsusel ennetähtaegselt tagasi kutsuda.

39. Kooperatiivi tegevuse spetsiifikast ja ulatusest lähtudes võib tema tegevust juhtida ka teistsuguses korras kooperatiivi enda aruangetemisel.

VIII. Kooperatiivi põhikirja vastuvõtmine ja registreerimine

40. Kooperatiivi põhikiri, mis on vastu võetud tema liikmete üldkoosolekul käesoleva näidispõhikirja alusel, tuleb kinnitada ELKNU linna- või rajoonikomitees ning registreerida linna või rajooni täitevkomitees. Põhikirja järgnevaid muudatusi ja täiendusi tehakse samas korras.

Kooperatiivi kinnitatud põhikirja hoitakse kooperatiivis, ELKNU linna- või rajoonikomitees ja linna- või rajooni täitevkomitees.

IX. Kooperatiivi tegevuse lõpetamine

41. Kooperatiiv likvideeritakse juhul, kui on rikutud seadusandlust ja kooperatiivi põhikirja, kui kooperatiivi on jäänud alla kolme liikme ning kui tal ei ole võimalik tegutseda isetasuvuse ja enesefinantseerimise põhimõttel.

42. Kooperatiiv likvideeritakse tema liikmete üldkoosoleku, samuti ELKNU linna- või rajoonikomitee büroo otsusel.

Kooperatiivi liikmete üldkoosolek, kes võttis vastu otsuse kooperatiivi likvideerimise kohta, määrab likvideerimiskomisjoni, kui aga kooperatiiv likvideeritakse ELKNU linna- või rajoonikomitee otsusel, määrab viimane likvideerimiskomisjoni.

43. Pärast likvideeritud kooperatiivi võlgade tasumist kehtestatud korras jaotatakse tema järelejäänud vahendid kooperatiivi endiste liikmete vahel üldkoosolekul kindlaksmääratud korras. Kooperatiivi poolt tasuta kasutamiseks saadud või rendile võetud hooned, ruumid, seadmed ja muu vara tagastatakse nende valdajatele kehtestatud korras.

44. Likvideeritud kooperatiivilt saada olevate ajaliste maksete tasumise, mis on seotud töötaja vigastuse, muu tervisekahjustuse või surmaga kooperatiivi süü läbi, tagab organisatsioon, kelle juurde kooperatiiv oli moodustatud.

Individuaalehitajate elamuehituskollektiivide

PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24.veebruari 1981.a.määrusega N°110. Uldosa
ENSV liit - 1979. - N°13. - Art. 169

1. Individuaalelamuehituse paremaks korraldamiseks võivad töölised ja teenistujad ühineda ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juures, kus nad töötavad, ning pensionärid ja mittetöötavad kodanikud linnade ja rajoonide täitevkomiteede juures moodustatavatesse individuaalehitajate elamuehituskollektiividesse.

Kui asutuses, ettevõttes või organisatsioonis on alla kolme individuaalehitaja, võivad nad astuda mõne teise asutuse, ettevõtte, organisatsiooni, linna või rajooni täitevkomitee juures moodustatud individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmeks.

Individuaalehitajate elamuehituskollektiivid moodustatakse elamute ehitamise ajaks.

Individuaalehitajate elamuehituskollektiividele projekteeritakse elamuid ja kõrvalhooneid vastavalt ENSV Ehituskomitee poolt kinnitatud «Individuaalelamute ehitusprojektide koostamise juhendile».

2. Ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja linnade või rajoonide täitevkomiteed, kelle juures individuaalehitajate elamuehituskollektiivid on moodustatud, annavad neile kooskõlas kehtiva seadusandlusega igakülgset abi ehitusmaterjalide ja -detailide soetamisel, mehhanismide ja transpordivahendite hankimisel, maa insenertehnilisel ettevalmistamisel ning heakorrastus- ja haljastustööde tegemisel.

3. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivide tegevuse eesmärk on igale kollektiivi liikmele ühiselt ehitiste ja rajatiste (elamu, kõrvalhooned, piirded, tehnovõrgud jms.) ehitamine, mis kuuluvad peale ekspluatatsiooniandmist liikmele isikliku omandi õiguse alusel. Krundivälised tehnovõrgud, teed, haljastus jm. antakse kehtestatud korras üle vastavale täitevkomiteele või ettevõttele.

II. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivide moodustamine ja neile maa andmine

4. Individuaalehitajate elamuehituskollektiiv moodustatakse 3- kuni 20-liikmeline olenevalt planeerimiskavas ettenähtud elamugruppide suurusest esmajoones ridamajade, kuid ka paaris- ja üksikmajade ehitamiseks. Ehitustähtajad on määratud ENSV Ehituskomitee käskkirjaga olenevalt elamu suurusest.

5. Nõusoleku individuaalehitajate elamuehituskollektiivi moodustamiseks annab ettevõtte, asutuse või organisatsiooni taotlusel oma otsusega linna või rajooni täitevkomitee. Samuti määrab ta kindlaks kollektiivi liikmetele antavale kruntide asukoha ning vastava ettevõtte, asutuse, organisatsiooni, linna või rajooni täitevkomitee kohustused tema juures moodustatud kollektiivi suhtes tehnovõrkude rajamisel, teede ehitamisel jne.

6. Ettevõtte, asutus, organisatsioon, linna või rajooni täitevkomitee kinnitab tema juures moodustatud individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmete nimekirja.

7. Linna või rajooni täitevkomitee annab vastavalt käesoleva põhimääruse punktis 6 mainitud nimekirjale oma otsusega igale kollektiivi liikmele individuaalehituskrundi kooskõlas individuaalelamute ehitamiseks eraldatavate kruntide suuruse piirnormidega.

III. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi ühise tegutsemise leping

8. Individuaalehitajate elamuehituskollektiiv tegutseb ühise tegutsemise lepingu alusel, mis sõlmitakse kollektiivi kõigi liikmete vahel vastavalt juurdelisatud tüüplepingule.

9. Individuaalehitajate elamuehituskollektiiv teeb elamute ehitamisel ja tehnovõrkude rajamisel kõik vajalikud tööd ühiselt või osa töid ühiselt ja osa oma liikmete poolt individuaalselt.

Ühiselt tehtavate tööde loetelu ja tähtajad, samuti individuaalselt tehtavate põhiliste tööde tähtajad määratakse kindlaks ühise tegutsemise lepingus.

10. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi ühise tegutsemise lepingusse võib võtta tüüplepingus fikseerimata, kuid seadusandlusega kooskõlas olevaid ühise tegutsemise tingimusi, mida kollektiiv peab oluliseks.

11. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi ühise tegutsemise leping tõestatakse notariaalselt ja kooskõlastatakse arhitektuuriorganitega.

IV. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmete õigused ja kohustused

12. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmetel on õigus:

- 1) võtta otsustava hääleõigusega osa kollektiivi üldkoosolekuist;
- 2) valida ja olla valitud kollektiivi juhtivasse organisse — juhatusse;

3) tõstatada elamuehituskollektiivi puutuvaid küsimusi ja teha ettepanekuid, mis on seotud kollektiivi töö parandamisega;

4) saada krediiti seadusandlusega kehtestatud korras.

13. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmed on kohustatud:

1) kinni pidama käesolevast põhimäärusest, ühise tegutsemise lepingu tingimustest ning kollektiivi üldkoosoleku ja juhatuse otsustest;

2) järgima keskkonnakaitse-, sanitaar- ja tuletõrje-eeskirju;

3) kõrvalekaldumatult kinni pidama hoonete projektidest ja ehituseeskirjadest.

14. Kui individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liige ei täida oma kohustusi, on kollektiivil õigus rakendada tema suhtes ühiskondliku mõjutamise vahendeid.

Kollektiivi liikme suhtes, kes ei pea kinni kollektiivi põhimäärusest, võtab juhatuse tarvitusele järgmised abinõud:

1) märkuse tegemine ühes puuduste kõrvaldamiseks tähtaegade kindlaksmääramisega;

2) hoiatuse tegemine puudustest teatamisega ettevõtte, asutuse, organisatsiooni juhtkonnale, linna või rajooni täitevkomiteele;

3) kollektiivist väljaheitmine ühes linna või rajooni täitevkomiteele ettepaneku tegemisega ehituskrundi kehtestatud korras äravõtmise kohta.

V. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi vahendid

15. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi vahenditeks on liikmete osamaksud.

Osamaks on kollektiivi liikmete poolt oma rahalistest vahenditest tehtud sissemaks ühise tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Osamaksu suurus määratakse kindlaks kollektiivi üldkoosolekul.

16. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivid hoiavad oma liikmete osamakse hoiukassas voliniku nimel avatud kontol.

VI. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi üldkoosolek

17. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi kõrgemaks organiks on üldkoosolek, kes otsustab järgmisi küsimusi:

1) ühise tegutsemise lepingu vastuvõtmine ja selles muudatuste tegemine;

2) juhatuse otsuste kinnitamine;

3) juhatuse aruannete kinnitamine kollektiivi töö kohta;

4) eelarvete, finants-, majandus- ja tööplaanide ning aruannete kinnitamine;

5) osamaksude suuruse kindlaksmääramine;

6) juhatuse töö kohta esitatud kollektiivi liikmete avalduste ja kaebuste läbivaatamine;

7) ühisvara likvideerimine.

18. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmete otsuse ühise tegutsemise kohta peab üldkoosolek kinnitama ühel häälel.

VII. Juhatus. Volinik

19. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi üldkoosolekul valitakse liikmete hulgast juhatus. Juhatusse valitakse kollektiivi iga viie liikme kohta üks liige.

Juhatus valib oma liikmete hulgast voliniku.

Kui individuaalehitajate elamuehituskollektiivis on kuni 5 liiget, valib kollektiiv üldkoosolekul voliniku.

20. Juhatus on individuaalehitajate elamuehituskollektiivi juhtiv ja täidesaatev organ ning annab aru üldkoosolekule.

Juhatuse pädevusse kuulub:

- 1) ehitustegevuse takistusteta kulgemise organiseerimine;
- 2) eelarvete ja aruannete koostamine;
- 3) ühise tegutsemise lepingust kinnipidamise kontrollimine.

21. Volinik tegutseb notariaalselt tõestatud volikirja alusel, millele on alla kirjutanud kõik individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmed.

Voliniku pädevusse kuulub:

- 1) osamaksude vastuvõtmine kollektiivi liikmetelt ja nende paigutamine hoiukassasse;
- 2) kollektiivi nimel volikirjajärgsete tehingute sooritamine;
- 3) kollektiivi esindamine kohtuorganeis, samuti ettevõtetes, asutustes, organisatsioonides ja linna või rajooni täitevkomitees.

VIII. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmete vaheliste vaidluste lahendamine

22. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmete vahel tekkinud tsiviilõiguslikud vaidlused lahendab rahvakohus.

IX. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi ühise tegevuse lõpetamine ja ühise vara likvideerimine

23. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi ühise tegutsemise leping lõpeb ehitustegevuse lõppemisega ning ehitiste ja rajatiste riikliku komisjoni poolt ekspluatatsioonivõtmisega.

24. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi poolt ehitatud ehitised ja rajatised võetakse ekspluatatsiooni üheaegselt.

25. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi ühise tegutsemisega rajatud ühine vara (ehitised ja rajatised) muutub selle ekspluatatsioonandmisel vastavalt ühise tegutsemise lepingus määratud suurusele iga liikme isiklikuks omandiks.

Muu ühine vara (ehitusvahendid, mehhanismid, ehitusmaterjalid jm.) likvideeritakse kollektiivi üldkoosoleku poolt määratud viisil.

26. Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi ühise tegutsemisega seotud dokumentatsioon antakse üle ja säilitatakse ettevõttes, asutuses, organisatsioonis, linna või rajooni täitevkomitees, kelle juurde kollektiiv oli moodustatud.

**Individuaalehitajate elamuehituskollektiivi liikmete ühise tegutsemise
t ü ü p l e p i n g**

Meie, allakirjutanud

- 1)
(perekonna-, ees- ja isanimi, elukoht)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)

sõlmisime «.....» 19.... a.
(linn, asula)

oma elamistingimuste parandamise ja oma vahendite abil individuaal-
elamute ühise ehitamise eesmärgil alljärgneva lepingu:

1.

Lepinguosalised ühendavad oma vahendid, materjalid ja tööjõu, et

.....
(ettevõtte, asutuse, organisatsiooni, linna või rajooni täitevkomitee nimetus)
juures tegutseva ühise ehitajate kollektiivina ehitada
.....
(ehituse asukoht)

ehitised ja rajatised koos vajalike tehnovõrkudega.

2.

Ehitised püstitatakse
(tüüpprojekti nr., kordusprojekti nr.

..... projekti järgi
või ainuprojekt) (kas lepinguosaliste tööjõuga,

.....
ehitusorganisatsiooni poolt töövõtulepingu alusel või mõlemad koos)
ja nende valmimise tähtjaks on.....

3.

Kollektiiv teeb ühiselt

2.
(töö nimetus) (tähtaeg)
1.
(töö nimetus) (tähtaeg)

Kollektiivi iga liige teeb individuaalselt

1.
(töö nimetus) (tähtaeg)
2.
(töö nimetus) (tähtaeg)

4.

Iga lepinguosalise isiklikku omandusse mineva elamu (tubade arv, kasulik pind ja elamispind) ning muude ehitiste ja rajatiste suurus ja vastavalt sellele nende poolt ehitamiseks antavad rahalised vahendid, ehitusmaterjalid ja teine osavõtt töötundides on järgmised:

- 1)
- 2)
- 3)

5.

Kõik otsused lepinguosaliste ühise tegutsemise kohta võetakse vastu individuaalehitajate elamuehituskollektiivi üldkoosolekul kõigi lepinguosaliste ühisel kokkuleppel.

6.

Lepinguosalised teevad oma ühise tegutsemise juhtimise ülesandeks juhatusele (volinikule), kellele pannakse ka lepinguosaliste ühiste asjade ajamine. Selleks antakse juhatuse poolt valitud volinikule kõigi lepinguosaliste poolt allakirjutatud ja notariaalselt tõestatud volikirjad.

7.

Lepinguosaliste poolt ehitiste ja rajatiste ehitamiseks sissemakstud rahalisi vahendeid (osamakse) hoitakse hoiukassas voliniku nimel avatud kontol.

8.

Lepinguosaliste rahalised vahendid ja muu individuaalehitajate elamuehituskollektiivi vara, samuti ühiselt ehitatavad ehitised ja rajatised on kuni käesoleva lepingu kehtivuse lõppemiseni nende kaasomand.

Lepinguosalisel ei ole õigust kasutada oma osa ühises varas ilma teiste lepinguosaliste nõusolekuta.

9.

Lepinguosaliste ühised kulutused ehitustöödeks ja vajalike tehnovõrkude rajamiseks kaetakse lepinguosaliste ühisvarast, puudujäävad summad jaotatakse lepinguosaliste vahel proportsionaalselt nende osamaksule.

10.

Isikliku omandi õigus käesoleva lepingu punktis 4 ettenähtud suurusega elamule ning muudele ehitistele ja rajatistele ühiselt ehitatud elamugrupis tekib lepinguosalistel pärast elamu ekspluatatsioonivõtmist riikliku komisjoni poolt.

11.

Juhatuse (voliniku) aruanne ja arvelduste lõpetamine kinnitatakse kõigi lepinguosaliste allkirjadega.

12.

Käesolev ühise tegutsemise leping lõpeb pärast ühiselt ehitatud ehitiste ja rajatiste riikliku komisjoni poolt ekspluatatsioonivõtmist.

13.

Kõik käesoleva lepingu täitmisel lepinguosaliste vahel tekkinud tsiviilõiguslikud vaidlused lahendab rahvakohus huvitatud lepinguosalise hagi alusel.

Lepinguosaliste allkirjad:

Vastu võetud
28. jaanuaril 1989.a.
ETKVL 12. kongressil.

ESTI TARBIJATE KOOPERATIIVIDE
VABARIIKLIKU LIIDU
PÕHIKIRI

§ 1. ÜLDSÄTTED

1. Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit*,
nimetus vene keeles

Эстонский республиканский союз потребительских обществ,
nimetus inglise keeles

Estonian Association of the Consumer Cooperatives,
ühendab vabatahtliku liikmeks oleku alusel Eesti NSV ter-
ritooriumil asuvaid tarbijate kooperatiive, samuti teisi
kooperatiive ja nende liite või koondisi.

2. ETKVL on moodustatud tarbijate kooperatiivide init-
siatiivil, kes on avaldanud soovi astuda tema liikmeks.

3. ETKVL juhindub oma tegevuses käesolevast põhikirjast,
NSV Liidu seadusest "Kooperatsioonist NSV Liidus"*** ja
muudest seadusandlikest aktidest. ETKVL on juriidiline
isik, kes kasutab õigusi ja täidab kohustusi, mis on seo-
tud tema tegevusega, tal on oma vara, iseseisev bilanss ja
oma nimetusega pitsat.

4. ETKVL on vabatahtlikkuse alusel NSV Liidu Tarbijate
Kooperatiivide Liidu liige. Vastavalt oma põhikirjaülesan-
netele võib ta astuda koondiste, seltside, liitude ja
muude ühenduste liikmeks, säilitades oma täieliku majan-
dusliku iseseisvuse ja juriidilise isiku õigused.

§ 2. TEGEVUSE EESMÄRK

ETKVLi eesmärk on koordineerida oma liikmete tegevust,
esindada ja kaitsta nende majandus- ja sotsiaalseid huve
ning õigusi, samuti arendada oma majandustegevust tarbija-
te kooperatiivide liikmete ja teenindatavate elanike kau-
ba- ja teenustevajaduste rahuldamiseks.

* edaspidi "ETKVL" ** edaspidi "Kooperatsiooniseadus"

§ 3. LIIKMEKS ASTUMINE

ETKVLi liikmeks võivad astuda Eesti NSV territooriumil asuvad tarbijate kooperatiivid, samuti teised kooperatiivid ja nende liidud või koondised.

ETKVLi liikmeks astumiseks esitab kooperatiivorganisatsioon ETKVLi juhatusale kirjaliku avalduse koos ärakirjadega oma juhtimisorgani otsusest ja oma põhikirjast.

Liikmeks vastuvõtmise avalduse vaatab ETKVLi juhatus läbi kahe kuu jooksul avalduse saamisest ning teeb otsuse kirjalikult teatavaks avalduse esitanud kooperatiivorganisatsioonile.

ETKVLi juhatuse ettepanek liikmeks vastuvõtmise või sellest keeldumise kohta esitatakse kinnitamiseks järgmisele ETKVLi nõukogu koosolekule.

§ 4. LIIKME ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

1. ETKVLi liige säilitab täieliku iseseisvuse, juriidilise isiku õigused ning juhindub oma põhikirjast.

ETKVLi liikme õigusi puudutavaid otsuseid võib vastu võtta ainult tema nõusolekul.

2. ETKVLi liikmel on õigus:

1) osaleda oma esindajate (kongressi delegaadid, nõukogu liikmed) kaudu ETKVLi juhtimises ja võtta vastu otsuseid kõigis tema tegevust puudutavates küsimustes;

2) esitada ETKVLi kongressile, nõukogule ja juhatusale arutamiseks kooperatsiooni arenguga seotud küsimusi, nõuda vajaduse korral erakorralise kongressi või nõukogu koosoleku kokkukutsumist;

3) kasutada ETKVLi, tema ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majandusalaseid, organisatsioonilisi ja sotsiaalseid teenuseid, lepingu alusel osta neilt ja müüa neile kaupu ja tooret;

4) saada ETKVLi juhatuselt teavet ETKVLi tegevust puudutavates küsimustes, esitada kaebusi juhatuse tegevuse kohta ETKVLi nõukogule;

5) astuda välja ETKVList.

3. ETKVLi liige on kohustatud:

1) järgima käesolevat põhikirja ning täitma ETKVLi kongressi, nõukogu ja juhatuse poolt nende pädevuse piires vastuvõetud otsuseid;

2) esitama ETKVLile oma tegevuse aruanded kindlaksmääratud vormide järgi ja tähtaegadel;

3) vaatama läbi ETKVLi korraldatud finants- ja majandustegevuse revideerimise tulemused, rakendama meetmeid avastatud puuduste kõrvaldamiseks;

4) osalema vahendite loomisel ETKVLi juhtimis-, kontroll- ja täitevorganite ülalpidamiskulude katteks.

§ 5. LIIKMEST VÄLJAARVAMINE

ETKVList väljaastumiseks esitab liige ETKVLi juhatusele avalduse koos ärakirjaga oma juhtimisorgani otsusest.

Kui ETKVLi liige ei täida liikme kohustusi, võib teda ETKVList välja heita ETKVLi nõukogu koosoleku otsusega.

Varaliste vahetõrgete lahendamise ETKVList väljaastunud või väljaheidetud liikmega otsustab ETKVLi juhatus kahe kuu jooksul arvates väljaastumise avalduse saamisest või väljaheitmise otsuse vastuvõtmisest.

§ 6. ETKVL-i JUHTIMIS-, KONTROLL- JA TÄITEVORGANID

ETKVLi kõrgeim juhtimisorgan on ETKVLi kongress. Kongressidevahelisel ajal täidab kõrgeima juhtimisorgani funktsioone ETKVLi nõukogu. Nõukogu koosolekute vahelisel ajal juhib ETKVLi tegevust ETKVLi nõukogu presiidium.

Täidesaatev ja korraldav organ on ETKVLi juhatus.

Kontrollorgan on ETKVLi revisjonikomisjon.

§ 7. ETKVLi KONGRESS

1. ETKVLi korralise kongressi kutsub kokku ETKVLi nõukogu kord viie aasta jooksul.

Erakorralise kongressi kutsub kokku nõukogu omal algatusel või kahe kuu jooksul vähemalt 1/3 ETKVLi liikmete kirjaliku nõudmise saamisest.

2. Kongressi delegaadid valib ETKVLi liikmeks oleva kooperatiivorganisatsiooni liikmete üldkoosolek (volinike koosolek) ETKVLi nõukogu poolt kinnitatud esindusnormi alusel lahtise või salajase hääletamisega.

3. Kongressil arutamisele kuuluvad küsimused esitab ETKVLi nõukogu.

Juhatus, revisjonikomisjon ja liikmed, kes soovivad esitada küsimusi kongressile arutamiseks, teevad selle kohta nõukogu presiidiumile kirjaliku avalduse.

4. Kongressi aja ja koha ning sellel arutamisele kuuluvad küsimused teatab liikmetele ETKVLi nõukogu presiidium vähemalt 45 päeva enne kongressi.

5. Kongress on õiguspädev, kui kohal on vähemalt 2/3 delegaatidest.

Nõukogu, juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed, kes ei ole delegaadid, võivad võtta osa kongressist nõuandva hääleõigusega

6. Kongressi juhatamiseks valitakse lahtise hääletamisega presiidium ja teised tööorganid.

7. Kongressi pädevus:

1) võtab vastu ETKVLi põhikirja, kinnitab nõukogu poolt põhikirjas tehtud muudatused ja täiendused;

2) kinnitab ETKVLi revisjonikomisjoni liikmete ja liikmekandidaatide arvu;

3) otsustab nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmete ja liikmekandidaatide arvu;

4) valib §-s 12 toodud korras viieks aastaks nõukogu esimehe, kes on ühtlasi nõukogu presiidiumi esimees, revisjonikomisjoni esimehe, nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmed ja liikmekandidaadid, samuti NSV Liidu Tarbijate Kooperatiivide Liidu kongressi delegaadid;

5) vaatab läbi ETKVLi ühiskondliku ja majandusliku tegevuse küsimused; otsustab tema majandusliku ja sotsiaalse arengu põhisuunad;

6) vaatab läbi ja kinnitab nõukogu, juhatuse ja revisjonikomisjoni tegevuse aruanded, annab hinnangu nende tööle;

7) võtab vastu otsused ETKVLi liikmete poolt nõukogu ja revisjonikomisjoni tegevuse peale esitatud kaebuste kohta;

8) otsustab NSV Liidu Tarbijate Kooperatiivide Liitu kuulumise;

9) otsustab ETKVLi tegevuse lõpetamise.

8. Kongressil võetakse otsused vastu lahtise hääletamisega kohalolijate lihthääletenamusega.

§ 8. ETKVLi NÕUKOGU

1. Kongressidevahelisel ajal täidab kõrgeima juhtimisorgani funktsioone ETKVLi nõukogu, kes on aruandekohustuslik kongressi ees.

Nõukogu koosolekud kutsub kokku tema presiidium, kuid mitte harvemini kui kaks korda aastas. Nõukogu presiidium on kohustatud koosoleku kokku kutsuma samuti juhatase, revisjonikomisjoni või vähemalt 1/3 ETKVLi liikmete ettepanekul 15 päeva jooksul kirjaliku nõudmise saamisest.

2. Nõukogu koosoleku aja ja koha, koosolekule arutamiseks esitatavad küsimused teatab nõukogu presiidium nõukogu liikmetele kirjalikult vähemalt 10 päeva enne koosolekut.

3. Nõukogu on õiguspädev, kui koosolekust võtab osa vähemalt 2/3 tema liikmetest.

Nõukogu liikmekandidaadid, revisjonikomisjoni liikmed liikmekandidaadid ning juhatase liikmed võtavad nõukogu koosolekust osa nõuandva hääleõigusega.

4. Nõukogu pädevus:

1) otsustab nõukogu presiidiumi ja juhatase liikmete arvu ning valib §-s 12 toodud korras viieks aastaks nõukogu presiidiumi liikmed, juhatase esimehe ja liikmed;

2) otsustab vsjaduse korral alatiste komisjonide moodustamise, nende liikmete arvu ja valib alatiste komisjonide liikmed;

3) kinnitab ETKVLi nõukogu presiidiumi ja ETKVLi juhatase põhimäärused;

4) võtab vastu tarbijate kooperatiivi näidis põhikirja;

5) teeb ETKVLi põhikirjas muudatusi ja täiendusi, mis kuuluvad kinnitamisele kongressi poolt;

- 6) otsustab uute liikmete vastuvõtmise ja liikmete väljaastumise; ETKVList liikmete väljaheitmise;
- 7) otsustab ETKVLi reorganiseerimise;
- 8) vaatab läbi ja otsustab ETKVLi ühiskondliku ja majandustegevuse küsimusi;
- 9) määrab ETKVL: juhatuse poolt kooperatiivorganisatsioonide ja ettevõtete vahel jaotamisele kuuluvate ressursside, fondide ja limitide jaotuse põhimõtted;
- 10) vaatab läbi ja kinnitab ETKVLi aruanded ja bilansid ning revisjonikomisjoni seisukohad nende kohta, ETKVLi kasumi jaotuse, ETKVLi revisjonikomisjoni ülalpidamiskulude suuruse ning eraldiste määrad liikmetelt ülalpidamiskulude katteks;
- 11) kinnitab ETKVLi juhatuse ja tema tööaparaadi töötasustamise põhimääruse, juhatuse ja revisjonikomisjoni esimeeste ametipalgad ning lisatasude määrad; otsustab nõukogu presiidiumi esimehe ja liikmete töö hüvitamise küsimused;
- 12) otsustab ETKVLi juhatuse juurde liikmete eraldiste arvel tsentraliseeritud fondide ja reserve moodustamise ja kasutamise korra, eraldiste normatiivid nendesse;
- 13) võtab vastu otsuse ETKVLi kongressi kokkukutsumise kohta, kehtestab delegaatide esindusnormi, kinnitab juhatuse tööaruande kongressil;
- 14) lõpetab usalduse kaotuse korral või muudel põhjustel ennetähtaegselt nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmete ja liikmekandidaatide, nõukogu presiidiumi liikmete, juhatuse esimehe ja liikmete volitused; otsustab vajaduse korral nende vastutusele võtmise ebaseadusliku tegevuse ja põhikirja rikkumise eest; algatab samadel põhjustel nõukogu presiidiumi ja revisjonikomisjoni esimehe tagasikutsumise;
- 15) valib nõukogu, nõukogu presiidiumi, juhatuse koosseisust väljalangenud liikmete asemele uusi liikmeid;
- 16) võtab vastu otsuseid ETKVLi liikmete poolt nõukogu

presiidiumi ja juhatuse tegevuse peale esitatud kaebuste kohta.

Nõukogu otsustab ka teisi kongressi ainupädevusse mittekuluvaid ETKVli tegevust puudutavaid küsimusi, mis on esitatud arutamiseks ETKVli liikmete, nõukogu presiidiumi, revisjonikomisjoni, juhatuse või alatiste komisjonide poolt.

5. Nõukogu koossekul võetakse vastu otsused lahtise hääletamisega kohalolijate lihthäälteenamusega, väljaarvatud liikmete väljaheitmine ETKVlist, eraldiaste määrad ETKVli juhtimis-, kontroll- ja täitevorganite ülalpidamiseks ning eraldiaste normatiivid tsentraliseeritud fondidesse ja reservidesse, mis otsustatakse kohalolijate 2/3 häälteenamusega.

§ 9. ETKVLI NÕUKOGU PRESIIDIUM

1. ETKVli nõukogu presiidium on alatine ühiskondliku omavalitsuse organ, kes juhib ETKVli tegevust nõukogu koossekute vahel. Oma tegevuses juhindub presiidium nõukogu poolt kinnitatud põhimäärusest ja on aruandekohustuslik nõukogu ees.

Nõukogu presiidium tegutseb koosseisus: presiidiumi esimees, kes on ühtlasi nõukogu esimees, tema asetäitja, sekretär ja presiidiumi liikmed, kelle arvu määrab nõukogu.

2. Nõukogu presiidiumi koossekud kutsub kokku presiidiumi esimees, kuid mitte harvemini kui kord kvartalis.

Nõukogu presiidium on õiguspädev, kui koossekust võtab osa üle poole presiidiumi liikmete arvust, sealhulgas presiidiumi esimees või aseesimees.

Nõukogu, juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed võivad nõukogu presiidiumi koossekutest osa võtta nõuandva hääleõigusega.

3. Nõukogu presiidiumi pädevus:

- 1) organiseerib ja viib läbi nõukogu koossekuid;
- 2) kontrollib kongressi ja nõukogu otsuste täitmist;

3) koordineerib nõukogu alatiste komisjonide tööd, vaatab läbi komisjonide ettepanekuid ning edastab need otsustamiseks nõukogule või täitmiseks ETKVLi juhatusele ja ETKVLi liikmetele;

4) korraldab nõukogu koosolekute vahel tarbijate kooperaatsiooni probleemide kollektiivset arutamist, tarbijate kooperatiivide omavalitsusorganite esindajate osavõtul;

5) kuulab ära ETKVLi juhatuse ja tema tööaparaadi spetsialistide aruandeid kongressi ja nõukogu koosolekute otsuste täitmisest ning muudes majandus- ja ühiskondliku tegevuse küsimustes;

6) otsustab muid põhimäärusega sätestatud küsimusi.

4. Nõukogu presiidiumi otsused võetakse vastu lahtise hääletamisega kohalolijate lihthääletamusega.

§ 10. ETKVLi JUHATUS

1. ETKVLi juhatuseks on täidesaatev ja korraldav organ, kes kasutab ETKVL-i kui juriidilise isiku õigusi ja täidab kohustusi ning juhindub oma tegevuses ETKVLi nõukogu kinnitatud põhimäärusest. Juhatus on aruandekohustuslik kongressi, nõukogu ja nõukogu presiidiumi ees. ETKVLi juhatuseks asub Tallinnas.

2. Juhatus kannab vastutust ETKVLi kui liidu kogu tegevuse eest, temale kuuluvate kaubalis-materiaalsete väärtuste, raha ning muu vara allesoleku ja rohkendamise eest.

Juhatuses esimehe ja juhatuse liikmete suhtes võib distsiplinaarkaristusi kohaldada ainult nõukogu otsusega.

3. Juhatuses koosolekud kutsuvad kokku juhatuse esimees või aseesimees, kuid mitte harvemini kui üks kord kuus.

Juhatuses koostöö on otsustuspädev, kui koosolekust võtab osa üle poole liikmetest, sealhulgas esimees või aseesimees.

4. Juhatuses pädevus:

1) valib oma liikmete seast juhatuse aseesimehed, vastastab nad sellelt ametikohalt;

2) teeb ettepanekud ETKVLi liikmeks vastuvõtmise ja liikmest väljaarvamise kohta;

3) moodustab, reorganiseerib ja likvideerib ETKVLi ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone; korraldab ja juhendab nende tegevust;

4) otsustab ETKVLi osalemise küsimused mitmesuguste koondiste, seltside, liitude ja muude ühenduste tegevuses;

5) koordineerib, suunab ja abistab liikmeid nende organisatsioonilise, majandus- ja sotsiaalse tegevuse korraldamisel;

6) sõlmib lepinguid ja kokkuleppeid, annab ETKVLi nimel ja asjus välja volitusi, sealhulgas edasivolitamise õigusega;

7) korraldab kaadri valikut, paigutamist, ettevalmistamist ja kvalifikatsiooni tõstmist;

8) vaatab läbi ETKVLi liikmete, tarbijate kooperatiivide liikmete ja kodanike avaldused ja ettepanekud ning rakendab vajalikke meetmeid;

9) korraldab ETKVLi kongressi, nõukogu ja nõukogu presiidiumi majanduslikku ja tehnilist teenindamist;

10) lahendab muid põhimäärusega sätestatud küsimusi.

5. Juhatuse koosseisul võetakse otsused vastu lahtise hääletamisega kohalolijate linthäälteenamusega.

Juhatuse esimees ja tema asetäitjad võivad juhatuse otsusega määratud pädevuse piires vastu võtta ainuisikuliselt otsuseid.

6. Juhatus informeerib regulaarselt ETKVLi liikmeid oma tööst.

§ 11. ETKVLi REVISJONIKOMISJON

1. ETKVLi revisjonikomisjon on kontrollorgan, kes oma töös juhindub ETKVLi põhikirjast, ETKVLi kongressil kinnitatud revisjonikomisjoni põhimäärusest, kooperatsiooniseadusest ja muudest seadusandlikest aktidest.

Revisjonikomisjon annab oma tööst aru kongressile, kongressidevahelisel ajal nõukogule.

Revisjonikomisjon valib oma liikmete seast revisjonikomisjoni aseesimehe.

2. Revisjonikomisjoni koosseisukud kutsuvad kokku komisjo-

ni esimees või aseesimees, kuid mitte harvemini kui kord kuus. Koosolek on otsustuspädev, kui kohal on üle poole komisjoni liikmetest, sealhulgas esimees või aseesimees.

Revisjonikomisjoni liikmekandidaadid võtavad koosolekust osa nõuandva hääleõigusega.

3. Revisjonikomisjoni pädevus:

1) kontrollib juhatuse ja tema tööaparaadi poolt kooperatsioneerimiseaduse ja ETKVLi põhikirja järgimist, kodanike avalduste, ettepanekute ja kaebuste läbivaatamise korralduste kinnipidamist;

2) revideerib ETKVLi ettevõtte, asutuste ja organisatsioonide majandus- ja finantstegevust, kontrollib kooperatiivse omandi allesolekut ja abinõude rakendamist selle tagamiseks;

3) esitab nõukogule läbivaatamiseks seisukohad ETKVLi aastaaruande ja -bilansside kohta.

4. Revisjonikomisjon esitab kontrollitulemuste aktid ja nende põhjal vastuvõetud otsused ETKVLi juhatusele läbivaatamiseks.

5. Revisjonikomisjoni ja juhatuse vahel tekkinud lahkhelid ning revisjonikomisjoni tegevuse kohta esitatud kaebused lahendab nõukogu.

6. Revisjonikomisjoni esimehe ja liikmete suhtes võib distsiplinaarkaristusi kohaldada ainult ETKVLi nõukogu otsusega.

§ 12. VALIMISKORD

1. ETKVLi ja NSVL Tarbijate Kooperatiivide Liidu kongresside delegaatideks, samuti ETKVLi juhtimis-, kontroll- ja täitevorganitesse valitakse isikuid, kes on ETKVLi liikmeorganisatsioonide liikmed.

2. Kandidaatide ülesseadmine valimisteks on vaba ja piiramatu.

3. ETKVLi nõukogu moodustatakse vähemalt 2/3 ulatuses ETKVLi liikmeorganisatsioonide liikmete üldkoodoleku või volinike koosoleku poolt ETKVLi nõukogu koosseisu lahtisel või salajasel hääletusel delegeeritud isikutest, esindus-

normiga kaks nõukogu liiget ja üks liikmekandidaat igast ETKVLi liikmesorganisatsioonist.

Nõukogu liikmete ja liikmekandidaatide arvi määrab ETKVLi kongress.

4. ETKVLi kongressil valitakse lahtise või salajase hääletamisega nõukogu esimees, kes on ühtlasi nõukogu presiidiumi esimees, revisjonikomisjoni esimees, nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmed ja liikmekandidaadid kooskõlas kongressi otsustega nende arvulise koosseisu kohta, samuti NSVL Tarbijate Kooperatiivide Liidu kongressi delegaadid vastavalt esindusnormile.

5. Nõukogu koosolekul valitakse lahtise või salajase hääletamisega nõukogu presiidiumi liikmed, juhatuse esimees ja liikmed.

6. Nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmeteks ja liikmekandidaatideks ei tohi valida samaaegselt ühte ja sama isikut ega juhatuse esimeest ning juhatuse ja tema tööaparaadi töötajaid. Revisjonikomisjoni ei tohi valida isikuid, kes on lähedases suguluses juhatuse liikmetega, revisjonikomisjoni kontrolli alla kuuluvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhte, varaliselt vastutavaid isikuid ning nende lähedasi sugulasi.

7. Valituks loetakse need kandidaadid, kes said teistega võrreldes rohkem hääli, kuid vähemalt üle poole hääletamisest osavõtnute häältest.

Hääletussedelik, millele on jäetud rohkem kandidaate kui on valimisele kuuluvate isikute arv, loetakse kehtetuks.

8. Kui kandidaadid said vähem kui poole häältest ja selle tulemusena ei osutunud valituks nõukogu, revisjonikomisjoni või juhatuse esimees, viiakse läbi kordusvalimised.

Kui valituks ei osutunud ettenähtud arvul nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmeid ja liikmekandidaate või juhatuse liikmeid, samuti delegaate, viiakse läbi täiendavad valimised.

Kordus- ja täiendavatel valimistel loetakse valituks
enam hääli saanud kandidaadid.

9. Valitavate juhtimis-, kontroll- ja täiteverganite
volitused algavad kongressi delegaatide või nõukogu liik-
mete poolt valimistulemuste kinnitamise momendist.

10. Juhul kui nõukogu lõpetab enne volituste lõppemise
tähtaega nõukogu või revisjonikomisjoni liikme volitused
või kui nimetatud liikmed langevad välja volituste täht-
aja kestel, valitakse väljalangenud liikmete asemele jä-
lejäanud volitustähtaja lõpuni uued liikmed liikmekandi-
daatide hulgast.

ETKVLi liikmesorganisatsiooni poolt valitud nõukogu
liiget asendab sama organisatsiooni poolt valitud liikme-
kandidaat, selle puudumisel valib nõukogu uue liikme üle-
jäanud liikmekandidaatide hulgast.

Revisjonikomisjoni liikmekandidaatide hulgast valib
uue liikme revisjonikomisjon.

11. Kui nõukogu algatab enne volituste lõppemise täht-
aega nõukogu esimehe või revisjonikomisjoni esimehe taga-
sikutsumise, lõpetab presiidiumi liikme, juhatuse esimehe
või liikme volitused või kui nad langevad välja volitus-
tähtaja kestel, korraldatakse uued valimised, kutsudes
vajaduse korral kokku erakorralise kongressi või nõukogu.

12. Nõukogu esimehe, revisjonikomisjoni ja juhatuse
esimehe ametikohal töötamist piiratakse üldjuhul kahe
järjestikuse valimistähtajaga (kümme aastat).

Kui juhtimis-, kontroll- või täitevorgani esimees
soovib esitada oma kandidatuuri ka järjestikku kolmandaks
valimistähtajaks, peab kongress või nõukogu enne tema
kandidaatide nimekirja võtmist ja valimiste läbiviimist
vastu võtma eraldi sellekohase otsuse.

§ 13. ETKVLi OMAND

1. ETKVLi omandiks on tema põnifondid ja muu vara,
mis on talle vajalikud põhikirjaülesannete täitmiseks.

2. ETKVLi omavahendid moodustavad kasumist ja muudest
tuludest, tema liikmete kasumist tehtud eraldistest,

teistest tagastamisele mittekuuluvatest laekumistest. ETKVLi vara moodustamises võivad lepingu alusel rahaliste ja aineliste sissemaksetega osaleda riiklikud, kooperaatiivsed ja muud ühiskondlikud organisatsioonid ja ettevõtted, samuti kodanikud, kes on tarbijate kooperatiivide liikmed või töötavad ETKVLis ja tema ettevõtetes töölepingu alusel.

3. ETKVLi omavahendid jagunevad põhifondiks ja erifondideks.

Põhifond moodustub jaotatava kasumi eraldistest, kapitalmahutuste finantseerimiseks kasutatud erifondide vahenditest, mitmesugustest mittetagastatavatest laekumistest. See fond on jagamatu ega kuulu jaotamisele ETKVLi liikmete vahel.

Erifondid moodustuvad majandustegevuse kogu- ja puhastulust (kasumist). Erifondide moodustamise ja kasutamise korra määrab ETKVLi juhatus.

4. ETKVL lahendab iseseisvalt kõik oma majandustegevuse finantseerimisega seotud küsimused, avab pangasutustes kontod rahaliste vahendite hoidmiseks ning sularahata arveldusteks, kasutab lühi- ja pikaajalisi pangalaene.

5. Vajaduse korral jaotab ETKVL vahendid ümber oma ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahel; ta võib anda laene oma liikmetele ja teistele organisatsioonidele, samuti saada neilt laene; osaleb sihtürituste finantseerimiseks NSVL Tarbijate Kooperatiivide Liidu juurde tsentraliseeritavate fondide moodustamisel.

6. ETKVL vastutab omakohustuste täitmise eest kogu temale kuuluva varaga, kaasa arvatud põhivahendid. ETKVLi liikmed tema kohustuste eest varaliselt ei vastuta.

7. ETKVLil on õigus:

müüa või üle anda ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele ning kodanikele, vahetada, rentida, laenata ja anda ajutiselt kasutada hooneid, rajatisi, seadmeid, veovahendeid, inventari, tooret ja muud vara, samuti anda bilansist maha põhifonde;

lepingu alusel anda ainelisi ja rahalisi vahendeid üle ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele ning kodanikele, kes valmistavad talle toodangut, teevad töid või teenuseid;

põhikirjaülesannete paremaks täitmiseks liita osa oma vahenditest lepingu alusel riiklike, kooperatiivsete või muude ühiskondlike organisatsioonidega ja ettevõtetega;

välja lasta aktsiaid;

osta ja müüa pangasertifikaate ja muid väärtpabereid; moedustada kindlustusasutusi ja kooperatiivpanku.

8. ETKVLi vara võib üle anda riiklikele, kooperatiivsetele ja muudele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele ning kodanikele ainult juhatuse poolt nõukogu-
ga kooskõlastatult kentestatud korras.

ETKVLi vara ei tohi kasutada eesmärkidel, mis ei ole kooskõlas tema põhikirjaga.

§ 14. ETKVLi MAJANDUSTEGEVUS

1. ETKVL moodustab, reorganiseerib ja likvideerib ettenähtud korras majandustegevuse arendamiseks ettevõtteid asutusi ja organisatsioone, aitab kaasa kooperatiivide tegevusele.

ETKVL võib asutada:

majanuslikke struktuuriüksusi, kes tegutsevad kooperatsioneerimisealuse alusel;

kooperatiivettevõtteid, kes rakendavad tootmise ja töö korraldamisel NSV Liidu seaduses "Riiklikust ettevõttest (koondisest)" fikseeritud põhimõtteid;

ühisettevõtteid, mis rajatakse ettenähtud korras kooperatiivide, nende liitude ning teiste ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega või välispartneritega;

ETKVLi koosseisu kuuluvad majanduslikud struktuuriüksused, ettevõtted ja koondised tegutsevad ETKVLi juhatuse kinnitatud põhimääruste või põhikirjade alusel.

2. ETKVL teeb maapiirkondade majanduse arendamisel,

kaupadega varustamisel ja teenuste osutamisel koostööd agrotööstuskoondiste, kolhooside, sovhooside ning muude agrotööstuskompleksi ettevõtete ja organisatsioonidega;

ETKVL aitab kaasa kooperatsiooni tegevuse arendamisele, sealhulgas turgude tegevusele ning tarbekaupade tootmise laiendamisele kooperatiivsetes tootmisettevõtetes ja kooperatiivides.

3. ETKVL osaleb välismajanduslike suhete edendamises, teaduslik-tehniliste ja muude sidemete loomises, rahvusvaheliste kooperatiivorganisatsioonide tegevuses ning arendab muud koostööd välispartneritega.

4. ETKVL kasutab oma tegevuses kooperatsiooniseadusega, seadusega "Riiklikust ettevõttest (koondisest)" ja muude seadusandlike aktidega ettenähtud pikaajalisi majandusnormatiive.

5. ETKVL koostab ja kinnitab majandus- ja sotsiaalse arengu viie aasta plaanid jaotusega aastate kaupa, lähitundes tarbijate kooperatiivide ja ettevõtete esitatud ettepanekutest ja arvutustest.

6. ETKVL sõlmib riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonidega ja ettevõtetega ning üksikisikutega lepinguid, mis vastavad tema tegevuse eesmärkidele; kannab vastutust oma lepingukohustuste täitmise eest seadusandlusega kindlaksmääratud korras ja tingimustel.

7. ETKVLil on õigus ettenähtud korras kehtestada hindu ja tariife.

8. ETKVLi eraldised NSVL Tarbijate Kooperatiivide Liidu tsentraliseeritud fondidesse pikaajaliste stabiilsete normatiivide järgi tehakse peale tulumaksu tasumist, kasumi arvel kustutatavate laenude tagastamist ning muude kohustuslike kulude katmist allesjäänud kasumist.

ETKVLi käsutusse jääva kasumi jaotuse põhifondi (omakäibevahendite) täiendamiseks, teistesse fondidesse ning muuks otstarbeks kinnitab ETKVLi nõukogu.

9. ETKVL peab oma tegevuse tulemuste arvestust, koos-

tab ettenähtud korras raamatupidamise ja statistilise aruandluse.

§ 15. ETKVLI TEGEVUS LIIKMETE HUVIDES

1. ETKVLI tegevus peab looma tingimused liikmete edukaks tööks ja aitama kaasa nende õiguste rakendamisele vastavalt kooperatsiooniseaduse sätetele; tagama liikmetele õiguste kaitse ja juriidilise abi andmise.

2. ETKVL täidab oma liikmete ülesandel järgmisi funktsioone:

1) esindab ja kaitseb oma liikmete huve riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes organites, samuti rahvusvahelistes organisatsioonides;

2) arendab kooperatiivdemokraatiat, korraldab tarbijate kooperatsiooni tegevuse kõige tähtsamate küsimuste kollektiivset arutamist, üldistab eesrindlikke kogemusi ja annab liikmetele metoodilist abi, propageerib kooperatsiooniliikumist;

3) uurib kauba- ja teenuseturgu ning arenguperspektiive, koostab turukonjunkturi prognoose ja varustab kogutud teabega liikmeid, korraldab kaupade ja teenuste reklaami;

4) organiseerib projekteerimis-, konstrueerimis- ja teaduslikke uurimistöid, töötab välja majandus- ja muud näidishnormatiive, vahendab teaduslik-tehnilist teavet liikmetele;

5) abistab liikmeid kaubanduse, ühistoitlustamise, varumise, kooperatiivse tööstuse ja teiste tegevusharude arendamise ja paiknemise teaduslikult põhjendatud skeemide väljatöötamisel uute eesrindlike kaubandustehnoloogiate ja tootmisprotsesside juurutamisel;

6) kontrollib kooperatsiooniseaduse sätetest kinnipidamist tarbijate kooperatsiooni ja riikliku majandussektori võrdõiguslikkuse osas turufondi kaupade ja toodangu eraldamisel kooperatiivsetele ettevõtetele ja organisatsioonide materiaaltehnoliseks varustamiseks;

7) arendab hulgikaubandust; organiseerib hulgikauban-

dus-, varumis- ja turustusbaaside, külhhoonete ning ladude võrgu väljaehitamist; loob tööstuseettevõtetega otsesidemeid kaupade tarnimiseks tarbijate kooperatsioonile, taotleb tootmismahdade suurendamist ning toodete sortimendi laiendamist ja kvaliteedi parandamist vastavalt nõudlusele; hõlmab käibesse tootmiskooperatiivide ja individuaaltootjate valmistatavaid kaupu;

8) korraldab toidu- ja tööstuskaupade tootmist ETKVLi tööstuseettevõtetes, samuti põllumajanduslikku tootmist ja kalapüüki;

9) korraldab ehitus- ja transporditegevust, tarbijate kooperatiivide tehniliste vahendite hooldust ja remonti, neile tehnoloogiliste ja muude seadmete ning mehhanismide nankimist või tootmist;

10) korraldab kaadri väljaõpet ja täienduskoolitust ETKVLi õppeasutustes ja muudes õppevormides;

11) osutab metoodilist ja praktilist abi oma liikmete revisjonikomisjonidele;

12) revideerib ja analüüsib liikmete finants- ja majandustegevust; annab soovitusi esinevate puuduste kõrvaldamiseks, reserve ja võimaluste täielikumaks kasutamiseks.

§ 16. ETKVLi SOTSIAALNE TEGEVUS

1. ETKVL rakendab igakülgeid abinõusid liikmete ja oma töökollektiivi sotsiaalseks arenguks: ehitab ise kui ka koos teiste organisatsioonidega elumaju, lasteasutusi ning muid sotsiaal- ja kultuuriobjekte, parandab töötajate töö-, olme- ja puhketingimusi nende tervise kaitseks ja tugevdamiseks, taotleb käsitsitöö vähendamist.

2. ETKVL aitab kaasa taidluse, kehakultuuri ja spordi arendamisele.

§ 17. ETKVLi TEGEVUSE LÕPETAMINE JA REORGANISEERIMINE

1. ETKVL reorganiseeritakse (liitumine, ühinemine, jagunemine, eraldumine, ümberkujundamine) nõukogu, tema tegevus lõpetatakse kongressi otsuse alusel, informeeris-

des sellest NSVL Tarbijate Kooperatiivide Liitu.

2. ETKVLi likvideerimiseks ja tema varasse puutuvate küsimuste otsustamiseks moodustab kongress või nõukogu likvideerimiskomisjoni. Likvideerimiskomisjoni tegevuse korra määrab kindlaks komisjoni moodustanud organ.

3. ETKVLi likvideerimisel pärast palgaarvelduste lõpetamist, eelarve, pankade ja teiste kreditoride suhtes kohustuste täitmist allesjäänud vara kasutamise otsustab kongress või nõukogu.

ETKVLi REVISJONIKOMISJONI

PÕHIMÄÄRUS

1. ETKVLi revisjonikomisjon on valitav kontrollorgan, kelle ülesanne on koos ETKVLi nõukogu presiidiumi ja ETKVLi juhatusega tagada NSV Liidu seadusest "Kooperatsioonist NSV Liidus" ja ETKVLi põhikirjast kinnipidamine.

Oma tegevuses juhindub ta kooperatsiooniseadusest, kehativast seadusandlusest, ETKVLi põhikirjast, ETKVLi kongresside otsustest ja käesolevast põhimäärusest.

2. Revisjonikomisjoni esimees, liikmed ja liikmekandidaadid valitakse ETKVLi kongressil ETKVLi põhikirjaga kehtestatud korras ja tähtajaks.

3. Revisjonikomisjon valib oma liikmete seast salajase või lahtise hääletamisega komisjoni esimehe asetäitja.

Revisjonikomisjoni liikmed ja liikmekandidaadid töötavad palgalistena või ühiskondlikel alustel.

4. Komisjonil on koosseisulised töötajad, keda võtab tööle ja vallandab komisjoni esimees.

Revisjonikomisjoni liikmete ja koosseisuliste töötajate ametipalgad, lisatasud, premeerimise korra ja tingimused kinnitab revisjonikomisjoni esimees eelarve piires.

5. Revisjonikomisjon annab oma tööst aru ETKVLi kongressile ja kongressidevahelisel ajal ETKVLi nõukogule.

6. Revisjonikomisjoni pädevus:

1) kontrollib ETKVLi juhatuse, tema struktuuriüksuste

ning ettevõtete ja organisatsioonide töötajate poolt kooperatsioonisest, ETKVLi põhikirjast ning seadusandlusest kinnipidamist, ETKVLi kongressi, nõukogu ja juhatuse otsuste täitmist, kodanike kirjade, avalduste ja kaebuste läbivaatamist;

2) kontrollib ja revideerib ETKVLi struktuuriüksuste, tema isemajandavate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide finants-majanduslikku tegevust; nende poolt kooperatiivse omandi säilivuse tagamiseks tehtavat tööd ning kooperatiivi vahendite ja vara allesolekut;

3) valmistab ette ning esitab ETKVLi kongressile või nõukogule läbivaatamiseks ja kinnitamiseks seisukohad ETKVLi aastaaruande ja -bilansside kohta;

4) teeb koostööd ETKVLi liikmete revisjonikomisjoni-dega;

5) võtab osa ETKVLi isemajandavate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhatajate vahetamisel üleandmisest-vastuvõtmisest;

6) revisjonikomisjoni liikmed ja koosseisulised töötajad ei tohi osa võtta materiaalsete väärtuste ja kahjude mahakandmisest.

7. Revisjonikomisjoni töö toimub tema koosolekutel kinnitatud plaanide alusel. Töö planeerimise perioodilisuse otsustab komisjon.

8. Revisjonikomisjoni koosolekud toimuvad mitte harvemini kui üks kord kuus ning koosolek on õiguspädev, kui kohal on üle poole komisjoni liikmetest, kaasa arvatud komisjoni esimees või tema asetäitja.

Revisjonikomisjoni koosoleku otsused võetakse vastu kohalolijate lihthäälteenamusega ja vormistatakse protokolliga. Revisjonikomisjoni liikmete eriarvamused arutamisel olevate küsimuste kohta kantakse protokollis.

Revisjonikomisjoni liikmekandidaadid osalevad komisjoni koosolekutel nõuandva hääleõigusega.

9. Revisjonikomisjon koostab kontrollitulemuste alu-

sel aktid ja võtab nende põhjal 15-päevase tähtaja jook-
sul vastu otsuse, esitab selle ETKVLi juhatusele läbivaatamiseks.

ETKVLi juhatuse poolt 30-päevase tähtaja jooksul läbi-
vaatamata revisjonikomisjoni otsused kuuluvad kohustusli-
kus korras täitmisele.

10. ETKVLi juhatuse ja revisjonikomisjoni vahel tekki-
nud lahkelid ning revisjonikomisjoni tegevuse kohta esi-
tatud kaebused lanendab ETKVLi nõukogu.

11. Revisjonikomisjonil on õigus:

1) kasutada oma tööülesannete täitmiseks kõiki ETKVLi
juhatuse ning tema isemajandavate ettevõtete, asutuste
ja organisatsioonide käsutuses olevaid dokumente;

2) teha vajaduse korral ettepanekuid ETKVLi nõukogu
erakorralise koosoleku kokkukutsumiseks ja esitada küsi-
musi seal läbiarutamiseks;

3) kaasata revisjonide ja kontrollimiste läbiviimise-
le ETKVLi ja teiste ettevõtete ning organisatsioonide
spetsialiste;

4) kõrvaldada revisjonikomisjoni ülesannete täitmisest
ennast kompromiteerinud ja usaldust mitteõigustanud re-
visjonikomisjoni liikmeid ja liikmekandidaate. Küsimuse
nende komisjoni koosseisust ennetähtaegse väljaarvamise
kohta otsustab ETKVLi nõukogu;

5) viia revisjonikomisjoni liikmekandidaadid üle liik-
meteks;

6) kutsuda komisjoni koosolekule ETKVLi juhatuse, tema
isemajandavate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide
juhtijaid ning spetsialiste;

7) nõuda komisjoni poolt kontrollimisele kuuluvate
ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ametiisikutelt
kontrollitavates küsimustes suulisi ja kirjalikke seletu-
si;

8) osa võtta ETKVLi juhatuse koosolekutest, kus esi-

mehel või tema asetäitjal on nõuandev hääleõigus;

9) tutvuda juhatusele saabuvate direktiiv- ja kooperaatiivorganite määrustega, otsuste ning muude normatiivdokumentidega.

12. Revisjonikomisjonil on oma nimetusega nurgatempel ja pitsat. Ta korraldab iseseisvalt oma asjaajamist.

13. Komisjoni ülalpidamiseks vajalikud vahendid assigneeritakse ETKVLi nõukogu poolt kinnitatavate juhatuse ja revisjonikomisjoni eelarvetega.

Revisjonikomisjoni majandusliku ja tehnilise teenindamise, sealhulgas revisjonikomisjoni eelarvega ettenähtud kulutused tagab ETKVLi juhatus.

14. Revisjonikomisjoni koosseisuliste töötajate kultuurilis-olmeline ja sotsiaalne teenindamine tagatakse võrdselt ETKVLi juhatuse tööaparaadi töötajatega, ühiskondlikel alustel töötavatele revisjonikomisjoni liikmetele ja liikmekandidaatidele nende põhitöökona kaudu.

15. Revisjonikomisjon vastutab käesoleva põhimäärusega kindlaksmääratud ülesannete nõuetekohase täitmise ning tema poolt läbiviidud revisjonide ja kontrollimiste kvaliteedi eest.

**NSVL Rahandusministeeriumi, NSVL Riigipanga, NSVL Kaubandus-
ministeeriumi ja NSVL Justiitsministeeriumi**

J U H E N D

15. juulist 1986. a. nr. 125/13/86-75/K-8-503

kodanike ja ettevõtete, asutuste, organisatsioonide vahel

5000 rubla ületavas summas tehingute sooritamise

ja tuludeklaratsioonide esitamise korra kohta

Nõukogude Õigus.-1986.-N°6.-Lk.452-456

NSVL Ministrite Nõukogu kehtestas 15. mai 1986. a. määrusega nr. 575 «Mittetöiste tulude vastu peetava võitluse tõhustamise abinõude kohta», et arveldused kodanike ja ettevõtete, asutuste, organisatsioonide vahel tehingute osas 5000 rubla ületavas summas toimuvad vahendite sularahata ülekandmise teel NSVL Riigipanga või riiklike hoiukassade kaudu.

Kodanikud, kes sooritavad tehinguid 10 000 rubla ületavas summas, samuti kes ehitavad elumaja (suvilat) maksumusega üle 20 000 rubla, on kohustatud esitama rahandusorganile deklaratsiooni vastavate vahendite saamise allikate kohta.

Kodanikud on kohustatud rahandusorganile esitama deklaratsiooni vahendite saamise allikate kohta ka kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või prokuröri nõudmisel.

Numetatud määruse täitmiseks NSVL Rahandusministeerium, NSVL Riigipank, NSVL Kaubandusministeerium ja NSVL Justiitsministeerium kehtestavad selliste tehingute sooritamiseks ja tuludeklaratsioonide esitamiseks järgmise korra.

1. Käesolevat juhendit kohaldatakse kodanike poolt ostu-müügi-, kinke-, laenu-, tööttevõtu- ja teiste tehingute sooritamise juhtudel.

2. Kui kodanikud ostavad kaupu või muud vara või neile osutatakse teenuseid 5000 rubla ületavas summas riiklikus, kooperatiivses või ühiskondlikus ettevõttes, asutuses, organisatsioonis, siis nende eest tasumine toimub sularahata arvelduste teel NSVL Riigipanga asutuste või riiklike hoiukassade kaudu.

3. Sularahata arveldused toimuvad hoiukassade või NSVL Riigipanga asutuste arveldustšekkide väljaandmise või kaupade ja teenuste eest tasumisele kuuluva summa ülekandmise teel hoiustajate arvetelt NSVL Riigipangas või riiklikes hoiukassades vastavate ettevõtete, asutuste või organisatsioonide arvetele NSVL Riigipanga asutuses.

Hoiukassad ja NSVL Riigipanga asutused võtavad kodanikelt sularaha vastu käesoleva juhendiga ettenähtud tehingute osas ülekandmiseks kaubandus- või muude ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide arvetele korras, mis on kehtestatud NSVL Riigipanga poolt. Käesolevas punktis nimetatud tšekkide väljaandmise eest kodanikelt tasu ei võeta.

4. Arveldustšekk 5000 rubla ületavale summale kirjutatakse välja ainult selle isiku nimele, kelle hoiuarvelt summa maha kirjutatakse või kes sellise summa sularahas sisse maksis. Viimasel juhul hoiukassa või NSVL Riigipanga asutuse töötaja peab passi või seda asendava dokumendi järgi veenduma tšeki saaja isikusamasuses ning märkima passiandmed arveldustšeki kontsule.

5. Ostja poolt väljavalitud ja sularahata arvelduste teel tasutavate mittetoidukaupade, mille maksumus ületab 5000 rubla, hoidmise korra ja tähtsajad määrab kindlaks NSVL Kaubandusministeerium.

6. Juhul kui sooritatava tehingu summa ületab 10 000 rubla, on kodanikud kohustatud eelnevalt esitama tehingu sooritamise kohta või elukohajärgsele rahandusorganile deklaratsiooni tuluallike kohta vastavalt käesoleva juhendi lisale nr. 1. Sõjaväelased esitavad deklaratsiooni tegevteenistuse kohta järgse sõjaväeosa (asutuse) rahandusorganile, komandeeringul või puhkusel viibides aga — tehingu sooritamise kohta järgse rajooni (linna) sõjakomissariaadile; NSVL Riikliku Julgeolekukomitee sõjaväelased esitavad deklaratsiooni nendel juhtudel tehingu sooritamise kohta järgse liidu- või autonoomse vabariigi riikliku julgeolekukomitee või krai (oblasti) riikliku julgeoleku valitsuse rahandusorganile; NSVL Siseministeeriumi organite juhtivkoosseisu kuulunud isikud — tehingu kohta järgse vabariigi, krai või oblasti siseministeeriumi (valitsuse) rahandusosakonnale.

Kui sõjaväe tegevteenistusest vabastatud kodanikud oma deklaratsioonides näitavad peamise tuluallikana teenistusajal saadud palga, siis sellised deklaratsioonid esitatakse rajooni, linna, oblasti või vabariigi sõjakomissariaadi rahandusorganile, NSVL Riikliku Julgeolekukomitee või NSVL Siseministeeriumi organite süsteemis sõjaväe tegevteenistuses olnud isikud aga — elukohajärgse või tehingu sooritamise kohta järgse liidu- või autonoomse vabariigi riikliku julgeolekukomitee (siseministeeriumi), krai või oblasti valitsuse rahandusorganile.

Deklaratsiooni saamisel vastav rahandusorgan annab kodanikule tõendi käesoleva juhendi lisas nr. 2 toodud vormi järgi.

Kodanikud, kes sooritavad tehinguid ettevõtete, asutuste või organisatsioonidega, on kohustatud nimetatud tõendi neile üle andma. Pärast tehingu sooritamist kaubandusettevõtte või -organisatsioon lisab tõendi materiaalselt vastutava isiku kaubaaruandele ja see säilitatakse nendele dokumentidele ettenähtud aja jooksul. Teises rajoonis (linnas) elavalt kodanikult deklaratsiooni saanud rahandusorgan saadab selle 3 päeva jooksul kodaniku elukohajärgsele rahandusorganile.

7. Kodanikud, kes ehitavad elamu (suvila) maksumusega üle 20 000 rubla, on kohustatud enne selliste ehitiste registreerimist esitama rahandusorganile tuludeklaratsiooni.

Selliste hoonete registreerimist teostavad organid on kohustatud kodanikelt nõudma rahandusorgani tõendit tuludeklaratsiooni esitamise kohta.

Linnas (alevis) asuvate hoonete maksumus määratakse kindlaks inventariseerimishindest lähtudes, maal asuvate hoonete maksumus aga — lähtudes hoonete riiklikuks kindlustamiseks riikliku kindlustuse organite poolt kindlaksmääratud hindest.

8. Juhul kui kodanikud peavad tuludeklaratsiooni esitama kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või prokuröri nõudmisel, teatakse sellest kodaniku elukohajärgsele rahandusorganile, ära näidates ühtlasi tähtaja, milleks deklaratsioon tuleb esitada.

9. Kodanikud, kes hoiavad kõrvale deklaratsiooni esitamisest või esitavad deklaratsiooni hilinemisega, samuti kes selles teadvalt esitavad moonutatud andmeid, võetakse vastutusele vastavalt NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 23. mai 1986. a. seadlusele «Mittetõiste tulude saamise vastu peetava võitluse tõhustamisest».

10. Esitatud deklaratsioonide ja nende saamise kohta väljaantud tõendite arvestust peetakse eri raamatus vormi järgi, mis on toodud käesoleva juhendi lisas nr. 3. Saadud deklaratsioonide toimikud säilitatakse alaliselt.

11. Kodanikelt saadud deklaratsioonid vaatab läbi vastava rahandusorgani juhataja. Vajaduse korral rahandusorgan võib nõuda ettevõtetelt, asutustelt, organisatsioonidelt ja kodanikelt tõendeid deklaratsioonides esitatud andmete kinnitamiseks, samuti kontrollida, kas õigeaegselt olid tasutud seadusandlusega ettenähtud maksud deklaratsioonides avaldatud tulusummadelt.

NSVL rahandus-
ministri asetäitja

V. SALNIKOV

NSVL Riigipanga
juhatuse esimehe
asetäitja

I. LEVTSUK

NSVL kaubandus-
ministri asetäitja

P. KONDRASOV

NSVL justiits-
ministri asetäitja

I. SAMOŠTENKO

Lisa nr. 1

NSVL Rahandusministeeriumi, NSVL Riigipanga, NSVL Kaubandusministeeriumi, NSVL Justiitsministeeriumi 15. 07. 86 juhendile nr. 125/13/86-75/K-8-503

..... rajooni (linna) rahandusosakonnale

DEKLARATSIOON

rahaliste vahendite allikate kohta, mida kasutatakse kallihinnaliseks ostuks või muudeks tehinguteks 10 000 rubla ületava maksumusega, samuti 20 000 rubla ületava maksumusega elamu (suvila) ehitamiseks*

Perekonna-, ees- ja isanimi

Pass: seeria nr., välja antud

(kelle poolt, millal)

Alalise elukoha aadress

Sooritatava tehingu iseloom

(kauba ost kauplusest

..... või teiselt kodanikult, maja või muu vara omandamine,

..... elamu (suvila) ehitamine jms.)

* Sama vormi järgi esitatakse deklaratsioon rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või prokuröri nõudmisel.

Tehingu sooritamiseks vajalikud vahendid on minu poolt kogutud järgmistest tuluallikatest:

1. Töötasu ja muud rahalised tasud töö eest ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides (näidatakse kus ja millal saadi need vahendid)

2. Muud töised säästud (tulud kodu- ja käsitööstusega, erapraktikaga või muud liiki individuaaltegevusega tegelemisest; kus ja millal see tegevus toimus)

3. Autoritasud teadus-, kirjandus- ja kunstiteoste väljaandmise, esitamise või muul viisil kasutamise eest

4. Pärandina saadud summad

5. Riigilaenude või raha ja asjade loterii võidud (millal ja millise laenu või loterii loosimisel saadi võit)

6. Komisjonikaupluste kaudu vara müügist saadud summad (millal ja mille eest)

7. Muud tuluallikad (kaasa arvatud perekonnaliikmete töötasud)

Muud andmed, mida palun arvestada selle deklaratsiooni kontrollimisel

Kinnitan deklaratsioonis esitatud andmete õigsust. Rahandusosakonna töötajad on mulle selgitanud vastutust deklaratsioonis ebaõigete andmete esitamise eest.

«...» 198... a.

(allkiri)

Rahandusosakonna tõendi käesoleva deklaratsiooni esitamise kohta olen kätte saanud.

«...» 198... a.

(allkiri)

Elamu vóórandamise leping voliniku kaastegevusel

OSTU-MÜÜGI LEPING

Tallinnas, ..ühe tuhande üheksasaja kaheksakümne üheksan-
dal - - - aastal aprilli kuu viieteistkümnendal päeval.

Kodanik Karl Peetri p. KARU, elukoht Tallinnas, Vaike-
Vasara t. 30-1, õige volipiku - Oskar Jüri p. ARAK, isik-
kus, elukoht Tallinnas, Kagu t. 47-3, - - - - -

edaspidi nimetatud "müüja", ja kodanik Joosep Tõnu p.
POOTS, elukoht Tallinnas, Kreegi t. 17-3, - - - - -

edaspidi nimetatud "ostja", sõlmisid käesoleva lepingu
alljärgnevas:

1. Müüja müüs ja ostja ostis majavalduse, mis koosneb
ühest elamust, kuurist, garaazist, piirdeist ning vara-
vaist - - - - -
ja asub Tallinnas, Vaike-Vasara t. 30, - - - - -
ning paikneb 871. ruutmeetri suurusel maatükil.

2. Nimetatud lepinguobjekt kuulub müüjale isikliku
omandiõiguse alusel vastavalt Tallinna Tehnilise Inventa-
riseerimise Büroo öiendile nr. 967 13.aprillist 1989.a. -
ja on müüdnud ostjale kolmeteistkümne tuhande viiesaja
(13 500.-) - - rubla eest, millisest summa - - - - -
on ostja poolt müüjale lepingu allakirjutamisel tasutud.
kaksteist tuhat (12 000.-) rubla. Ülejäänud üks tuhat
viissada (1500.-) rubla kohustub ostja müüjale tasuma
hiljemalt esimeseks märtsiks tuhande üheksasaja üheksa-
kümnendal aastal: - - - - -

Lepinguobjekti inventariseerimise - - - - - hinne on
kolmeist tuhat viissada (13 500.-) - - - - - rubla.

3. Müüja volinik - - - - - tööndab,
et kuni käesoleva lepingu sõlmimiseni pole lepinguobjekti
kellelegi vóórandatud, panditud, selle suhtes pole vaid-
lusi ega seda pole keelustatud (arestitud). Samuti töö-
ndab müüja volinik, et müüja on perekonnaseisult lesk. Te-
ma naine - Liisa Antsu t. KARU suri 12.okt. 1976.a.(sur-
matunnistus TY nr. 342567, välja antud 12.10.76.a. kanne
nr. 476). - - - - -

4. "ENSV tsiviilkoodeksi" §-de 110, 243 ja 246 ja "ENSV maakodeksi" §-de 94, 117 ja 145 sisu on notari poolt lepinguosalistele selgitatud.

5. Käesoleva lepingu sõlmimise kulud on tasunud müüja.....

6. Lepinguobjekti üleandmine ostjale loetakse toimunuks lepingu allkirjutamisel lepinguosaliste poolt.....

7. Käesolev leping kuulub kohustuslikule registreerimisele Tallinna Tehnilise Inventariseerimise Büroos..... kolme kuu jooksul, arvates notariaaltoimingu vormistamise päevast.

8. Leping on koostatud 3. eksemplaris, millest esimene säilib notariaalkontoris, teine väljatakse ostjale, kolmas - müüja volinikule.....

9. Lepinguosalised lepivad kokku, et ENSV TsK § 243 lg. 3 kohaselt on müüjal õigus eluaegselt tasuta kasutada ühte 17, 2 m² suurust elutuba müüdasavas majas ühes kõrval- ja abiruumide kasutamise õigusega.
(müüja voliniku allkiri - O. Arak) (ostja allkiri - J. Poots)

VOLIKIRI

Tallinnas, 2. märtsil ühe tuhande üheksasaja kaheksakümne üheksandal aastal.

Mina, Karl Peetri p. KARU, elukoht Tallinnas Väike-Vasara t. 30-1, volitan Oskar Jüri p. ARAK'ut, elukoht Tallinn Kagu t. 47-3, müüma hinnaga ja tingimustega tema äranägemisel minule kuuluva elamu (majavalduse), mis asub Tallinnas Väike-Vasara t. 30. Selleks õigustan teda saama vajalikke õiendeid, tõendeid ja muid dokumente, sõlmima elamu (majavalduse) ostu-müügi lepingut, seda alla kirjutama, vastu võtma ostuhinda ning täitma kõiki toiminguid ja formaalsusi, mis on seoses käesoleva ülesandega.

Volikiri on väljatud edasivolitamise õiguseta kehtivusega üks aasta.

(allkiri - E. Kangro)

Notari käsiraamat: Normatiivaktide kogumik.- Tln: Eesti Raamat, 1986, lk. 432-433, 450.

NSV LIIDU ÜLEMNÕUKOGU PRESIDIUMI SEADLUS

30. novembrist 1976.a.

TEHINGUTE KOHTA VALUUTAVÄÄRTUSTEGA NSV LIIDU TERRITOORIUMIL

NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja, 1976-nr. 49-art. 712
Valjajvõte

NSV Liidu territooriumil valuutaväärtuste ringluse korra edasiseks täiustamiseks NSV Liidu Ülemnõukogu Presidium otsustab:

1. Kehtestada, et NSV Liidu territooriumil organisatsioonidelt ja kodanikeelt valuutaväärtuste ostmise operatsioonide, samuti neile valuutaväärtuste müümise operatsioonide teostamine on NSV Liidu Riigipanga ainuõigus. Teised organisatsioonid võivad neid operatsioone teostada ainult NSV Liidu Riigipanga ülesandel.

Valuutaväärtused on:

a) välisvaluuta (pangatähed, riigikassapiletid ja mündid);

b) maksedokumendid (tšekid, vekslid, akreditiivid jm.) ning fondiväärtused (aktsiad, obligatsioonid jm.) välisvaluutas;

c) pangamaksedokumendid rublades (tšekid jm.), mis on omandatud välisvaluuta eest õigusega vahetada neid selleks valuutaks;

d) väärismetallid - kuld, hõbe, plaatina ja plaatinagrupi metallid (palladium, iriidium, roodium, ruteenium ja osmium) mis tahes kujul ja seisundis, välja arvatud nendest metallidest juveel- ja teised olmetooted ning nende toodete murrus;

e) looduslikud vääriskivid töötlemata ja töödeldud kujul (teemandid, briljandid, rubiinid, smaragdid ja safiirid, samuti pärlid), välja arvatud nendest kividest valmistatud juveel- ja teised olmetooted ning nende toodete murrus.

Käesoleva paragrahvi esimese lõike kehtivus ei laiene kulla- ja plaatina- ning teemanditööstuse ettevõtete ope-

ratsioonidele väärismetallide ja c vääriskivide ülesostu alal, NSV Liidu Rahandusministeeriumi operatsioonidele väärismetallidega ja vääriskividega ning väliskaubandustehingutele, juhtudel üksikute müntide ostu-müügi- ja vahetustehingutele, samuti , mis on ette nähtud käesoleva seadluse 2. paragrahvi teises lõikes.

2. NSV Liidu territooriumil asuvate kodanike vahel ei lubata tehinguid valuutaväärtustega, välja arvatud järgmised juhud:

a) valuutaväärtuste kinkimine abikaasale, lastele, vanematele, lastelastele, vanaisale, vanaemale, lihastele vendadele ja õdedele.

Nende väärtuste kinkimine muudel juhtudel on lubatud ainult NSV Liidu Rahandusministeeriumi loal.

Valuutaväärtuste kinkimine üle viiekümne rubla suuruses summas tuleb kohustuslikus korras notariaalselt tõestada;

b) valuutaväärtuste testeerimine ja omandamine pärimisõiguse alusel.

Kodanike vahel lubatakse valuutaväärtusteks olevate üksikute müntide ostu-müügi-, vahetus- ja kinkimistehinguid kollektseerimise eesmärgil korras, mille määrab kindlaks NSV Liidu Kultuuriministeerium kooskõlastatult NSV Liidu Rahandusministeeriumiga.

3. Maksete teostamine ja vastuvõtmine välisvaluutas ja muudes valuutaväärtustes on NSV Liidu territooriumil lubatud:

a) väliskaubandusarvelduste ja teiste NSV Liidu rahvusvaheliste arvelduste korral;

b) kaupade ja teenuste eest tasumise korral kauplustes ja teistes organisatsioonides, kellele on antud õigus võtta makseid vastu välisvaluutas ja muudes valuutaväärtustes - korras, mille kehtestab NSV Liidu Ministrite Nõukogu;

c) teistel NSV Liidu seadusandluses ettenähtud juhtudel.

Maksete teostamine ja vastuvõtmine välisvaluutas ja muudes valuutaväärtustes väliskaubandusarvelduste ja teiste NSV Liidu rahvusvaheliste arvelduste korral toimub ainult NSV Liidu Riigipanga või NSV Liidu Väliskaubanduspanga

kauuu.

Väliskaubandustehingutes, mille rahalised kohustused on väljendatud välisvaluutas, lubatakse makseid NSV Liidu valuutas juhtudel, kui see on ette nähtud tehingu tingimustega.

4. Tehingud valuutaväärtustega, mis ei vasta käesoleva seadluse nõuetele, on kehtetud.

Valuutaväärtuste ülesostmine, müük ja vahetus või nende väärtuste kasutamine maksevahendina, mis toimub käesoleva seadlusega kehtestatud valuutaväärtuste ringluse eeskirju rikkudes, toob kaasa administratiiv- või kriminaalvastutuse vastavalt NSV Liidu seadusandlusele.

5. Seoses käesoleva seadlusega:

tunnistada kehtivuse kaotanuks:

NSV Liidu KTK ja RKN-i 8.mai 1929.a. määruse "Kulla- ja plaatinatööstuse kohta ning kulla ja plaatina hoidmise ja ringluse kohta" paragrahvi 54 teine lõige ja paragrahv 56 (NSVL SKK 1929, nr.33, art.292), samuti selle määruse paragrahvid 55 ja 58 osas, mis puudutab kulla ülesostmist üksikisikute poolt;

NSV Liidu KTK k ja RKN-i 7.jaanuari 1937.a. määrus nr.83/49 "Tehingute kohta valuutaväärtustega ja maksete kohta välisvaluutas" (NSVL SKK 1937, nr.8, art.25).

Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise

p õ h i m ä ä r u s
ENSV ÜVT.-1983.-N^o14.-Art.178
1. Üldsätted

1. Ajaloo- ja kultuurimälestised on rajatised, paigad ja esemed, mis on seotud ajalooliste sündmustega rahva elus, ühiskonna ja riigi arenguga, ning ainelise ja vaimse loomingu teosed, millel on ajalooline, teaduslik, kunstiline või muu kultuuriline väärtus.

Kõik NSV Liidu territooriumil asuvad ajaloo- ja kultuurimälestised on riigi kaitse all.

2. Ajaloo- ja kultuurimälestiste hulka kuuluvad:

a) ajaloomälestised — hooned, rajatised, paigad ja esemed, mis on seotud tähtsaimate ajalooliste sündmustega rahva elus, ühiskonna ja riigi arenguga, revolutsiooniliikumisega, Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooniga, Kodusõja ja Suure Isamaasõjaga, sotsialistliku ja kommunistliku ülesehitustööga, rahvusvahelise solidaarsuse tugevdamisega, samuti teaduse ja tehnika, rahvaste kultuuri ja olme arenguga ning väljapaistvate poliitika-, riigi- ja sõjaväetegelaste, rahvakangelaste, teadlaste, kirjandus- ja kunstitegelaste eluga;

b) arheoloogiamälestised — linnamäed, kalmed, muistsete asulakohade, kindlustuste, tootmistegavuse, kanalite ja teede jäänused, muistsed matmispaigad, raidkujud, kaljujoonised, vanaaegsed esemed ning muistsete asulate ajaloolise kultuurikihi osad;

c) linnaehitus- ja arhitektuurimälestised — arhitektuuriansamblid ja -kompleksid, ajaloolised keskused, kvartalid, väljakud, tänavad, linnade ja muude asulate muistse planeeringu ja hoonestuse jäänused; tsiviil-, tööstus-, sõja- ja kultusarhitektuuri ning rahva ehituskunsti rajatised, samuti nendega seotud monumentaalkunsti, kujutava kunsti, dekoratiiv- ja tarbekunsti, aia- ja pargikunsti teosed ning loodusmaastikud;

d) kunstimälestised — monumentaalkunsti, kujutava kunsti, dekoratiiv- ja tarbekunsti ning muude kunstiliikide teosed;

e) dokumentmälestised — riigivõimu- ja riigivalitsemisorganite aktid, muud kirjalikud ja graafilised dokumendid, filmi-, foto- ja fonodokumendid, samuti muistsed ja muud käsikirjad ja arhiivid, folkloori- ja muusikasalvestised ning haruldased trükised.

Ajaloo- ja kultuurimälestiste hulka võidakse arvata ka muud objektid, millel on ajalooline, teaduslik, kunstiline või muu kultuuriline väärtus.

3. Ajaloo- ja kultuurimälestiste hulka võidakse arvata nii täielikult oma esialgsel kujul säilinud kui ka ruineerunud või fragmentaarsed objektid ning hilisemate objektide osad.

4. Ajaloo- ja kultuurimälestised on riigi, samuti kolhooside ja teiste kooperatiivorganisatsioonide, nende koondiste ja teiste ühiskondlike organisatsioonide omanduses ning kodanike isiklikus omanduses.

Ajaloo- ja kultuurimälestisteks olevad väljaselgitatud objektid, millel ei ole omanikku või mille omanik on teadmata, lähevad vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusele riigi omandusse.

Ajaloo- ja kultuurimälestisi on lubatud müüa, kinkida või muul viisil võõrandada, kusjuures sellest tuleb eelnevalt informeerida mälestiste kaitse riiklikku organit. Ajaloo- ja kultuurimälestiste müümisel on riigil ostueesõigus. Mälestistega seotud tehingud, mille sooritamisel on rikutud seda korda, tunnistatakse kehtetuiks ning need toovad endaga kaasa NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandluses ettenähtud tagajärjed.

5. Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise riiklikku juhtimist teostavad NSV Liidu Ministrite Nõukogu, liiduvabariikide ministrite nõukogud, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud, kraide ja oblastite rahvasaadikute nõukogude, autonoomsete oblastite ja autonoomsete ringkondade rahvasaadikute nõukogude ning rajoonide, linnade, linnarajoonide, alevite ja külade rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed, samuti selleks spetsiaalselt volitatud mälestiste kaitse riiklikud organid.

Riiklikku kontrolli ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise üle teostavad rahvasaadikute nõukogud, nende täidesaatsvad ja korraldavad organid ning selleks spetsiaalselt volitatud mälestiste kaitse riiklikud organid.

Spetsiaalselt volitatud mälestiste kaitse riiklikud organid on NSVL Kultuuriministeerium, NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus ning neile alluvad organid liidu- ja autonoomsetes vabariikides, kraides, oblastites, Moskvas ja Leningradis.

6. NSVL Kultuuriministeerium ja talle alluvad organid teostavad oma pädevuse piires riiklikku juhtimist ja riiklikku kontrolli ajaloo-, arheoloogia-, linnaehitus- ja arhitektuuri- ning kunstimälestiste kaitse ja kasutamise alal.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus ja talle alluvad organid teostavad oma pädevuse piires riiklikku juhtimist ja riiklikku kontrolli dokumentmälestiste kaitse ja kasutamise alal.

7. Mälestiste kaitse riiklikele organitele pannakse nende pädevuse piires:

a) ajaloo- ja kultuurimälestiste riiklik arvestus;

b) ajaloo- ja kultuurimälestiste, nende territooriumide, ajaloolis-kultuuriliste kaitsealade, kaitse all olevate ajaloolis-kultuuriliste territooriumide (paikade) ja mälestiste kaitsetsoonide korrashoiu ja kasutamise režiimi kehtestamine;

c) ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, uurimise ja restaureerimise teaduslik-metoodiline juhendamine;

d) ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimis-, konserveerimis- ja remonditööde planeerimine ja organiseerimine ning mälestistega tehtavate iga liiki tööde teadusliku uurimise alase ja projektdokumentatsiooni läbivaatamine;

e) linnade ja teiste asulate, kus on ajaloo-, arheoloogia-, linnaehitus-, arhitektuuri- ja monumentaalkunsti mälestisi, kooskõlastamiseks esitatavate planeerimis-, hoonestus- ja rekonstrueerimisprojektide läbivaatamine;

f) ajaloo- ja kultuurimälestiste kasutamise ja propaganda organiseerimise teaduse, hariduse ja kultuuri arendamise ning patriootilise, ideelise, kõlbelise, internatsionalistliku ja esteetilise kasvatamise eesmärgil;

g) riikliku kontrolli teostamine selle üle, kuidas ettevõtted, asutused ja organisatsioonid (olenemata nende ametkondlikust kuuluvusest) ning kodanikud peavad kinni ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, kasutamise, arvestuse ja restaureerimise eeskirjadest ning rakendavad abinõusid mälestiste säilimise tagamiseks ehitus-, maaparandus-, tee- ja muude tööde tegemisel.

8. Mälestiste kaitse riiklike organite eeskirjad, juhendid ja juhised ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, kasutamise, arvestuse ja restaureerimise küsimustes on kohustuslikud ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele (olenemata nende ametkondlikust kuuluvusest) ning kodanikele.

9. Mälestiste kaitse riiklikel organitel on õigus:

kontrollida ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, kasutamise, arvestuse ja restaureerimise eeskirjadest kinnipidamist ning vajaduse korral tutvuda mälestiste seisukorraga, olenemata sellest, kelle omanduses või kasutuses need on, koostada mälestiste säilimise kontrollimise protokolle ning anda juhiseid avastatud rikkumiste kõrvaldamiseks;

seisata tööd ajaloo- ja kultuurimälestiste uurimisel, restaureerimisel, konserveerimisel, remontimisel, kasutamiseks kohaldamisel ja rekonstrueerimisel ning muud tööd, mida tehakse mälestistel, nende territooriumide, ajaloolis-kultuuriliste kaitsealade, mälestiste kaitsetsoonide ja kaitse all olevate ajaloolis-kultuuriliste territooriumide (paikade) piires, kui neid töid tehakse omavoliliselt või kõrvalekaldumistega kinnitatud projektidest, teadusliku restaureerimise meetoditest, tehnilistest tingimustest ja muudest eeskirjadest;

seisata ehitus-, maaparandus-, tee- ja muud tööd, kui nende käigus tekib oht ajaloo- ja kultuurimälestistele või kui rikutakse nende kaitse eeskirju;

muudustada kehtestatud korras komisjone ja isemajandavaid organisatsioone ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, kasutamise, restaureerimise, uurimise, kirjeldamise ja propageerimise abinõude rakendamiseks.

10. Riiklike tuletõrje- ja sanitaarjärelevalve ning muude spetsiaalsete organite nõuded ajaloo- ja kultuurimälestiste kohta tuleb kohustuslikus korras kooskõlastada mälestiste kaitse riiklike organitega.

11. Ametiühingud, noorsoo-organisatsioonid, ajaloo- ja kultuuri-mälestiste kaitse ühingud, teadusühingud, loomingulised liidud ja teised ühiskondlikud organisatsioonid ning kodanikud osutavad mälestiste kaitse riiklikele organitele kaasabi ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, kasutamise, väljaselgitamise, arvestuse, restaureerimise ja propageerimise abinõude rakendamisel.

12. Muuseumides (sealhulgas ühiskondlikel alustel tegutsevates muuseumides), raamatukogudes, arhiivides ning teistes organisatsioonides ja asutustes asuvate ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, kasutamise, arvestuse ja restaureerimise iseärasused kehtestatakse korras, mille määrab NSV Liidu seadusandlus NSV Liidu muuseumi- ja arhiivifondi kohta.

II. Ajaloo- ja kultuurimälestiste riiklik arvestus

13. Riiklikku arvestust peetakse kõigi ajaloo- ja kultuurimälestiste kohta, olenemata sellest, kelle omanduses või kasutuses need on.

Ajaloo- ja kultuurimälestiste riiklik arvestus hõlmab mälestiste väljaselgitamise ja ülevaatuse, nende ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtuse kindlakstegemise, fikseerimise ja uurimise, arvestusdokumentide koostamise ning paiksete mälestiste riiklike nimekirjade pidamise.

Ajaloo- ja kultuurimälestiste riikliku arvestuse korra ning arvestusdokumentide vormid kehtestab olenevalt mälestiste liigist NSVL Kultuuriministeerium või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus.

14. Paiksed ajaloo- ja kultuurimälestised jagunevad üleliidulise, vabariikliku ja kohaliku tähtsusega mälestisteks vastavalt nende ajaloolisele, teaduslikule, kunstilisele või muule kultuurilisele väärtusele.

Paikseid ajaloo- ja kultuurimälestisi arvatakse ühte nimetatud kategooriatest nende riiklikule arvele võtmisel.

15. Paiksete ajaloo- ja kultuurimälestiste riiklikud nimekirjad kinnitatakse:

üleliidulise tähtsusega mälestiste osas — NSV Liidu Ministrite Nõukogu või tema ülesandel NSVL Kultuuriministeeriumi poolt. Üleliidulise tähtsusega mälestiste nimekirjad esitab kinnitamiseks NSVL Kultuuriministeerium (linnaehitus- ja arhitektuurimälestiste osas kooskõlastatult NSVL Ehituskomiteega);

vabariikliku tähtsusega mälestiste osas — liiduvabariikide ministrite nõukogude poolt;

kohaliku tähtsusega mälestiste osas — liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud korras.

16. Paiksete ajaloo- ja kultuurimälestiste väljaarvamine riiklikest nimekirjadest on lubatud erandjuhtudel NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsusega üleliidulise tähtsusega mälestiste osas ja liiduvabariigi ministrite nõukogu otsusega vabariikliku ja kohaliku tähtsusega mälestiste osas.

17. Ajaloo- ja kultuurimälestiste väljaselgitamise ja arvestuse eesmärgil on ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kodanikud kohusta-

tud teatama andmed nende omanduses või kasutuses olevate objektide kohta, millel on ajalooline, teaduslik, kunstiline või muu kultuuriline väärtus, kultuuriorganitele, arhiivorganitele ning organisatsioonidele, kelle määrab olenevalt mälestiste liigist kindlaks NSVL Kultuuriministeerium või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus.

18. Kui mälestiste kaitse riiklikud organid teevad kindlaks väljaselgitavate objektide ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtuse, registreerivad nad nimetatud objektid kuni nende ajaloo- ja kultuurimälestistena riiklikule arvele võtmise küsimuse lahendamiseni ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtusega väljaselgitatud objektide nimekirjas korras, mille kehtestab olenevalt mälestiste liigist NSVL Kultuuriministeerium või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus.

19. Vanaaegsete dokumentmälestiste, muistse maalikunsti ning muistse dekoratiiv- ja tarbekunsti teoste kogumine organisatsioonide või kodanike poolt on lubatud erilubade olemasolul, mida annavad:

NSVL Kultuuriministeerium ja liiduvabariikide kultuuriministeeriumid — muistse maalikunsti ning muistse dekoratiiv- ja tarbekunsti teoste kogumiseks;

liiduvabariikide ministrite nõukogude juures asuvad arhiivide peavalitsused (valitsused) — vanaaegsete dokumentmälestiste kogumiseks. Load muistsete käsikirjade ja enne kirikuraamatute parandamist XVII sajandi teisel poolel trükitud raamatute kogumiseks antakse kooskõlastatult NSVL Teaduste Akadeemia või liiduvabariikide teaduste akadeemiatega.

Kodanikele antakse eriload nimetatud kultuuriväärtuste kogumiseks vastavate teaduslike, ühiskondlike või muude organisatsioonide soovitusel.

Nimetatud lubade andmise korra kehtestab olenevalt mälestiste liigist NSVL Kultuuriministeerium või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus.

20. Eriload kultuuriväärtuste kogumiseks tuleb kohustuslikus korras registreerida nendes kohalikes mälestiste kaitse riiklikes organites, kelle territooriumil on lubatud koguda nimetatud väärtusi.

Organisatsioonid ja kodanikud on kohustatud esitama andmed kõigi kogutud kultuuriväärtuste kohta kogumisloa registreerinud kohalikele mälestiste kaitse riiklikele organitele ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtusega kogutud esemete registreerimiseks väljaselgitatud objektide nimekirjades.

21. Kui organisatsioonid või kodanikud rikuvad kultuuriväärtuste kogumise korda, annulleeritakse nende kogumise luba, kogutud väärtused aga võidakse ära võtta kooskõlas liiduvabariikide seadusandlusega.

22. Ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kodanikud, kelle omanduses või kasutuses on ajaloo- ja kultuurimälestisi, on kohustatud teatama kohalikele mälestiste kaitse riiklikele organitele mälestiste eeldatavast võõrandamisest või ümberpaigutamisest vajalike muudatuste tegemiseks mälestiste arvestus- ja kaitsedokumentides.

23. Komisjonikauplused, vanaraamatukauplused ja antikvariaadid ning kokkuostupunktid on kohustatud teatama vastavatele mälestiste kaitse riiklikele organitele saadud kultuuriväärtustest enne nende müügi või muuks realiseerimiseks üleandmist, et otsustada väärtuste ajaloo- ja kultuurimälestistena riiklikule arvele võtmise ning nende riigi poolt ostueesõigusega omandamise küsimus.

24. Asutused ja organisatsioonid, kes kehtestatud korras saavad ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtusega väljaselgitatud dokumente ja esemeid, on kohustatud teatama sellest vastavatele mälestiste kaitse riiklikele organitele nende ajaloo- ja kultuurimälestistena riiklikule arvele võtmise küsimuse otsustamiseks.

25. Kodanike poolt leitud ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtusega dokumendid ja esemed, mille omanik on kindlaks tegemata või millele omanik on seaduse järgi kaotanud õiguse, esitatakse mälestiste kaitse riiklikele organitele nende ajaloo- ja kultuurimälestistena riiklikule arvele võtmise küsimuse otsustamiseks.

III. Ajaloo- ja kultuurimälestiste säilimise tagamine

26. Ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kodanikud on kohustatud tagama nende omanduses ja kasutuses olevate või neile kasutamiseks antud maadel asuvate ajaloo- ja kultuurimälestiste säilimise.

27. Väljaselgitatavad ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtusega objektid, mis on registreeritud väljaselgitatud objektide nimekirjades, kuuluvad kuni nende ajaloo- ja kultuurimälestistena riiklikule arvele võtmise küsimuse otsustamiseni kaitse alla ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitset käsitleva kehtiva seadusandlusega ettenähtud korras.

28. Mälestiste kaitse riiklikud organid paigaldavad igale paiksele ajaloo- ja kultuurimälestisele kaitsetahvli mälestise lühiseloomustusega ja märkega selle kohta, et mälestis on riigi kaitse all.

Paiksetele ajaloo- ja kultuurimälestistele paigaldatavate kaitsetahvlite näidised kinnitab NSVL Kultuuriministeerium.

29. Paiksete ajaloo- ja kultuurimälestiste säilimise tagamiseks koostavad linnaehitusorganid linnade rajooniplaneerimise ja generaalplaanide projektide ning linnade ja teiste asulate rekonstrueerimise ja edasiarendamise projektide väljatöötamisel kooskõlastatult mälestiste kaitse riiklike organitega kohaliku eelarve vahenditest samuti:

ajaloo-, arheoloogia-, linnaehitus- ja arhitektuuri- ning monumentaalkunsti mälestiste oblastilise jaotusega vabariigi, autonoomse vabariigi, krai, oblasti või rajooni territooriumil paiknemise kaartskeemid:

linnade ja teiste asulate ajaloolis-arhitektuurilised alusplaanid.

Nimetatud kaartskeemid ja alusplaanid kinnitatakse liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud korras.

30. Ajaloo-, arheoloogia-, linnaehitus- ja arhitektuuri- ning monumentaalkunsti mälestiste kaitse tagamiseks kehtestatakse kaitsesoonid,

hoonestuse reguleerimise tsoonid ja kaitse all oleva loodusmaastiku tsoonid, mille korraldus ja kasutamise režiimi määravad kindlaks mälestiste kaitse riiklikud organid.

Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitsetsoonid kehtestatakse liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud korras (üleliidulise tähtsusega mälestiste kaitsetsoonid kehtestatakse kooskõlastatult NSVL Kultuuriministeeriumiga, linnaehitus- ja arhitektuurimälestiste osas aga ka NSVL Ehituskomiteega).

31. Paiksete ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitsetsoonid on linnade rajooniplaneerimise ja generaalplaanide projektide ning linnade ja teiste asulate detailplaneerimis- ja hoonestusprojektide koostisosa.

32. Mälestiste kaitsetsoonide piires võivad krundid jääda endiste maakasutajate kasutusse, kusjuures neile pannakse vastutus kaitsetsoonidele kehtestatud režiimist kinnipidamise eest.

Mälestiste kaitsetsoonide piires on keelatud mulla-, ehitus- ja muude tööde tegemine ning majandustegevus ilma NSVL Kultuuriministeeriumi loata üleliidulise tähtsusega mälestiste kaitsetsoonide osas ning liiduvabariikide kultuuriministeeriumide loata vabariikliku ja kohaliku tähtsusega mälestiste kaitsetsoonide osas.

Loa tööde tegemiseks nimetatud tsoonide piires võib anda vastav mälestiste kaitse riiklik organ kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee esildisel.

Loa, sealhulgas ka maa põllumajanduse vajadusteks kasutamiseks, andmisel määrab mälestiste kaitse riiklik organ vajaduse korral kindlaks mälestiste säilimise tagamise abinõud, mille rakendamine pannakse tööde tegemisest huvitatud ettevõtetele, asutustele, organisatsioonidele ja kodanikele.

33. Kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteedel on õigus piirata või keelata sõidukite, liikurmasinade ja -mehhanismide liiklus ajaloo- ja kultuurimälestistega külgnevatel või nende kaitsetsoone läbivatel teedel, kui tekib mälestiste hävimise oht.

34. Ajaloo- ja kultuurimälestiste hulka arvatud loodus- ja tehismaastike ning aia- ja pargikunsti teoste säilimise tagavad mälestiste kaitse riiklikud organid koos teiste huvitatud organitega kooskõlas ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitset ning keskkonnakaitset käsitleva NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

35. Ajaloo- ja kultuurimälestiste ansamblid ja kompleksid, millel on eriline ajalooline, teaduslik, kunstiline või muu kultuuriline väärtus, võidakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu otsusega kuulutada ajaloolis-kultuurilisteks kaitsealadeks, mille kaitse toimub neist igähe kohta eraldi käiva põhimääruse alusel.

Ajaloolis-kultuurilised kaitsealad jagunevad üleliidulise ja vabariikliku tähtsusega kaitsealadeks.

36. Ettepaneku ajaloo- ja kultuurimälestiste ansambli või kompleksi üleliidulise tähtsusega ajaloolis-kultuuriliseks kaitsealaks kuulutamise kohta esitab NSVL Kultuuriministeerium (linnaehitus- ja arhitektuurimälestiste osas kooskõlastatult NSVL Ehituskomiteega), ettepanek aja-

loo- ja kultuurimälestiste ansambli või kompleksi vabariikliku tähtsusega ajaloolis-kultuuriliseks kaitsealaks kuulutamise kohta aga esitatakse liiduvabariigi seadusandlusega kindlaksmääratavas korras.

Üleliidulise tähtsusega ajaloolis-kultuurilise kaitseala põhimääruse kinnitab NSVL Kultuuriministeerium, vabariikliku tähtsusega ajaloolis-kultuurilise kaitseala põhimäärus aga kinnitatakse liiduvabariigi seadusandlusega kindlaksmääratavas korras.

37. Ajaloolis-kultuurilise kaitseala territoorium võetakse ära põllu-majanduslikust või muust majanduslikust kasutusest ja antakse üle kaitseala kasutusse kehtiva seadusandlusega kehtestatud korras.

Ajaloolis-kultuuriliste kaitsealade kaitse tagamiseks kehtestatakse kaitsetsoon, hoonestuse reguleerimise tsoon ja kaitse all oleva loodusmaastiku tsoon. Nende kaitsealade kaitsetsoonidele laieneb tsoonide kehtestamise kord, nende korraldus ja kasutamise režiim ning käesolevas põhimääruses mälestiste kaitsetsoonidele ettenähtud muud nõuded.

38. Muistsete linnade ja teiste asulate ajaloolisi keskusi, kvartaleid, väljakuid, tänavaid, mälestusväärsete sündmustega seotud paiku ja kultuurikihte ning loodus- ja tehismaastikke, millel on eriline ajalooline, arheoloogiline, linnaehituslik ja arhitektuuriline väärtus, võivad kuulutada kaitse all olevateks ajaloolis-kultuurilisteks territooriumideks (paikadeks) oblastilise jaotusega liiduvabariikide ministrite nõukogud, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogud ning krai, oblastite ja vabariikliku alluvusega linnade rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed liiduvabariikide seadusandlusega kehtestatud korras.

Kaitse all olevate territooriumide (paikade) kaitse toimub põhimääruste alusel, mis kinnitatakse liiduvabariikide seadusandlusega kehtestatud korras.

Kaitse all olevatel territooriumidel (paikades) on keelatud muliaehitus- ja muude tööde tegemine ning majandustegevus ilma mälestiste kaitse vastavate riiklike organite loata.

Kaitse all olevate territooriumide (paikade) piires võivad krundid jääda endiste maakasutajate kasutusse, kes vastutavad vastava kaitse all oleva territooriumi (paiga) põhimääruses kehtestatud režiimist kinnipidamise eest.

Kaitse all olevate territooriumide (paikade) põhimääruses kehtestatud korraldus ja kasutamise režiimist kinnipidamise tagamine pannakse kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteedele ja mälestiste kaitse vastavatele riiklikele organitele.

39. Nende linnade ja teiste asulate, kus on ajaloo-, arheoloogia-, linnaehitus- ja arhitektuuri- ning monumentaalkunsti mälestisi, planeerimis-, hoonestus- ja rekonstrueerimisprojektid kooskõlastatakse NSVL Kultuuriministeeriumi või liiduvabariigi kultuuriministeeriumi ning ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse vabariikliku ühingu, samuti muude organite ja organisatsioonidega kooskõlas liiduvabariikide seadusandlusega. Nimetatud linnade ja teiste asulate nimekirjad kinnitatakse vastavalt NSVL Kultuuriministeeriumi poolt kooskõlastatult NSVL Ehituskomiteega või liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud korras.

40. Ehitus-, maaparandus-, tee- ja muid töid, mis võivad ohustada ajaloo- ja kultuurimälestisi, tehakse üksnes kooskõlastatult mälestiste kaitse riiklike organitega ning pärast mälestiste säilimise tagamise abinõude tarvituselevõtmist.

Nimetatud abinõud võetakse ehitus-, maaparandus-, tee- ja muude tööde projekt- ja eelarvedokumentatsiooni.

41. Kui ettevõtted, asutused või organisatsioonid avastavad tööde käigus arheoloogilisi ja muid objekte, millel on ajalooline, teaduslik, kunstiline või muu kultuuriline väärtus, on nad kohustatud teatama sellest kohalikule mälestiste kaitse riiklikule organile ja seiskama tööd.

Kohalik mälestiste kaitse riiklik organ tagab avastatud objektide ülevaatusse ja nende ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuurilise väärtuse väljaselgitamise ning määrab kindlaks nende objektide säilimise tagamise abinõud.

42. Kui mälestiste kaitse riiklikud organid otsustavad seisata ehitus-, maaparandus-, tee- ja muud tööd, antakse tööde seiskamise kohta kirjalik ettekirjutus, milles märgitakse ära ajaloo- ja kultuurimälestiste säilimise tagamise abinõud, mälestiste kaitse eeskirjade rikkumise korral aga ka nõuded rikkumiste kõrvaldamise kohta. Tööde seiskamisest informeeritakse kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteed, töid finantseerivat pangaasutust ning kõrgemalseisvat mälestiste kaitse riiklikku organit.

43. Mälestiste kaitse riikliku organi poolt seisatud töid võib uuesti alustada nimetatud organi kirjalikul loal alles pärast seda, kui on kõrvaldatud mälestisi ähvardav oht või nende kaitse eeskirjade rikkumine.

44. Mälestiste või väljaselgitatud objektide säilimise tagamise käesoleva põhimääruse punktides 40, 41 ja 42 ettenähtud abinõude finantseerimine ning vastutus nende rakendamise eest pannakse ehitus-, maaparandus-, tee- ja muid töid tegevatele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele.

45. Paiksete ajaloo- ja kultuurimälestiste lammutamine, ümberpaigutamine ja muutmine on keelatud. Erandina on see võimalik üksnes igal üksikjuhul antaval eriloal, mille annab NSV Liidu Ministrite Nõukogu üleliidulise tähtsusega mälestiste ja liiduvabariigi ministrite nõukogu vabariikliku ja kohaliku tähtsusega mälestiste osas.

46. Organisatsioon, kes on esitanud taotluse paikse ajaloo- ja kultuurimälestise lammutamise, ümberpaigutamise või muutmise kohta, on kohustatud saama olenevalt mälestise kategooriast NSVL Kultuuriministeeriumi või liiduvabariigi kultuuriministeeriumi ning ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse vabariikliku ühingu sellekohase järeldusotsuse.

47. Paikse ajaloo- ja kultuurimälestise ümberpaigutamise või muutmise loa saanud ettevõtte, asutus või organisatsioon võib asuda neid töid tegema alles pärast seda, kui on võetud tarvitusele abinõud mälestise säilimise tagamiseks selle ümberpaigutamisel või muutmisel. Nende abinõude loetelu kehtestab vastav mälestiste kaitse riiklik organ.

Paikset ajaloo- ja kultuurimälestist võib lammutada üksnes pärast mälestise uurimist ja fikseerimist mälestiste kaitse riikliku organi poolt.

Nimetatud tööde tegemisega seotud kulud kannab ettevõtte, asutus või organisatsioon, kes on saanud mälestise lammutamise, ümberpaigutamise või muutmise loa.

48. Eritööde tegemine ajaloo- ja kultuurimälestiste uurimisel on võimalik üksnes mälestiste uurimise loa olemasolul, mis antakse olenevalt mälestiste liigist NSVL Kultuuriministeeriumi või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Arhiivide Peavalitsuse poolt kindlaksmääratavas korras.

49. Arheoloogiamälestisi võib välja kaevata ja üürida üksnes loa (kaevamisloa) olemasolu korral.

Kaevamisloa annab NSVL Teaduste Akadeemia üleliidulise tähtsusega arheoloogiamälestiste, samuti Vene NFSV territooriumil asuvate vabariikliku ja kohaliku tähtsusega arheoloogiamälestiste uurimiseks, ning liiduvabariikide teaduste akadeemiad teiste liiduvabariikide territooriumil asuvate vabariikliku ja kohaliku tähtsusega arheoloogiamälestiste uurimiseks.

Kaevamisload registreeritakse arheoloogiliste tööde tegemise koha järgsetes mälestiste kaitse riiklikes organites liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud korras.

Kaevamislubade vormi ja nende väljaandmise tingimused kehtestab NSVL Teaduste Akadeemia kooskõlastatult NSVL Kultuuriministeeriumiga.

50. Arheoloogilisi töid tegevad organisatsioonid ja kodanikud on kohustatud tagama mälestiste säilimise.

51. Ajaloo-, linnaehitus- ja arhitektuuri- ning monumentaalkunsti mälestiste arheoloogiline uurimine või selliste uuringute tegemine mälestiste kaitsetsoonide territooriumil on lubatud üksnes siis, kui uurijail on lisaks kaevamisloale mälestiste kaitse riikliku organi eriluba mälestiste uurimiseks.

52. Riiklikud muuseumid, raamatukogud ja arhiivid võivad võtta omanike soovil hoiule esemeid, dokumente, nende kollektsioone või kogusid, mis kujutavad endast ajaloo- ja kultuurimälestisi, ning tagavad vastuvõetud mälestiste säilimise ja takistamatu kasutamise omanike poolt.

Hoiuleantud mälestiste kasutamine nende omanike loata on keelatud.

53. Ajaloo- ja kultuurimälestiste väljavedu NSV Liidust on keelatud. Erandina on see lubatud üksnes igal üksikjuhul antaval eriloal, mille annab kehtestatud korras NSVL Kultuuriministeerium (välja arvatud dokumentmälestised). NSV Liidu riiklikku arhiivifondi mittekuuluvate dokumentmälestiste väljaveo loa annab NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus.

54. Rahvusvahelise kultuurivahetuse arendamiseks on lubatud ajaloo- ja kultuurimälestiste ajutine väljavedu NSV Liidust, kusjuures tuleb kinni pidada eeskirjadest ja tingimustest, mille olenevalt mälestiste liigist kehtestab igal üksikjuhul NSVL Kultuuriministeerium või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus.

55. Kultuurivahetuse eesmärgil NSV Liitu ajutiselt sisseveetavad välisriikide, nende organisatsioonide ja isikute omanduses olevad ajaloo- ja kultuurimälestised on riigi kaitse all.

Kultuurivahetuse eesmärgil NSV Liidu territooriumile sisseveetavate ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse riiklik garantii antakse igal üksikjuhul vastavate lepingute alusel.

IV. Ajaloo- ja kultuurimälestiste kasutamine

56. Ajaloo- ja kultuurimälestisi kasutatakse teaduse, hariduse ja kultuuri arendamise ning patriootilise, ideelise, kõlbelise, internatsionalistliku ja esteetilise kasvatamise eesmärgil.

Ajaloo- ja kultuurimälestiste kasutamine sel eesmärgil tagatakse muuseumide, raamatukogude, näituste ja ajaloolis-kultuuriliste kaitsealade võrgu kaudu ning ekskursioonide, turismi ja mälestiste propageerimise muude vormide arendamise teel.

57. Ajaloo- ja kultuurimälestiste kasutamine turismi eesmärgil ning ekskursioonide, ekspositsioonide, näituste ja muude kultuuriürituste korraldamiseks võib toimuda üksnes ulatuses, mis tagab mälestiste, nende territooriumide ning neid ümbritseva linnaehitusliku või looduskesk-konna säilimise.

Paikseid ajaloo- ja kultuurimälestisi (hooneid, rajatisi) võib lisaks teaduslikele, kultuurilistele ja kasvatuslikele eesmärkidele kasutada ka majanduslikel ja muudel eesmärkidel, kui see ei kahjusta mälestiste säilimist ega riku nende ajaloolist ja kunstilist väärtust.

58. Riigi omanduses olevad paigsed ajaloo- ja kultuurimälestised (hooned ja rajatised), mida võib kasutada majanduslikel ja muudel praktilistel eesmärkidel (välja arvatud eluruumidena kasutamine), antakse kehtestatud korras üle mälestiste kaitse kohalike riiklike organite bilanssi nende andmiseks ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja kodanike kasutusse.

59. Ajaloo- ja kultuurimälestiste kasutamise korra ja tingimusi kehtestavad mälestiste kaitse riiklikud organid ning need määratakse kindlaks ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja kodanike kasutuses või omanduses oleva iga mälestise osas vastava kaitsedokumentidega: kaitse- ja rendilepinguga, kaitselepinguga või kaitsekohustusega.

Kaitsedokumentides nähakse ette ka mälestiste ning nendega seotud kultuurilise väärtusega ehitiste, rajatiste ja objektide restaureerimise, konserveerimise ja remondi kord ja tähtajad, territooriumide, aedade, parkide ja loodusmaastike heakorrastamine, mälestiste nõuetekohase kaitse organiseerimine ning muud tingimused.

Vastutus kaitsedokumentides kehtestatud mälestiste kasutamise korra ja tingimustest kinnipidamise eest pannakse nende ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtidele ning kodanikele, kelle omanduses või kasutuses on mälestised.

Üleliidulise ja vabariikliku tähtsusega paiksete mälestiste kasutamise kord ja tingimused kooskõlastatakse vastavalt NSVL Kultuuriministeeriumi ning liiduvabariikide kultuuriministeeriumidega.

Kaitsedokumentide vormid kehtestab NSVL Kultuuriministeerium.

60. Kaitse- ja rendilepinguid sõlmivad ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kodanikud, kellele paiksed ajaloo- ja kultuurimälestised antakse majanduslikel eesmärkidel kasutamiseks, ning kohalikud mälestiste kaitse riiklikud organid, kelle bilansis need mälestised on.

Mälestiste kasutamise eest kaitse- ja rendilepingute alusel võetakse renti.

Paiksete mälestiste kasutamise eest võetava rendi määrasid kehtestavad liiduvabariikide ministrite nõukogud.

61. Kaitselepinguid sõlmivad usuühingud, kelle kasutusse antakse paiksed ajaloo- ja kultuurimälestised usutoimingute sooritamiseks, ning kohalikud mälestiste kaitse riiklikud organid, kelle bilansis need mälestised on.

Kultuseotstarbeliste mälestiste kultusetöingute sooritamiseks kasutamise eest renti ei võeta. Paiksete mälestiste, nende eri ruumide ning nendega seotud territooriumide ja rajatiste majanduslikel või muudel eesmärkidel kasutamise korral usuühingute poolt sõlmitakse kaitse- ja rendilepingud üldistel alustel.

62. Kaitsekohustusi annavad kohalikele mälestiste kaitse riiklikele organitele:

riiklikud, kooperatiivsed ja muud ühiskondlikud ettevõtted, asutused ja organisatsioonid ning muud organisatsioonid ja isikud, kes kasutavad ajaloo- ja kultuurimälestisi teaduslikel, kultuurilistel, turismi ja muudel eesmärkidel;

kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede elamute valitused (osakonnad), kes kasutavad paikseid mälestisi (vastavalt nende iseloomule ja otstarbele) eluruumidena;

ühiskondlikud organisatsioonid ja kodanikud, kelle omanduses on paiksed mälestised;

ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kodanikud, kelle kasutusse on antud maa koos sellel asuvate paiksete mälestistega, välja arvatud mälestised, mida kasutatakse kaitse- ja rendilepingute ning kaitselepingute alusel;

ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kodanikud, kelle kasutuses või omanduses on teisaldatavad mälestised.

63. Kui ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, kelle kasutusse on antud ajaloo- ja kultuurimälestised, ei täida kaitse- ja rendilepingute, kaitselepingute ja kaitsekohustuste tingimusi, maksavad nad leppetrahvi kehtiva seadusandlusega ettenähtud korras.

64. Ajaloo- ja kultuurimälestiste säilimise tagamise abinõusid, mis on ette nähtud kaitse- ja rendilepingutes, kaitselepingutes ja kaitsekohustustes, rakendatakse mälestiste kasutajate või omanike kulul.

65. Nende ajaloo- ja kultuurimälestiste säilimise tagamise abinõusid, mida ei ole üle antud ettevõtete, asutuste, organisatsioonide või kodanike kasutusse ning mis ei ole nende omanduses, rakendatakse mälestiste kaitse riiklike organite erivahenditest, riigieelarve vahenditest ning vahenditest, mida eraldavad ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ühingud vastavalt oma põhikirjaie.

66. Ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja kodanike omanduses olevaid teisaldatavaid ajaloo- ja kultuurimälestisi võib mälestise omaniku loal kasutada teaduslikel eesmärkidel ning ekspositsioonide, näituste ja muude kultuuriürituste korraldamiseks.

Ettevõtetele, asutustele, organisatsioonidele ja kodanikele, kes kasutavad mälestisi nimetatud eesmärkidel, pannakse vastutus mälestiste säilimise eest, vajaduse korral ja mälestise omaniku nõusolekul aga nende restaureerimise, konserveerimise või remondi eest.

67. Paiksed ajaloo- ja kultuurimälestised, mida ei kasutata vastavalt nende iseloomule ja otstarbele ning mis on hävimis- või riknemisohus, võidakse ettevõtelt, asutustelt ja organisatsioonidelt ära võtta. Üleliidulise tähtsusega mälestised võetakse ära liiduvabariigi ministrite nõukogu otsusega, mis kooskõlastatakse NSVL Kultuuriministeeriumiga, vabariikliku ja kohaliku tähtsusega mälestised võetakse ära liiduvabariikide seadusandlusega kindlaksmääratavas korras.

68. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide omanduses või kasutuses olevad teisaldatavad ajaloo- ja kultuurimälestised võidakse ära võtta käesoleva põhimääruse punktis 67 ettenähtud alustel korras, mille määrab kindlaks liiduvabariigi ministrite nõukogu kooskõlastatult NSVL Kultuuriministeeriumiga.

69. Kui kodanikud ei taga neile kuuluvate ajaloo- ja kultuurimälestiste säilimist, võidakse need mälestised kooskõlas liiduvabariigi seadusandlusega kohtu korras ära võtta vastava hüvitusega.

Kui kodanikud kasutavad nende omanduses olevaid ajaloo- ja kultuurimälestisi süstemaatiliselt mittetõiste tulude saamiseks, võidakse need mälestised kooskõlas kehtiva seadusandlusega kohtu korras tasuta ära võtta.

70. Ajaloo- ja kultuurimälestiste äravõtmine toimub mälestiste kaitse riiklike organite esildisel ning toob kaasa kaitse- ja rendilepingute ja kaitselepingute või kaitsekohustuste annulleerimise, samuti mälestistele tekitatud kahju sissenõudmise, välja arvatud juhud, kui mälestised olid ühiskondlike organisatsioonide või kodanike omanduses. Mälestiste äravõtmisel ei hüvitata nende omanike või kasutajate poolt mälestiste säilimise tagamiseks varem tehtud kulutusi.

V. Ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimine, konserveerimine ja remont

71. Ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimine, konserveerimine ja remont toimub ainult mälestiste kaitse riiklike organite loal ning nende kontrolli all.

72. Paiksete ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimise, konserveerimise ja remondi eeskirjad kehtestab NSVL Kultuuriministeerium.

73. Loa üleliidulise tähtsusega paiksete ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimiseks, konserveerimiseks ja remondiks annab NSVL Kultuuriministeerium, loa vabariikliku ja kohaliku tähtsusega ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimiseks, konserveerimiseks ja remondiks annavad liiduvabariikide kultuuriministeeriumid.

Luba antakse pärast nende tööde projekt- ja eelarvedokumentatsiooni läbivaatamist ja kinnitamist nimetatud mälestiste kaitse riiklike organite poolt.

Samas korras antakse lubasid linnade ja teiste asulate ajalooliselt väljakujunenud territooriumide rekonstrueerimiseks, mälestiste territooriumide, nende kaitsetsoonide, nendega seotud territooriumide, rajatiste, aedade, parkide ja loodusmaastike **heakorrasdamiseks** ja taastamiseks ning mälestiste säilitamisel ja kasutamiseks kohaldamisel tehtavateks muud liiki töödeks.

74. Teisaldatavate ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimine, konserveerimine ja remont toimub korras, mille kehtestab olenevalt mälestiste liigist NSVL Kultuuriministeerium või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Arhiivide Peavalitsus.

75. Kui ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimisel, konserveerimisel ja remontimisel rikutakse nende tööde tegemise kehtestatud korda, võivad mälestiste kaitse riiklikud organid seisata need tööd kuni avastatud rikkumiste kõrvaldamiseni.

76. Ajaloo- ja kultuurimälestiste restaureerimine, konserveerimine ja remont toimub mälestiste kasutajate või omanike, samuti mälestiste kaitse riiklike organite kulul.

Selliste mälestiste restaureerimine, konserveerimine ja remont, mis on riigi omanduses ning mida ei ole antud ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kasutamiseks, toimub käesoleva põhimääruse punktis 65 märgitud vahenditega.

VI. Vastutus ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitset ja kasutamist käsitleva seadusandluse rikkumise eest

77. Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, kasutamise, arvestuse ja restaureerimise eeskirjadest mittekinnipidamises, mälestiste kaitsetsoonide režiimi rikkumises ning mälestiste kaitset ja kasutamist käsitleva seadusandluse muudes rikkumistes süüdi olevad isikud kannavad kriminaal-, administratiiv- või muud vastutust kooskõlas NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

78. Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise eeskirjade rikkumises süüdi olevate isikute suhtes võidakse juhul, kui nende tegevuse iseloom ei too kaasa kriminaalvastutust, kohaldada administratiivkaristusest hoiatust või trahvi.

Kooskõlas kehtiva seadusandlusega võib ametiisikuid trahvida kuni 100 rublaga ja kodanikke kuni 50 rublaga.

79. Ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kodanikud, kes on tekitanud kahju ajaloo- ja kultuurimälestisele või selle kaitsetsoonidele, on kohustatud taastama endisel kujul mälestise või selle kaitsetsoonid, taastamise võimatuse korral aga hüvitama kahjud kooskõlas NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

Ajaloo- ja kultuurimälestisele tekitatud kahju kindlakstegemisega seotud materjale valmistavad ette komisjonid, mis moodustatakse ole-

nevalt mälestiste liigist NSVL Kultuuriministeeriumi või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Arhiivide Peavalitsuse poolt kehtestavas korras.

Ametiisikud ja teised töötajad, kelle süü läbi ettevõtted, asutused ja organisatsioonid on teinud kahjude hüvitamisega seotud kulutusi, kannavad kehtestatud korras materiaalselt vastutust.

80. Ajaloo- ja kultuurimälestiste või nende kaitsetsoonide taastamise korra ja tingimusi määravad kindlaks mälestiste kaitse riiklikud organid, arvestades mälestiste restaureerimise, konserveerimise ja remondi eeskirjadest kinnipidamist.

MÄÄRUS nr. 11

deksiga ei ole trahvi suurus sellise kohtuotsuse mittetäitmise eest kindlaks määratud, nõutakse trahvi sisse VNFSV TsPK § 406 ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessi koodeksite vastavais paragrahvides³ ettenähtud korras ja suuruses.

Trahvi tasumine ei vabasta õiguserikkujat kohtuotsuse täitmise ja hagejat teotavate levitatud andmete ümberlikkumise kohustusest.

8. Poolale, kelle kasuks tehti otsus, mõistab kohus teiselt poolelt välja asjas kantud kohtukulud VNFSV TsPK § 90 ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessi koodeksite vastavais paragrahvides⁴ alusel.

9. Kodanike ja organisatsioonide au ja väärikuse alandamise kõrvaldamiseks ja ennetamiseks peavad kohtud arutama, kas tuleks nende isikute või organisatsioonide suhtes, kes tegelikkusele mittevastavaid teotavaid andmeid levitasid, teha erinäärus.

10. NSV Liidu Ülemkohtu pleenum juhiti kohtute tähelepanu eriti sellele, et kodanike au ja väärikuse kaitsmise asjade läbivaatamisel ja lahendamisel on käesolevas määruses märgitud puudused lubamatud.

NSV Liidu Ülemkohtu esimees A. GORKIN

NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi sekretär A. JEFANOV

¹ ENSV KrK § 129 lg. 1.

² ENSV KrPK § 95.

³ ENSV TsPK § 393.

⁴ ENSV TsPK § 72.

Nõukogude õigus.-1972.-N°2.-Lk.166-167.

NSV LIIDU ÜLEMKOHTU PLEENUMI

3. veebruari 1988. a.

MÄÄRUS nr. 1

Seadusandluse kohaldamine kodanike ja elamukooperatiivide valdluasjade arutamisel kohtutes

NSV Liidu konstitutsiooni § 44 kohaselt on NSV Liidu kodanikel õigus eluasemele. Suur tähtsus kodanike varustamisel eluruumiga on kooperatiivelamuehitusel, mida tehakse elamukooperatiivides astunud isikute raha ja riikliku krediidi abil.

Elamukooperatiivide tegevusega seotud asjade lahendamisel seadusandlust õigesti kohaldades on kohtud seatud kaitsma kodanike ja kooperatiivide õigusi ja seadusega kaitsitud huve, kaasa aitama nende õiguste elluviimise tagatiste tugevdamisele ning ära hoidma seadusrikkumised kooperatiivide tegevuses.

Läbi arutanud kodanike ja elamukooperatiivide valdluasjade arutamisel seadusandluse kohaldamise kohtupraktika üldistamise materjali, märgib NSV Liidu Ülemkohtu pleenum, et põhiliselt lahendavad kohtud neid asju õigesti, soodustades sotsialistliku seaduslikkuse järgimist kooperatiivide tegevuses ning nende elamufondi nõuetekohast kasutamist ja säilitamist.

Kuid ühtlasi pole veel välditud juhtumeid, mil alusega keeldutakse võtmast kohtu menetluse avaldusi kodanike ja elamukooperatiivide valdluste kohta ning alati ei uurita asjaolusid igakülgselt ja täielikult. Kohtuotsuseid

tehes tuleb ette vigu õigusnormide kohaldamisel, millega reguleeritakse kooperatiivela-
mutes eluruumide kasutamise korda, jagamist,
vahetamist ja üürileandmist ning kooperatiiv-
vist väljaheitmist.

NSV Liidu Ülemkohtu pleenum määra b:

1. Kodanike ja elamukooperatiivide vaid-
lusalasjade lahendamisel tuleb kohtutel kõrvale-
kaldumatult järgida NSV Liidu ja liiduvaba-
riikide tsiviilseadusandluse aluste, elamukoo-
deksi ja liiduvabariigi elamukooperatiivide
näidispõhikirja sätteid, samuti muid norma-
tiivakte, millega reguleeritakse kodanike ja
kooperatiivide suhteid. Kohus ei kohalda
konkreetselt kooperatiivi põhikirja sätteid, kui
need pole kooskõlas seadusandlusega.

2. Kohtud peavad silmas pidama, et ela-
mukooperatiivi majas eluruumi kasutamise
õigus rajaneb kodaniku liikmeksõlekul. Nime-
tatud majas jaotatakse eluruumi kooperatiivi
üldkoosoleku otsuse põhjal, mille on kinnita-
nud kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitev-
komitee, korterid aga asustatakse kohaliku
rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee välja-
antud orderite põhjal.

3. Lahendades kodanike ja elamukoopera-
tiivide vaidlusi, peavad kohtud arvestama, et
kooperatiivi liikmel on õigus: elada oma
perekonnaga temale kooperatiivi majas antud
korteris; vabatahtlikult kooperatiivist välja
astuda; anda liiduvabariigi seadusandlusega
kehtestatud korras oma osak üle igale temaga
aialiselt koos elavale täiskasvanud perekonna-
liikmele; saada endale sama kooperatiivi ma-
jas vabanenud korter, kui ta vajab elamis-
tingimuste parandamist; vahetada temaga
koos elavate perekonnaliikmete nõusolekul
ja kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitev-
komitee loal oma eluruum teise eluruumi
vastu, sealhulgas riikliku või ühiskondliku
elamufondi majas paikneva eluruumi vastu
tingimusel, et eluruumi vahetanud isik võet-
akse kooperatiivi liikmeks, järgides liidu-
vabariigi elamukodeksi ja elamukooperatiiv-
vide näidispõhikirja kehtestatud eeskirju.

Elamukooperatiivi näidispõhikirja kohaselt
on kooperatiivi liikmel ka muid õigusi, mis
tulenevad kooperatiivi liikmeks olekust. Üht-
eegu on ta kohustatud täitma kooperatiivi
põhikirja nõudeid, nagu kasutama saadud kort-
terit sihtotstarbe kohaselt ning järgima elu-

ruumide kasutamise eeskirju ja sotsialistliku
ühiselu reegleid.

4. NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkoh-
tumenetluse aluste § 4 kohaselt on kodani-
kul õigus pöörduda kohtusse hagiga temale
kui kooperatiivi liikmele kooperatiivi üld-
koosoleku otsuse põhjal antud eluruumi kasu-
tamise rikutud või vaidlustatud õiguse kait-
seks. Selline hagi kuulub kohtu pädevusse ka
järgmistel juhtudel: kui kooperatiivi liikmele
keeldutakse välja andmast eluruumi orderit;
kui kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitev-
komitee on tühistanud kooperatiivi üldkoos-
oleku otsuse kodaniku vastuvõtmise kohta
kooperatiivi liikmeks; kui tühistatakse üld-
koosoleku otsus kooperatiivi liikmele sama
kooperatiivi majas elamistingimuste paranda-
mise korras vabanenud eluruumi andmise
kohta.

Selliste vaidluste lahendamisel peavad koh-
tud arvestama, et kontrollides elamukoopera-
tiivide tegevust, on kohaliku rahvasaadikute
nõukogu täitevkomiteel õigus tühistada koo-
peratiivi üldkoosoleku või juhatuse otsus,
kui see on vastuolus seadusega.

5. Kohtu pädevuses on samuti vaidlusalasjad
elamukooperatiivi liikme õiguse kohta saada
elamistingimuste parandamise korras vaba
korteri sama kooperatiivi majas või saada va-
banenud tuba korterist, kus ta elab, kui talle
on sellest keeldutud (seoses korteri või toa
andmisega selle kooperatiiv liikmeks võetud
isikule).

Tuleb silmas pidada, et kooperatiivist lah-
kunud kodaniku perekonnaliikmed, samuti
tema pärijad, kellel vastavalt elamukooperatiiv-
vide näidispõhikirjale on eelisõigus astuda
kooperatiivi liikmeks, säilitavad õiguse korter-
it edasi kasutada tingimusel, et nad astuvad
kooperatiivi liikmeks

Kui kooperatiivi liige saab kogu perekon-
nale elamistingimuste parandamise korras
kooperatiivi majas vabanenud korteri, on
koos temaga kohustatud vabastama varem ka-
sutatud korteri ka tema perekonnaliikmed,
kui nad on andnud nõusoleku elada antavas
eluruumis või kui asja tehiohtu vaieldamatult
tõendavad, et nad on väljendanud nõusolekut
kolida sellesse eluruumi.

Kui kooperatiivi liikmele antakse teine korter,
võib kooperatiiv kehtestatud korda järgi-
des jätta vabastatava korteri tema perekonna-

liikmele tingimusel, et see astub kooperatiivi liikmeks.

Kooperatiivi liige omandab õiguse saada vabanenud korter ka sel juhtumil, kui vajadus parandada elamistingimusi on tal tekkinud maja ehitamise ajal.

Kooperatiivi liikme vajadus elamistingimuste parandamise järele lahendatakse igal konkreetsel juhul, arvestades elamistingimuste parandamist vajavate kooperatiiviliikmete arvelevõtmiseks kehtestatud elamispinna norme, samuti perekonna koosseisu, kooperatiivi liikme ja tema perekonnaliikmete tervislikku seisundit, korteri planeeringut, lisaelamispinna õigust jms.

6. Kooperatiivi liikmete hagid eluruumi vahetamise kohta kuuluvad kohtus läbivaatamisele järgmistel juhtudel: kui kooperatiivi üldkoosolek keeldub võtmast kooperatiivi liikmeks isikut, kes kasutas eluruumi riikliku või ühiskondliku elamufondi majas ja vahetas selle eluruumi vastu kooperatiivi majas; kui kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee keeldub välja andmast vahetusorderit eluruumi vahetanud isikule, keda kooperatiivi üldkoosolek on nõus võtma kooperatiivi liikmeks; kui kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee tühistab kooperatiivi üldkoosoleku otsuse sellise isiku kooperatiivi liikmeks võtmise kohta, kes on avaldanud soovi vahetada oma eluruum kooperatiivi majas paikneva eluruumi vastu.

Kohtus arutamisele kuulub samuti eluruumide vahetamise vaidlus, mis on tekkinud sama kooperatiivi liikmetel elamukooperatiiviga, kes on sellise vahetuse vastu.

Kui kooperatiivi liige ja tema perekonnaliikmed ei ole jõudnud vahetuses kokkuleppele, siis on kooperatiivi liikmel, samuti tema endisel abikaasal ja perekonnaliikmel, kellel on õigus osale osakumaksete summast, õigus nõuda kohtu korras eluruumi sundvahetamist teise eluruumi vastu, sealhulgas ka sellise vastu, mis asub riikliku või ühiskondliku elamufondi majas. Perekonnaliige, kellel pole õigust osale osakumaksete summast, ei või esitada kohtusse kooperatiivikorteri sundvahetamise hagi.

Asja lahendamisel peavad kohtud lähtuma sellest, et kui kooperatiivikorter on jagatud lahutatud abikaasade vahel, siis on võimalik vahetada ainult terve korter.

Kui kooperatiivi liige esitab oma perekonnaliikme vastu eluruumi vahetuse hagi, kaastakse teised selles eluruumis elavad täiskasvanud perekonnaliikmed, kes ei vaidle vahetuse vastu, asjast osa võtma vaidluseseme suhtes iseseisva nõudeta kolmanda isikuna.

Kooperatiivi majas paikneva eluruumi teise vastu vahetamise asjade arutamisel tuleb kohtutel silmas pidada, et NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega on kehtestatud eluruumide vahetamise kord ja tingimused, mille puhul eluruumide vahetus ei ole lubatud (elamuseadusandluse aluste § 31 lg. 5, VNFSV EK § 73 ja teiste liiduvabariikide elamukoodeksite vastavad paragrahvid¹).

7. Kohtus arutamisele kuuluvad elamukooperatiivide ja nende liikmete ning kooperatiivi liikmete ja nende perekonnaliikmete muud vaidlused, mis tulenevad tsiviilõiguslikest suhetest. Nii võidakse kohtus arutada: kooperatiivist väljaheidetud isikute hagsid nende väljaheitmise põhjendamatuks tunnistamiseks ja eluruumi edasise kasutamise õiguse säilitamiseks; isikute nõudeid, kellel on eellisõigus astuda kooperatiivi, et tunnistataks ebaõigeks keeldumine neid vastu võtmast sellesse kooperatiivi ja antaks neile õigus kasutada eluruumi kooperatiivi majas; kooperatiivi liikmete hagsid kooperatiivilt summade väljanõudmiseks, mis on osakumaksena liigselt makstud; kooperatiivi liikmete ja nende perekonnaliikmete (sealhulgas ka endiste perekonnaliikmete) vaidlusi nende korteris eluruumide kasutamise korra üle; kooperatiivide hagsid korraliste osakumaksete, elamu korraspidamise ning ekspluateerimis- ja erifondide maksete võlgnevuse sissenõudmiseks kooperatiivi liikmetelt, kui kooperatiiv ei või saada notariaalorganilt täitepealdist kooperatiivi liikmelt võlgnevussumma sissenõudmiseks; kooperatiivide hagsid kooperatiivist väljaheidetute ja nendega koos elavate isikute väljatõstmiseks.

Kohtu korras kuuluvad lahendamisele ka ühes kooperatiivikorteris elavate surnud koo-

¹ ENSV EK § 69.

peratiivliikme pärijate vaidluse õiguse üle olla kooperatiivi liige ja kasutada surnule kuulunud eluruumi, kui pärija ei ole nõus selles küsimuses kooperatiivi tehtud otsusega.

8. Tsiiviilkohtumenetluse aluste § 4 kohaselt ei kuulu kohtus arutamisele kooperatiivliikmete vaidlused kooperatiiviga, mille läbivaatamine on seadusega antud kooperatiivi või muude organite ainupädevusse. Nii ei ole kohtul õigust arutada eluruumide jaotamist kooperatiivi liikmete vahel, sisseastumismaksu ja osakumaksete suuruse kehtestamist, maksete suurtel elamu korrashoiuks ja eksploatamiseks, samuti kooperatiivi liikmeks vastuvõtmist, välja arvatud juhud, mil elamukooperatiivide näidis põhikirjas nimetatud isikutel on eelisõigus astuda kooperatiivi liikmeks ja nad säilitavad õiguse kasutada ka edaspidi eluruumi kooperatiivi majas.

Kohtus ei kuulu arutamisele elamistingimuste parandamist vajavate kooperatiivi liikmete omavahelised vaidlused selle üle, kellele neist on eelisõigus saada vabanenud korter või kellele ühises korteris elavatest kooperatiivi liikmetest tuleb anda vabanenud tuba (kui elamukooperatiivi näidis põhikirjaga pole teisiti ette nähtud). Selle küsimuse lahendab kooperatiivi üldkoosolek (volinike koosolek).

Kohtus ei kuulu arutamisele samuti kooperatiivi liikmega koos elavate perekonnaliikmete hagi'd neile kooperatiivis vabanenud korteri andmise kohta ja nende kooperatiivi astumise eelisõiguse tunnistamiseks, kui kooperatiivi üldkoosolek on keeldunud neid kooperatiivi vastu võtmast (kui liiduvabariikide seadusandlusega ei ole teisiti ette nähtud).

9. Valmistades kohtulikuks arutamiseks ette hagi'sja kooperatiivist väljaheidetu väljatõstmiseks korterist, tuleb kohtule selgitada tema õigust esitada vastuhagi väljaheitmise tunnustamiseks põhjendamatuks ja eluruumi kasutamiseõiguse säilitamiseks, kui ta peab kooperatiivist väljaheitmise otsust ebaõigeks.

10. Kui kooperatiivi liige on esitanud kooperatiivi vastu hagi üldkoosoleku (volinike koosoleku) antud eluruumi kasutamise rikutud või vaidlustatud õiguse kaitseks, siis selles asjas kaasatakse kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee vastavalt tsiiviilkohtu-

menetluse aluste §-le 27 vajaduse korral osa võtma kolmanda isikuna.

Kui kooperatiivi liikmele keeldutakse välja andmast selle korteri orderit, mille kooperatiiv on andnud (elamuseadusandluse aluste § 43 lg. 2), esitab huvitatud isik hagi kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee vastu. Sel juhtumil võtab kooperatiiv asjast osa kolmanda isikuna.

11. Elamuseadusandluse aluste § 42 kohaselt on kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteedele pandud kohustus kontrollida kooperatiividele kuuluvate majade eksploateerimist ja remonti. Elamukooperatiivi liikmetele antakse kapitaalremondi ajaks eluruumid, kui remonti ei saa teha kooperatiivi majas elavate isikute väljakolimiseta.

Seoses sellega on kohaliku nõukogu täitevkomiteel tsiiviilkohtumenetluse aluste § 5 kohaselt õigus esitada kohtusse hagi kooperatiivi liikme ja temaga koos elavate isikute väljatõstmiseks tema eluruumist kooperatiivi majas koos teise eluruumi andmisega remondi ajaks, kui remonti ei saa teha eluruumi vabastamisest keelduva kostja väljatõstmiseta, kuid kooperatiiv sellist hagi ei esita. Kooperatiivi liikmele ja tema perekonnale antav eluruum peab olema elamiskõlblik ning vastama sanitaar- ja tehnilistele nõuetele.

12. Elamukooperatiivi liikmega koos elavatel perekonnaliikmetel on temaga võrdsed õigused kasutada eluruumi kooperatiivi elamus, kui nende majutamisel ei olnud eluruumi kasutamise korra suhtes teistsugust kokkulepet. Lahendades, kes tuleb arvata kooperatiivi liikme perekonnaliikmeks, tuleb juhinduda VNFSV EK §-st 53 ja teiste liiduvabariikide elamukoodeksite vastavatest paragrahvidest.

Kooperatiivi liikmega perekonnasuhete lõppemine ei anna iseenesest õigust temaga koos elavaid isikuid välja tõsta. Seda võidakse teha elamukooperatiivide näidis põhikirjaga ette nähtud juhtudel, samuti vastavalt seaduses tähtendatud alustele (näiteks elamuseadusandluse aluste § 29, ja 38 lg. 1).

13. Kooperatiivi surnud liikme osak läheb tema pärijatele seadusega ettenähtud korras. Pärandaja eluajal korterit kasutanud ja kehtestatud korras korterisse kolunud pärijad säilitavad õiguse korterit edasi kasutada.

Kooperatiivi surnud liikme alaealisi pärijaid, kes elasid kooperatiivkorteris temaga koos, ei või eluruumist välja tõsta motiivil, et pärandaja lahkus kooperatiivist seoses surmaga. Kuni pärija täisealiseks saamiseni täidavad tema kooperatiivkorteris kasutamiseiga seotud kohustusi vanemad, lapsendajad, eestkostjad või hooldajad. Alaealine pärija võidakse võtta kooperatiivi liikmeks, kui see on liiduvabariigi seadusandlusega ette nähtud.

14. Kooperatiivi liige võib kooperatiivi juhatuse nõusolekul anda osa eluruumist, perekonna ajutise lahkumise korral aga kogu eluruumi üürile tasu eest, mille suurus on kehtestatud seadusega (VNFSV EK §-d 121 ja 122 ning teiste liiduvabariikide elamukoodeksite vastavad paragrahvid). Juhatusel keeldumine võidakse vaidlustada kohtu korras.

15. Kooperatiivi liiget ei või korterist teise eluruumi vastuandmiseta välja tõsta, kui teda ei ole kooperatiivist välja heidetud.

Kooperatiivi liikmele ei ole kohaldatav elamuseadusandluse aluste § 29 sätte ajutiselt äraolevatele isikutele eluruumi säilitamise tähtaegade kohta. See sätte ei ole kohaldatav ka isikule, kellele kuulub osa osakumaksete summast, kuid tema asumise puhul teise alalise elukohta võidakse kohtu korras tunnistada, et ta on kaotanud õiguse eluruumile kooperatiivi elamus. Kui nimetatud isik tunnistatakse eluruumi õiguse kaotatuks, võib ta nõuda kooperatiivi liikmelt rahalise kompensatsiooni maksmist osakumaksete summa temale kuuluva osa ulatuses.

16. Osakut ja eluruumi kooperatiivi elamus võidakse jagada kooperatiivi liikme ja tema abikaasa vahel, sõltumata nende ühisomandiks olevast osakumaksete summast kummalegi kuuluva osa suurusel üksnes abielulahutuse korral ja VNFSV EK §-s 120 ning teiste liiduvabariikide elamukoodeksite vastavates paragrahvides ettenähtud muudel asjaoludel. Hagi eluruumi ja osakumaksete summa jagamiseks võivad esitada kohtusse nii kooperatiivi liikme endine abikaasa kui ka kooperatiivi liige.

Eluruumi ja osaku jagamise kohta otsuse tegemisel peab kohus arvestama kummagi endise abikaasa osakumaksete summa osa suurust, laste ja teiste perekonnaliikmete hu-

ve, kellel on õigus kasutada eluruumi, samuti korteri planeeringut ja eluruumi kasutamise tegelikult kujunenud korda.

Kui korter koosneb vähemalt kahest külgnevast isoleerimata toast ja kui kohus tuleb järeldusele, et nende isoleerituks ümberehitamisega (kui selleks on kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee luba) ei halvendata poolte ja nende perekonnaliikmete elamistingimusi, siis on kohtul õigus sõltuvalt asjas tuvastatud tehiooludest panna ümberehitamise kohustus ühele või mõlemale poolele.

17. Kui eluruumi või osaku jagamisel tunnistatakse ühe endise abikaasa õigust kasutada eluruumi, mille maksumus ületab tema osa suuruse osakumaksete summast, võib kohus, arvestades alaealiste laste huve ja selle abikaasa tähelepanuväärseid huve, kõrvale kalduda pooltele kuuluvate ühisvara osade võrdsuse põhimõttest (NSV Liidu ja liiduvabariikide abielu- ja perekonnaseadusandluse aluste § 12). Kui kohus ei leia alust nimetatud abikaasa osa suurendamiseks, mõistetakse teise abikaasa kasuks kompensatsioonina välja rahasumma.

18. Kui eluruumi ja osakut pole võimalik jagada, võidakse kooperatiivi liikmeks olevalt abikaasalt välja mõista rahaline kompensatsioon teise abikaasa kasuks selle palvel ja ainult tingimusel, et ta on nõus vabastama eluruumi, kui elamukooperatiivide näidispõhikirjaga pole ette nähtud teisiti.

Mõistes kooperatiivi liikmeks mitteoleva abikaasa kasuks välja rahalise kompensatsiooni, teeb kohus samal ajal otsuse tema kooperatiivelamus asuvast eluruumist väljatõstmise nõude rahuldamise kohta.

19. Ühe abikaasa (endise abikaasa) hagi põhjal võib kohus tunnistada tema õigust teatavale osale osakumaksete summast, mis on abikaasade ühisvara, ilma eluruumi jagamata.

Sellise nõude võib kohus rahuldada ka abielulahutusprotsessis, kui asjas tehakse otsus lahutada abielu. Kui aga abielulahutusprotsessis on avaldatud nõue jagada eluruum ja osakumaksete summa, tuleb hagi arutamine selles osas eraldada, sest selle lahendamiseiga puudutatakse kooperatiivi huve; sellist nõuet abielulahutusasjas arutada ei ole seadusega ette nähtud.

Kui abielu tunnistatakse kehtetuks motiivil, et üks abikaasa on varjanud oma teist abielu, võib kohus eksitusse viidud abikaasa hagi põhjal tunnistada tema õigust ühiselu ajal (kuni abielu kehtetuks tunnistamise momendini) kooperatiivi makstud osakumaksete summale VNFSV APK §-de 20—22 ja 46 ning teiste liiduvabariikide abielu- ja perekonnamoodeksite vastavate paragrahvide³ järgi, mitte aga tsiviilseadusandluse normide järgi. Sel juhtumil on nimetatud paragrahvide järgi võimalik jagada ka osak.

Kohtutel tuleb silmas pidada, et võidakse tunnistada ka kooperatiivi surnud liikme pärijate õigust osale osakumaksete summast (tsiviilseadusandluse alused §-d 118—119).

20. Kooperatiivi liige võidakse kooperatiivist välja heita VNFSV EK §-s 123 ja teiste liiduvabariikide elamukoodeksite vastavates paragrahvides ning liiduvabariigi elamukooperatiivide näidispõhikirjas tähendatud juhtudel, samuti vastavalt seadusega ettenähtud muudele juhtudele (näiteks kui on tunnistatud võimatuks kooselu lastega, kelle suhtes on kooperatiivi liikmelt ära võetud vanemlikud õigused).

Kooperatiivist väljaheidetul on õigus kohutlikult vaidlustada väljaheitmise otsus ka sel juhtumil, kui selle on teinud kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee (kui see on elamukooperatiivi näidispõhikirjaga ette nähtud), sest kooperatiivist lahkumine toob kaasa kooperatiivkorteris kasutamiseõiguse äravõtmise.

21. Jõustunud kohtuotsus, millega isik on tunnistatud kooperatiivi liikmete hulgast aluseti väljaheidetuks, toob täitmiseks kohustuslikkuse tõttu (tsiviilseadusandluse aluste § 15) kaasa selle isiku ennistamise kooperatiivi liikmeks ja tema eluruumi kasutamiseõiguse ennistamise.

Kohtuotsus, millega tunnistatakse hageja eelisõigust astuda kooperatiivi liikmeks, samu-

ti millega jagatakse osak, andes endistele abikaasadele kasutamiseks konkreetsed eluruumid korteris, on kohustuslik kooperatiivile ja kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele, kui nad vaatavad läbi nende isikute kooperatiivi liikmeks oleku küsimust.

22. Kui tuvastatakse elamukooperatiivide tegevust ning kooperatiivi liikmete ja nende perekonnaliikmete õigusi reguleerivate seaduste jämeda rikkumise faktid, eluruumide mitteshipärase kasutamise juhtumid (näiteks isikliku kasu ja mittetöise tulu saamiseks) või kooperatiivelamute õigeks ajaks remontimata jätmine, tuleb kohtul erimäärusega juhtida sellele vastavate organite või ametiasutuste tähelepanu, et rakendataks abinõud rikkumiste kõrvaldamiseks.

23. Käesoleva määrusega antud selgitused on kohaldatavad ka kodanike ja suvilakooperatiivide tsiviilõiguslike vaidluste lahendamisel kohtus, kui nende kooperatiivide näidispõhikirjaga ei nähta ette teisiti.

24. Liidu- ja autonoomsete vabariikide ülemkohtutel, kraie, oblasti-, linna- ja ringkonnakohtutel tuleb tugedada järelevalvet seaduslikkuse range järgimise üle kodanike ja elamukooperatiivide vaidlusasjade läbivaatamisel, õigeaegselt parandada nende asjade läbivaatamisel tehtud vead ning tagada kooperatiivi ja tema liikmete suhteid reguleerivate õigusnormide õige ja ühetaoline kohaldamine.

25. Seoses käesoleva määruse vastuvõtmisega tunnistada kehtetuks NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 16. juuni 1978. a. määrus nr. 6 «Seadusandluse kohaldamisest kodanike ja elamuehituskooperatiivide vaheliste vaidlusasjade arutamisel kohtuis» koos muudatustega, mis on tehtud pleenumi 26. aprilli 1984. a. määrusega nr. 6 ja 16. jaanuari 1986. a. määrusega nr. 5.

NSV Liidu Ülemkohtu esimees V. TEREBILOV

NSV Liidu Ülemkohtu sekretär NSV Liidu Ülemkohtu liige S. ROMAZIN

Nõukogude õigus.-1988.-N°2.-Lk.160-165.

II OMANDIÕIGUS

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
29. juuni 1979. a. määrusega nr. 633

Raamatupidamisaruannete ja -bilansside

^{määrustik}
ENSV ÜVT.-1979.-Nr.38.-Art.461.

I. Üldsätted

1. Käesolev määrustik sätestab raamatupidamisaruannete ja -bilansside koostamise korra kõigis koondistes, ettevõtetes ja organisatsioonides (välja arvatud eelarvelised organisatsioonid ja asutused), peavalitsustes ja teistes majandusliku juhtimise organites, samuti ministeeriumides ja keskasutustes.

Määrustiku rakendamise iseärasused kolhoosides määrab kindlaks NSV Liidu Kolhooside Nõukogu kooskõlastatult NSVL SKV-ga.

Raamatupidamisaruannete ja -bilansside koostamise korra eelarvelistes organisatsioonides ja asutustes määrab kindlaks NSVL Rahandusministeerium.

2. Tootmiskoondised, samuti isemajandavad ettevõtted ja organisatsioonid, kes on iseseisval bilansil ja juriidilised isikud, on kohustatud korraldama raamatupidamist kahekordse süsteemi järgi ning koostama raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruanded ning -bilansid.

Käesolevas määrustikus tootmiskoondistele ettenähtud juhised laienevad teaduslikele tootmiskoondistele, ehitus- ja montaažikoondistele, agraartootmiskoondistele ning teistele koondistele, kellele raamatupidamise ja aruandluse valdkonnas on kehtestatud samad õigused ja kohustused mis tootmiskoondistele.

3. Üleliidulised ja vabariiklikud tööstuskoondised, peavalitsused ja teised majandusliku juhtimise organid koostavad raamatupidamise kuu, kvartali ja aasta koondaruanded ja -bilansid, ministeeriumid ja keskasutused aga koostavad raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruanded ja -bilansid.

Käesolevas määrustikus üleliidulistele ja vabariiklikele tööstuskoondistele ettenähtud juhised laienevad agraartööstuskoondistele ja teistele koondistele, kellele raamatupidamise ja aruandluse valdkonnas on kehtestatud samad õigused ja kohustused mis tööstuskoondistele.

4. Koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide (välja arvatud kolhoosid ning põllumajanduses tegutsevad majanditevahelised ettevõtted ja organisatsioonid) raamatupidamise ja aruandluse üldist meetodilist juhendamist teostab NSVL Rahandusministeerium.

NSVL Rahandusministeerium ja NSVL SKV kinnitavad raamatupidamisaruannete tüüpvormid ja nende täitmise korra juhendi. Liiduvabariikide rahandusministeeriumid ja SKV-d kehtestavad nimetatud tüüpvormide alusel vabariiklike ministeeriumide ja keskasutuste koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamisaruannete vormid.

NSVL Rahandusministeerium ja NSVL SKV kinnitavad raamatupidamisaruannete spetsialiseeritud vormid NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste ettepanekul. NSV Liidu ministeeriumid ja keskasutused kinnitavad nende vormide täitmise korra juhendid.

5. Teadvalt ebaõigete aruandeandmete esitamise ja raamatupidamisbilansside kirjade hinde moonutamise eest kannavad tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide, samuti peavalitsuste ja teiste majandusliku juhtimise organite juhtijad, pearaamatupidajad, plaaniosakondade juhatajad ja teised ametiisikud (vastavalt allkirjadele aruandevormidel) vastutust kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

6. Ettevõtted ja organisatsioonid, kellele laieneb «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus», võivad viia oma käitised ja majandid (põllumajandusliku abimajandi, metsavarumise, elamu- ja kommunaalmajanduse, transpordimajanduse jt.) eraldi bilansile. Eraldi bilansil võivad olla tootmiskoondiste koosseisu kuuluvad tootmisüksused.

Nende ettevõtete ja organisatsioonide, kellele ei laiene «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus», käitise ja majandeid võib viia eraldi bilansile kõrgemaleisvate organite loal.

Nende bilansside aktivad ja passivad lülitatakse vastavate tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide põhitegevuse üldbilanssi.

II. Raamatupidamisaruannete ja -bilansside koostamise eeskirjad

7. Raamatupidamisaruannete ja -bilansside koostamisel tuleb tagada: aruandeperioodi kõigi majanduslike operatsioonide ning rahaliste vahendite, põhivahendite (fondide), materiaalse väärtuste ja arvelduste inventeerimise tulemuste täielik kajastamine;

analüütilise arvestuse andmete identsus käivate ja jääkidega sünteetilise arvestuse kontode järgi iga kuu esimeseks kuupäevaks, samuti raamatupidamisaruannete ja -bilansside näitajate identsus sünteetilise ja

analüütilise arvestuse andmetega. Raamatupidamiskirjendite aluseks on nõuetekohaselt vormistatud tõendavad dokumendid või nendega võrdsustatud tehnilised informatsioonikandjad.

Nendest põhitingimustest mittekinnipidamist käsitatakse kui raamatupidamisaruannete ja -bilansside ebaõiget koostamist.

Kapitaalmahutused, põhivahendid (fondid) ja amortisatsioon

8. Ministeeriumidel ja keskasutustel on lubatud kehtestada neile alluvatele tootmiskoondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele kapitaalmahutuste (olenemata nende mahust ja tööde tegemise viisist) põhitegevuse bilansis või eraldi kapitaalmahutuste bilansis kajastamise kord.

9. Põhitegevuse bilansis kajastatavad kapitaalmahutused ja nende finantseerimisallikad tuuakse aktivas ja passivas välja eri osades.

10. Kapitaalmahutused kajastuvad bilansis hoonestaja (telliija) tegelike kulutustena.

11. Lõpetatud hooned ja rajatised, paigaldatud seadmed, lõpetatud tööd objektide valmishitamise ja seadmistamise alal, mis suurendavad nende esialgset maksumust, arvatakse pärast vastuvõtuaktide kehtestatud korras kinnitamist põhivahendite hulka, suurendades seejuures vastavalt põhikirjafondi kõigi tegelike tootmiskulude kogusumma võrra, kaasa arvatud seadmete kohaletoimetamise, monteerimise ja paigaldamise kulud.

Monteerimist mittevajavad seadmed (transpordivahendid, vabalt seisvad tööpingid, põllumajandusmasinad ja põllutööriistad, ehitusmehhanismid jms.), samuti seadmed, mis vajavad monteerimist, kuid on ette nähtud alaliseks varuks, täiskasvanud tööloomad ja produktiivloomad (sealhulgas ka väikeloomad), olenemata nende maksumusest, tööriistad ja inventar (välja arvatud need, mis vastavalt käesolevale määrustikule kuuluvad käibevahendite hulka) arvatakse pärast nende saamist tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide poolt põhivahendite hulka nende soetamiskulude summas, kaasa arvatud nende kohaletoimetamise kulud.

Ajutises ekspluatatsioonis olevaid kapitaalehitusobjekte ei arvata enne nende alalise ekspluatatsiooni andmist põhivahendite hulka. Raamatupidamises ja bilansis kajastuvad nendele objektidele tehtud kulutused lõpetamata kapitaalehitusena.

Istanduste rajamiseks ja maa põhjalikuks parandamiseks (maaparan-dus-, kuivendus-, niisutus- jt. tööd) tehtud kapitaalmahutused arvatakse põhivahendite hulka igal aastal ekspluatatsioonivõetud aladele tehtud kulutuste summas, olenemata tööde kogu kompleksi lõpuleviimisest.

Bilansis ei kajastu maatükid, maavarade leiukohad ning metsa- ja veekõlvikud.

12. Kapitaalkulutusi põhivahendite hulka kuuluvatele renditud hoonetele, rajatistele, seadmetele ja teistele objektidele võib teha üksnes rendilepingutes ettenähtud tööde osas. Renditud objektidele tehtud lõpetatud kapitaalkulutused arvab rentnik põhivahendite hulka tegelike kulude summas. Renditähataja lõppedes antakse need kulutused üle rendileandjale, kes arvab need põhivahendite hulka vastavate objektide esialgse maksumuse suurenemise korras.

Renditud objektide kapitaalremonti tehakse rendileandja kulul, kui seadusandluses või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

13. Nii tegutsevad kui ka konserveeritud või varus olevad põhivahendid kajastuvad bilansis nende esialgse maksumusega. Esialgset maksumust on lubatud muuta üksnes vastavate objektide valmistehitamise ja seadmestamise või põhivahendite ümberhindamise korral, mida tehakse vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustele.

Põhivahendite bilansiline (esialgne või taastus-) maksumus kustutatakse kindlaksmääratud normide järgi amortisatsioonieraldiste tootmis- või käibekuludesse kandmise teel.

14. Põhivahendite kulumine kajastub bilansis eraldi kirjel.

15. Põhivahendite hulka ei kuulu ja arvestatakse käibevahenditena:

a) esemed, mis on kasutusel vähem kui üks aasta, olenemata nende maksumusest;

b) esemed maksumusega alla limiidi, mille määravad kindlaks vastavad ministeeriumid ja keskasutused eseme soetamise hinna järgi kuni 100 rubla piires üksuse kohta, olenemata kasutuseast, välja arvatud põllumajandusmasinad ja põllutööriistad ning täiskasvanud tööloomad ja produktiivloomad (sealhulgas ka väikeloomad), mis kuuluvad põhivahendite hulka, olenemata nende maksumusest;

c) eritööriistad ja -seadeldised, olenemata nende maksumusest;

d) noor- ja nuumloomad, linnud, küülikud, metsloomad, mesilased ja katseloomad;

e) erirõivad ja -jalatsid ning voodiriided, olenemata nende maksumusest ja kasutuseast, välja arvatud võõrastemajade voodiriided, mis kuuluvad põhivahendite hulka, olenemata nende maksumusest;

f) mitmeaastased taimed, mida kasvatatakse taimelavades istutusmaterjalina;

g) püügiriistad (traalid, noodad, võrgud, püünised, mõrrad jt.), olenemata nende maksumusest ja kasutuseast;

h) aparaadid, automatiseerimisvahendid ja laboratooriumiseadmed maksumusega kuni 300 rubla üksuse kohta, mille on soetanud teadusliku uurimise organisatsioonid (kaasa arvatud ka koondiste tootmis- ja struktuuriüksusteks olevad organisatsioonid), samuti koondised ja tööstusettevõtted tehaste kesklaboratooriumide tarbeks.

16. Punkti 15 alapunktides «a», «b» ja «e» ettenähtud, eksploatatsioonis olevate esemete maksumus kustutatakse kulumise arvutuse teel, lähtudes nende kasutuseast.

Nimetatud esemete maksumust on lubatud kustutada ka sel viisil, et 50 protsenti maksumusest kustutatakse kulumise arvutuse teel nende esemete andmisel laost eksploatatsiooni ning ülejäänud 50 protsenti (mitlest arvatakse maha nende esemete maksumus võimaliku ärakasutamise hinna järgi) kustutatakse esemete väljalangemisel kõlbmatuse tõttu.

Esemed maksumusega kuni kaks rubla üksuse kohta kantakse kuludesse vastavalt nende tootmis- või eksploatatsiooni andmisele. Eksploatatsiooniantud esemete säilimise tagamiseks tuleb tootmiskoondistes, ettevõtetes ja organisatsioonides sisse seada nõuetekohane kontroll nende liikumise üle.

Eritööriistade ja -seadeldiste maksumus kustutatakse vastavalt kehtestatud normile või eelarvemäärale, mis arvutatakse kuni kaheks aastaks, lähtudes nende valmistamise (soetamise) kulueelarvest ja toodangu planeeritud väljalaskest. Individuaaltellimuste täitmiseks ettenähtud eritööriistade ja -seadeldiste maksumus kustutatakse täies ulatuses vastava tellimuse tootmise andmise momendil.

Kiiresti kuluvaid esemeid (mis on kasutusel vähem kui üks aasta, olenemata nende maksumusest) ja väheväärtuslikke esemeid (maksumusega alla limiidi, mille kehtestavad vastavad ministeeriumid ja keskasutused kuni 100 rubla piires üksuse kohta, olenemata kasutuseast), samuti eritööriistu ja -seadeldisi, erirõivaid, -jalatseid ja voodiriideid arvestatakse bilansis nende esialgse maksumusega. Nende esemete kulumise summa kajastub bilansis eraldi kirjel.

Tooraine, materjalid, valmistoodang ja kaubad

17. Tooraine, põhi- ja abimaterjalid, kütus, ostetavad pooltooted ja komplekteerivad tooted, varuosad, taara ja muud materiaalsed väärtused kajastuvad bilansis nende tegeliku omahinnaga, mis sisaldab kõik nende soetamise, varumise ja lattu toimetamisega seotud kulud.

Töötlemisele antud tooraine ja materjalid kajastuvad tellijate bilansis tootmisvarude hulgas samuti tegeliku omahinnaga.

Tellija materjal kajastub väljaspool bilanssi lepingus ettenähtud hinnaga.

Nende kaubalis-materiaalsete väärtuste maksumus, mis on võetud vastutavate hoiule seoses maksenõuete aktseptist keeldumisega ja muudel põhjustel, kajastub väljaspool bilanssi hankija poolt tasumiseks esitatud maksedokumentide summas.

18. Valmistoodang kajastub bilansis tegeliku tootmisomahinnaga, milles sisalduvad põhivahendite, tooraine, materjalide, kütuse, energia ja töö tootmisprotsessis kasutamise seotud kulud ning toodangu valmistamiseks tehtud muud kulutused.

Järgmiseks aastaks üleminevat omatoodetud seemet ja sööta ning noorloomi hinnatakse sovhoosides ja teistes riiklikes põllumajandusettevõtetes NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud korras.

19. Jaekaubandusettevõtetes kajastuvad kaubad bilansis jaehindadega, kaubandus- ning varustus- ja turustusorganisatsioonide hulgiladudes ja -baasides aga jaehindade või ostuväärtusega. Kaupade ostu- ja jaehindade vahe tuuakse bilansis välja eraldi kirjel.

20. Ärasaadetud kaubad, üleantud tööd ja osutatud teenused kajastuvad bilansis täieliku tegeliku omahinnaga, kaasa arvatud turustamiskulud, mis hüvitatakse ostja poolt üle hulgihinna. Juhul kui nimetatud kaupu, töid ja teenuseid on kehtestatud korras lubatud enne nende eest tasumist kajastada realiseeritutena, arvestatakse neid väljastamis- või eelarvelise maksumusega.

21. Lõpetamata toodang kajastub bilansis tegeliku omahinnaga.

Suurseeria- ja masstootmisega tööstusharudes on lubatud hinnata lõpetamata toodangut kehtiva normatiivse omahinna järgi.

Lõpetamata ehitus- ja motaaztööd objektidel, kus tehtud tööde eest tehakse vahearveldusi, kajastuvad bilansis eelarvelise maksumusega, millest arvatakse maha plaaniline akumulatsioon.

22. Kapitälremondi lõpetamata tööd kajastuvad bilansis eraldi kirjel tegelike kulutuste summas.

Tulevaste perioodide tulud ja kulud ning eelseisvate kulude ja maksete reservid

23. Kulud, mis on tehtud aruandeperioodil, kuid kuuluvad kustutamisele järgnevatel aruandeperioodidel, kajastuvad bilansis kirjel «Tulevaste perioodide kulud». Need kulud tuleb kanda tootmis- või käibekuludesse hiljemalt kahe aasta jooksul, ministeeriumide ja keskasutuste poolt NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga kooskõlastatult ettenähtud juhtudel aga hiljemalt nelja aasta jooksul, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega ei ole kehtestatud nimetatud kulude kustutamise muud korda.

Ettevalmistusmääetöödeks tehtud kulutused kustutatakse kaevandite kasutamise aja jooksul.

24. Töölisele (projekteerimis- ja uurimisorganisatsioonide tootmispersonalile ning Kaug-Põhja piirkondades ja nendega võrdsustatud paikondades kõigi kategooriate töötajatele) makstava puhkusetasu ning töölisele ja teenistujatele makstava iga-aastase teenistusvanusetasu summad, samuti nendest summadest sotsiaalkindlustuseks tehtavad eraldised reserveeritakse iga kuu ning kantakse tootmis- või käibekuludesse.

Nimetatud summade jääke kajastatakse bilansis kui eelseisvate kulude ja maksete reserve.

25. Aruandeaastal tehtud jooksva remondi kulutused kantakse aruandeaasta tootmis- või käibekuludesse.

Tootmiskoondistes, ettevõtetes ja organisatsioonides, kus põhivahendite jooksvat remonti tehakse aasta jooksul ebaühtlaselt, on lubatud kanda aasta jooksul tootmis- või käibekuludesse jooksvaks remondiks tehtud kulutused aruandeperioodi kohta tulevas suuruses, lähtudes plaani järgi selleks otstarbeks tehtavate assigneeringute suuruselt. Tegelike kulutuste ja assigneeringute vahe kajastub bilansis vastavalt eelseisvate perioodide kuludena või eelseisvate kulude ja maksete reservina.

Hooajaliste tootmisharude ettevõtetes tehtavad eelseisvad kulutused, mis kantakse aruandeperioodil valmistatava toodangu omahinna hulka, kajastuvad bilansis eelseisvate kulude ja maksete reservides.

26. Bilanssi võib jätta summasid võimalikeks makseteks ostjatele garantiiga müüdü toodangu eest suuruses, mis ei ületa plaanis ettenähtud kulusid garantiikohustuste täitmiseks, arvestades garantiiaega (garantiireservi). Garantiiaja lõppedes liidetakse kulutamata summad vastava aasta kasumiga.

27. Reserve mingite muude eeldatavate kulude ja kahjumite katteks, välja arvatud need, mis on ette nähtud käesoleva määrustiku punktides 24, 25 ja 26, võib moodustada üksnes NSVL Rahandusministeeriumi loal.

Arveldused deebitoride ja kreditoridega ning muud bilansikirjed

28. Pangaasutuste ja kõrgemalseisvate organisatsioonidega tehtud arvelduste summad, mis kajastuvad bilansis, peavad olema nendega kooskõlastatud ja identsed. Bilanssi ei ole lubatud jätta reguleerimata summaks nende arvelduste osas.

29. Deebitoride ja kreditoridega tehtavad arveldused kajastab kumbki pool oma bilansis summades, mis tulenevad raamatupidamiskirjenditest ja on tema poolt õigeks tunnistanud.

Huvitatud pool on kohustatud esitama ettenähtud tähtjaks materjalid lahkavamuste kohta vastavatele organitele lahendamiseks.

30. Trahvid, viivised ja leppetrahvid, mis on võlgniku poolt õigeks tunnistanud või mille kohta on saadud kohtu, arbitraaži või muu vastava organi otsus nende sissenõudmise kohta, kantakse majandustegevuse tulemustesse, kui vastavates otsustes ei ole ette nähtud teisiti, ning kajastatakse nende saamiseni või tasumiseni saaja või maksja bilanssides vastavalt deebitoride või kreditoride kirjetel.

31. Lõplik finantstulemus (kasum või kahjum), mis on välja selgitatud vastava koondise, ettevõtte või organisatsiooni kõigi operatsioonide raamatupidamisarvestuse ning bilansikirjete hindamise alusel vastavalt käesolevale määrustikule, näidatakse bilansis eri kirjel.

Kahjumid, mis on välja selgitatud aruandeaastal, kuid kuuluvad eelmiste aastate operatsioonide juurde, kantakse aruandeaasta tulemustesse.

III. Bilansikirjete inventeerimine

32. Tootmiskoondised, ettevõtted ja organisatsioonid on kohustatud inventeerima:

a) põhivahendeid — vähemalt üks kord aastas enne aastaaruannete ja -bilansside koostamist, kuid mitte enne aruandeaasta 1. novembrit.

Ministeeriumid, keskasutused ja rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede valitsused (osakonnad) võivad lubada neile alluvatel tootmiskoondistel, ettevõtetel ja organisatsioonidel inventeerida hooneid, rajatisi ja muid põhivahendite liikumatuid objekte üks kord kahe-kolme aasta jooksul;

b) kapitaalvahetusi — vähemalt üks kord aastas enne aastaaruannete ja -bilansside koostamist, kuid mitte enne aruandeaasta 1. detsembrit;

c) lõpetamata toodangut ja omavalmistatud pooltooteid — enne aastaaruannete ja -bilansside koostamist, kuid mitte enne aruandeaasta 1. oktoobrit, ning lisaks sellele perioodiliselt tähtaegadel, mille kehtestavad vastavalt ministeeriumid, keskasutused või rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede valitsused (osakonnad);

d) lõpetamata kapitaalremonti ja tulevaste perioodide kulusid — vähemalt üks kord aastas;

e) noor- ja nuumloomi, linde, küülikuid, metsloomi, mesilasperesid ja katseloomi — vähemalt üks kord kvartalis;

f) ladudes olevat valmistoodangut — vähemalt üks kord aastas enne aastaaruannete ja -bilansside koostamist, kuid mitte enne aruandeaasta 1. oktoobrit;

g) tööstuskaupade ladudes ja baasides olevaid kaupu — vähemalt üks kord aastas; toidukaupade ladudes ja baasides olevaid kaupu — vähemalt kaks korda aastas;

h) kaupu ja taarat kauplustes ja teistes jaekaubandusettevõtetes — vähemalt kaks korda aastas; kaupu raamatukauplustes — vähemalt üks kord aastas;

i) väheväärtuslikke ja kiiresti kuluvaid esemeid — vähemalt üks kord aastas;

j) naftat ja naftasaadusi — vähemalt üks kord kuus;

k) väärismetalle ja teemante — vähemalt kaks korda aastas;

l) raamatukogude fonde — ministeeriumide ja keskasutuste poolt kehtestatavas korras;

m) toorainet ja muid materiaalseid väärtusi — vähemalt üks kord aastas enne aastaaruannete ja -bilansside koostamist, kuid mitte enne aruandeaasta 1. oktoobrit;

n) rahalisi vahendeid, rahalisi dokumente, väärtusi ja aruandlusrangeid planke — vähemalt üks kord kuus;

o) pankadega tehtavaid arveldusi (arveldus- ja muude kontode, laenu, eelarvest saadud vahendite jne. osas) — vastavalt pangaväljavõtete saamisele, panku inkassoks antud arveldusdokumentide osas aga iga kuu esimeseks kuupäevaks;

p) arveldusi eelarvesse tehtavate maksete osas — vähemalt üks kord kvartalis;

r) tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide arveldusi nende koosseisu kuuluvate tootmisüksuste, käitiste ja majanditega, kes on viidud eraldi bilansile, ning kõrgemalseisvate organisatsioonidega — iga kuu esimeseks kuupäevaks;

s) deebitoride ja kreditoridega tehtavaid arveldusi — vähemalt kaks korda aastas.

Väärtuste inventeerimine on kohustuslik materiaalselt vastutavate isikute vahetuse korral ning see toimub asjaajamise üleandmise ja vastuvõtmise päeval.

Inventeerimise ja selle tulemuste vormistamise korra kehtestab NSVL Rahandusministeerium.

33. Väärtuste inventeerimiste arvu aastas ja nende tähtaegu võivad vajaduse korral muuta ministeeriumid ja keskasutused kooskõlastatult vastavalt NSVL Rahandusministeeriumi või liiduvabariikide rahandusministeeriumidega.

Ministeeriumid ja keskasutused võivad lubada neile alluvatel tootmiskoondistel, ettevõtetel ja organisatsioonidel, kes paiknevad Kaug-Põhja piirkondades ja nendega võrdsustatud paikkondades ning veavad navigatsiooniperioodil kohale kaupu, toorainet ja materjale, korraldada inventeerimisi ajal, mil nende jäägid on kõige väiksemad, üldjuhul enne navigatsiooni algust.

IV. Kõlbatuks muutunud vara, võlgade, puudujääkide ning kaupade, materjalide ja toodangu rikkumisest tingitud kadude bilansist mahakandmise kord

34. Tootmiskoondistel ning ettevõtetel ja organisatsioonidel, kellele laieneb «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus», on õigus kanda bilansist maha:

moraalselt vananenud, kulunud ja edasiseks kasutamiseks kõlbmatuid seadmeid, transpordivahendeid, inventari ja tööriistu, kui selle vara taastamine on võimatu või majanduslikult ebaotstarbekas ning kui seda ei ole võimalik realiseerida;

hooneid ja rajatisi, mis on lammutatud seoses uute ehitamisega, tegutsevate ettevõtete ja objektide laiendamise, rekonstrueerimise ja ümberseadmistamisega, samuti lagunenud hooneid ja rajatisi.

Üleliiduliste ja vabariiklike tööstuskoondiste valitsused võivad kanda oma bilansist maha nimetatud vara ning lubada seda maha kanda nende koosseisu kuuluvatel ettevõtetel ja organisatsioonidel, kellele ei laiene «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus».

Teised ettevõtted ja organisatsioonid, kellele ei laiene «Sotsialistliku riikliku tootmisettevõtte põhimäärus», kannavad põhivahendeid maha vastavate ministeeriumide ja keskasutuste poolt kehtestatavas korras.

Põhivahendite mahakandmise korda, mis on kehtestatud käesoleva määrustikuga, ei rakendata juhtudel, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega on ette nähtud mahakandmise muu kord.

35. Likvideeritud põhivahendite esialgne maksumus ja nende likvideerimisega (hoonete ja rajatiste lammutamise ja lahtivõtmisega, seadmete demonteerimisega jms.) seotud kulud kantakse põhikirjafondi vähendamisse, põhivahendite täielikuks taastamiseks kogu kasutusea jooksul arvatatud kulumise summa ning likvideerimisega seoses saabunud materiaalsete väärtuste maksumus võimaliku kasutamise või realiseerimise hinnangus aga kantakse põhikirjafondi suurendamisse.

36. Mittetäielikult amortiseerunud põhivahendite likvideerimisest saadav kahjum kantakse tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide majandustegevuse tulemustesse, välja arvatud juhud, kui NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustega on kehtestatud muu kord.

Selliste mittetäielikult amortiseerunud elamute ja teiste põhivahendite likvideerimisest, mille täielikuks taastamiseks amortisatsiooni ei arvatata, samuti seoses uute ettevõtete ja objektide ehitamisega ning olemasolevate laiendamise, rekonstrueerimise ja ümberseadmistamisega likvideeritavate põhivahendite likvideerimisest saadavat kahjumit ei kanta tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide majandustegevuse tulemustesse. Mittetäielikult amortiseerunud põhivahendite osas, mis on välja langenud seoses loodusõnnetustega või on kehtestatud korras realiseeritud kui liigsed ja mittekasutatavad, kahjumit kindlaks ei määrata. Selliste põhivahendite jääkväärtus kantakse bilansist põhikirjafondi vähendamisse.

37. Inventeerimiste ja teiste kontrollimiste ajal avastatud lahkuminekuid väärtuste tegeliku olemi ja raamatupidamisandmete vahel reguleeritakse järgmises korras:

a) väärtuste kadu kehtestatud normide piires kantakse tootmiskoon- diste, ettevõtete ja organisatsioonide juhtijate korraldustega tootmis- või käibekuludesse.

Kaonorme võib kasutada üksnes tegelike puudujääkide avastamise korral. Materiaalsete väärtuste mahakandmine kaonormide piires enne puudujäägi fakti kindlakstegemist on keelatud.

Kinnitatud normide puudumise korral käsitatakse kadu kui ülenor- milist puudujääki;

b) väärtuste puudujäägid üle kaonormide ning väärtuste rikkumisest tingitud kaod kantakse süüdlaste arvele.

Kuritarvituste tagajärjel tekkinud puudujääkide ja kadude kindlaks- tegemise korral antakse vastavad materjalid 5 päeva jooksul pärast puu- dujääkide ja kadude avastamist üle uurimisorganitele, avastatud puudu- jääkide ja kadude summa kohta aga esitatakse tsiviilhagi;

c) väärtuste puudujäägi üle kaonormide ning väärtuste rikkumisest tingitud kaod juhul, kui puudujäägi või riknemise konkreetseid süüdlasi pole kindlaks tehtud, võivad tootmiskoondised, ettevõtted ja organisat- sioonid kanda tootmis- või käibekuludesse 100 rubla piires puudujäägi või riknemise igal üksikjuhul, teatades sellest kõrgemalseisvatele orga- nitele.

Analoogilised puudujäägid ja kaod, mis igal üksikjuhul ületavad 100 rubla, kannavad tootmis- või käibekuludesse:

liidulise ja vabariikliku (liiduvabariigi) alluvusega riiklikud tootmis- koondised, ettevõtted ja organisatsioonid kuni 500 rubla suuruses summas üleliiduliste ja vabariiklike tööstuskoondiste, peavalitsuste ja teiste vahetult ministeeriumidele ja keskasutustele alluvate majandusliku juh- timise organite loal, üle 500 rubla suuruses summas aga ministeeriumide ja keskasutuste loal;

vabariikliku (ANSV) ja kohaliku alluvusega riiklikud tootmiskoon- dised, ettevõtted ja organisatsioonid kuni 500 rubla suuruses summas autonoomsete vabariikide ministeeriumide ja keskasutuste või kraide, oblastite, ringkondade, linnade ja rajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede valitsuste (osakondade) loal, üle 500 rubla suuruses summas aga autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude või kraide, oblastite, ringkondade, linnade ja rajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede loal;

tarbijate kooperasiiooni ettevõtted ja organisatsioonid Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu poolt kehtestatavas korras;

ühiskondlikud organisatsioonid ja nende ettevõtted kuni 500 rubla suuruses summas kõrgemalseisvate organisatsioonide loal, üle 500 rubla suuruses summas aga vastavate liiduliste ja vabariiklike organite loal.

Dokumentides, mis esitatakse väärtuste puudujääkide mahakandmi- seks üle kaonormide ja väärtuste riknemisest tingitud kadude mahakand- miseks, tuleb ära näidata selliste puudujääkide ja kadude vältimiseks rakendatud abinõud.

38. Väärtuste puudujääkidega seotud võlad, mille sissenõudmisest kohus on keeldunud hagi põhjendamatus tõttu, kantakse tootmiskoon- diste, ettevõtete ja organisatsioonide juhtijate korraldustega bilansist

tootmis- või käibekuludesse igal üksikjuhul 100 rubla piires, teatades sellest kõrgemalseivatele organitele.

Väärtuste puudujääkidega seotud võlad, mille suurus igal üksikjuhul ületab 100 rubla ning mille sissenõudmisest kohus on keeldunud hagi põhjendamatu tõttu, kantakse maha käesoleva määrustiku punkti 37 alapunktis «c» ettenähtud korras.

Väljamõistetud võlad, mille täitedokumendid on tagastatud kohtu poolt kinnitatud aktiga võlgniku maksujõuetuse ning sissenõude tema varale pööramise võimatuse kohta, samuti muud võlad, mille koondised, ettevõtted ja organisatsioonid on tunnistanud lootusetuks, võib kanda bilansist kahjumisse nende juhtijate korraldusega, teatades sellest kõrgemalseivatele organitele.

Võla kandmine kahjumisse võlgniku maksujõuetuse tõttu ei tähenda võlgnevuse annulleerimist. See võlgnevus peab kajastuma väljaspool bilanssi viie aasta jooksul, arvates mahakandmise momendist, et jälgida selle sissenõudmise võimalust võlgniku varalise seisukorra muutumise korral.

Debitoorne võlgnevus, mille kohta esitatud hagi aegumistähtaeg on möödunud, kantakse bilansist kahjumisse tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide juhtijate korraldustega, teatades sellest kõrgemalseivatele organitele.

39. Kreditoorse (välja arvatud käesoleva määrustiku punktis 40 ettenähtud) ja deponentvõlgnevuse summad, mille aegumistähtaeg on möödunud, makstakse liidulise eelarve tuludesse hiljemalt tähtaja aegumise kuule järgneva kuu 10. kuupäeval. Maksmispäeva möödalaskmise eest nõutakse viivist 0,05 protsenti iga möödalastud päeva eest.

40. Kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide vaheliste arvelduste osas tekkinud kreditoorse võlgnevuse summad, mille aegumistähtajad on möödunud, kantakse kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning organisatsioonide kasumisse hiljemalt ühe kuu jooksul pärast nimetatud tähtaegade möödumist.

41. Poolelijäetud ehituseks ning teostamata ehituse projekteerimis- ja uurimistöödeks tehtud kulutused summas kuni 100 000 rubla iga ehituse kohta, samuti geoloogiliste uurimistööde, teaduslike uurimistööde ja katse-konstrueerimistööde kulud kantakse liidulise alluvusega tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide bilansist maha NSV Liidu ministriumide ja keskasutuste loal. Poolelijäetud ehituseks ning teostamata ehituse projekteerimis- ja uurimistöödeks tehtud kulutused, mis ületavad 100 000 rubla iga ehituse kohta, kantakse maha NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal.

Nimetatud kulutused ja kulud kantakse vabariikliku ja kohaliku alluvusega koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide bilansist maha liidu-vabariikide ministrite nõukogude loal või nende poolt kehtestatavas korras.

Üleliiduliste ja vabariiklike tööstuskoondiste valitsused võivad lubada nende koosseisu kuuluvatel tootmiskoondistel, ettevõtetel ja organisatsioonidel kanda bilansist maha poolelijäetud ehituseks ning teostamata ehituse projekteerimis- ja uurimistöödeks tehtud kulutusi

ning geoloogiliste uurimistööde, teaduslike uurimistööde ja kaitsekonstrueerimistööde kulusid summas, mille määrab kindlaks kõrgemalseisev organ oma pädevuse piires.

Tarbijate kooperatsiooni ettevõtted ja organisatsioonid kannavad nimetatud kulutused ja kulud bilansist maha Üleliidulise Tarbijate Kooperaatiivide Keskliidu poolt kehtestatud korras.

42. Majanduslike operatsioonide ja loodusõnnetuste tagajärjel tekkinud kahjud, välja arvatud kahjud põhivahendite osas, kantakse aruandeaasta kahjumisse.

Loodusõnnetuste tagajärjel tekkinud kahjud kantakse kahjumisse kõrgemalseisvate organite loal.

43. Võlgu, puudujääke ja kadusid võib koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide bilansist maha kanda üksnes pärast kahjumite ja kahjude põhjuste hoolikat kontrollimist ühiskondlike organisatsioonide osavõtul, nendes süüdi olevate isikute väljaselgitamist ning tekitatud kahju hüvitamiseks vajalike abinõude tarvituselevõtmist.

V. Raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamise ja kinnitamise kord

44. Tootmiskoondised, ettevõtted ja organisatsioonid esitavad raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruanded ning -bilansid:

organitele, kellele nad alluvad;

kohalikele rahandusorganitele NSVL Rahandusministeeriumi poolt kehtestatavas korras;

riikliku statistika organitele NSVL SKV poolt kehtestatavas korras;

NSVL Riigipanga ja NSVL Ehituspanga asutustele, kus on avatud tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide arveldus- ja jooksvad kontod.

Ministeeriumidel ja keskasutustel, samuti kraide, oblastite ja linnade (vabariikliku alluvusega linnade) rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede valitsustel (osakondadel) on lubatud vastavalt NSVL Rahandusministeeriumi, liiduvabariikide rahandusministeeriumide ja kohalike rahandusorganite, samuti riikliku statistika organitega kooskõlastatult vabastada neile alluvaid ettevõtteid ja organisatsioone kuubilansside kohustuslikust esitamisest juhul, kui neid ei krediteerita ega finantseerita NSVL Riigipanga ja NSVL Ehituspanga asutustes.

45. Tootmiskoondised, kellele alluvad iseseisvad ettevõtted ja organisatsioonid, esitavad raamatupidamise kuu, kvartali ja aasta koondaruanded ja -bilansid:

organitele, kellele nad alluvad;

kohalikele rahandusorganitele NSVL Rahandusministeeriumi poolt kehtestatavas korras;

riikliku statistika organitele NSVL SKV poolt kehtestatavas korras;

NSVL Riigipanga asutustele;

NSVL Ehituspanga asutustele (kapitaalmahutuste ja töövõtu ehitustegevuse osas).

46. Üleliidulised ja vabariiklikud tööstuskoondised, peavalitsused ja teised majandusliku juhtimise organid, kes vahetult alluvad NSV Liidu

ja liiduvabariikide ministeeriumidele ja keskasutustele, esitavad raamatupidamise kuu, kvartali ja aasta koondaruanded ning -bilansid:

ministeeriumidele ja keskasutustele, kellele nad alluvad;

NSVL Rahandusministeeriumile või liiduvabariikide rahandusministeeriumidele;

NSVL SKV-le või teistele riikliku statistika organitele NSVL SKV poolt kehtestatavas korras;

NSVL Riigipanga asutustele;

NSVL Ehituspanga asutustele (kapitaalmahutuste ja töövõtu ehitustegevuse osas).

NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumidele ja keskasutustele on antud õigus üksikjuhtudel vabastada üleliidulisi ja vabariiklikke tööstuskoondisi, peavalitsusi ja teisi majandusliku juhtimise organeid kuu koondbilansside esitamisest.

47. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused esitavad oma aasta koondaruanded ning -bilansid vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogule või liiduvabariikide ministrite nõukogudele kuuluvuse järgi ning kvartali ja aasta koondaruanded ning -bilansid NSVL Plaanikomiteele, liiduvabariikide plaanikomiteedele, NSVL Rahandusministeeriumile, liiduvabariikide rahandusministeeriumidele, NSVL SKV-le, liiduvabariikide SKV-dele ning NSVL Riigipanga ja NSVL Ehituspanga asutustele (kapitaalmahutuste ja töövõtu ehitustegevuse osas).

Liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused esitavad lisaks sellele raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruanded ning -bilansid nendele NSV Liidu liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele ja keskasutustele, kelle süsteemi nad kuuluvad.

NSVL Rahandusministeeriumile ja NSVL SKV-le antakse õigus nõuda vajaduse korral liiduvabariikide ministeeriumidelt ja keskasutustelt nende poolt vastavatele NSV Liidu liidulis-vabariiklikele ministeeriumidele ja keskasutustele esitatud raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruannete ning -bilansside ära kirjade esitamist.

NSV Liidu liidulis-vabariiklikud ministeeriumid ja keskasutused esitavad NSVL Plaanikomiteele, NSVL Rahandusministeeriumile, NSVL SKV-le, NSVL Riigipangale ja NSVL Ehituspangale koondandmed raamatupidamise kvartali- ja aastaaruannetest ning -bilanssidest NSV Liidu ministeeriumi ja keskasutuse kogu süsteemi kohta, kaasa arvatud andmed liiduvabariikide nende ministeeriumide ja keskasutuste aruannetest ja bilanssidest, kes neile alluvad. Nimetatud andmete esitamise korra ja tähtsajad kehtestavad NSVL Rahandusministeerium ja NSVL SKV.

Üleliiduline Tarbijate Kooperatiivide Keskliit esitab raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruanded ning -bilansid, millesse lülitatakse liiduvabariikide tarbijate kooperatiivide liitude koondaruanded ja -bilansid.

48. Koondised, ettevõtted ja organisatsioonid, kes kajastavad kapitaalmahutusi (olenemata nende mahust ja tööde tegemise viisist) põhi-tegevuse bilansis, esitavad finantseerivatele pankadele väljavõtted bilanssidest kapitaalmahutustesse puutuvate kirjete osas.

49. Ettevõtted ja organisatsioonid esitavad raamatupidamise kuu- ja kvartaliaruanded ning -bilansid hiljemalt aruandeperioodile järgneva kuu

12. kuupäevaks ning aastaaruanded ja -bilansid hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 20. jaanuariks.

Tootmiskoondised esitavad raamatupidamise kuu- ja kvartaliaruanded ning -bilansid hiljemalt aruandeperioodile järgneva kuu 15. kuupäevaks ning aastaaruanded ja -bilansid hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 25. jaanuariks.

Ministeeriumidel ja keskasutustel on õigus pikendada nimetatud tähtaegu kuni 5 päeva võrra koondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele, kellel on keerukas struktuur ja rohkesti tootmisüksusi ning kes paiknevad meie maa eri majanduspiirkondades.

50. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused esitavad raamatupidamise kvartali koondaruanded ja -bilansid neile alluvate koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide kohta hiljemalt 35 päeva jooksul pärast aruandeperioodi lõppu ning aasta koondaruanded ja -bilansid hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 25. märtsiks.

Üleliiduline Tarbijate Kooperatiivide Keskliit esitab raamatupidamise kvartali koondaruanded ja -bilansid hiljemalt 70 päeva jooksul pärast aruandeperioodi lõppu ning aasta koondaruanded ja -bilansid hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 10. aprilliks.

NSVL Rahandusministeerium koos NSVL SKV-ga ning liiduvabariikide rahandusministeeriumid koos liiduvabariikide SKV-dega kehtestavad nimetatud tähtaegade piires NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumidele ja keskasutustele raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruannete ning -bilansside esitamise diferentseeritud tähtajad.

NSVL Rahandusministeeriumile ja NSVL SKV-le antakse õigus pikendada vajaduse korral mõnele NSV Liidu ministeeriumidele ja keskasutustele, kellel on keerukas organisatsiooniline struktuur ning kelle alluvuses on kaugelasuvas piirkondades paiknevaid koondisi, ettevõtteid ja organisatsioone, raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruannete ning -bilansside esitamise tähtaegu kuni 10 päeva võrra.

Liiduvabariikide rahandusministeeriumidel ja SKV-del on õigus pikendada mõnele liiduvabariikide ministeeriumidele ja keskasutustele raamatupidamise kvartali ja aasta koondaruannete ning -bilansside esitamise tähtaegu kuni 5 päeva võrra.

51. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused kehtestavad käesoleva määrustiku punktides 49 ja 50 märgitud tähtaegade piires neile alluvatele üleliidulistele ja vabariiklikele tööstuskoondistele, peavalitsustele ja teistele majandusliku juhtimise organitele raamatupidamise kuu, kvartali ja aasta koondaruannete ning -bilansside esitamise diferentseeritud tähtajad. Tootmiskoondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele kehtestavad aruannete ja bilansside esitamise diferentseeritud tähtajad nende kõrgemalseisvad organid.

Tarbijate kooperatsiooni ettevõtetele ja organisatsioonidele kehtestavad raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamise tähtajad nende kõrgemalseisvad organisatsioonid tähtaegade piires, mis Üleliiduline Tarbijate Kooperatiivide Keskliit on kehtestanud koondaruannete ja -bilansside koostamiseks.

52. Teistes linnades asuvate koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamisaruannete ja -bilansside esitamise kuupäevaks loetakse nende väljasaatmise päev, mis on märgitud postiettevõtte templil kirjaümbrikul.

53. Raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruannete ning -bilansside esitamise tähtaegadest mittekinnipidamise eest kannavad koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide juhtijad ja pearaamatupidajad vastutust kehtestatud korras.

54. Kõrgemalseisvale organisatsioonile esitatavatele raamatupidamisaruannetele ja -bilanssidele (kaasa arvatud koondaruanded ja -bilansid) kirjutavad alla juhtijad ja pearaamatupidajad ning teised ametiisikud, kelle allkirjad on ette nähtud aruandevormides. Ministeeriumide ja keskasutuste juhtijad kirjutavad alla ainult raamatupidamise koondaruannetele ja -bilanssidele majandusliku ja sotsiaalse arengu riikliku plaani tähtsamate näitajate täitmise kohta. Selliste aruannete loetelu kehtestavad NSVL Rahandusministeerium ja NSVL SKV.

Kõigile käesoleva määrustiku punktides 44—48 ettenähtud ülejäänud adressaatidele esitatakse raamatupidamisaruannete ja -bilansside (kaasa arvatud koondaruanded ja -bilansid) ära kirjad, mille tõestavad pearaamatupidajad (raamatupidamis- ja aruandlusvalitsuste ja -osakondade juhatajad).

Ettevõtetes ja organisatsioonides, keda teenindavad tsentraliseeritud raamatupidamised, kirjutavad raamatupidamisaruannetele ja -bilanssidele alla ettevõtete ja organisatsioonide juhtijad ning tsentraliseeritud raamatupidamise pearaamatupidajad või nende ülesandel arvestus- ja kontrollgruppide juhtijad.

55. Kõigist parandustest, mis on tehtud raamatupidamise kuu-, kvartali- ja aastaaruannetes ning -bilanssides nende kontrollimisel ja kinnitamisel kõrgemalseisvates organisatsioonides, tuleb kohustuslikus korras teatada kõigile adressaatidele, kellele need aruanded ja bilansid esitati.

56. Üleliidulised ja vabariiklikud tööstuskoondised, peavalitsused ja teised majandusliku juhtimise organid vaatavad läbi ja kinnitavad neile alluvate tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamise aastaaruanded ja -bilansid enne raamatupidamise koondaruannete ja -bilansside esitamist kõrgemalseisvatele organitele (kuid hiljemalt 15 päeva jooksul arvates nende saamise päevast) ning teevad nende kohta vastuvõetud otsused sama tähtaja jooksul teatavaks tootmiskoondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele.

57. NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused vaatavad läbi ja kinnitavad neile alluvate üleliiduliste ja vabariiklike tööstuskoondiste, peavalitsuste ja teiste majandusliku juhtimise organite raamatupidamise aasta koondaruanded ja -bilansid ning neile vahetult alluvate tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamise aastaaruanded ja -bilansid hiljemalt tähtajaks, mis nendele ministeeriumidele ja keskasutustele on kehtestatud raamatupidamise koondaruannete ja -bilansside esitamiseks, ning teevad nende kohta vastuvõetud otsused sama tähtaja jooksul teatavaks aruanded ja bilansid esitanud majandusliku juhtimise organitele, koondistele, ettevõtetele ja organi-

satsioonidele ning ära kirjas NSVL Rahandusministeeriumile või liiduvabariikide rahandusministeeriumidele.

58. Liiduvabariikide ministeeriumide ja keskasutuste raamatupidamise aasta koondaruanded ja -bilansid vaatavad läbi liiduvabariikide ministrite nõukogud.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud kehtestavad:

kohaliku alluvusega koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamise koondaruannete ja -bilansside esitamise, läbivaatamise ja kinnitamise korra ja tähtajad, pidades silmas, et need aruanded ja bilansid tuleb esitada kõrgemalseisvatele organisatsioonidele, plaani- ja rahandusorganitele, riikliku statistika organitele ning NSVL Riigipanga ja NSVL Ehituspanga asutustele;

tähtajad, milleks liiduvabariikide ministeeriumid ja keskasutused esitavad kohaliku alluvusega koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamise koondaruanded ja -bilansid, pidades silmas, et kvartali koondaruanded ja -bilansid tuleb esitada hiljemalt 40 päeva jooksul pärast aruandeperioodi lõppu ning aastaaruanded ja -bilansid hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 1. aprilliks.

59. NSVL Rahandusministeeriumile, liiduvabariikide rahandusministeeriumidele, kohalikele rahandusorganitele, riikliku statistika organitele ning NSVL Riigipanga ja NSVL Ehituspanga asutustele antakse õigus osa võtta nõupidamistest, kus ministeeriumid, keskasutused, üleliidulised ja vabariiklikud tööstuskoondised, peavalitsused ja teised majandusliku juhtimise organid vaatavad läbi neile alluvate tootmiskoondiste, ettevõtete ja organisatsioonide raamatupidamise aastaaruanded ja -bilansid. Vastavaid organeid tuleb informeerida nimetatud aruannete ja bilansside läbivaatamise päevast hiljemalt kolm päeva enne aruannete ja bilansside läbivaatamist.

60. Rahandusorganitele, riikliku statistika organitele ja pangaasutustele antakse õigus:

a) nõuda koondistelt, ettevõtetelt ja organisatsioonidelt vajaduse korral selgitusi ja põhjendusi aruandevormides toodud andmete kohta;

b) kohapeal läbi vaadata arvestus- ja aruandlusandmed ning nende dokumentaalsed põhjendused, samuti revisjoniaktid ning koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide kontrollimise materjalid.

61. Kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide raamatupidamise aastaaruanded ja -bilansid vaadatakse läbi ja kinnitatakse kooskõlas nende põhikirjaga.

62. NSVL Rahandusministeerium, liiduvabariikide rahandusministeeriumid, kohalikud rahandusorganid, riikliku statistika organid ja pangaasutused teevad oma märkused raamatupidamise koondaruannete ja -bilansside kohta teatavaks NSV Liidu ja liiduvabariikide ministeeriumidele ja keskasutustele, üleliidulistele ja vabariiklikele tööstuskoondistele, peavalitsustele ja teistele majandusliku juhtimise organitele, raamatupidamisaruannete ja -bilansside kohta aga tootmiskoondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele 15 päeva jooksul, arvates nende saabumisest vastavatele organitele.

Kohalikud rahandusorganid, riikliku statistika organid ja pangaasutused saavad oma märkused raamatupidamisaruannete ja -bilansside kohta need aruanded ja bilansid esitanud tootmiskoondistele, ettevõtetele ja organisatsioonidele ning nende kõrgemalseisvatele organitele.

Kui raamatupidamisaruandeid ja -bilansse kinnitavad organid ei teata vastavatele rahandusorganitele, riikliku statistika organitele ja pangaasutustele 10 päeva jooksul nende ettepanekute saamise päevast arvates, et nad ei ole nendega nõus, loetakse ettepanekud vastuvõetuks.

Lahkarvamuste puhul võivad NSVL Rahandusministeerium, liiduvabariikide rahandusministeeriumid, kohalikud rahandusorganid, riikliku statistika organid ja pangaasutused 10 päeva jooksul pärast vastu lausete saamist esitada oma lahkarvamused läbivaatamiseks vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogule, liiduvabariigi ministrite nõukogule, autonoomse vabariigi ministrite nõukogule või rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele.

Kuni lahkarvamuste lahendamiseni viiakse täide ainult need otsused, mis on kooskõlastatud NSVL Rahandusministeeriumi, liiduvabariikide rahandusministeeriumide ja nende kohalike rahandusorganite, riikliku statistika organite ja pangaasutustega.

63. Parandusi raamatupidamisaruannete ja -bilansside nii jooksva kui ka eelmise aasta andmetes (pärast raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside kinnitamist), mis põhjustavad muudatusi raamatupidamiskirjendites, tehakse selle aruandekuu kohta koostatud esimeses aruandes ja bilansis, kus kajastusid vastavad parandused.

Analoogilised parandused eelmise aasta raamatupidamise aastaaruannete ja -bilansside andmetes enne nende kinnitamist tehakse sama aasta aruandes ja bilansis, kusjuures samaaegselt tehakse vajalikud parandused eelmise aasta detsembri raamatupidamisdokumentides.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

17. juulist 1984 N° 385

«Konfiskeeritud ja peremeheta vara, pärimisõiguse alusel riigile ületäinud vara ja peitevara arvelevõtmise, hindamise ja realiseerimise korra määrustiku» kinnitamise kohta
ENSV UVF .-1984.-N° 37.-Art. -449

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 29. juuni 1984. a. määrusele nr. 683 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

ENSV Agrotööstuskoondisel, Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhendumiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 29. juuni 1984. a. määrusega nr. 683 on kinnitatud «Konfiskeeritud ja peremeheta vara, pärimisõiguse alusel riigile ületäinud vara ja peitevara arvelevõtmise, hindamise ja realiseerimise korra määrustik» vastavalt nimetatud määruse lisale.

Konfiskeeritud ja peremeheta vara, pärimisõiguse alusel riigile ületäinud vara ja peitevara arvelevõtmise, hindamise ja realiseerimise korra

määrustik

I. Üldsätted

1. Käesoleva määrustiku kehtivus laieneb:

kohtuotsuse või -määruse või muude selleks volitatud riigiorganite otsuste alusel konfiskeeritud varale, mis on realiseerimiseks üle antud rahandusorganitele;

kehtestatud korras peremeheta varaks tunnistatud varale;

kehtestatud korras pärimisõiguse alusel riigile ületäinud varale;

rahandusorganitele üleantud peitevarale.

2. Vara arvelevõtmise, hindamise ja realiseerimise käesoleva määrustikuga kehtestatud kord ei laiene:

sideorganitelt väljanõudmata varale (sealhulgas väärtesemetele), mis on saadetud postipakkide, panderollide, kirjade ja rahakaartidega, ning konfiskeeritud postisaadetistele;

dokumentideta, väljanõudmata ja teel realiseeritud veostele ning väljanõudmata pagasile raudtee-, vee-, õhu- ja autotranspordis;

muule riigi omandusse läinud varale, mille suhtes NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega on kehtestatud arvelevõtmise, hindamise ja realiseerimise erikord.

II. Vara arvelevõtmine ja hindamine

3. Käesoleva määrustiku punktis 1 nimetatud vara arvelevõtmine ning selle kaitse ja hindamise abinõude rakendamine pannakse rahandusorganitele.

4. Konfiskeeritud ja peremeheta vara, pärimisõiguse alusel riigile ületäinud vara ja peitevara hindab komisjon, kelle koosseisu kuuluvad rahandusorganid ja selle organisatsiooni esindajad, kellele see vara realiseerimiseks või kasutamiseks üle antakse, 5 päeva jooksul nimetatud vara rahandusorganits arvelevõtmise päevast arvates.

Vajaduse korral kutsuvad komisjonid mõnede esemete hindamiseks kohale spetsialistid-ekspertid.

5. Hinnatakse rahandusorganite poolt arvele võetud:

a) kaubalis-materiaalsed väärtused, millele on kehtestatud riiklikud jaehinnad, — nende hindade alusel, arvestades kulumist;

b) kaubalis-materiaalsed väärtused, millel ei ole riiklikke jaehindu ning on kehtestatud ainult hulgi hinnad ilma käibemaksuta, — nende hindade alusel, arvestades kulumist. Juhul kui kaubalis-materiaalsetele väärtustele on kehtestatud hulgi hinnad koos käibemaksuga, — nende hindade alusel, arvestades kulumist; 201

c) **kaubalis**-materiaalsed väärtused, mille kulumus on üle 50 protsendi — **hinna** alusel, millega neid esemeid on võimalik realiseerida;

d) **kaubalis**-materiaalsed väärtused, millele riiklikke hindu ei ole **kehtestatud**, — spetsialistide-ekspertide poolt kindlaksmääratavate hindade alusel;

e) kariloomad ja hobused (välja arvatud tõuloomad), linnud, küülikud, mesilaspered ning toornahad ja toorkarusnahad, teravili, sööda-teravili, köögiviljad ja muud põllumajandussaadused, millele on kehtestatud riiklikud kokkuostuhinnad, — nende hindade alusel, ning põllumajandussaadused, millele riiklikke kokkuostuhindu ei ole kehtestatud, — hinna alusel, millega neid saadusi on võimalik realiseerida;

f) hooned — inventeerimishindade alusel ning selle hinde puudumise korral — riikliku kindlustuse valdkonnas kasutatavate hinnete alusel;

g) valuutaväärtused ning käesolevas punktis nimetatud vara — NSVL Rahandusministeeriumi poolt kehtestatud korras vastavalt kehtivale seadusandlusele.

III. Vara realiseerimine

6. Käesoleva määrustiku punktis 1 nimetatud vara realiseerivad rahandusorganid, pidades kinni järgmisest korrast:

a) linnades ja alevites paiknevad ehitised (~~kolhooside~~ elamud ja nende osad) antakse tasuta üle vastavate kohalike rahvasaadikute nõukogude valdusse ning maal asuvad ehitised kolhoosidele, sovhoosidele ning teistele riiklikele põllumajandusettevõtetele ja majanditevahelistele põllumajandusettevõtetele (-organisatsioonidele), samuti külade (alevite) rahvasaadikute nõukogude valdusse rajooni või linna rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuse alusel;

b) põllumajandusmasinad ja -inventar, produktiiv- ja tööloomad, mesilaspered ja söödateravili antakse tasuta üle sovhoosidele ja teistele riiklikele põllumajandusettevõtetele või tasu eest kolhoosidele ja majandusettevõtetele (-organisatsioonidele);

c) toornahad ja toorkarusnahad, vill, lihloomad, linnud, küülikud, teravili ja muud põllumajandussaadused antakse tasuta eest riiklikele või koöperatiivsetele varumisorganisatsioonidele;

d) ajaloolise, teadusliku, kunstilise või muu kultuuriväärtusega esemed antakse pärast eriekspertiisi, mille tegemise korra määrab kindlaks NSVL Rahandusministeerium, tasuta üle muuseumide, raamatukogude ning teadus- ja muude asutuste valdusse;

e) igal kujul ja igas seisundis väärismetallid, töötlemata ja töödeldud vääris- ja poolvääriskivid ning nendest metallidest ja kividest valmistatud esemed antakse NSV Liidu riiklikku fondi;

f) rahasummad nõukogude ja välisvaluutas, maksedokumendid ja fondiväärtused välisvaluutas ning välisvaluuta eest soetatavad panga-

maksedokumentid rublades, mida on õigus tagasi vahetada samaks valuutaks, antakse NSVL Riigipanga asutustesse nende kandmiseks riigituludesse;

g) riiklike sisevõidulaenude obligatsioonid antakse üle riiklikele hoiukassadele nende väärtuse riigituludesse arvamiseks;

h) usukultusesemed (välja arvatud käesoleva punkti alapunktides «d» ja «e» nimetatud esemed) antakse tasuta üle usuühingutele;

i) käesolevas punktis nimetamata vara realiseeritakse riikliku või kooperatiivkaubandusvõrgu kaudu korras, mille määrab kindlaks NSVL Rahandusministeerium kooskõlastatult NSVL Kaubandusministeeriumi ja Üleliidulise Tarbijate Kooperatiivide Keskliiduga, või muus korras, mille määrab kindlaks NSVL Rahandusministeerium.

7. Käesoleva määrustiku punktis 1 nimetatud vara realiseerimisest saadud rahalised vahendid kantakse NSV Liidu riigieelarvesse. Selle vara liigid, mille realiseerimisest saadud rahalised vahendid kantakse liidueelarvesse, määrab kindlaks NSVL Rahandusministeerium.

8. Peitevara leidnud ja äraandnud isikutele maksavad rahandusorganid neil saada oleva hüvituse välja ühe kuu jooksul alates päevast, millal kehtestatud korras tehti kindlaks peitevara väärtus.

IV. Rahandusorganite tegevuse peale kaebuste esitamine

9. Kaebused rahandusorganite tegevuse peale seoses käesoleva määrustiku punktis 1 nimetatud vara arvelevõtmise, hindamise ja realiseerimisega esitatakse kõrgemalseisvale rahandusorganile. Kaebused vaadatakse läbi ja otsused nende kohta võetakse vastu kehtiva seadusandlusega ettenähtud tähtaja jooksul.

Kaebuse esitamine peatab nimetatud vara realiseerimise kuni kaebuse läbivaatamiseni.

V. Vara tagastamise nõuded

10. Nõude käesoleva määrustiku punktis 1 nimetatud vara tagastamise või selle väärtuse hüvitamise kohta võib rahandusorganitele esitada kuue kuu jooksul, arvates päevast, millal huvitatud isikule teatati, et vastav riigorgan on tühistanud otsuse, mille alusel nimetatud vara läks riigi omandusse.

* * *

11. Käesoleva määrustiku rakendamise juhendi annab välja NSVL Rahandusministeerium.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

22. juulist 1980.a. Nr. 485

Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide, asutuste, hoonete ja rajatiste üleandmise korra kohta

ENSV ÜVT.- 1980.- Nr. 34.- Art. 531.

Seoses Eestimaa KP Keskkomitee, Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 5. juuni 1979. a. otsusega nr. 296 ««Eesti NSV seaduste kogu» küsimused» ning vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 16. oktoobri 1979. a. määrusele nr. 940 Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kehtestada, et riiklikke ettevõtteid, tootmis-, teaduslikke tootmis-, põllumajanduslikke tootmis-, ehitus- ja montaaži- ning muid analoogilisi koondisi (kombinaate), samuti vabariikliku ja kohaliku alluvusega organisatsioone ja asutusi antakse üle:

1) Eesti NSV ühe ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse, linna või rajooni täitevkomitee alluvusest Eesti NSV teise ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse, linna või rajooni täitevkomitee alluvusse — Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt Eesti NSV. vastavate ministeeriumide, riiklike komiteede või keskasutuste, linnade või rajoonide täitevkomiteede ettepanekul, kusjuures üleandmine kooskõlasta-

takse eelnevalt ENSV Plaanikomitee, ENSV Rahandusministeeriumi ja Eesti NSV teiste huvitatud organitega ning informeeritakse sellest ENSV Plaanikomiteed, ENSV Rahandusministeeriumi ja ENSV SKV-d.

Otsused Eesti NSV liidulis-vabariikliku ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse süsteemi kuuluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste üleandmise kohta Eesti NSV muu riigiorgani alluvusse kooskõlastatakse eelnevalt samuti NSV Liidu vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutusega;

2) ühe riigiorgani alluvusest teise riigiorgani alluvusse, kes allub samale Eesti NSV ministeeriumile, riiklikule komiteele või keskasutusele, linna või rajooni täitevkomiteele — Eesti NSV selle ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse, linna või rajooni täitevkomitee otsusel, kusjuures üleandmisest informeeritakse ENSV Plaanikomiteed, ENSV Rahandusministeeriumi ja ENSV SKV-d.

Otsused Eesti NSV ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse süsteemi kuuluvate ning linna või rajooni täitevkomiteele alluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste üleandmise kohta kooskõlastatakse eelnevalt Eesti NSV vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutusega.

2. Riiklike ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste struktuuriliste allüksuste (tootmisüksuste, tsehhide, jaoskondade, filiaalide, osakondade jms.) üleandmine Eesti NSV riigiorganite vahel toimub korras, mis on kehtestatud käesoleva määruse punktis 1 vastavate riiklike ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste üleandmiseks.

3. Hooneid ja rajatisi annavad Eesti NSV riigiorganite vahel üle:

1) Eesti NSV ühed ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused, linnade või rajoonide täitevkomiteed Eesti NSV teistele ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele, linnade või rajoonide täitevkomiteedele — Eesti NSV nende ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste, linnade või rajoonide täitevkomiteede otsusel;

2) üks ettevõtte, koondis, organisatsioon ja asutus samale Eesti NSV ministeeriumile, riiklikule komiteele või keskasutusele või sama linna või rajooni täitevkomiteele alluvale teisele ettevõttele, koondisele, organisatsioonile ja asutusele — Eesti NSV selle ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse, linna või rajooni täitevkomitee otsusel.

4. Kohalikele rahvasaadikute nõukogudele kuuluvaid hooneid ja rajatisi, mis asuvad hoonestamiseks eraldatud maa-aladel, võib hoonestajaks olevatele organisatsioonidele kehtestatud korras üle anda vastavate nõukogude täitevkomiteede otsusel.

5. Kehtestada, et Eesti NSV ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused ning linnade ja rajoonide täitevkomiteed annavad koöperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele üle (kooskõlastatult nende organisatsioonide vahariiklike organitega) ning võtavad neilt vastu hooneid ja rajatisi, kooskõlastades üleandmise ja vastuvõtmise eelnevalt ENSV Plaanikomitee, ENSV Rahandusministeeriumi ning Eesti NSV teiste huvitatud organitega.

6. Hoonete ja rajatiste üleandmise käesoleva määrusega kehtestatud korda rakendatakse ka pooleliolevate hoonete ja rajatiste üleandmisel.

7. Teha ENSV Rahandusministeeriumile, ENSV Plaanikomiteele ja ENSV SKV-le ülesandeks kooskõlastatult ENSV Justiitsministeeriumiga välja töötada ja kinnitada käesoleva määruse rakendamise kord.

8. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel tagada NSV Liidu Ministrite Nõukogu 16. oktoobri 1979. a. määrusega nr. 940 kinnitatud juurdelisatud «Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide, asutuste, hoonete ja rajatiste üleandmise korra määrustiku» ja käesoleva määruse nõuete kõrvalekalduvat täielmine ettevõtete, koondiste, organisatsioonide, asutuste, hoonete ja rajatiste üleandmise küsimuste otsustamisel.

9. Tunnistada kehtetuks Eesti NSV valitsuse otsused vastavalt juurdelisatud loetelule.

Tõlge

Kinnitatud
NSV Liidu Ministrite Nõukogu
16. oktoobri 1979. a. määrusega nr. 940

Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide, asutuste, hoonete ja rajatiste üleandmise korra

m ä ä r u s t i k

1. Riiklikke ettevõtteid, tootmis-, teaduslikke tootmis-, põllumajanduslikke tootmis-, ehitus- ja montaaži- ning muid analoogilisi koondisi (kombinaate), samuti organisatsioone ja asutusi antakse üle:

a) liidulisest alluvusest vabariiklikku ja kohalikku alluvusse:

ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi — NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt liiduvabariikide ministrite nõukogude ettepanekul, mis on kooskõlastatud NSV Liidu vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse, NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga, NSV Liidu ühe ja sama ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse süsteemis aga NSV Liidu vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse poolt kooskõlastatult vastava liiduvabariigi ministrite nõukoguga (või tema ülesandel vabariigi muu riigiorganiga), kusjuures üleandmisest informeeritakse NSVL Plaanikomiteed, NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL SKV-d;

kaubandus-, toitlustus-, kommunaalmajandus- ja teenindusettevõtteid, ravi- ja kultuuriasutusi, samuti koolieelseid, kooliväliseid ja teisi lasteasutusi ning üldhariduskoole — NSV Liidu ministeeriumide, riiklike komiteede või keskasutuste poolt kooskõlastatult vastava liiduvabariigi

ministrite nõukoguga (või tema ülesandel vabariigi muu riigiorganiga), kusjuures üleandmisest informeeritakse NSVL Plaanikomiteed, NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL SKV-d;

b) vabariiklikust ja kohalikust alluvusest liidulisse alluvusse:

vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 8. juuni 1978. a. seadlusele «Ettevõtete ja koondiste vabariiklikust ja kohalikust alluvusest liidulisse alluvusse üleandmise korra» ettevõtteid ja koondisi — NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt NSV Liidu Ministrite Nõukogu ettepanekul, katse- (eksperimentaal-) ettevõtteid aga NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt;

organisatsioone ja asutusi — NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt.

Ettepanekuid ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste üleandmise kohta vabariiklikust ja kohalikust alluvusest liidulisse alluvusse esitavad NSV Liidu Ministrite Nõukogule NSV Liidu ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused kooskõlastatult vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu, NSVL Plaanikomitee ja NSVL Rahandusministeeriumiga;

ravi- ja kultuuriasutusi, samuti koolieelseid, kooliväliseid ja teisi lasteasutusi ning üldhariduskooli — vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu (või tema ülesandel vabariigi muu riigiorгани) poolt kooskõlastatult NSV Liidu huvitatud ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutustega, kusjuures üleandmisest informeeritakse NSVL Plaanikomiteed, NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL SKV-d;

c) NSV Liidu ühtede ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste alluvusest NSV Liidu teiste ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste alluvusse — NSV Liidu nende ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste otsusel, kusjuures üleandmisest informeeritakse NSVL Plaanikomiteed, NSVL Rahandusministeeriumi, NSVL SKV-d ja vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu;

d) ühe riigiorгани alluvusest NSV Liidu samale ministeeriumile, riiklikele komiteele või keskasutusele alluva teise riigiorгани alluvusse — NSV Liidu selle ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse otsusel.

2. Riiklike ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste struktuurilisi allüksusi (tootmisüksusi, tsehhe, jaoskondi, filiaale, osakondi jms.) antakse üle korras, mis käesoleva määrustikuga on kehtestatud vastavate riiklike ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste üleandmiseks.

Riiklike ettevõtete ja koondiste struktuurilisi allüksusi annab vabariiklikust ja kohalikust alluvusest liidulisse alluvusse üle NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

Riiklike kaubandus-, toitlustus-, kommunaalmajandus- ja teenindusettevõtete struktuurilisi allüksusi annab vabariiklikust ja kohalikust alluvusest liidulisse alluvusse üle vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu (või tema ülesandel vabariigi muu riigiorгани) kooskõlastatult NSV Liidu huvitatud ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutustega, informeerides üleandmisest NSVL Plaanikomiteed, NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL SKV-d.

3. Hooneid ja rajatise annavad üle:

NSV Liidu ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused vabariiklikele ja kohalikele riigiorganitele — NSV Liidu nende ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste otsusel, mis on eelnevalt kooskõlastatud vastava liiduvabariigi ministrite nõukoguga (või tema ülesandel vabariigi muu riigiorganiga);

vabariiklikud ja kohalikud riigiorganid NSV Liidu ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele — vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu (või tema ülesandel vabariigi muu riigiorгани) otsusel, mis on eelnevalt kooskõlastatud NSV Liidu huvitatud ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutustega;

NSV Liidu ühed ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused NSV Liidu teistele ministeeriumidele, riiklikele komiteedele ja keskasutustele — NSV Liidu nende ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste otsusel;

ühed liidulise alluvusega ettevõtted, koondised, organisatsioonid ja asutused NSV Liidu sama ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse teistele liidulise alluvusega ettevõtetele, koondistele, organisatsioonidele ja asutustele — NSV Liidu selle ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse otsusel.

4. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide, asutuste, hoonete ja rajatiste ühtede riigiorganite poolt sama liiduvabariigi teistele riigiorganitele üleandmise kord määratakse kindlaks liiduvabariigi seadusandluses.

Ühe liiduvabariigi riigiorganid annavad ettevõtteid, koondisi, organisatsioone, asutusi, hooneid ja rajatise üle teise liiduvabariigi riigiorganitele vastavate liiduvabariikide ministrite nõukogude otsusel. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste üleandmisest informeeritakse NSVL Plaanikomiteed, NSVL Rahandusministeeriumi ja NSVL SKV-d.

Otsused liiduvabariigi liidulis-vabariikliku ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutuse süsteemi kuuluvate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste sama liiduvabariigi või teise liiduvabariigi muu riigiorгани alluvusse üleandmise kohta kooskõlastatakse eelnevalt NSV Liidu vastava ministeeriumi, riikliku komitee või keskasutusega.

5. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste üleandmisel ühe riigiorгани alluvusest teise riigiorгани alluvusse antakse kogu nende vara üle tasuta. Üksikute hoonete ja rajatiste üleandmine ühtedelt riigiorganitelt teistele riigiorganitele toimub samuti tasuta.

6. Ettevõtted, koondised, organisatsioonid ja asutused antakse ühtede riigiorganite alluvusest üle teiste riigiorganite alluvusse koos kõigi aktive ja passivate, neile kinnitatud tootmis-, kapitaal-ehitus-, materiaaltehnilise varustamise, teaduse ja tehnika arendamise, tööjõu- ja finantsplaanide, haldusaparaadi ülalpidamiseks ettenähtud piirassigneeringute, ametipalkade personaallisandite fondide ning muude kehtestatud limitide, ülesannete ja normatiividega, pooleliolevate objektide üleandmisel aga ka koos projekt- ja eelarvedokumentatsiooniga.

Ühed riigiorganid annavad hooneid ja rajatise teistele riigiorganitele üle koos nende hooldamiseks vajalike fondide, limitide ja assigneeringutega, poololevaid hooneid ja rajatise aga koos kapitaalehitus- ja finantseerimisplaanide, materjali- ja seadmefondide ning projekt- ja eelarvedokumentatsiooniga.

7. Ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused ning kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed annavad kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele üle (kooskõlastatult nende organisatsioonide keskorganitega) ning võtavad neilt vastu ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu loal olenevalt üleandmisest osavõtva riigiorгани alluvusest.

NSV Liidu ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel on õigus anda kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele üle (kooskõlastatult nende organisatsioonide keskorganitega) ning võtta neilt vastu hooneid ja rajatise.

Vabariikide ministeeriumid, riiklikud komiteed ja keskasutused ning kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed annavad kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele üle ning võtavad neilt vastu hooneid ja rajatise vastava liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt kehtestatud korras.

8. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste ning hoonete ja rajatiste üleandmisel riigiorganite poolt kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele või kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide poolt riigiorganitele antakse ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste kogu vara ning üksikud hooned ja rajatised üle tasuta eest, kui NSV Liidu seadusandluses ei ole kehtestatud muud korda.

Riigiorganid annavad kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele tasuta üle ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste vara ning üksikud hooned ja rajatised, mis kooperatiivsed ja teised ühiskondlikud organisatsioonid on varem soetanud omavahenditest ja andnud seejärel tasuta üle riigiorganitele.

Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste vara ning üksikute hoonete ja rajatiste eest, mis kooperatiivsed ja teised ühiskondlikud organisatsioonid annavad üle riigiorganitele, tasutakse ainult selles osas, mille kooperatiivsed ja teised ühiskondlikud organisatsioonid on rajanud või soetanud omavahenditest.

9. Riigiorganite poolt kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele üleantavate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste vara ning üksikute hoonete ja rajatiste maksumus tasutakse ühe aasta jooksul, arvates nende üleandmise päevast.

Liiduvabariikide ministrite nõukogud võivad vajaduse korral pikendada kuni 5 aastani kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele üleantavate vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste vara ning üksikute hoonete ja rajatiste maksumuse tasumise tähtaega.

Kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide poolt riigiorganitele üleantavate ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste vara ning üksikute hoonete ja rajatiste maksumus tasutakse viie aasta jooksul, kui vastavate riigiorganite ning kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide keskorganite vahelises kokkuleppes ei ole ette nähtud lühemat tähtaega.

Üleantavate isemajandavate ettevõtete, koondiste ja organisatsioonide käibevahendite hulka kuuluvate kaubalis-materiaalsete väärtuste ning eelarveliste organisatsioonide ja asutuste materiaalsete varude eest tasutakse ühe kuu jooksul, arvates nende tegeliku üleandmise päevast.

10. Riigiorganite poolt kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele või kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide poolt riigiorganitele üleantavatel ettevõtetel, koondistel, organisatsioonidel ja asutustel ning hoonetel ja rajatistel olev kogu debitoorne ja kreditoorne võlgnevus jääb üleandvale organisatsioonile (organile).

11. Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide, asutuste, hoonete ja rajatiste üleandmisel riigiorganite poolt kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele või kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide poolt riigiorganitele on krediitdiasutused kohustatud revideerima üleandva organisatsiooni (organi) poolt kapitaalkulusteks saadud laenude tasumise tähtaegu vastavalt tähtaegadele, millal vastuvõttev organisatsioon (organ) tasub üleantud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste vara ning üksikute hoonete ja rajatiste maksumuse.

12. Hoonete ja rajatiste üleandmise käesoleva määrustikuga kehtestatud korda rakendatakse ka pooleliolevate hoonete ja rajatiste üleandmisel.

13. Riigiorganite poolt kooperatiivsetelt ja teistelt ühiskondlikelt organisatsioonidelt vastuvõetud ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste põhifondide hulka kuuluva vara maksumuse ning üksikute hoonete ja rajatiste maksumuse tasumisega seotud kulutusi tehakse kapitalmahutusteks ettenähtud assigneeringutest, käibevahendite hulka kuuluvate kaubalis-materiaalsete väärtuste maksumuse tasumisega seotud kulutusi aga omakäibevahendite juurdekasvu finantseerimiseks ettenähtud assigneeringutest.

NSV LIIDU ULEMNÕUKOGU PRESIDIUMI SEADLUS
23.maist 1986.a.

Mittetõiste tulude saamise vastu peetava võitluse tõhustamisest
Väljavõte : NSVL Üt.-1986.-N°22.-Art.364.

Tõhustamiseks võitlust mittetõiste tulude saamise vastu, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

1. Kehtestada, et ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kuuluvate transpordivahendite, masinate või mehhanismide omavoliline kasutamine omakasulistel eesmärkidel toob kaasa administratiivkaristuse rahatrahvina kodanikele kuni saja rublani ja ametiisikutele kuni kahe saja rublani, transpordivahendite juhtidele aga rahatrahvi kuni

saja rublani või transpordivahendite juhtimise loa äravõtmise kuni üheks aastaks koos varalise kahju hüvitamisega.

2. Kõrvalehoidumine deklaratsiooni esitamisest tulude kohta, mida saadakse kodutööõndusest, muust individuaalsest tööalasest tegevusest või muude tulude kohta, mis käivad tulumaksu alla, ning teistel juhtudel, mil deklaratsiooni esitamine on seadusandlusega ette nähtud, deklaratsiooni mitteõigeaegne esitamine või teadvalt moonutatud andmete kandmine sellesse toob kaasa administratiivkaristuse hoiatusena või rahatrahvina viiekümnest kuni saja rublani.

Samasugused teod, mis on toime pandud pärast administratiivkaristuse määramist selliste rikkumiste eest, toovad kaasa kriminaalvastutuse ning nende eest karistatakse parandusliku tööga kuni kahe aastani või rahatrahviga kaheksajast kuni tuhande rublani.

Käesoleva paragrahvi esimeses lõikes ettenähtud administratiivõigusrikkumiste asju vaatavad läbi rajoonide, linnade ja linnarajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede administratiivkomisjonid. Protokolle niisuguste rikkumiste kohta koostavad finantsorganite selleks volitatud ametiisikud või miilitsatöötajad.

3. Kodutööõndusega ja muu individuaalse tööalase tegevusega tegelemise korra rikkumine toob kaasa administratiivkaristuse rahatrahvina viiekümnest kuni saja rublani koos valmistoodangu, tootmisriistade ja toorme konfiskeerimisega või ilma selleta.

4. Kodutööõndus või muu individuaalne tööalane tegevus, mille suhtes kehtib erikeeld, toob kaasa administratiivkaristuse rahatrahvina viiekümnest kuni saja rublani koos valmistoodangu, tootmisriistade ja toorme konfiskeerimisega.

Erikeelu alla käiv kodutööõndus või muu individuaalne tööalane tegevus, kui seda on tehtud pärast administratiivkaristuse määramist samasuguse rikkumise eest, toob kaasa kriminaalvastutuse ning selle eest karistatakse parandusliku tööga kuni kahe aastani või rahatrahviga kaheksajast kuni tuhande rublani koos valmistoodangu, tootmisriistade ja toorme konfiskeerimisega.

Kodutööndus või muu individuaalne tööalane tegevus, mille suhtes kehtib erikeeld ning mida on arendatud suures ulatuses või palgatööjõudu kaamtades, samuti isiku poolt, kes on varem süüdi mõistetud keelatud individuaalse tööalase tegevuse eest, on karistatav vabadusekaotusega kuni viie aastani koos vara konfiskeerimisega.

5. Riiklikest või kooperatiivkauplustest leiva, jahu, tangude ja muude toiduainete ostmine loomadele ja lindudele söötmiseks, samuti kauplustest ostetud leiva, jahu, tangude ja muude toiduainete söötmine loomadele ja lindudele toob kaasa administratiivkaristuse rahatrahvina viiekümnest kuni saja rublani.

Samasugused teod, mis on toime pandud pärast selliste rikkumiste eest administratiivkaristuse määramist või süstemaatiliselt või suures ulatuses, toovad kaasa kriminaalvastutuse ja nende eest karistatakse parandusliku tööga kuni kahe aastani või rahatrahviga sajast kuni viiesaja rublani.

7. Kehtestada käesolev seadlus 1. juulist 1986. a.

8. Teha liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumidele ülesandeks viia liiduvabariikide seadusandlus vastavusse käesoleva seadlusega.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

16. juunist 1986 N°317

Mittetöiste tulude saamise vastu peetava võitluse tõhustamise abinõude kohta

NSV ÜLT.-1986.-N°31.-Art. 475.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. mai 1986. a. määrusele nr. 575 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel:

1) tõhustada võitlust sotsialistliku omandi riisumise, altkäemaksuvõtmise, spekulatsiooni ja teiste omakaasu saamiseks toimepandavate kuritegudega, mis on mittetöise tulu allikateks. Pöörata pidevalt tähelepanu nende kuritegude toimepanekut soodustavate tingimuste põhjalikule tundmaõppimisele ja kõrvaldamisele;

2) töötada välja ja rakendada ellu efektiivsed abinõud sotsialistliku omandi täieliku säilimise tagamiseks, pidades silmas:

suurendada ettevõtete, organisatsioonide, asutuste ja kolhooside juhtide vastutust korra, organiseerituse ja distsipliini tugevdamise eest, tö-

hustada võitlust pillamise ja kadude vastu ning tagada materiaalsete ressursside ja rahaliste vahendite kasutamisel kõige rangem kokkuhoid;

tunduvalt parandada esmasarvestust ning sotsialistliku omandi säilimise ja riikliku distsipliini järgimise kontrolli kõiki vorme;

tagada materjali- ja tööjõukulu ning masinate ja seadmete kasutamise tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud normide õigeaegne väljatöötamine ja juurutamine;

3) tagada tarbekaupade tootmise ja teenindussfääri kiirendatud areng vastavalt EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. detsembri 1985. a. määrusele nr. 646 «Eesti NSV-s tarbekaupade tootmise ja teenindussfääri arendamise kompleksprogrammi aastaks 1986—2000» kohta» (ENSV Teataja 1986, nr. 8, art. 108), leida reserve ja täiendavaid võimalusi, et suurendada tootmise ja teenuste osutamise mahtu, parandada nende kvaliteeti ning operatiivselt kõrvaldada mõnede kaupade ja teenuste osas tekkiv defitsiit;

4) rakendada lisaabinõusid ebaõigete andmete esitamise ja juurdekirjutuste tegemise tõkestamiseks. Taotleda selle kahju täielikku hüvitamist, mis on riigile tekitatud preemiade ja muude tasude ebaseadusliku maksimise ning vahendite ebaseadusliku kandmisega koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide materiaalse ergutamise fondi ja muudesse analoogilistesse fondidesse, olenemata teiste ettenähtud abinõude rakendamisest.

2. ENSV Rahandusministeeriumil, ENSV SKV-l ning Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel tõhustada kontrolli riikliku distsipliini järgimise üle arvestuse ja aruandluse valdkonnas, rakendada resolutseid abinõusid esmasarvestuse paremaks korraldamiseks ettevõtetes, organisatsioonides, asutustes ja kolhoosides, viia lõpule esmasarvestusdokumentide tüüpvormide kasutuselevõtmine, mis tagaks toorme, materjalide ja kütuse kulu täieliku ja tõepärase arvestuse. Tõhustada koostööd õiguskaitse- ja kontrollorganitega rikkumiste ja kuritarvituste vältimiseks, väljaselgitamiseks ja tõkestamiseks arvestuse ja aruandluse valdkonnas.

3. ENSV Elamu- ja Kommunaalmajanduse Ministeeriumil, linnade ja rajoonide täitevkomiteedel ning ametkondlikku elamufondi omavatel Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel tõhustada kontrolli selle üle, kuidas kodanikud kasutavad eluruumi, pidades silmas, et neid ei tohi kasutada isikliku kasu saamise või muul omakasupüüdlikul eesmärgil, mis kahjustab ühiskonna huve. Korraldada nende isikute arvestus, kes annavad allüürile (üürile) eluruumi, suvilaid ja aiamaid ning tagada, et nad rangelt järgiksid eluruumide allüürile (üürile) andmist reguleeriva seadusandluse nõudeid.

ENSV Elamu- ja Kommunaalmajanduse Ministeeriumil töötada kooskõlastatult linnade ja rajoonide täitevkomiteede ning ametkondlikku elamufondi omavate Eesti NSV ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutustega välja ja esitada 3 kuu jooksul Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud selliste lepingute registreerimise korra kohta ning kooskõlastatult ENSV Riikliku Hinnakomiteega ettepanekud allüürnikele (üürnikele) kasutada antavate eluruumide, vara ja osutatavate teenuste eest võetava tasu piirmäärade kohta.

4. ENSV Kaubandusministeeriumil, linnade ja rajoonide täitevkomiteedel ning ETKVL-il:

1) rakendada abinõusid kolhoositurgude töö parandamiseks ning kolhooside, sovhooside ja tarbijate koöperatsiooni müügitegevuse laiendamiseks neil turgudel ja kontrolli tõhustamiseks kaubanduseeskirjade järgimise üle. Kasutada selleks laialdasemalt võimalusi, mis on antud EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 8. aprilli 1986. a. määrusega nr. 190 «Vabariigi tarbijate koöperatsiooni edasiarendamise abinõude kohta» (ENSV Teataja 1986, nr. 26, art. 357);

2) ühe kuu jooksul töötada välja ja kinnitada nende isikute arvestuse kord, kes tegelevad põllumajandussaaduste realiseerimisega kolhoositurgudel, laiendada turgude administratsiooni õigusi ja suurendada nende vastust kaubanduseeskirjade järgimise kontrolli ning spekulatsiooni ja mittetõiste tulude saamise teiste mooduste vältimise ja tõkestamise valdkonnas.

5. ENSV Agrotööstuskomiteel rajoonide täitevkomiteede ja ETKVL-i osavõtul:

1) arendada ja stimuleerida elanike poolt isiklikes abimajapidamistes toodetud liha, piima, munade ja muude loomakasvatussaaduste ülejääkide müüki riiklikele ja koöperatiivsetele varumisorganisatsioonidele nende saaduste tootmise paikades;

2) tõhustada kontrolli kodanike isiklikes abimajapidamistes loomade pidamise kehtestatud normidest ja korrast range kinnipidamise üle;

ENSV Agrotööstuskomiteel arutada kooskõlastatult rajoonide täitevkomiteedega kodanike isiklikes abimajapidamistes peetavate produktiivloomade arvu ja liikide mõnede piirangute tühistamist ning vajaduse korral esitada 2 kuu jooksul Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud loomade pidamise piirnormide täpsustamise kohta kohalikke tingimusi arvestades.

6. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhendamiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 15. mai 1986. a. määrusega nr. 575:

1) on NSVL Riiklikule Töö ja Sotsiaalküsimuste Komiteele tehtud ülesandeks arutada koos UAKN-iga ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul 3 kuu jooksul läbi ja lahendada töötajate ja teenistujate nende kategooriate loetelu laiendamise küsimus, kellega võib sõlmida täieliku materiaalse vastutuse lepinguid;

2) on peetud vajalikuks:

laiendada nende kaupade ja toodete loetelu, mille riisumise, tahtliku rikkumise, puudujäägi või kaotsimineku puhul rakendatakse kahju sissenõudmist jaehinna kordses suuruses;

teha muudatusi materiaalsete väärtuste ja kadude mahakandmise korras, pidades silmas tõhustada kontrolli mahakandmise põhjendatuse ning süüdiolenvatelt isikutelt kahju sissenõudmise üle ning suurendada ametiisikute vastutust nimetatud korra rikkumise eest.

NSVL Rahandusministeeriumile, NSVL Justiitsministeeriumile, NSVL Siseministeeriumile, NSVL Riiklikule Töö ja Sotsiaalküsimuste Komiteele

ja NSVL SKV-le on tehtud ülesandeks valmistada NSVL Prokuratuuri, NSVL Ülemkohtu, teiste ministeeriumide ja keskasutuste ning UAUKN-i osavõtul ette ja esitada 6 kuu jooksul NSV Liidu Ministrite Nõukogule sellekohased ettepanekud;

3) on NSVL SKV organitele tehtud ülesandeks täielikult valmishitatud objektide eksploatatsioonivõtmise eeskirjade rikkumiste avastamise korral jätta need objektid aruandlusest välja;

4) on NSVL Riigipangale ja NSVL Ehituspangale tehtud ülesandeks aktiivsemalt kasutada sularahata arveldusi kui majandussuhetes sotsialistliku seaduslikkuse järgimise, eriti arveldusdokumentide kaubalisuse eelkontrolli vahendit. On tehtud ülesandeks, kui see on majanduslikult otsustav, seada sisse tarbekaupade eest tasumise kord pärast nende vastuvõtmist kvaliteedi järgi.

On peetud vajalikuks tõhustada pangakontrolli selle üle, kuidas varumisorganisatsioonid teevad arveldusi põllumajandussaaduste individuaaltootjatega, ning laiendasemalt juurutada sularahata arvelduste tegemist äraantud toodangu eest.

On nõustatud NSVL Riigipanga ettepanekuga tühistada ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt NSVL Riigipanga asutustest rahaliste vahendite saamiseks kasutatavad esitajatšekid;

5) on kehtestatud, et kodanike ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vahelisi tehinguid, mille summa ületab viis tuhat rubla, sooritatakse vahendite sularahata ülekandmise teel NSVL Riigipanga asutuste või riiklike hoiukassade kaudu.

Kodanikud, kes sooritavad tehinguid üle 10000 rubla ulatuses või ehitavad maja (suvilat), mille maksumus on üle 20000 rubla, on kohustatud esitama rahandusorganile deklaratsiooni vastavate tulude saamise allikate kohta.

Kodanikud on kohustatud esitama rahandusorganile deklaratsiooni rahaliste vahendite saamise allikate kohta ka kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või prokuröri nõudmisel.

NSVL Rahandusministeeriumile, NSVL Riigipangale, NSVL Kaubandusministeeriumile ja NSVL Justiitsministeeriumile on tehtud ülesandeks kehtestada 3 kuu jooksul nimetatud tehingute sooritamise ja deklaratsioonide esitamise kord.

7. ENSV Justiitsministeeriumil, ENSV Rahandusministeeriumil, NSVL Riigipanga Eesti Vabariiklikul Kontoril ning ENSV Riiklikul Töökomiteel valmistada Eesti NSV huvitatud ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste osavõtul ette ning esitada Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud käesolevast määrusest tulenevate muudatuste tegemise kohta kehtivas seadusandluses.

NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKE VABARIIKIDE LIIDU

SEADUS

19. novembrist 1986. a.

Individuaalsest töisest tegevusest

NSVL ÜL. - 1986. - N° 47. - Art. 964.

Individuaalne tööine tegevus NSV Liidus toimub ühiskondlike vajaduste täielikumaks rahuldamiseks kauba ja teenuste järele, kodanike ühiskonnakasuliku tööga hõivatuse suurendamiseks ja neile võimaluse andmiseks saada lississetulekut vastavalt tehtud tööle.

I. ÜLDSÄTTED

§ 1. Individuaalne tööine tegevus

NSV Liidu konstitutsiooni ja käesoleva seaduse kohaselt on NSV Liidus lubatud individuaalne tööine tegevus käsitööstuse ja olmeteeninduse alal, samuti muu tegevus, mis rajaneb kodanike ja nende perekonnaliikmete eranditult isiklikul töö. Riik reguleerib individuaalset töist tegevust, tagades selle kasutamise ühiskonna huvides.

Individuaalseks töiseks tegevuseks on kodanike ühiskonnakasulik tegevus kauba tootmisel ja tasuliste teenuste osutamisel, mis ei ole seotud nende töösuhetega riiklikes, koöperatiivsetes ja teistes ühiskondlikes ettevõtetes, asutustes, organisatsioonides ja kodanikega, samuti kolhoosisiseste töösuhetega.

Riik soodustab individuaaltööd tegevate kodanike astumist lepingusuhetesse riiklike, koöperatiivsete ja teiste ühiskondlike ettevõtete, asutuste ning organisatsioonidega ja nende kodanike ühinemist seadusandlusega kehtestatud korras koöperatiividesse, vabatahtlikesse ühingutesse ja ühistutesse.

Ei ole lubatud individuaalne tööine tegevus palgalise tööjõu kaasamisega, mittetöise tulu saamiseks või muude ühiskondlike huvide kahjuks.

§ 2. Seadusandlus individuaalse töise tegevuse kohta

Kodanike individuaalse töise tegevusega seotud suhteid reguleeritakse käesoleva seadusega ning NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandluse muude aktidega.

Käesoleva seaduse kehtivus ei laiene kodanike loomingulisele tegevusele teaduse, tehnika, kirjanduse ja kunsti valdkonnas, samuti ühekordset laadi tasulisele tööle ning mahult ja töötasu poolest tähtsusetule tööle.

§ 3. Kodanike kategooriad, kellel lubatakse teha individuaaltööd

Individuaaltööd lubatakse teha ühiskondlikus tootmises osalevatel täisealistel kodanikel põhitööst vabal ajal, kodupere-naistel, invaliididel, pensionäridel, üliõpilastel ja õpilastel.

Arvestades ühiskondlikku vajadust, võivad NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel sellist tööd teha ka teised kodanikud, kes ei ole hõivatud ühiskondlikus tootmises.

Individuaaltööd võivad kodanikud teha nendega koos elavate perekonnaliikmete (abikaasa, vanemad ja teised 16-aastaseks saanud sugulased ning ülalpeetavad) osavõtul.

Arvestades ühiskondlikku vajadust, võib kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee lubada kodanikel, kes meisterlikult oskavad valmistada haruldasi kunstitooteid, välja õpetada teisi kodanikke, kellel on selleks kalduvusi ja kutsumus. Sellise väljaõpetamise määrustiku kinnitab NSV Liidu Riiklik Töö ja Sotsiaalküsimuste Komitee kooskõlastatult UAUKN-iga.

§ 4. Individuaalseks tööseks tegevuseks kasutatav vara

Kodanikud kasutavad individuaalseks tööseks tegevuseks tooret, materjali, tööriistu ja muud vara, mis kuulub neile isikliku omandiõiguse alusel või on antud tellija poolt, samuti vara, mis on varaüürilepingu põhjal saadud ettevõtetelt, asutustelt ja organisatsioonidelt või kodanikelt.

Individuaaltööd tegevad isikud omandavad neile vajaliku toorme, materjali, tööriistad ja muu vara riiklikust või koöperatiivsest jaekaubandusvõrgust või turult, samuti kasutavad neile selleks tegevuseks vajalikke loodusressursse, järgides kehtestatud eeskirju.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel ja korras võivad need isikud omandada liigset ja kasutamata materjali ja muud vara ettevõtetelt, asutustelt ja organisatsioonidelt.

§ 5. Individaaltööd tegevatele kodanikele abi osutamine

Paikkonna elanike vajaduste täielikumaks rahuldamiseks vastava kauba ja teenuste järele osutavad kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed, ettevõtted, asutused ja organisatsioonid individaaltööd tegevatele kodanikele abi selleks tegevuseks vajaliku toorme, materjali, tööriistade ja muu vara omandamisel ning toodangu turustamisel, võivad kehtestatud korras anda neile rendile mitteeluruume ja muud vara, samuti anda vajalikku informatsiooni. Esmajärjekorras osutatakse sellist abi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega lepingu sõlminud kodanikele, samuti vähenenud töövõimega kodanikele või neile, kes teevad individaaltööd kaugel asuvates või raskesti ligipääsetavates piirkondades.

NSV Liidu Riiklik Materiaal-Tehnilise Varustuse Komitee ja tema territoriaalorganid ning liiduvabariikide ministrite nõukogud varustavad individaaltööd tegevaid kodanikke vajalike materiaal-tehniliste ressurssidega.

Vajaliku toorme, materjali, tööriistade ja muu vara omandamiseks, samuti selle rentimiseks või laenutamiseks võidakse individaaltööd tegevatele kodanikele anda kehtestatud korras krediiti.

Mõnele individaaltööd tegevate kodanike kategooriatele — sõja- ja tööveteranidele, invaliididele, kroonilist haigust põdevatele isikutele ja teistele — võidakse NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega anda soodustusi seoses selle tegevusega (eelisõigus mitteeluruumide rentimiseks, soodustingimustel vajaliku vara omandamine jms.).

§ 6. Luba individaaltöö tegemiseks

Individaaltööd teha soovivad kodanikud peavad saama oma alalise elukoha järgse rajooni, linna, linnarajooni, alevi või küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee loa. Loa kehtivusaja määrab vastava rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee, kuid see ei tohi ületada viit aastat.

Individaaltöö tegemise loa andmisest keeldumise otsuse peale võib edasi kaevata kõrgemalseisva rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteele, autonoomse vabariigi ministrite nõukogule või oblastilise jaotuseta liiduvabariigi ministrite nõukogule.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel ja korras võivad need isikud omandada liigset ja kasutamata materjali ja muud vara ettevõtetelt, asutustelt ja organisatsioonidelt.

§ 7. Registreerimistunnistus ja patent

Enne individuaalse töise tegevuse algust peavad kodanikud saama registreerimistunnistuse või omandama patendi rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee rahandusosakonnast.

Tegevuse liigid, millele kodanikud võivad omandada patendi, ja iga-aastase patendimaksu suuruse kehtestab liiduvabariigi ministrite nõukogu.

Registreerimistunnistuse ja patendi väljaandmise eest võetakse kehtestatud korras riigilõivu.

§ 8. Individuaaltööd tegevate kodanike kohustused

Individuaaltööd tegevad kodanikud on kohustatud järgima selle tegevuse kehtestatud korda ning arvestama ostjate, tellijate ja teiste isikute õigusi ja seaduslikke huve, tagama toodetava kauba ja osutatava teenuse nõuetekohase kvaliteedi, järgima sanitaar- ja tuletõrje-eeskirju ning -norme, samuti muid seda liiki tegevust käsitlevaid eeskirju.

Kodanikud, kes teevad individuaaltööd, millest saadav tulu kuulub vastavalt seadusandlusele maksustamisele, on kohustatud pidama arvestust kõigi sellest tegevusest saadavate tulude ja sellega seotud kulude üle ning esitama oma alalise elukoha järgse rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee rahandusosakonnale deklaratsiooni saadud tulude kohta.

§ 9. Individuaaltööd tegevate kodanike tulumaksustamine

Individuaaltööd tegevad kodanikud maksavad NSV Liidu seadusandlusega ettenähtud juhtudel ja korras maksu tulult, mis on saadud sellest tegevusest. Maksu suurus kehtestatakse sõltuvalt saadud tulu summast ja arvestades ühiskondlikke huve.

Kodanikud, kellel on individuaaltöö tegemise õiguse patent, vabastatakse tulumaksu maksmisest nendelt tuludelt, mis on saadud seda liiki tegevusest.

§ 10. Patendimaks

Patendimaks määratakse kindlaks, lähtudes nende isikute keskmisest aastatulust, kes teevad analoogilist tööd riiklikes, kooperatiivsetes või teistes ühiskondlikes ettevõtetes, asutustes või organisatsioonides, või nende isikute keskmisest aastatulust, kes teevad analoogilist tööd individuaalse töise tegevuse korras ilma patendita, samuti lähtudes elanikelt võetava tulumaksu vastavatest määradest. Tähendatud maksusummad kantakse NSV Liidu riigieelarve tuludesse korras, mis on kehtestatud elanikelt võetava tulumaksu kohta.

II. INDIVIDUAALNE TOINE TEGEVUS KÄSITÖÖNDUSES

§ 11. Individuaaltöö tegemine käsitöönduses

Individuaaltöö tegemiseks käsitöönduses loetakse toodete valmistamist realiseerimiseks.

Käsitööndustooteid võib tsiviilseadusandluse norme järgides realiseerida vastavalt kehtestatud korrale nii toodete valmistamiskohas kui ka teistes linnades ja rajoonides.

§ 12. Käsitöönduses lubatud tegevuse liigid

Käsitöönduses lubatakse teha:

- 1) rõivaid, jalatseid, peakatteid ning karusnaha-, õmblus- ja galanteriitooteid;
- 2) lõnga, telgedel kootud, silmkoe- ja väljaõmmeldud esemeid;
- 3) mööblit ja teisi tisleeritooteid;
- 4) vaipu ja vaiptooteid;
- 5) pottsepa- ja keraamikatooteid;
- 6) lelusid ja meeneid;
- 7) majapidamisesemeid ja aiainventari;

- 8) kalapüügiriistu (välja arvatud keelatud riistad);
- 9) puust, paberist, luust, kõrkjast, vitstest, õlest, pilliroost ja muust materjalist esemeid.

On lubatud ka muud liiki käsitööndus, kui sellega tegelemine ei ole keelatud NSV Liidu või liiduvabariigi seadusandlusega.

§ 13. Käsitöönduses keelatud tegevuse liigid

Käsitöönduses on keelatud teha:

- 1) tooteid vääriskarusloomade riikliku templijäljendita nahast, mis on saadud jahipidamisest ja kuulub kohustuslikult üleandmisele riigile, samuti lihasööjate karusloomade nahast, kelle pidamine on kodanikel keelatud;
- 2) keemia- ning parfümeeria- ja kosmeetikatooteid;
- 3) mürk- ja narkootilisi aineid, samuti ravivahendeid;
- 4) väärismetallist, kalliskividest ja merevaigust esemeid ning esemeid, mille valmistamiseks on kasutatud selliseid materjale;
- 5) igat liiki relvi, laskemoona, lõhkeainet ja pürotehnika-tooteid;
- 6) paljundus- ja kopeerimisaparaate, stampe ja templeid, pitsateid ning šrifte.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega võidakse keelata ka muud liiki käsitööndus, kui see on vastuolus ühiskonna huvidega.

III. INDIVIDUAALNE TOINE TEGEVUS OLMETEENINDUSES

§ 14. Individuaaltöö tegemine olmeteeninduses

Individuaaltöö tegemiseks olmeteeninduses loetakse tasuliste olmeteenuste osutamist elanikele.

Tasulisi olmeteenuseid osutatakse vastavalt tsiviilseadusandluse normidele.

§ 15. Olmeteeninduses lubatud teenuste liigid

Olmeteeninduses on lubatud:

- 1) elamute, aiamajade, garaažide ja muude ehitiste ehitamine, remont, sisustamine ja heakorrastamine;
- 2) teenused kodanikele antud maatükkide heakorrastamisel;
- 3) loomade karjatamine;
- 4) isiklike autode ja muude transpordivahendite tehnohooldus ja remont;
- 5) metallesemete, olmemasinate ja -riistade ning raadio- ja teleaparatuuri remont;
- 6) rõivaste, jalatsite, peakatete ning karusnaha-, õmblus- ja galanteriitoodete parandus;
- 7) mööbli, teiste tiseritoodete ja aiainventari parandus;
- 8) vaipade ja vaiploodete parandus;
- 9) fotografeerimine ja muud fototööd kodanike tellimuste põhjal;
- 10) juuksuri- ja kosmeetikateenused, mis ei ole seotud ravi ega kirurgiaga;
- 11) kiirkirja-, masinakirja- ja köitetööd;
- 12) transporditeenused kodanikele isiklike autode ja muude transpordivahendite valdajate poolt;
- 13) üksikvanurite, invaliidide ja teiste töövõimetute kodanike teenindamine;
- 14) pansioniteenused turistidele, ekskursantidele ja teistele kodanikele ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega sõlmitud lepingute põhjal (majutamine, olmeteenindus jms.).

On lubatud ka muud liiki olmeteenused, kui nende osutamine ei ole keelatud NSV Liidu või liiduvabariikide seadusandlusega.

§ 16. Olmeteeninduses keelatud teenuste liigid

Olmeteeninduses on keelatud:

- 1) parandada või ümber teha väärismetallist, kalliskividest või merevaigust esemeid või esemeid, mille valmistamiseks on kasutatud selliseid materjale;
- 2) pidada mängu- või atraktsiooniasutusi ning saunu, korraldada hasartmänge ning võtta panuseid spordi- ja muudel võistlustel;
- 3) parandada igat liiki relvi.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega võidakse keelata ka muud liiki olmeteenuste osutamine, kui see on vastuolus ühiskonna huvidega.

IV. INDIVIDUAALNE TOINE TEGEVUS SOTSIAAL- JA KULTUURISFÄÄRIS

§ 17. Individuaaltöö tegemine sotsiaal- ja kultuurisfääris

Individuaaltöö tegemiseks sotsiaal- ja kultuurisfääris loetakse tasuliste sotsiaal- ja kultuurialaste teenuste osutamist.

Individuaalne tööine tegevus, mis on seotud mõne kutseala ja oskuse õpetamisega, samuti mis nõuab meditsiini- või pedagoogikaalaseid või muid eriteadmisi, on lubatud kodanikele, kellel on vajalik ettevalmistus ning NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel ka vastav haridus.

Individuaalne tööine tegevus tasuliste sotsiaal- ja kultuurialaste teenuste osutamisel toimub vastavalt tsiviil- ja muu seadusandluse normidele.

§ 18. Sotsiaal- ja kultuurisfääris lubatud teenuste liigid

Sotsiaal- ja kultuurisfääris on lubatud:

- 1) juurdeldõikamise ja õmblemise ning silmkudumise õpetamine;
- 2) muusikariistadel mängimise ja koreograafia õpetamine;
- 3) kiirkirja ja masinakirja õpetamine;
- 4) järeleaitamistundide andmine;
- 5) teksti tõlkimine võõrkeelest, samuti NSV Liidu rahvaste keeltest;
- 6) meditsiinialane tegevus.

On lubatud ka muud liiki sotsiaal- ja kultuurialased teenused, kui nende osutamine ei ole keelatud NSV Liidu või liiduvabariikide seadusandlusega.

§ 19. Sotsiaal- ja kultuurisfääris keelatud teenuste liigid

Kodanikel on sotsiaal- ja kultuurisfääris keelatud:

- 1) meditsiinialane tegevus mõnel erialal, mis on kindlaks määratud vastavalt NSV Liidu tervishoiuseadusandlusele;

2) õppuste korraldamine õppeainetes ja kursustes, mis ei kuulu NSV Liidu üldhariduskooli, kutsekooli, keskeri- ja kõrgõppeasutuste õppeplaanidesse;

3) etendusürituste korraldamine.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega võidakse keelata ka muud liiki individuaalne tõine tegevus sotsiaal- ja kultuurisfääris, kui see on vastuolus ühiskonna huvidega.

V. MUUD LIIKI INDIVIDUAALNE TÕINE TEGEVUS

§ 20. Individuaaltöö tegemine rahvakunstitöönduse sfääris

Individuaaltöö tegemine rahvakunstitöönduse sfääris, s. t. traditsiooniliste rahvakunstiesemete, samuti dekoratiivtarbekunsti esemete valmistamine realiseerimiseks toimub vastava kunstinõukogu loal ja järgides käesoleva seaduse § 7 nõudeid.

Riik soodustab rahvakunstitöönduse arengut.

§ 21. Mõnda liiki individuaaltöö tegemine, mis ei ole käesoleva seadusega ette nähtud

Mõnda liiki individuaaltöö tegemisega seotud suhteid, mis ei ole ette nähtud käesoleva seadusega (karusnaha, karusnahatoorme ja metsloomaliha saakimine, metsaandide korjamine jt.), reguleeritakse NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega.

VI. KONTROLL INDIVIDUAALSE TÕISE TEGEVUSE ÜLE VASTUTUS INDIVIDUAALSET TÕIST TEGEVUST KÄSITLEVA SEADUSANDLUSE RIKKUMISE EEST

§ 22. Kontroll kodanike poolt individuaalse tõise tegevuse korra järgimise üle

Kodanike individuaalset tõist tegevust kontrollivad kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed.

Rahandusorganid ja siseasjade organid on kohustatud välja selgitama kodanikud, kes teevad individuaaltööd kehtestatud korda rikkudes või teevad keelatud liiki individuaaltööd.

§ 23. Vastutus individuaalset töist tegevust käsitleva seadusandluse rikkumise eest

Individuaalse tööise tegevuse korra rikkumine või sellise individuaaltöö tegemine, mille suhtes on erikeeld, toob kaasa NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud vastutuse.

Individuaalse tööise tegevuse korda rikkunud isikutele võidakse keelata selline tegevus. Selle kohta teeb otsuse loa väljastanud rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee. Seejuures võetakse ära registreerimistunnistus või patent. Individuaalse tööise tegevuse keelu peale võib edasi kaevata käesoleva seaduse §-ga 6 ettenähtud korras.

Kõik tulud, mis kodanikud on saanud keelatud individuaalsest tööisest tegevusest, samuti individuaalsest tööisest tegevusest ilma nõuetekohase loata, kuuluvad sissenõudmisele riigituludesse tsiviilprotsessi seadusandlusega kehtestatud korras.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

7.aprillist 1987.a. N°171

Individaalse tõise tegevuse kohta

ENSV UVT.-1987.-N°19.-Art.266.

NSV Liidu seaduse «Individaalsest tõisest tegevusest» täitmiseks ja vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. märtsi 1987. a. määrusele nr. 351 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kehtestada, et lisaks NSV Liidu seaduse «Individaalsest tõisest tegevusest» paragrahvis 3 märgitud isikutele võivad ühiskondlikku vajadust arvestades individaaltööd teha ka teised ühiskondlikus tootmises hõivamata kodanikud rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee loal.

2. Kinnitada juurdelisatud:

1) individaaltöö nende liikide loetelu, mille tegemiseks ei nõuta kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee luba.

Kehtestada, et selles loetelus märgitud individaaltöö liikidega tegelevad kodanikud on samuti kohustatud saama oma alalise elukoha järgse rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee rahandusosakonnast registreerimistunnistuse või omandama patendi.

Nimetatud luba, registreerimistunnistust või patenti ei nõuta, kui käsitööstoodete valmistamisel või teenuste osutamisel on kalendriaasta kestel ühekordne iseloom ning kui sellest saadud tulu ei ületa tööliste ja teenistujate mittemaksustatavat kehtivat kuutöötasu miinimumi;

2) individaaltöö nende liikide loetelu, mille tegemiseks kodanikud võivad omandada patendi, ja iga-aastase patendimaksu suurused.

Muud liiki individaaltöö tegemiseks, mida selles loetelus ei ole ette nähtud, on kodanikud kohustatud saama registreerimistunnistuse;

3) individaaltöö nende liikide täiendav loetelu, millega tegelemine Eesti NSV territooriumil on keelatud.

3. Linnade ja rajoonide täitevkomiteedel töötada 20. aprilliks 1987. a. välja ja kinnitada kodanikele individaaltöö tegemiseks lubade väljaandmise ja individaaltöö tegemise kontrollimise kord.

4. ENSV Varustuskomiteel organiseerida individaaltööd tegevate kodanike varustamine neile vajalike materiaal-tehniliste ressurssidega.

5. Linnade ja rajoonide täitevkomiteedel, ENSV Kaubandusministeeriumil, ETKVL-il ning teistel kaubandusvõrku omavatel Eesti NSV minis-

teeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel abistada individuaaltööd tegevaid kodanikke nende toodangu turustamisel, käsitades seda riikliku ja koöperatiivkaubanduse lisaressursside allikana.

6. Meditsiinitöötajate individuaaltöö toimub vastavalt NSVL Tervishoiuministeeriumi poolt kinnitatud «Arstide ja kesastme meditsiinitöötajate individuaalse töö tegevuse määrustikule».

7. Kodanikud, kes meisterlikult valmistavad haruldasi kunstitooteid, õpetavad välja teisi kodanikke, kellel on selleks kalduvusi ja kutsumust, vastavalt määrustikule, mille kehtestatud korras kinnitab NSVL Riiklik Töö ja Sotsiaalküsimuste Komitee.

8. ENSV Rahandusministeeriumil ja ENSV Riiklikul Töökomiteel töötada välja ja kehtestada kooskõlastatult ENSV Justiitsministeeriumiga 15. aprilliks 1987. a. registreerimistunnistuste ja patentide väljaandmise kord ning vaadata operatiivselt läbi käesoleva määruse rakendamisega seotud küsimused.

9. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning linnade ja rajoonide täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhendamiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. märtsi 1987. a. määrusega nr. 351 on vastavalt NSV Liidu seaduse «Individuaalsest teisest tegevusest» paragrahvile 5 NSVL Riigipangal lubatud anda individuaaltööd tegevatele kodanikele laenu:

toorme, materjalide ja tööriistade soetamiseks ning renditud või üüritud tööriistade ja muu vara eest tasumiseks kuni 2000 rubla tähtajaga kuni 12 kuud, võttes laenu kasutamise eest 3 protsenti intressi aastas;

muu vara soetamiseks kuni 3000 rubla tähtajaga kuni 24 kuud, kusjuures laenu tuleb hakata tasuma alates seitsmendast kuust selle saamise päevast arvates, võttes laenu kasutamise eest 2 protsenti intressi aastas.

Viitvõlgnevusega laenude osas võetakse 5 protsenti intressi aastas.

Kodanikele antakse nimetatud otstarbeks laenu, kui neil on vastava rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee rahandusosakonna registreerimistunnistus või patent, ning saadud laenu tasumise kohustuse tagatisel.

NSVL Riigipangale on antud õigus:

juhul, kui see on vastavate arvutuste kohaselt majanduslikult otstarbekas, suurendada kuni 50 protsenti nimetatud otstarbeks antava laenu suurust ning pikendada selle tasumise tähtaega kuni 6 kuu võrra;

nõuda kohtu korras sisse kogu laenusaaajal olev laenuvõlgnevus, kui ta ei ole enam kui 3 kuu jooksul tasunud korralisi makseid, kaasa arvatud protsendid, pöörates sissenõude varale, mille tagatisel laenu anti, vajaduse korral aga laenusaaaja muule varale kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

10. Kehtestada käesoleva määruse punktid 1, 2 ja 4—7 1. maist 1987. a.

11. Panna kontroll käesoleva määruse täitmise üle ENSV Rahandusministeeriumile.

**Individuaaltöö nende liikide loetelu, mille tegemiseks
ei nõuta kohalliku rahvasaadikute nõukogu tätevkomitee luba**

1. Käsitööstuses valmistada müügiks:
 - 1) majapidamisesemeid ja aiatööriistu;
 - 2) paberist, luust, kõrkjast, vitstest, õlest ja pilliroost esemeid;
 - 3) silmkoe- ja väljaõmmeldud esemeid;
 - 4) pärgi.
2. Teenindussfääris:
 - 1) loomade karjatamine;
 - 2) teenused kodanike kasutusse antud maatükkide heakorrastamisel ja muude põllumajandustööde tegemisel;
 - 3) kiirkirja- ja masinakirjatööd;
 - 4) üksikvanurite, invaliidide ja teiste töövõimetute kodanike teenindamine;
 - 5) laste hoidmine;
 - 6) puude saagimine ja lõhkumine;
 - 7) ruumide koristamine, põrandate ja akende pesemine ning pesupestamine;
 - 8) muusikariistade häälestamine;
 - 9) haudade kaevamine ja heakorrastamine.
3. Sotsiaal- ja kultuurfääris:
 - 1) järeleaitamistundide andmine;
 - 2) tekstide tõlkimine võõrkeeltest ja NSV Liidu rahvaste keeltest.

**Individuaaltöö nende liikide loetelu, mille tegemiseks
kodanikud võivad omandada patendi, ja lga-aastase
patendimaksu suurused**

Jrk. nr.	Individuaaltöö liigid	Iga-aastase patendimaksu suurused (rublades)			
		Tallinn	teised va- beriliku alluvusega linnad	rajoonid	
1	2	3	4	5	
Individuaaltöö liigid, mille tegemiseks kodanikud võivad omandada patendi või saada registreerimistunnistuse					
I. Käsitööstuses valmistada müügiks:					
1.	Riidedest rõivaid ja peakatteid ning muid õmblus- tooteid	180	180	180	
2.	Silmkoe- ja väljaõmmeldud esemeid	110	110	110	

1	2	3	4	5
3. Lelusid ja meeneid		130	130	130
4. Majapidamisesemeid ja aiatööriistu		100	100	100
5. Kunstilli		110	110	110
6. Pärgi		110	110	110
7. Ehteid (välja arvatud väärismetallist, kalliskividest ja merevaigust ehteid või ehteid, mille valmistamiseks on kasutatud selliseid materjale)		240	240	240
8. Karusnahast mütse		180	180	180
9. Tikkimisnõelu ja muid käsitööks vajalikke riistu		190	190	190

II. Teenindussfääris:

1. Rõivaste, peakatete ja muude õmblustoodete õmblemine ja parandus	280	240	170
2. Jalatsiparandus	370	320	230
3. Juuksuritööd	170	170	130
4. Kellade parandus	240	190	130

Individuaaltöö liigid, millega tegelemiseks kodanikud võivad omandada ainult patendi

1. Elamute, suvilate, aiamajade, garaazide ja muude hoonete ehitamine ja remont ning korterite remont	310	260	190
2. Kodumasinade, raadio- ja teleaparatuuri remont	300	260	220
3. Fotografeerimine ja muud fototööd elanike tellimisel	220	180	140
4. Kodanike veoteenindus isiklike autode valdajate poolt	480	480	360
5. Isiklike autode ja muude sõidukite remont ja tehnohooldus	320	200	160
6. Igat liiki toiduainete valmistamine	120	120	120
7. Tavandi- ja muusikateenuste osutamine pulma-des, matustel ja muudel juhtudel	300	250	180
8. Ahjude, kaminade ja pliitide ehitamine ja remont	320	280	190
9. Uste vooderdamine (soojustamine), karniiside paigaldamine, parketi lihvimine, lukkude asen-damine, mööbli kokkupanek ja sanitaartechni-lised tööd	360	310	240
10. Korstnate ja kollete lõõride puhastamine	360	300	240
11. Ostetud tekstiili- ja trikootoodete dekoreeri-mine	310	310	310

Märkused:

1. Kui kodanikud teevad individuaaltööd nendega koos elavate täisealiste perekonna-liikmete esavõtul, suurendatakse iga-aastast patendimaksu 50 protsendi võrra.

2. Ühiskondlikus tootmises hõivamata töövõimelistel kodanikel (välja arvatud kodu-pereained, kellel on üks või mitu alaealist last, üliõpilased ja õpilased) suurendatakse iga-aastast patendimaksu 100 protsendi võrra.

Kinnitatud
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
7. aprilli 1987. a. määrusega nr. 171

**Individuaaltöö nende liikide täiendav loetelu,
millega tegelemine Eesti NSV territooriumil on
keelatud**

Lisaks individuaaltöö liikidele, millega tegelemine on keelatud vastavalt NSV Liidu seaduse «Individuaalsest töisest tegevusest» paragrahvidele 13, 16 ja 19, on Eesti NSV territooriumil keelatud:

- 1) motokiivrite valmistamine;
- 2) polügraafiatoodete valmistamine ning mimesuguste trükitoodete valmistamine;
- 3) grammofoniplaatide, kinofilmide ning video- ja magnetsalvestuste valmistamine;
- 4) ikoonide ja muu kirikuatribuutika valmistamine.

Individuaalse töö liikide loetelu ja patendimaksude suurused.- Tartu Rajooni RSN TK otsus 15.detsembrist 1988.a. Nr. 308.

Vastavalt NSV Liidu seadlusele "Individuaalsest teisest tegevusest" ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 7.aprillil 1988 määrusele nr.173 kehtestas Tartu rajooni täitevkomitee alates 1.jaanuarist 1989 Tartu rajoonis individuaaltöö liigid, millega tegelemiseks võivad rajooni elanikud võtta patendi, samuti igaaastased patendimaksu määrad.

Loetelus nimetatata individuaaltöö tegemiseks tuleb võtta registreerimistunnistus.

Individuaaltöö	Iga-aastane patendimaks rublades
I. Individuaaltöö liigid, mille tegemiseks kodanikud võivad saada patendi või registreerimistunnistuse	
1. KÄSITÖÖNDUSES VALMISTADA MÜÜGIKS:	
1.1. Riidest rõivaid ja peakatteid ning muid õmblustooteid	240
1.2. Silmkoe- ja väljaõmmeldud esemeid	120
1.3. Majapidamisesemeid ja alatööriistu	120
2. TEENINDUSES	
2.1. Õmblustoodete õmblemine ja parandus ning peakatete valmistamine	180
II. Individuaaltöö liigid, mille tegemiseks võib saada ainult patendi	
1. KÄSITÖÖNDUSES VALMISTADA MÜÜGIKS:	
1.1. Mänguasju ja meeneid	120
1.2. Kunstlilli, pärgi, lillekorve	120
1.3. Ehteid (välja arvatud väärismetallist, kalliskividest ja merevaigust ehteid või ehteid, mille valmistamiseks on kasutatud selliseid materjale)	240

Individaaltöö	Iga-aastane patendimaks rublades
1.4. Karusnahast mütse	240
1.5. Tikkimisnõelu ja muid käsitööks vajalikke riistu	180
1.6. Galanteriitooteid	240
1.7. Maale, akvarelle ja graafikat	120
1.8. Õnnitluskaarte ja kleebiseid	180
1.9. Transpordivahendite tagavaraosaid	300
1.10. Punutisi	120
1.11. Kalapüügiiriistu (välja arvatud keela- tud)	120
1.12. Elektritarbeid ja -aparaate	264
1.13. Toiduaineid müügiks ainult Tartu linnas ja rajoonis	240
2. TEENINDUSES	
2.1. Jalatsite parandus	180
2.2. Jalatsite valmistamine	324
2.3. Kellade parandus	192
2.4. Elamute, korterite, suvilate, ajama- jade, garaažide ja muude hoonete ehi- tamine ning remont	264
2.5. Kodumasinade, raadio- ja teleaparaa- tide, muusikariistade ning elektroo- nikatoodete parandus	264
2.6. Fotografeerimine ja muud fototööd ainult eraisikute tellimisel	180
2.7. Taksoteenused isiklike autodega	480
2.8. Transpordivahendite remont ja tehno- hooldus	480
2.9. Ahjude, kaminade ja pliitide ehitami- ne ja parandus	180

Individuaaltöö	Iga-aastane patendimaks rublades
2.10. Uste vooderdamine (soojustamine), karniiside paigaldamine, parketi lihvimine, sanitaartehnilised tööd, elektritööd	300
2.11. Mööbli tegemine	300
2.12. Mööbli parandus ja kokkupanek	240
2.13. Korstnate ja kollete lõõride puhastus	180
2.14. Tekstiili- ja trikootoodete dekoreerimine ainult eraisikute tellimisel	300
2.15. Tavandi- ja muusikateenused (pulmas, matustel ja muudel juhtudel)	180
2.16. Juuksuritööd, maniküür, kosmeetika	180
2.17. Graveerimistööd	120
2.18. Puude saagimine ja lõhkumine	120
2.19. Haudade kaevamine ja hooldamine	120
2.20. Maa harimine	120
2.21. Lapsehoidmine	120
2.22. Masinakirjatööd, stenograafiatööd	120
2.23. Massaaž	180
2.24. Köitetööd	120
3. SOTSIAAL- JA KULTUURISFÄÄRIS	
3.1. Muusika, tantsu ja võimlemise õpetamine, järeleaitamistunnid	120
3.2. Projekteerimine	240
3.3. Tõlkimine	180
M ä r k u s e d.	
1. Kui patendi omandab ühiskondlikus tootmises mitte-	

osalev töövõimeline kodanik (välja arvatud alaealiste lastega koduperenaised, õpilased, üliõpilased ja pensionärid), suurendatakse iga-aastast patendimaksu 100 %.

2. Kui individuaaltöötajat abistavad temaga koos elavad täisealised ja töövõimelised perekonnaliikmed (välja arvatud alaealiste lastega koduperenaised, õpilased, üliõpilased ja pensionärid), suurendatakse iga-aastast patendimaksu järgmiselt:

2.1. ühe abistaja korral, kes osaleb ka ühiskondlikus tootmises - 50 %;

2.2. kahe või enama abistaja korral, kes osalevad ühiskondlikus tootmises - 100 %;

2.3. kui abistaja ei osale ühiskondlikus tootmises - 100 %.

3. Individuaaltöötajatel, kes müüvad oma toodangut või osutavad teenuseid väljaspool Eesti NSV-d, suureneb iga-aastane patendimaks 100 %.

4. Ühe kuu patendimaksu suurust rakendatakse ka juhul, kui patent on omandatud lühemaks ajaks kui 30 päeva.

ESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

3.märtsist 1988.a. N° 109

Kodanikele traktorite ja veoautode realiseerimise kohta

ENSV ÜVT.-1988.-N°15.-Art.191.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

Kehtestada, et kodanikud, kellel on isiklikke abimajapidamisi või kes teevad individuaaltööd põllumajanduses, võivad soetada aktiivsest eksploatatsioonist kõrvaldatud 2, 6, 9 ja 14 kN klassi ratastraktoreid, 30 kN klassi roomiktraktoreid ja nende haakeinventari ning veoautosid, mille kogumass on kuni 8 tonni.

Otsuse nimetatud traktorite, nende haakeinventari ja veoautode realiseerimise kohta kodanikele teeb ettevõtte, organisatsioon või asutuse juht.

Traktoreid, nende haakeinventari, veoautosid ja nende varuosi ning kütust ja määrdeaineid realiseeritakse kodanikele kehtivate jaehindadega, nende puudumisel aga tööstuslike hulgihindadega, rakendades NSVL Riikliku Hindade Komitee poolt kehtestatud koefitsiente. Eksploatatsioonis olnud masina hinnast tehtava mahahindluse määrab kindlaks ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhi poolt määratav komisjon, lähtudes masina tehnilisest seisukorrast ja jääkmaksumusest. Traktorite, nende haakeinventari tehnilisest seisukorrast ja jääkmaksumusest. Traktorite, nende haakeinventari ja veoautode realiseerimine kodanikele vormistatakse kirjaliku lepinguga.

Traktorite, põllumajandusmasinate, veoautode ja omavalmistatud aiatraktorite varustamine toimub peamiselt nende ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste kaudu, kellega kodanikud on sõlminud põllumajandussaaduste ostu-müügilepingu.

Panna isiklikus omanduses olevate traktorite registreerimine ja tehnilise seisukorra kontroll ENSV Agrotööstuskomiteele ning isiklikus omanduses olevate veoautode registreerimine ja tehnilise seisukorra kontroll ENSV Siseministriesiumile.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus
16.veebbruarist 1989.a. N° 71

TALUMAJAPIDAMISE ARENDAMISE ESMASTE
ABINÕUDE KOHTA

Maaleht. - 2.märts 1989

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et riiklik põllumajanduspoliitika ja sundkollektiviseerimine aastatel 1947-1950 põhjustas Eesti NSV rahvamajandusele, eriti põllumajandusele, olulist kahju.

Talumajanduse potentsiaalsete võimaluste realiseerimiseks, kvaliteetsete põllumajandussaaduste tootmiseks ning sotsiaal- ja majandusprobleemide paremaks lahendamiseks maal Eesti NSV Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Pidada vajalikuks arendada Eesti NSVs riikliku ja kooperatiivse põllumajandusliku suurtootmise kõrval ka talumajandust.

Pidada ENSV Agrotööstuskomitee üheks peaülesandeks talumajanduse kui sotsialistliku majandamise vormi arendamist riikliku ja kooperatiivse põllumajandusliku tootmise võrdväärse partnerina tagamaks olemasoleva tootmis- ja majanduspotentsiaali, eelkõige maa, efektiivne kasutamine ja kvaliteetsete põllumajandussaaduste tootmise suurendamine ning sotsiaal-majanduslike probleemide lahendamine maal.

ENSV Agrotööstuskomiteel töötada koos ENSV Justiitsministeeriumi, Eesti NSV teiste huvitatud ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste ning rajoonide täitevkomiteedega teadlaste ja Eestimaa Talupidajate Keskliidu osavõtul välja Eesti NSV taluseaduse projekt ning esitada see 25.märtsiks 1989.a. Eesti NSV Ministrite Nõukogule.

2. Talude rajamisel ja tegevuses juhendada järgmi-

sest:

talu on põllumajandusliku väiketootmise majandusüksus, kus tootmine baseerub riiklikul omandil maale (kaasa arvatud mets ja siseveekogud), taluniku (talupere) isiklikul tööil ja omandusel tootmisvahenditele ja muule varale ning mis oma tegevuses juhindub käesoleva määruse ja muu talumajanduse kohta käiva seadusandluse nõuetest;

talunik on Eesti NSV kodanik, kellele on maakasutamiseõiguse riikliku aktiga antud talupidamiseks maa (kaasa arvatud mets ja siseveekogud) tähtajata (alaliseks) kasutamiseks ning kes esindab talu kõigis suhetes teiste kodanike ja juriidiliste isikutega;

talupere on selline perekondlik - tööine ühendus, kelle liikmed peavad ühiselt talu ning kelle sissetulekud moodustuvad põhiliselt tööst talumajapidamises.

3. Talupidamiseks sobiva maa valib välja rajooni maakorraldustalitus (-komisjon).

Talu rajamise soovil avaldusega pöördub Eesti NSV kodanik rajooni täitevkomitee poole, tehes seal teatavaks ka soovitava maa (kaasa arvatud mets ja siseveekogud) asukoha ja talupidamise lühiprogrammi. Täitevkomitee arvestab maataotluse lahendamisel võimaluse korral avaldaja konkreetset soovi. Senise esmase maakasutaja ja talupidamiseks maad taotleva kodaniku vahelise vaidluse lahendamisel arvestab täitevkomitee rajooni maakorraldustalituse (-komisjoni) soovitusi. Täitevkomitee on kohustatud kodaniku avaldusele sisuliselt vastama ühe kuu jooksul.

Avaldaja suhtes positiivse otsuse langetamise korral annab rajooni täitevkomitee kodanikule kehtestatud korras tähtajatuks (alaliseks) kasutamiseks talupidamiseks maad (kaasa arvatud mets ja siseveekogud) suuruses, mille määrab kindlaks täitevkomitee avaldaja soovist ja kohalikest oludest lähtudes. Maad (kaasa arvatud mets ja siseveekogud) võidakse talule anda lahustükkidena, Maa andmine vormistatakse maakasutamiseõiguse riikliku aktiga.

Maakasutamiseõiguse riiklik akt tuleb kodanikule väl-

jastada hiljemalt kuue kuu jooksul avalduse esitamise päevast arvates. Erandina võib rajooni täitevkomitee kodaniku taotluse alusel akti kättesaamiseni lubada talunikule hooaja- ja ettevalmistustöödeks ajutist maakasutust talupidamiseks eraldataval maal.

Maakorraldustööd tehakse riiklike vahenditega. Talude moodustamiseks eraldatav maa arvatakse maha senise esmase maakasutaja maafondist.

Rajooni arhitektuuritalitus koostab uue rajatava talu õue planeeringu eskiisi ja annab hoonestamise arhitektuur-planeerimisülesande samaaegselt talumaade eraldamisega.

ENSV Agrotööstuskomiteel anda ühe kuu jooksul rajoonide maakorraldustalitustele (-komisjonidele) soovitusel talumaade korraldamiseks.

4. Talumetsade majandamine ja kasutamine toimub kolhoosidele kehtestatud eeskirjade kohaselt. Talunik võib raiuda võsa ja puid heina-, karja- ja muudel mittemetsamaadel raieloata.

ENSV Agrotööstuskomiteel koos ENSV Riikliku Looduskaitse ja Metsamajanduse Komiteega anda ühe kuu jooksul soovitusel taludele metsa ja siseveekogude eraldamise ning nende kasutamise kohta.

5. Kui talupere lõpetab talupidamise, otsustab talule eraldatud maa edasise kasutamise küsimuse rajooni täitevkomitee.

6. Taluniku surma korral on tema nimele väljaantud maakasutamiseõiguse riikliku akti enda nimele vormistamise eelisõigus ühel tema pärijaist, tingimusel, et nimetatud pärija jätkab talupidamist; taluniku talupidamisest loobumise korral aga ühel temaga kooselavaist pereliikmeist või tema poolt soovitataval isikul eespoolnimetatud tingimusel.

ENSV Agrotööstuskomiteel töötada koos ENSV Rahandusministeeriumi ja ENSV Justiitsministeeriumiga ning koos-

kõlastatult Eestimaa Talupidajate Keskliiduga kolme kuu jooksul välja taluniku (talupere) vara ja vahendite pärandamise ning pärija riigilõivust vabastamise kord.

7. Rajooni täitevkomitee ja talunik võivad sõlmida taluasutamislepingu, kus fikseeritakse lepingupoolte täiendavad õigused, soodustused ja kohustused.

8. Talu maksab põllumajandusmaksu.

Pidada vajalikuks talumajapidamise rajamise esimesel viiel aastal vabastada talu põllumajandusmaksu tasumisest ja anda talle maksusoodustusi EKP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 22.märtsi 1988.a. määruse nr 144 punktis 2 ettenähtud korras. Maksu tasumisest vabastamisel ja maksusoodustuste andmisel pidada eriti silmas ääremaadele rajatavaid talusid ja omasööttade baasil loomakasvatussaadusi tootvaid talusid.

ENSV Rahandusministeeriumil töötada koos ENSV agrotööstuskomiteega välja taludele maksusoodustuste võimaldamise kord.

9. Talunik võib avada pangas arveldusarve ja saada kehtestatud korras laenu. Kui talunik täidab teatud tingimused (saavutab talumajapidamise teatud efektiivsuse, talupere on lasterikas jne.) antakse talunikule laenu tagasimaksmisel soodustusi (laenu osaline või täielik kustutamine riiklike või muude vahendite arvel). Soodustusi võimaldatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kindlaksmääratavas korras.

ENSV Agrotööstuspanga Eesti Vabariiklikul Pangal esitada ühe kuu jooksul Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud nimetatud laenude andmiseks vajaliku krediteerimisressursi moodustamise kohta.

10. Kiita heaks talude täiendavaks krediteerimiseks ning asundus- ja katsetalude väljaehitamisel abistamiseks Eestimaa Talupidajate Keskliidu juurde Eesti Talufondi loomine, mille vahendid moodustatakse:

1) koondiste, ettevõtete ja organisatsioonide, samuti kodanike vabatahtlikest maksetest;

2) Eestimaa Talupidajate Keskliidu poolt korraldatavatest üritustest laekuvatest vahenditest.

Eesti Talufondist eraldatakse vahendeid üldjuhul talunike abistamiseks, kui on ammendatud krediidi saamise võimalused.

ENSV Agrotööstuskomiteel töötada koos Eestimaa Talupidajate Keskliidu ja rajoonide täitevkomiteedega ning kooskõlastatult ENSV Rahandusministeeriumiga välja ja kinnitada ühe kuu jooksul Eesti Talufondi põhimäärus.

11. Lubada rajoonide täitevkomiteedel anda kohaliku eelarve vahenditest ühele talumajapidamisele kuni 10 000 rubla tagastatavat eelarvelist laenu talumajapidamise vajadusteks.

Laenu suuruse ning selle osalise või täieliku kustutamise kohaliku eelarve vahenditest otsustab rajooni täitevkomitee, arvestades laenu kasutamise tulemuslikkust.

12. Talu maadele teede, elektriliinide, kaevude (puurkaevude) ja maaparanduse projekteerimine ning nende objektide ehitamine toimub riiklike vahenditega.

Teede projekteerimine ja ehitamine toimub üldriikliku ja vabariikliku tähtsusega maanteed remondi ja korrashoiu summade arvel.

Taotlused vastavate tööde tegemise kohta esitab talunik rajooni täitevkomiteele.

Taludesse telefonide sisseseadmine toimub kehtestatud korras, Juhul, kui telefoni ehitatava abonentliini pikkus ületab kehtivad normid (üle 200 m õhuliini või üle 40 m kaabelliini), projekteeritakse ja ehitatakse see liin riiklike vahenditega.

Talunik on kohustatud teed, kaevud ja maaparandusrajatised korras hoidma.

13. Taluhoonete ehitamine toimub üldjuhul taluniku ja

ehitusorganisatsiooni vahel sõlmitava lepingu alusel.

ENSV Ehituskomiteel, ENSV Agrotööstuskomiteel ja ENSV Varustuskomiteel tagada selleks vajalikud materiaali- ja tehnilised ressursid.

14. Talupidamiseks vajalik tehnika, varuosad, elektrienergia; kütus ja muud materiaali- ja tehnilised vahendid soetatakse ja talunikule osutatud teenuste eest tasutakse hulgi-, kaubandus- ja teiste vastavate organisatsioonide vahendusel riiklikele ja koöperatiivsetele põllumajanduslikele majanditele kehtestatud korras ja hindadega.

15. Talunik võib rentida või saada lepingu alusel ettevõtetelt, asutustelt ja organisatsioonidelt tähtajaliseks või tähtajatuks tasuta kasutamiseks enitisi, hooned, masinaid, seadmeid ja muud põnifondide hulka kuuluvat vara.

16. ENSV Agrotööstuskomiteel, ENSV Tööstuskomiteel ja ENSV Plaanikomiteel korraldada talupidamiseks vajaliku tehnika tootmine Eesti NSV territooriumil asuvates ning koostada vastav programm 1. juuliks 1989. a.

17. Talunik valdab, kasutab ja käsutab oma toodangut iseseisvalt. Varumisorganisatsioonide kaudu riigile müüdud toodangu eest tasutakse talunikule kehtestatud riiklike kokkuostuhindade alusel koos ettenähtud hinnalisan- didega. Teistele tarbijatele realiseerib talunik oma toodangu kokkuleppehindadega.

Taluniku poolt oma toodangu riigile realiseerimiseks sõlmitud pikaajalistes lepingutes võidakse põllumajandussaaduste kokkuostuhindadele kehtestada täiendavad hinnalisan- did.

Talu toodangu realiseerimine peamiselt Eesti NSVs tagatakse talunikule antavate soodustuste ja tema varustamise süsteemiga.

18. Talunik ja teised talupere liikmed vastutavad oma talupidamisega seotud kohustuste eest varaga, millele

kentiva seadusandluse kohaselt võib pöörata sissenõude.

Talupidamisega seotud vaidlused taluniku ja teiste füüsiliste ning juriidiliste isikute vahel, välja arvatud maa eraldamisega seotud küsimused, kuuluvad läbi vaatamisele kohtu korras.

Talu varale tagatakse õiguslik kaitse.

19. ENSV Sõjakomissariaadil mitte kutsuda talunikke ja teisi talupere liikmeid kordusõppustele, mis on seotud talumajapidamises töötamise pikaajalise katkestamisega.

20. Lisaks kodanike vara kohustuslikule kindlustamisele võib talunik kindlustada oma vara vabatahtlikkuse alusel.

ENSV Riikliku Kindlustuse Peavalitsusel töötada kooskõlastatult ENSV Agrotööstuskomitee ja Eestimaa Talupidajate Keskliiduga 1. jaanuariks 1990. a välja talu vara täiendava vabatahtliku kindlustamise eeskirjad.

21. Talu peab toodangu ja tulu arvestust, vastutab selle toetusel eest ning esitab statistika rajooniorganisatsioonidele informatsiooni ENSV Statistikakomitee poolt kooskõlastatult Eestimaa Talupidajate Keskliiduga kehtestatavas korras.

22. Talunikul on õigus kehtestatud korras :

sõlmida talupidamise eesmärkidele vastavaid lepinguid ja sooritada muid tehinguid;

ühineda tema sotsiaalseid ja majanduslikke huve väljendavatesse ühistutesse, seltsidesse ja liitudesse või astuda nende liikmeks;

rajada koostööalust alust laenu-, konsultatsiooni-, kindlustus- ja muid ühistuid (aktsiaselts, firmasid), ENSV Agrotööstuskomiteel aga on õigus kaasata talude konsultatsioonitööstuse moodustamisel ka riiklike vahendeid;

tegeda ilma erilubadeta põllumajandusliku abitootmisega;

kasutada lepingulist tööjõudu;

kasutada talu vajadusteks tasuta temale eraldatud maal asuvaid üldlevinud maavarasid (vesi, paas, kruus, liiv, turvas jne.);

arendada välissidemeid.

23. Talunik on kohustatud tagama loodust säästva põllumajandusliku tootmise ning järgima käesoleva määruse ja talumajanduse kohta kehtestatud muu seadusandluse sätteid.

24. Talunikel ja teistel talupere liikmetel on õigus riiklikule sotsiaalkindlustusele ning nende töötamine talus arvatakse üldise ja pideva tööstaaži hulka ning tõendatakse külanõukogu poolt väljaantavate dokumentidega.

Käesoleva punkti esimeses lõigus nimetatud õiguse realiseerimiseks maksavad talunik ja teised talupere liikmed oma aasta puhastulust riiklikku sotsiaalkindlustusfondi makseid vastavalt põllumajandussaadusi tootva riikliku ettevõtte tariifile. Makseid tehakse ametiühinguorganisatsiooni vahendusel.

Õigus riiklikule sotsiaalkindlustusele on ka talus lepingu alusel töötavatel isikutel tingimusel, et nende töö ei kannu lühiajalist iseloomu, nendega sõlmitud leping on registreeritud ametiühinguorganis ja nende töötasult makstakse sotsiaalkindlustusmakseid.

Riiklike sotsiaalkindlustustoetuste ja pensionide määramine ning väljamaksmine toimub rajooni täitevkomitee sotsiaalhooldeosakonna ja ametiühingu vastava rajooniorgani vahendusel.

Eesti NSV Ametiühingute Nõukogul töötada koos ENSV Sotsiaalhooldusministeeriumi, ENSV Rahandusministeeriumi ja ENSV Agrotööstuskomiteega kooskõlastatult Eestimaa Talupidajate Keskliiduga ühe kuu jooksul välja riikliku sotsiaalkindlustuse maksete ülekandmise, sotsiaalkindlustustoetuste määramise ja väljamaksmise ning pensionide ja toetuste määramiseks ja väljamaksmiseks vajalik tulude arvestamise kord.

ENSV Agrotööstuskomiteel esitada koos ENSV Justiitsministeeriumi ning Eesti NSV teiste ministeeriumide, riiklike komiteede ja keskasutuste ning rajoonide täitevkomiteedega 1. juuniks 1989.a. Eesti NSV Ministrite Nõukogule ettepanekud käesolevast määrusest tulenevate muudatuste tegemise kohta Eesti NSV seadusandluses.

25. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel ning rajoonide täitevkomiteedel kavandada oma pädevuse piires käesoleva määruse ellurakendamiseks vajalikud abinõud.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MAARUS
28. novembrist 1983. a. N° 596
Eesti NSV valitsuse mõningate otsuste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta maaseadusandluse küsimustes

ENSV ÜVT. - 1984. - N° 6. - Art. 67.

2. Teha Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. jaanuari 1962. a. määruses nr. 14 «Linnades, alevites ja teistes asustatud punktides seoses maade eraldamisega riiklikeks ja ühiskondlikeks vajadusteks lammutatavate, kodanikele kuuluvate hoonete maksumuse hüvitamise korra kohta» (ENSV MK 1962, nr. 4, art. 14; ENSV Teataja 1970, nr. 21, art. 192; 1982, nr. 22, art. 340) muudatused ja täiendused, sõnastades selle järgmiselt:

Seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks kodanikele kuuluvate elamute, muude ehitiste ja rajatiste maksumuse hüvitamise ning nende kodanike elamispinna varustamise korra kohta

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 21. oktoobri 1983. a. määrusele nr. 1015 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Kodanike isiklikus omanduses olevate elamute lammutamise korral seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks antakse nimetatud kodanikele, nende perekonnaliikmetele ning teistele nendes majades alaliselt elavatele kodanikele kehtestatud normide kohaselt korterid riikliku või ühiskondliku elamufondi majades. Korterid peavad olema heakorrastatud kooskõlas vastava asula tingimustega ja vastama kehtestatud sanitaar- ja tehnilistele nõuetele. Lisaks sellele makstakse elamute omanikele nende valikul välja kas lammutatavate majade, ehitiste ja rajatiste maksumus või antakse neile õigus kasutada nende majade, ehitiste ja rajatiste lammutamisest saadavat materjali oma äranägemisel. Kodanike soovil tagavad kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed neile (korterite andmise asemel) võimaluse astuda väljaspool järjekorda elamukooperatiivi liikmeks ja saada seal korter.

Kodanike soovil võib neile kuuluvad lammutamisele minevad majad ja ehitised üle viia uude kohta ja seal üles ehitada.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatud juhtudel ehitatakse kodanikele, kelle majad lähevad lammutamisele, nende soovil uues kohas elamud, ehitised ja rajatised ning antakse nende kodanike isiklikku omandusse. Sel juhul lammutatavate elamute, ehitiste ja rajatiste maksumust ei hüvitata.

2. Kodanike isiklikus omanduses olevate elamute, ehitiste ja rajatiste lammutamisel seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks makstakse neile välja ka viljapuude, marjapõõsaste ja külvide maksumus.

«3. Kodanike isiklikus omanduses olevaid elamuid võib seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks lubada lammutada igal üksikjuhul ainult linnade või rajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede otsuse alusel.»

4. Vastavalt käesoleva määruse punktile 1 annavad maa eraldamisel riiklikele või kooperativele ja teistele ühiskondlikele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele (välja arvatud elamukooperativeid) kodanikele kortereid need ettevõtted, asutused ja organisatsioonid.

Maa riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks äravõtmise teistel juhtudel, sealhulgas selle eraldamisel elamukooperativele, annavad kodanikele kortereid kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed.

5. Seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks tasuvad kodanike isiklikus omanduses olevate lammutatavate elamute, ehitiste ja rajatiste ning viljapuude, marjapõõsaste ja külvide maksumuse kodanikele riiklikud või kooperative ja teised ühiskondlikud ettevõtted, asutused ja organisatsioonid (välja arvatud elamukooperativeid) kellele maa eraldatakse.

Maa riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks äravõtmise teistel juhtudel, sealhulgas selle eraldamisel elamukooperativele, tasuvad kodanike isiklikus omanduses olevate lammutatavate elamute, ehitiste ja rajatiste ning viljapuude, marjapõõsaste ja külvide maksumuse kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed.

6. Seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks määratakse lammutatavate elamute, ehitiste ja rajatiste maksumus kindlaks hindamisnormide järgi, mis on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. novembri 1981. a. määruses nr. 677 (ENSV Teataja 1981, nr. 40, art. 658) ja 12. juuli 1982. a. määruses nr. 434 ettenähtud korras, arvestades nende majade, ehitiste ja rajatiste amortisatsiooni.

Viljapuid, marjapõõsaid ja külve, mille maksumus hüvitatakse kodanikele maa eraldamisel riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks, hindavad linnade või rajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. septembri 1974. a. määrusele nr. 417 (ENSV Teataja 1974, nr. 43, art. 438) ning lähtudes ENSV Riikliku Hinnakomitee poolt kinnitatud piirnormidest.

7. Lammutatavate elamute, ehitiste ja rajatiste ning viljapuude, marjapõõsaste ja külvide maksumuse kindlaksmääramiseks moodustavad rajoonide, linnade ja linnarajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed komisjonid, kuhu kuuluvad rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee liige (esimees), täitevkomitee rahandus- ja kommunaalosakonna esindajad, maa kasutamise ja kaitse riiklik rajooni-inspektor, küla (alevi) rahvasaadikute nõukogu esindaja, maakasutaja, kellelt maa ära võetakse, selle ettevõtte, asutuse või organisatsiooni esindaja, kellele eraldatakse maa, ning teiste organite esindajad rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee äranägemisel.

Komisjonide otsused kinnitab vastavalt kas rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee.

8. Rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuse peale lammutatavate elamute, ehitiste ja rajatiste ning viljapuude, marjapõõsaste ja külvide maksumuse kindlaksmääramise kohta võib 10 päeva jooksul alates selle kättesaamisest edasi kaevata kas Tallinna Linna Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomiteele (Tallinna linnarajoonide rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede osas) või Eesti NSV Ministrite Nõukogule. Nimetatud organite otsused on lõplikud.

9. Kodanike isiklikus omanduses olevate elamute ja ehitiste üleviimine uude kohta ja seal ülesehitamine seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks toimub nende riiklike või kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide (välja arvatud elamukooperatiivid) kulul, kellele maa eraldatakse. Maa riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks äravõtmise teistel juhtudel, sealhulgas selle eraldamisel elamukooperatiividele, viivad elamuid ja ehitisi üle ja ehitavad uuesti üles vastavad ehitusorganisatsioonid kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteede kulul.

Nimetatud elamuid ja ehitisi võib uude kohta üle viia vastava asula piires. Elamuid ja ehitisi saab üle viia, kui seadusandlus lubab eraldada selles asulas individuaalelamukrunte, ja tingimusel, et nende elamute ja ehitiste tehniline seisund võimaldab neid üle viia. Üleviimise võimaluse teeb igal üksikjuhul kindlaks rajooni, linna või linnarajooni rahvasaadikute

nõukogu täitevkomitee huvitatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning lammutatavate elamute ja ehitiste omanike osavõtul.

Elamute ja ehitiste uues kohas ülesehitamise korral võib üleviimist teostanud organisatsioonidega sõlmitud lepingute alusel teha nende juures täiendavaid remonditöid elamute ja ehitiste omanike kulul.

Ettevõtted, asutused, organisatsioonid ja kohalike rahvasaadikute nõukogude täitevkomiteed, kelle kulul toimub elamute üleviimine uude kohta ja seal ülesehitamine, annavad majaomanikele, nende perekonnaliikmetele ja teistele nendes majades alaliselt elavatele kodanikele elamispinna elamute uude kohta üleviimise ja seal ülesehitamise ajaks.

10. ENSV Agrotööstuskoondisel, Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel, linnade ja rajoonide täitevkomiteedel ning liidulise alluvusega koondistel ja ettevõtetel võtta teadmiseks ja juhendamiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 21. oktoobri 1983. a. määrusega nr. 1015 on kehtestatud, et kodanike isiklikus omanduses olevate elamute, ehitiste ja rajatiste vastavalt nimetatud määrusele lammutamise, üleviimise ja uuesti ülesehitamisega seotud arvelduste korra ja tingimuste juhendi töötavad liiduvabariikide ministrite nõukogude osavõtul välja NSVL Ehituskomitee, NSVL Rahandusministeerium, NSVL Riigipank ja NSVL Ehituspank ning kinnitavad kooskõlastatult NSVL Plaanikomiteega».

EESTI NSV ÜLEMKOHTU PLEENUMI

13. augusti 1980. a.

MAARUS nr. 3

Kohtupraktikast vaidlustes isikliku omandiõiguse üle elamule

NSV Liidu kodanike konstitutsioonilise eluasemeõiguse tagamisel on suur tähtsus kodanike individuaalelamuehitusel. Nõukogude riik annab selleks soodustusi ja garanteerib isikliku omandiõiguse kaitse elamule.

Kohtutel on oluline osa kodanike isikliku omandiõiguse kaitsmisel elamule. Sellega seonduvate õiguslike vaidluste läbivaatamisel peavad kohtud tagama ühiskondlike ja isiklike huvide ühtsuse printsiibi vääramatu elluviimise.

Kohtud on seda liiki asju lahendanud põhiliselt õigesti ja kooskõlas seaduse ning NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 31. juuli 1962. a. määruses nr. 13 «Kohtupraktikast asjades isikliku omandiõiguse kohta ehitusele» antud juhendavate selgitustega.

Mõningate küsimuste lahendamisel pole neis asjus kohtupraktikas ühteid seisukohti.

Seaduste ühtseks kohaldamiseks kodanike isiklikus omanduses olevate elamutega seotud vaidluste lahendamisel Eesti NSV Ülemkohtu pleenum määrab:

1. Kohus peab kodanike isiklikus omanduses olevate elamutega seotud õiguslike vaidluste läbivaatamisel kaitsma kodanike õigusi ja seadusega tagatud huve, kuid samuti silmas pidama, et isiklikus omanduses olevat vara saadakse ka isiklikus omanduses olevat elamut ei kasutataks ebaseadusliku mitteõiguse tulude saamiseks ja ühiskonna huvide kahjuks.

2. Kohus peab kodaniku isiklikus omanduses oleva elamuga seotud vaidluse läbivaatamisel igas asjas nõudma tõendi elamu omandiõiguse kohta olenevalt elamu asukohast kas tehnilise inventeerimise büroolt või küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteelt.

3. Elamu ehitamisel on omandiõiguse tekkimise vajalikuks tingimuseks maatüki tähtajata kasutamiseks andmine kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või ehitus-

krundi andmise õigust omava esmase maakasutaja (kolhoos, sovhoos jt.) poolt. Elamu või selle osa omandiõiguse kohta algatatud vaidluses peab kohus vajaduse korral kontrollima, kas maatükk individuaalelamu ehitamiseks on antud ettenähtud korras, kas elamu ehitamiseks on kehtestatud korras väljaantud luba ja kinnitatud projekt. Kui elamu on ehitatud maatükile, mis ei ole seadusega ettenähtud korras antud kodanikule elamu ehitamiseks või ehitatud ilma ehitusloata või kinnitatud projektita või põhilisi ehitusnorme ja -eeskirju rikkudes, on elamu ehitamine omavoliline.

4. Kohtu pädevusse ei kuulu omandiõiguse tunnistamine omavoliliselt püstitatud hoonetele ja juurdeehitustele. Need hooned ja rajatised lammutatakse rajooni või linna rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuse alusel. Kui omavoliline hoonestaja ise ei lammutanud hooncid või rajatisi, siis kuulub temalt lammutamisega seoses olevate kulude sisse nõu:amise asi kohtu pädevusse.

5. Enne elamu eksploatatsiooni vastuvõtmist ei ole hoonestajal õigust elamut võõrandada ilma vastava rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või esmase maakasutaja (kolhoos, sovhoos jt.) loata. Kui pooleli olev elamu on võõrandatud ilma vastava loata, peab kohus vastava hagi põhjal elamu võõrandamiseks sõlmitud lepingu tunnustama ENSV TSK § 51 lg. 1 alusel kehtetuks, kusjuures saabuvad sama paragrahvi teises lõikes ettenähtud tagajärjed.

6. Kui kohus asja arutamisel teeb kindlaks, et tegelikult maatükk müüdi, mida varjatakse elamu võõrandamise lepinguga, siis tuleb võõrandamiseks sõlmitud leping tunnustada ENSV TSK § 52 alusel kehtetuks, kusjuures saabuvad samas paragrahvis ettenähtud tagajärjed.

7. Kui elamu ehitamiseks on kasutatud riiklikku krediiti, siis ei ole omanikul õigust

enne laenu tasumist elamut võõrandada ilma vastava krediidiasutuse või krediidiasutuse ja administratsiooni loata, kui laen anti hoonestaja töökoha kaudu. Selle nõude rikkumise korral võib kreditor nõuda elamu võõrandamiseks sõlmitud lepingu kehtetuks tunnistamist.

8. Elamu ehitamisel tekib omandiõigus elamule kodanikul, kellele on maatükk antud ettenähtud korras.

Kohus võib hoonestaja perekonnaliikmete ja sugulaste või teiste kõrvaliste kodanike hagi omandiõiguse tunnistamises elamu osale rahuldada ainult järgmistel tingimustel:

a) hoonestaja ja nende kodanike vahel oli kokkulepe (leping) elamu näol omandi loomiseks;

b) kokkuleppes (lepingus) märgitud eesmärgi saavutamiseks need kodanikud osalesid elamu ehitamisel tööga või vahendite andmisega;

c) kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee või esmase maakasutaja (kolhoos, sovhoos jt.) nõusolek anda maatükk tähtajata kasutamiseks elamu ehitamises töö või vahendite andmisega osalenud kodanikele;

d) isiku omanduses, kes taotleb elamu osale omandiõiguse tunnistamist, ei või üldjuhul olla elamut või selle osa.

Nendest tingimustest kas või ühe puudumine välistab võimaluse omandiõiguse tunnistamise hagi rahuldamiseks ja ehitamises osalenu võib nõuda tehtud töö ja kulutuste hüvitamist.

9. Ühiselt ehitatud elamust ehitamises osalenud kodaniku osa suuruse kindlaksmääramisel tuleb kohtul arvesse võtta poolte kokkulepet (lepingut), kui sellega oli osa suuruse kindlaks määratud. Vaidluse korral tuleb ehitamises osalenud isiku osa suurus määrata proportsionaalselt tema töö ja ehitamiseks antud vahendite maksumusega elamu üldmaksumusest.

10. Ostu-müügilepingu alusel tekib omandiõigus elamule ainult ostjal. Kõrvaline isik, kes andis elamu ostjale raha ostuhinna tasumiseks, on ostja kreditor, kes võib nõuda ostjalt ostuhinna tasumiseks antud raha tagastamist.

11. Elamu kaasomanike vahel elamu kasutamiskorra kindlaksmääramisel peab kohus arvesse võtma iga kaasomaniku osa suurust

ja määrama neile kasutamiseks ruumid vastavalt igaühe osa suurusele kaasomandist.

12. Kui kasutamiskorda on võimalu vastavalt kaasomanike osade suurusele kindlaks määrata, võib kohus huvitatud kaasomaniku hagi põhjal lahendada kaasomanikevahelised vaidlused järgmiselt:

a) ruumide ümberplaneerimine ja ümberehitamine;

b) üüri näol rahalise kompensatsiooni välja mõistmine;

c) kaasomanike osade suuruse muutmine ja vastava rahalise kompensatsiooni tasumine.

Elamu kaasomanike vaheliste suhete reguleerimise variandi valikui tuleb kohtul arvestada konkreetseid tingimusi.

13. Kohtu pädevusse kuuluvad linna ja alevi maal ning küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee poolt maa-asulates antud maatükkidel olevate elamute kaasomanike vaidlused ühise maatüki kasutamise korra üle (ENSV Maak § 224). Teistel maatükkidel olevate elamute kaasomanike vaidlused ühise maatüki kasutamise korra üle ja samuti teised maakasutamise seoses olevad vaidlused ei kuulu kohtu pädevusse.

14. Kaasomanduses olevale elamule pealejuurde- või selle ümberehitamise projekti kinnitamiseks on vajalik kõigi kaasomanike nõusolek. Kaasomaniku nõusoleku andmisest keeldumist võib projekti kinnitamisest huvitatud kaasomanik vaidlustada, esitades hagi kohtusse.

Sellise hagi lahendamiseks peab kohus nõudma hagejalt projekti esitamist ja vastavate organite arvamust, et projekt vastab arhitektuurilistele, ehitustehnilistele, tuleohutuse- ja sanitaareeskirjadele.

15. Projekti muutmise vaidluse arutamisel peab kohus kontrollima, et elamule pealejuurde- või selle ümberehitamine ei kahjustaks teiste kaasomanike õigusi ja seadusega kaitstud huve. Kohtuotsusega hagi rahuldamine annab vastavale arhitektuuriorganile õiguse projekti kinnitada kostjaks olnud elamu kaasomaniku nõusolekuta. Seepärast peab kohus hagi rahuldamise puhul tunnustama kostja vastuväljat projektile põhjendamatuks.

16. Elamu kaasomanike osade muutmise nõue ENSV TsK § 123 alusel on asjaõiguslik mistõttu selle nõude rahuldamise aluseks võib olla ainult elamu kasuliku pinna suurendamine. Muud elamu kaasomaniku poolt ka-

omanduses oleva elamu korrastamiseks tehtud kulutused, mis ei ole seoses elamu kasuliku pinna suurendamisega, ei anna õigust kaasomanike osade muutmiseks.

17. Elamule peale- ja juurdeehitamine või elamu ümberehitamine, mille tulemusel elamu kasulik pind suureneb, peab olema toimunud teiste kaasomanike nõusolekul. Kui mõni kaasomanik nõusolekust keeldub, võib tema vastuväited projektile tunnistada põhjendamatuks. Ehitamiseks peab olema kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee luba ja ettenähtud korras kinnitatud projekt. Kõigi nende nõuete täitmisel võib kohus suurendada kasuliku pinna suurendamise kulud kandnud kaasomaniku osa, vastavalt vähendades teiste kaasomanike osasid.

18. Pooleli olevas elamus ruumide projektkohast valmisesihtimist elamu ühe kaasomaniku kulul võib kohus lugeda aluseks, mis annab ehituskulud kandnud kaasomanikule õiguse nõuda kaasomanike osade muutmist ENSV TsK § 123 alusel.

19. Elamu kaasomanike osade muutmisel võtab kohus arvesse juurdeehitatud kasuliku pinna suuruse ja maksumuse kui osa kogu elamu kasulikust pinnast ja maksumusest.

20. Kui elamu kaasomanik müüb oma osa elamust ja mitu kaasomanikku tahavad kasutada ostueesõigust, on müüjal õigus valida kellele kaasomanikest ta oma osa müüb. Elamu kaasomanike ostueesõiguse vaidluses ei ole kohtul õigust määrata, kellel kaasomanikest on õigus elamuosa osta.

21. Kui elamuosa müüdi kõrvalisele isikule, rikkudes kaasomaniku ostueesõigust, siis võib ta kolme kuu jooksul esitada kohtusse hagi, et talle antaks üle ostja õigused ja kohustused. Kostjateks selles asjas on müüja ja selle elamuosa ostja. Kohtunik peab tsiviil-asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel nõudma hagejalt elamuosa ostuhinna ja ostukulude summa maksmist kohtu deposiit- arvele. Selle nõude täitmata jätmisel jäetakse hagi rahuldamata. Hagejale tuleb selgitada: raha deposiitarvele maksimisest keeldumise tagajärgi.

22. Kui ostueesõiguse rikkumise korral mitu elamu kaasomanikku esitavad hagi ostja nõukogu ühe õiguse. -1980.-N°5.

õiguste ja kohustuste ülekandmiseks, siis peab kohus ostja õigused ja kohustused üle kandma sellele kaasomanikule, kes esimesena hagi esitas. Kui hagiid on esitatud ühel päeval, siis võib kohus eelistada seda kaasomanikku, kellele elamuosa omandamine on vajalikum.

23. Kui elamuosa müümist varjati kinkel- lepinguga, võib kohus elamu kaasomaniku hagi põhjal, kelle ostueesõigust rikuti, kohal- dada lepingu kohta ostu-müügilepingut regu- leerivaid sätteid ja hagejale üle kanda ostja õigused ja kohustused (ENSV TsK § 61 lg. 2.).

24. Kaasomaniku nõudmisel on võimalik elamust osa eraldada natuuras vaid tingimu- sel, et ühel ehituskrundil on kaks elumaja, mis mõlemad võivad olla omandiõiguse ise- seisvaks objektiks, või kaasomanduses on kaksikelamu. Natuuras osa eraldamiseks on vajalik, et kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsusega antaks kaasomanikule osa ehituskrundist. Krundi andmise vaidluse lahendamine ei kuulu kohtu pädevusse, mis- tõttu kohus võib elamust osa eraldamise vaid- lust lahendada alles pärast kaasomanikuie ehituskrun- di osa andmist.

25. Kui elamust natuuras osa eraldamine on võimatu, lõpetab kohus ühe elamu kaas- omaniku hagi põhjal elamu kaasomandiõiguse selliselt, et jätab elamu ühele kaasomanikest ja mõistab temalt teistele kaasomanikele välja rahalise kompensatsiooni lähtudes elamu tege- likust maksumusest.

Kui elamu kaasomanik või tema perekonna- liikmed elavad elamus või kui nad vajavad eluruumi selles elamus, siis ei või kohus kaas- omaniku tahte vastaselt lõpetada tema kaas- omandiõigust ja talle välja mõista rahalist kompensatsiooni.

26. Vaidluse läbivaatamisel ilmnenu- seadusrikkumiste, eriti kodaniku isiklikus oman- duses oleva elamu kasutamisel mittetõise tüü- saamiseks, samuti omavolilise ehitamise, ehi- tuseeskirjade rikkumise, ehitusmaterjalide ebaseadusliku soetamise ja maa kasutamist reguleerivate seaduste rikkumise juhtudel peavad kohtud tegema erimääruse ilmnenu- seadusrikkumiste kohta ja võtma meetmed seadusrikkumiste lõpetamiseks.

NSV LIIDU ÜLEMKOHTU PLEENUMI

31. märtsil 1978. a.

MÄÄRUS nr. 4

Seadusandluse kohaldamisest vara arestist vabastamise (üleskirjutusest vabastamise) asjade arutamisel kohtuis

Vara arestist vabastamise (üleskirjutusest vabastamise) hagide arutamine kohtuis on riigi huvide, asutuste, ettevõtete, kolhooside, organisatsioonide ja kodanike varaliste õiguste kaitse tähtis garantii.

Nagu näitas kohtupraktika üldistamine, lahendavad kohtud seda liiki asju põhiliselt õigesti, kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

Kuid on juhtumeid, et kohtud ei uuri tõendeid täielikult, jätvad küllaldase aluseta rahuldumata abikaasade ühisomandiõiguse või kolhoosipere liikmete ühisomandiõiguse kaitseks esitatud hagnosisid. On võlgniku vara aluselt arestist vabastamist, mis toob kaasa sissenõudjate õiguste rikkumise ega soodusta kuritegude ja muude õigusrikkumistega tekitatud kahju hüvitamist ning vähendab sellise karistuse efektiivsust, nagu on vara konfiskeerimine.

Kohtud ei reageeri alati vara arestimisel tehtud vigadele. Mõnikord ei võeta vastutusele isikut, kes on temale hoiule antud vara ära raisanud.

Et kõrvaldada ilmnenud puudused ja tagada seadusandluse õige kohaldamine nimetatud asjade lahendamisel kohtuis, määrab NSV Liidu Ülemkohtu pleenum anda kohtuile järgmised selgitused:

1. Vara arestist vabastamise vaidlusi arutavad kohtud hagimenetluse korras sõltumata sellest, kas vara on arestitud hagi tagamiseks tsiviil- või kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse täitmiseks võlgniku varale sissenõude pööramiseks või on notar vara üles kirjutanud kaitsmaks pärandvara, samuti muudel seadusega ettenähtud juhtumitel.

Kriminaalasjas tehtud kohtuotsuses sisalduv otsustus süüdimõistetu teatava vara konfiskeerimiseks lisakaristusena või selle kui kuriteo riista konfiskeerimine ei takista arutamast tsiviilkohtumenetluse korras vaidlust selle vara kuulumisest muile isikuile või selle vara arestist vabastamiseks.

Tsiviil- või kriminaalasjas tehtud kohtuotsuse täitmiseks vara realiseerimine ei ole keeldumise aluseks vastu võtta hagiavaldust omandiõiguse tunnistamiseks sellele varale.

2. Kohtuile tuleb silmas pida, et võlgnikul (või süüdimõistetul) ei ole õigust pöörduda kohtusse vara arestist vabastamise hagiaga. Võlgniku (või süüdimõistetu) avaldus vara aresti tühistamiseks sel alusel, et kohtuäitur on arestinud vara, millele ei või pöörata sissenõuet, vaadatakse kohtu poolt läbi VNFSV TsPK § 428 ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessikoodeksite vastavais paragrahvides¹ ettenähtud korras sõltumata sellest, kas vara kuulub võlgnikule või teistele isikutele.

3. Kohtul ei ole õigust keelduda vara arestist vabastamise hagi vastuvõtmisest, kui asi, millega seoses vara on arestitud, ei ole veel lahendatud. Tunnistanud sellise hagi läbivaatamise võimatuks enne teise asja lahendamist, peatab kohus «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» § 40 p. 4 kohaselt menetluse vara arestist vabastamise asjas.

4. Vara arestist vabastamise hagi võib esitada omanik, samuti isik, kes seaduse või lepingu alusel valdab võlgnikule mittekuuluvat vara.

Sellistes hagides on kostjateks: võlgnik, kelle juures on vara arestitud, ja need organisatsioonid või isikud, kelle huvides on vara arestitud. Kui vara on arestitud seoses selle konfiskeerimisega, on kostjateks süüdimõistetu ja vastav rahandusorgan. Kui vara on antud mingile organisatsioonile tasuta üle, kaaskatakse see organisatsioon samuti kostjaks.

Kui võlgnik (süüdimõistetu) on kinnipidamiskohas, peab kohtunik asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel teatama talle asja arutamise päeva, saatma talle hagiavalduse ära kirja ja välja selgitama tema arvamus esitatud hagi suhtes.

5. Panditud vara arestist vabastamise vaidluses otsustab kohtunik asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel või kohus asja arutamisel pandipidaja kaasamise asjasse kolmanda isikuna.

6. Võtnud vastu hagiavalduse vara arestist vabastamiseks, peab kohtunik VNFSV TsPK § 361 p. 4 ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessikoodeksite vastavate paragrahvide² kohaselt peatama täitemenetluse selles asjas, millega seoses vara oli arestitud enne kohtuotsuse jõustumist vara arestist vabastamise hagi asjas. Kui täitemenetlus on teises kohtus, tuleb sellele kohtule teatada esitatud hagist, et peataks täitemenetlus.

Vara arestist vabastamise hagi esitamine ei takista sissenõude pööramist võlgniku põlgale ja muud liiki sissetulekuile.

7. Hagiavaldusele nimetatud asjas peab olema lisatud vara arestimise (üleskirjutamise) akti ärakiri, kriminaal- või tsiviilasjas tehtud kohtuotsuse või muu määruse ärakiri, mille täitmiseks on vara arestitud, ja muud dokumendid, mis tõendavad hageja nõudeid (kinkeleping, ostu-müügileping, testament, tšekid, arved jms.).

Piirdumata poolte esitatud tõenditega, peab kohtunik asja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel või kohus kohtuliku arutamise käigus vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilkohtumenetluse aluste» §-le 18 ilmutama initsiatiivi tõendite kogumisel. Vajalikel juhtumel võib kohus välja nõuda kriminaaltoimiku ja hinnata selles olevaid tõendeid, mis puudutavad vara arestist vabastamiseks esitatud hagi.

Tuleb silmas pidada, et kui vara kuulumist hagejale võib tõendada ainult teatavate tõendamishandidega (tsiviilkohtumenetluse aluste § 17), peab kohus arvesse võtma ainult lubatud tõendamishandideid, näiteks notariaalselt kinnitatud dokument, kui õigust sellele varale võib seaduse järgi tõendada ainult sellise dokumendiga.

8. Tsiviilkohtumenetluse aluste § 57 kohaselt võib kuriteoga tekitatud kahju hüvitamise sissenõude pöörata ka abikaasade ühisomandiks olevale varale ja kolhoosipere või üksiktalundipere varale, kui kohtuotsusega kriminaalasjas on tuvastatud, et see vara oli soetatud kuritegelikul teel saadud vahendite arvel.

Asjaolud, mis on seotud vara omandamisega teadvalt sotsialistliku riigi ja ühiskonna huvide vastaste tegude tulemusena, võivad olla tuvastatud ka otsuses, mille kohus teeb VNFSV TsK § 473 lg. 4 ja teiste liiduvabariikide tsiviilkoodeksite vastavali paragrahvide³ rajanevate hagide arutamisel.

Vara arestist vabastamise hagi arutamisel ei ole kohtul õigust tuvastada vara kuritegelikul teel saadud vahendite arvel soetamise fakti.

9. Lahendades ühe abikaasa hagi tema osa abikaasade ühisomandist arestist vabastamiseks, tuleb kohtul arvesse võtta, et «NSV Liidu ja liiduvabariikide abielu- ja perekonna-seadusandluse aluste» § 12 kohaselt on abikaasade poolt abielu kestel soetatud vara nende ühisomand ja selle vara jagamisel loetakse nende osad võrdseks. Osade võrdsusest võib kohus kõrvale kalduda vaid silmas pidades alaealiste laste huve või ühe abikaasa tähelepanuväärivaid huve.

Abikaasa osa suuruse ühisvarast ja milline konkreetne vara tuleb temale eraldada, määrab kohus kogu ühiselt soetatud vara arvestades, kaasa arvatud ka see, millele seaduse kohaselt ei või pöörata sissenõuet täitedokumentide järgi või mis ei kuulu konfiskeerimisele. Ühtlasi tuleb kummagi abikaasa osasse eraldada nii sellist vara, mida võib arestida, kui ka sellist vara, mida arestida ei või.

Võlgniku osa kolhoosipere või üksiktalundipere ühisvarast, kui võlgniku isiklikust varast ei piisa võlgnevuse kustutamiseks, määrab kindlaks kohus VNFSV TsPK § 378 ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessikoodeksite vastavate paragrahvidega⁴ kehtestatud korras pärast seda, kui ühisvarast on välja jäetud seda liiki vara, millele kehtiva seadusandluse kohaselt ei või sissenõuet pöörata ja mis ei kuulu konfiskeerimisele.

10. Vara arestist vabastamise hagi rahuldamisel märgib kohus kohtuotsuses, missugune konkreetne vara on tunnistanud hagejale kuuluvaks ja seoses sellega vabastatakse arestist.

Kui hageja osasse kuuluv vara on jagamatu, võib kohus kompensatsiooni korras eraldada temale muud üleskirjutatud vara. Kui vara selline vahetamine on võimatu, võib kohus selle kohta ühisomandiks oleva vara seadu-

² ENSV TsPK § 349 p. 4.

³ ENSV TsK § 477 lg. 4.

⁴ ENSV TsPK § 366.

sega ettenähtud jagamise viisi rakendades vabastada jagamatu vara arestist, kohustades hagejat välja maksta rahalise kompensatsiooni, mis võrdub vara maksumusega miinus hagejale kuuluv osa. Sõltuvalt konkreetsetest asjaoludest võib kohus jätta selle vara üleskirjutatuks, kohustades organisatsiooni või kodanikku, kelle huvides on vara arestitud, välja maksta hagejale summa, mis vastab hageja osale jagamatus varas.

11. Kui arestist vabastamisele kuuluv vara on realiseeritud, võib kohus, kui selleks on tegelikult võimalus, teha hageja nõusolekul otsuse, et hagejale antaks üle sama palju sama liiki vara, kui see aga osutub võimatuks, et hagejale makstaks välja vara realiseerimisest saadud rahasumma.

Kehtiva seadusandluse kohaselt tagastavad kodanikele konfiskeeritud vara realiseerimisest saadud summad, mis on laekunud riigieelarve tuludesse, NSV Liidu Rahandusministeeriumi organid korras, mis on kehtestatud NSV Liidu Rahandusministeeriumi 20. märtsi 1965. a. juhendiga «Konfiskeeritud ja peremehta vara ning pärimisõiguse järgi riigile ülelaidud vara realiseerimise korra kohta».

12. Kohtuil tuleb silmas pidada, et vara arestist vabastamise nõuetele laieneb «NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse aluste» §-s 16 ettenähtud kolmeaastane hagi aegumistähtaeg. Hagi aegumistähtaaja kulg algab päevast, mil huvitatud isik sai teada või oleks pidanud teada saada temale kuuluva vara arestimisest.

13. Asja arutamisel peab kohus pöörama tähelepanu sellele, kas vastav ametiisik on vara arestimisel järginud seaduse nõudeid eriti kas üleskirjutusaktis on loetletud muu vara, sealhulgas ka vara, mis on võigniku ja teiste isikute ühisomanduses ja mida ei arestitud, samuti sellele, kas pole arestitud seda vara, millele ei või täitedokumentide järgi sissenõuet pöörata.

Tuvastanud, et on arestitud vara, millele täitedokumentide järgi sissenõuet pöörata ei või, tühistab kohus vastavalt tsiviilkohtumenetluse aluste §-le 37 lg. 3 selle vara arestimise sõltumata hageja nõudmistest.

14. Kui arestitud vara on ära raisatud, võõrandatud või varjatud isiku poolt, kellele see oli hoiule antud, peab kohus arutama nimetatud isiku võtmist seadusega ettenähtud vastutusele ja selgitama organisatsioonile või kodanikule, kelle huvides oli vara arestitud, et neil on õigus esitada süüdlaste vastu hagi materiaalse kahju hüvitamiseks.

15. Välja selgitanud rikkumised vara loetelu koostamisel ja vara arestimisel, peab kohus kaaluma erimääruse tegemist rakendamaks abinõusid avastatud rikkumiste kõrvaldamiseks ja ärahoidmiseks tulevikus.

16. Tunnistada kehtetuks NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 19. märtsi 1948. a. määrus nr. 6/5/u «Kohtupraktikast vara üleskirjutamisest vabastamise (vara arestist vabastamise) asjus» muudatustega, mis on tehtud pleenumi 17. septembri 1954. a. ja 24. juuni 1968. a. määrustega.

Nõukogude Õigus.-1978.-N^o4.-Lk.314-317.

**Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt pretensioonide
esitamise ja läbivaatamise ning majanduslepingutega seotud
lahkarvamuste reguleerimise korra**

põhimäärus

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu
17.oktoobri 1973.a. määrusega
ENSV ÜVT.- 1973.- Nr. 50.- Art. 443.

I. Üldsätted

1. Käesolev põhimäärus määrab kindlaks majanduslepingute täitmisel ja muudel alustel tekkivate pretensioonide ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt esitamise ja läbivaatamise korra ning majanduslepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel tekkivate lahkarvamuste reguleerimise korra.

Põhimäärus on kohustuslik riiklikele, kooperatiivsetele ja muudele ühiskondlikele ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele, olenemata nende ametkondlikust alluvusest.

2. Käesoleva põhimääruse kehtivus ei laiene:

transpordi- ja sideettevõtete ning -organisatsioonide vastu esitatud pretensioonidele, mis tulenevad veoste veost ja sideteenuste osutamise operatsioonidest;

eksportiks minevate kaupade tellijate (väliskaubanduse koondiste ja teiste organisatsioonide) ja hankijate, importkaupade tellijate ja veoseaajate ning kaupade impordi tellimusi täitvate väliskaubanduse koondiste pretensioonidele ning välismaiste vedude ja välismaise kindlustuse suhetest tulenevatele pretensioonidele;

nõudmistele, mis tulenevad kolhooside ja kolhoosidevaheliste organisatsioonide omavahelistest suhetest ning nende suhetest riiklike, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide osavõtul;

«Põllumajandustehnika» organisatsioonide pretensioonidele, mis on seotud kulude katmisega selle remondi eest, mida nad tegid kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete poolt soetatud ning tootjatehase süü läbi enne garantiitähtaaja lõppemist rivist väljalangenud traktoritele ja põllumajandusmasinatele.

3. Käesoleva põhimääruse eesmärgiks on:

tagada ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste rikutud õiguste kiire taastamine, samuti nende vahel tekkivate majanduslepinguga seotud lahkavuste reguleerimine ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste majanduslikus tegevuses sotsialistlikust seaduslikkusest, riiklikust plaanija lepingudistsipliini range kinnipidamise alusel;

kaasa aidata plaaniülesannete ja lepinguliste kohustuste mittetäitmist, ebamajanduslikkust ning muid riikliku distsipliini rikkumisi esilekutsuvate põhjuste ja tingimuste väljaselgitamisele ja kõrvaldamisele, isemajandamise tugevdamisele, ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele tekitatud kahju kehtestatud korras hüvitamisele süüdi olevate isikute kulul, majanduslepingute sõlmimise ja täitmise alase töö parandamisele.

4. Teiste ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste varalisi õigusi ja seaduslikke huve rikkunud ettevõtteid, organisatsioone ja asutused on kohustatud need taastama, ootamata pretensiooni esitamist.

5. Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste juhtijad vastutavad isiklikult pretensioonialase töö seisukorra eest ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes.

Pretensioonide esitamisel ja läbivaatamisel käesoleva põhimäärusega kehtestatud korras mittekinnipidamine on riikliku distsipliini rikkumine ning toob endaga kaasa selles süüdi olevate ametiisikute vastutuse vastavalt kehtivale seadusandlusele.

6. Ministeeriumid ja keskasutused juhivad pretensioonialast tööd alluvates ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes, annavad metoodilisi juhiseid seal tehtava pretensioonide esitamise ja läbivaatamise alase töö tegemise korra kohta, kontrollivad süstemaatiliselt käesolevast põhimäärusest kinnipidamist ettevõtetes, organisatsioonides ja asutustes ning võtavad tarvitusele abinõud avastatud puuduste ja rikkumiste kõrvaldamiseks.

II. Pretensioonide esitamise kord ja tähtajad

7. Ettevõtteid, organisatsioone ja asutused, kelle varalisi õigusi ja seaduslikke huve on rikutud, on kohustatud esitama pretensiooni neid õigusi ja huve rikkunud ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vastu.

Kõrgemalseisvad organisatsioonid võivad esitada pretensioone alluvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste huvides.

Transpordimäärustikes (-koodeksites) ettenähtud juhtudel esitavad pretensioone nendes aktides märgitud transpordiettevõtteid ja -organisatsioonid.

8. Pretensioonid esitatakse kirjalikult.

Pretensioonis näidatakse ära:

a) pretensiooni esitanud ettevõtte, organisatsiooni või asutuse nimi ning selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse nimi, kelle vastu pretensioon esitatakse; pretensiooni esitamise kuupäev ja number;

b) pretensiooni esitamise aluseks olevad asjaolud; pretensioonis toodud asjaolusid kinnitavad tõendid; viide vastavatele normatiivaktidele;

c) esitaja nõuded;

d) pretensioonisumma ja selle arvutus, kui pretensioon kuulub rahalisele hindamisele; pretensiooni esitaja makse- ja postirekvisiidid;

e) pretensioonile lisatud dokumentide ning muude tõendite loetelu.

Pretensioonile kirjutab alla ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtija või tema asetäitja, kui kehtivates eeskirjades ei ole ette nähtud teisiti.

Pretensioon saadetakse tähtitud või väärtkirjana või antakse kätte allkirja vastu.

Pretensioonile lisatakse esitaja nõudeid kinnitavad originaaldokumendid või nõuetekohaselt tõestatud ärakirjad nendest dokumentidest.

Pretensioonile võidakse mitte lisada dokumente, mis on teisel poolel olemas, märkides seda pretensioonis.

9. Pretensioonid puuduoleva toodangu (kaupade) maksumuse hüvitamise kohta ning mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu (kaupade) hankimisest tulenevad pretensioonid, sealhulgas pretensioonid sellise toodangu (kaupade) hankimise eest trahvi maksmise kohta esitatakse 1 kuu jooksul, muudel alustel tekkivad pretensioonid aga 2 kuu jooksul.

Põllumajandussaaduste varumise ja realiseerimise alastest suhetest tulenevate pretensioonide, samuti Kaug-Põhja piirkondades ja nendega võrdsustatud paikkondades asuvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste pretensioonide esitamiseks kehtestatakse järgmised tähtajad:

2 kuud — pretensioonide puhul, mis on seotud puuduoleva toodangu (kaupade) maksumuse hüvitamisega, samuti mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu (kaupade) hankimisega, sealhulgas pretensioonid sellise toodangu (kaupade) hankimise eest trahvi maksmise kohta;

3 kuud — muudel alustel tekkivate pretensioonide puhul.

Vastavalt sõjaväeorganisatsioonide vajadusteks teostatavate toodangu hangete põhitingimustele hangitava toodangu puudujäägi, mittevastava kvaliteedi või mittekomplektsusega seotud pretensioonid esitatakse nendes põhitingimustes ettenähtud tähtaegadel.

Pretensiooni esitamise tähtaega arvutatakse alates päevast, mil ettevõtte, organisatsioon või asutus sai teada või pidi saama teada oma õiguse rikkumisest.

Kui kehtestatud eeskirjades on ette nähtud akti koostamine ülesande või kohustuse mittetäitmise kohta, arvutatakse pretensiooni esitamise tähtaega alates akti koostamise päevast, kui aga akt ei ole õigeaegselt koostatud, siis alates päevast, mil see pidi koostatama.

Trahvi ning muude akseptita (vaieldamatus) korras sissenõutud rahasummade tagastamise kohta pretensiooni esitamise tähtaega arvutatakse alates päevast, mil ettevõtte, organisatsioon või asutus sai kätte vastava maksedokumendi või panga teatise sellise sissenõudmise kohta.

NSV Liidu ja liiduvabariikide seadusandlusega võidakse kehtestada teistsugune pretensioonide esitamise tähtaegade arvutamise kord.

10. Riiklikud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused võivad esitada pretensioone riigi vara tagastamise kohta kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide seadusvastasest valdusest, samuti NSV Liidu valitsuse otsustes kindlaksmääratud juhtudel teisi pretensioone, tähtajaga piiramatute.

11. Hagi esitamine arbitraažile või muule organile, kellele vaidlus allub, ilma teisele poolele pretensiooni esitamata ei ole lubatud. Hagi, mille esitamisel on seda nõuet rikutud, tagastatakse läbi vaatamata.

12. Juhul kui rikuti pretensioonide esitamise tähtaegu, mis on kehtestatud käesoleva põhimääruse punktis 9, on arbitraažil või vahekohtul õigus majandusliku vaidluse läbivaatamisel sisse nõuda tähtaega rikkunud ettevõtelt, organisatsioonilt või asutuselt riigieelarve tuludesse 2 protsenti hagisummast, kuid mitte alla 10 rubla ja mitte üle 1000 rubla.

III. Pretensioonide läbivaatamise kord ja tähtajad

13. Pretensioonid puuduoleva toodangu (kaupade) maksumuse hüvitamise kohta, samuti mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu (kaupade) hankimisest tulenevad pretensioonid, sealhulgas pretensioonid sellise toodangu (kaupade) hankimise eest trahvi maksmise kohta vaadatakse läbi 1 kuu jooksul, muudel alustel tekkivad pretensioonid aga 2 kuu jooksul.

Neil juhtudel, kus pooltele kohustuslikud eeskirjad näevad ette tootjaettevõtte õiguse väljapraagitud toodangut (kaupu) üle kontrollida, vaadatakse pretensioonid hangitud toodangu (kaupade) kvaliteedi ja komplekttsuse kohta, sealhulgas mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu (kaupade) hankimise eest trahvi maksmise kohta esitatud pretensioonid läbi 2 kuu jooksul.

Põllumajandussaaduste varumise ja realiseerimise alastest suhetest tulenevate pretensioonide läbivaatamiseks, samuti pretensioonide läbivaatamiseks Kaug-Põhja piirkondades ja nendega võrdsustatud paikkondades asuvate ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt kehtestatakse järgmised tähtajad:

2 kuud — pretensioonide puhul, mis on seotud puuduoleva toodangu (kaupade) maksumuse hüvitamisega, samuti mittevastava kvaliteediga või mittekomplektse toodangu (kaupade) hankimisega, sealhulgas pretensioonid sellise toodangu (kaupade) hankimise eest trahvi maksmise kohta;

3 kuud — muudel alustel tekkivate pretensioonide puhul.

14. Juhul kui rikuti pretensiooni läbivaatamise tähtaegu, mis on kehtestatud käesoleva põhimääruse punktis 13, või kui pretensioonile ei vastatud, on arbitraažil või vahekohtul õigus majandusliku vaidluse läbivaatamisel sisse nõuda rikkumise toime pannud ettevõtelt, organisatsioonilt või asutuselt riigieelarve tuludesse 2 protsenti hagisummast, kuid mitte alla 10 rubla ja mitte üle 1000 rubla.

15. Pretensiooni läbivaatamisel peavad ettevõtted, organisatsioonid ja asutused kontrollima esitatud nõude seaduslikkust ja põhjendatust (vajalike tõendite olemasolu, sissenõutava summa arvutuse õigsust jne.).

Kui pretensioonile ei ole lisatud selle läbivaatamiseks vajalikke dokumente, nõutakse neid esitajalt, näidates ära nende esitamise tähtaja, mis ei tohi olla alla 5 päeva, arvestamata postisaadetise teelviibimise aega. Kui nõutud dokumente ei saadud kätte märgitud tähtajaks, vaadatakse pretensioon läbi olemasolevate dokumentide põhjal.

Vajalikel juhtudel peavad ettevõtted, organisatsioonid ja asutused pretensioonide läbivaatamisel kontrollima arvutusi, tegema ekspertiisi ja muid toiminguid, mis tagavad vaidluse reguleerimise pretensiooni korras.

16. Pretensiooni saanud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused on kohustatud rahuldama esitaja põhjendatud nõuded ning kirjalikult teatama talle pretensiooni läbivaatamise tulemustest.

Vastuses pretensioonile peavad olema näidatud:

a) vastust andva ettevõtte, organisatsiooni või asutuse nimi ja selle ettevõtte, organisatsiooni või asutuse nimi, kellele saadetakse vastus; vastuse kuupäev ja number; selle pretensiooni kuupäev ja number, millele vastatakse;

b) pretensiooni täielikul või osalisel rahuldamisel — õigeksvõetud summa, selle summa ülekandmise maksekäsu number ja kuupäev; või pretensiooni rahuldamise tähtaeg ja viis, kui pretensioon ei kuulu rahalise hindamisele;

c) pretensiooni rahuldamisest keeldumisel kas täielikult või osaliselt keeldumise motiivid ühes viitega vastavatele normatiivaktidele ja keeldumist põhjendavatele dokumentidele;

d) pretensiooni kohta saadetavale vastusele lisatud dokumentide ning muude tõendite loetelu.

Pretensiooni rahuldamisest keeldumisel kas täielikult või osaliselt tuleb esitajale tagastada pretensioonile lisatud originaaldokumendid ning saata keeldumist põhjendavad dokumendid, kui pretensiooni esitajal neid ei ole.

Vastusele pretensiooni kohta kirjutab alla ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhtija või tema asetäitja, kui kehtivates eeskirjades ei ole ette nähtud teisiti.

Vastus pretensiooni kohta saadetakse tähtitud või väärtkirjana või antakse kätte allkirja vastu.

17. Kui vastuses pretensiooni õigeksvõtu kohta ei teatatud õigeksvõetud summa ülekandmisest, on pretensiooni esitajal õigus 20 päeva möödumisel pärast vastuse saamist esitada pank korraldus võlgniku poolt õigeksvõetud summa mahakandmiseks vaieldamatus korras koos — kehtivas seadusandluses ettenähtud juhtudel — maksimisega viivitamisest eest võetava viivise juurdearvutamise. Korraldusele lisatakse võlgniku vastus. NSVL Riigipanga juhendites ettenähtud juhtudel ei lisata juurde vastust, vaid märgitakse korralduses vastuse kuupäev ja number.

Kontost vahendite alusetu mahakandmise eest vaieldamatus korras maksab süüdiolene pool teisele poolele trahvi 5 protsenti summast, mis kanti alusetult maha vaieldamatus korras.

18. Ettevõtted, organisatsioonid ja asutused on kohustatud viivitamatult võtma tarvitusele abinõud pretensioonide läbivaatamisel nende tegevuses avastatud puuduste kõrvaldamiseks, ning teatama riigi ja ühiskonna vara riisumisest ja ametiseisundi kuritarvitamisest uurimisorganitele.

19. Pretensiooni rahuldamisest kas täieliku või osalise keeldumise või tähtajaks vastuse mittesaamise korral on esitajal õigus esitada hagi arbitraazile või muule organile, kellele vaidlus allub.

IV. Majanduslepingute sõlmimisel, mutumisel ja lõpetamisel tekkivate lahkarvamuste reguleerimine

2. Neil juhtudel, kui ettevõtetele, organisatsioonidele ja asutustele kohustuslikes eeskirjades ei ole ette nähtud lepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel tekkivate lahkarvamuste reguleerimise korda ja tähtaegu, tuleb lahkarvamus reguleerida käesoleva põhimääruse käesolevas osas kehtestatud korras ja tähtaegadel.

21. Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste vahel lepingute sõlmimisel, muutmisel ja lõpetamisel tekkivaid lahkarvamusi vaatavad läbi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste juhtijad või nende asetäitjad või selleks volitatud isikud.

22. Kui lepingu tingimuste kohta on vastuväiteid, koostavad lepingu projekti saanud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused lahkarvamuste protokoll, mille kohta tehakse lepingus märge, ning saadavad 10 päeva jooksul teisele poolele lahkarvamuste protokoll kahes eksemplaris koos allakirjutatud lepinguga.

Lahkarvamuste protokollid saanud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused on kohustatud 20 päeva jooksul selle läbi vaatama (vajaduse korral koos teise poolega), võtma lepingusse kõik vastuvõetud ettepanekud, reguleerimata jäänud lahkarvamusel aga sama tähtja jooksul andma läbi vaatamiseks arbitraazile või muule organile, kellele vaidlus allub.

Kui lahkarvamuste protokollid saanud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused ei andnud reguleerimata jäänud lahkarvamusi nimetatud tähtja jooksul lahendada arbitraazile või muule organile, kellele vaidlus allub, loetakse teise poole ettepanekud lepingu kohta vastuvõetuks.

23. Ettevõtted, organisatsioonid ja asutused, kes peavad vajalikuks lepingut muuta või lõpetada, saadavad sellekohased ettepanekud lepingu teisele poolele.

Lepingu muutmise või lõpetamise ettepaneku saanud ettevõtted, organisatsioonid ja asutused peavad andma vastuse hiljemalt 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist. Kui ettevõtted, organisatsioonid ja asutused ei saavutanud kokkulepet lepingu muutmise või lõpetamise kohta, samuti kui nad ei saanud vastust, lahendab nendevahelise vaidluse huvitatud poole avalduse põhjal arbitraaz või mõni muu organ, kellele vastav vaidlus allub.

24. Neil juhtudel, kui ettevõtted, organisatsioonid ja asutused olid kohustatud kehtestatud korras saatma teisele poolele ettepanekud lepingu sõlmimise kohta (saates lepingu projekti), kuid ei täitnud seda kohustust, esitab huvitatud pool neile lepingu sõlmimise nõude 10 päeva jooksul arvates päevast, mil ta pidi lepingu projekti kätte saama.

Vastus sellisele nõudele tuleb anda hiljemalt 10 päeva jooksul arvates selle saamise päevast.

Kui huvitatud pool ei saanud vastust kindlaksmääratud ajal, samuti kui ta sai eitava vastuse, on tal õigus hiljemalt 10 päeva jooksul esitada lagi arbitraazile või mõnele muule organile, kellele vaidlus allub.

Kapitaalehituse töövõtulepingute eeskirjad

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 26. detsembri 1986. a. määrusega nr. 1550

ENSV ÜVT.-1978.- Nr.12.- Art. 155

Väljavõte:

I. Üldsätted

1. Käesolevad eeskirjad määravad kindlaks kapitaalehituse töövõtulepingute* sõlmimise ja täitmise korra, tellijate ja töövõtjate õigused ja kohustused ning nende vastutuse tootmisvõimsuste, objektide, hoonete ja rajatiste, samuti elamute ja muude sotsiaalobjektide käikuandmise plaaniülesannete täitmise tagamise eest.

Töövõtuleping on põhidokument, mis reglementeerib tellijate ja töövõtjate vastastikuseid suhteid ja määrab kindlaks nende majandusliku vastutuse lepingukohustuste mittetäitmise eest.

Liiduvabariikide seadusandlusega võib kehtestada kapitaalehituse töövõtulepingute erieeskirjad kolhoosidele.

2. Tellija sõlmib peatöövõtjaga lepingu ettevõtete, hoonete, rajatiste ja ehitusjärelduste** ehitamise, laiendamise, rekonstrueerimise ja ümberseadmestamise kogu perioodiks, kui need objektid on võetud kapitaalehituse plaani ja neil on kehtestatud korras kinnitatud tiitelnimestikud.

II. Töövõtulepingu sõlmimise kord ja tähtsajad

13 Töövõtulepingu sõlmib tellija ehitus- ja montaažitrustiga (projekteerimis- ja ehituskoondise, ehitus- ja montaažitootmiskoondise või mõne muu trustiga võrdsustatud organisatsiooniga) kehtestatud korras kinnitatud tiitelnimestiku alusel, kui on olemas töövõtulepingu sõlmimiseks vajalik projekt- ja eelarve- ning muu dokumentatsioon, hiljemalt 45 päeva jooksul pärast selle dokumentatsiooni peatöövõtjale üleandmise tähtaega, mis on ette nähtud käesolevate eeskirjade punktis 18.

Võõrkeeles koostatud tehniline dokumentatsioon antakse peatöövõtjale üle vene keelde tõlgituna.

18. Töövõtulepingu projekti koostamiseks peatöövõtja poolt on tellija kohustatud andma 15 päeva jooksul pärast NSV Liidu majandusliku ja sotsiaalse arengu vastava aasta riikliku plaani vastuvõtmist peatöövõtjale üle järgmised dokumendid:

uuehituse kehtestatud korras kinnitatud tiitelnimestiku;

nende seadmete, materjalide ja toodete esimesel ehitusaastal üleandmise graafiku, millega varustamine on pandud tellijale, näidates ära igakuulise üleandmise tähtsajad. See graafik koostatakse hankeplaanide alusel, mille tellijale esitavad ministeeriumid, keskasutused, komplekteerivad organisatsioonid ja varustusorganid, ning seostatakse rangelt ehitus- ja montaažitööde tegemise ning tootmisvõimsuste ja objektide käikuandmise tähtaegadega;

* Edaspidi «töövõtuleping».

** Edaspidi «ehitusobjektid».

käikuande- ja seadistustööde tegemise graafiku, kui ehitusobjekt antakse käiku planeeritaval aastal;

ehitus- ja montaažitööde ning ettevõtte põhitegevuse tootmisprotsesside ühitamise graafiku, mille tellija on koostanud vastavalt tiitelnimestikule, näidates vajaduse korral ettevõtte ajutise seiskamise ajad, et luua ohutud tingimused tegutsevate ettevõtete laiendamise-, rekonstrueerimise- ja ümberseadmestamistöödeks;

maakasutuse õigust tõendava riikliku akti, liigse pinnase ja ehitusprahi mahapanekukohtadeks maa, puuduoleva pinnase saamiseks vajalike karjäärade ning maa rekultiveerimiseks vajaliku pinnase reservi ja viljaka mullakihi ajutisteks hoiukohtadeks maa eraldamise otsuse ärakirja.

Igaks järgneavaks aastaks antakse nimetatud graafikud üle töölepingu juurde kuuluvates eritingimustes ettenähtud tähtajaks.

Kui ehitustöid teevad kaks või rohkem peatöövõtja ehitusorganisatsioonid, on tellija kohustatud andma töövõtulepingu projekti koostamiseks igale peatöövõtjale tema poolt tehtavate tööde mahu kohta väljavõtted käesolevas punktis ettenähtud dokumentidest või nende ärakirjad.

19. Peatöövõtja on kohustatud vaatama 20 päeva jooksul käesolevate eeskirjade punktis 18 nimetatud dokumentide saamise päevast need kocs alltöövõtjatega läbi ning esitama tellijale töövõtulepingu projekti koos kogu ehitusel tehtavate ehitus- ja montaažitööde graafikuga, arvestades normatiivset ehituskestust ja planeeritava aasta kvartaliteks kindlaksmääratud ülesandeid rakenduskomplekside, tehnoloogiliste etappide, üksikobjektide ja rajatiste osas.

Igaks järgneavaks aastaks antakse kvartaliülesanded töövõtulepingu juurde kuuluvates eritingimustes ettenähtud tähtaegadeks.

Tellija on kohustatud 10 päeva jooksul pärast peatöövõtjalt töövõtulepingu projekti saamist sellele alla kirjutama ja tagastama selle peatöövõtjale. Vastuväidete korral on tellija kohustatud koostama lahkarvamuste protokollid ning saatma selle koos allakirjutatud töövõtulepinguga sama aja jooksul peatöövõtjale.

Peatöövõtja on kohustatud 15 päeva jooksul pärast tellijalt allakirjutatud töövõtulepingu ja lahkarvamuste protokollid saamist reguleerima tellijaga need lahkarvamusel, kui aga kokkulepet ei saavutata, andma vaidluse ehitus- ja montaažitööde ja ettevõtte põhitegevuse tootmisprotsesside ühitamise graafikute, tellija poolt varutavate seadmete, materjalide ja toodete üleandmise graafikute ning käikuande- ja seadistus- ning ehitus- ja montaažitööde tegemise graafikute osas lahendamiseks kõrgemalseisvatele organisatsioonidele, muudes küsimustes aga arbitraazile või kohtule.

Kui lahkarvamusi ei anta kehtestatud tähtaja jooksul nimetatud organitele lahendamiseks, loetakse tellija ettepanekud vastuvõetuks.

Kõrgemalseisvad organisatsioonid lahendavad vaidlusküsimused 15 päeva jooksul.

20. Töövõtulepingule lisatakse käesolevate eeskirjade punktides 18 ja 19 ettenähtud graafikud kui dokumendid, mis konkretiseerivad poolte kohustusi ehitus- ja montaaži- ning käikuande- ja seadistustööde tegemisel ning seadmete, materjalide ja toodete hankimisel.

22. Kui ettevõtte (rajatise) ehitus on vaja konserveerida või pooleli jätta, töövõtuleping tühistatakse, kui aga konserveeritakse või jäetakse pooleli üksikobjektid, täpsustatakse töövõtulepingut täiendava kokkuleppega. Objektide ehituse poolelijätmine või konserveerimine toimub kehtestatud korras.

IV. Varaline vastutus

33. Kui tellija rikub lepingukohustusi, maksab ta töövõtjale:

a) seadmete, materjalide ja toodete, sealhulgas seadmete monteermiseks vajalike materjalide ja toodete üleandmisega viivitamise eest 8 protsenti leppetrahvi tähtajaks montaaži üleandmata seadmete maksumusest üksikute nimetuste järgi ning tähtajaks üleandmata materjalide ja toodete maksumusest (hinnakirja järgi);

b) mittekomplektsete seadmete montaaži üleandmise eest 20 protsenti trahvi üleantud mittekomplektsete seadmete maksumusest, kaasa arvatud puuduvate detailide maksumus.

Kui tellija viivitab seadmete, materjalide ja toodete üleandmisega töövõtjale aastal, millal on ette nähtud ehitusobjekti või selle rakenduskompleksi käikuandmine, samuti viivitab seadmete, materjalide ja toodete üleandmisega ehitusobjektidele, mis asuvad ennetähtaegse kohaleveo piirkondades ja mida ehitatakse vahetusmeetodil, nõutakse käesoleva punkti alapunktides «a» ja «b» kehtestatud trahv ja leppetrahv sisse poolteisekordses summas;

c) ettevõtte, hoone, rajatise, üksikute ehitusjärgude, rakenduskomplekside, samuti enne ehituse täielikku lõpuleviimist ja kogu ehitusobjekti ekspuatatsiooniamist käikuantavate objektide vastuvõtmise alustamisega viivitamise eest üle 5 päeva, arvates töövõtjalt selle üleandmiseks esitamise kohta teate saamist — 0,05 protsenti viivist ehitus- ja montaažitööde maksumusest iga viivitatud päeva eest, kuid vähemalt 150 rubla ja mitte üle 500 rubla päevas;

d) tehtud ehitus- ja montaažitööde eest arvelduste tegemisega viivitamise eest objektide konserveerimise korral ning konserveeritud objektide ja materiaalsete väärtuste vastuvõtmisega viivitamise eest 0,05 protsenti viivist selliste objektide ehitus- ja montaažitööde eelarvelisest maksumusest iga viivitatud päeva eest, kuid vähemalt 150 rubla ja mitte üle 500 rubla päevas;

e) töövõtjaga kooskõlastatud tähtajaks montaaži- või muude spetsialiseeritud ehitusorganisatsioonide, masinatööstusettevõtete ja -koondiste ning käikuande- ja seadistusorganisatsioonidega sõlmitud töövõtulepingus ettenähtud tööde tegemata jätmise eest — 100 rubla viivist iga viivitatud päeva eest.

34. Kui töövõtja rikub lepingukohustusi, maksab ta tellijale:

a) töövõtja süü tõttu ettevõtete, hoonete, rajatiste, üksikute ehitusjärede ja rakenduskomplekside, samuti enne ehituse täielikku lõpuleviimist ja kogu ehitusobjekti eksploatatsiooniandmist käikuantavate objektide mitteõigeaegse lõpuleviimise eest — 0,05 protsenti viivist ehitus- ja montaažitööde eelarvelisest maksumusest iga viivitatud päeva eest, kuid mitte üle 1000 rubla päevas kuni nende tegeliku käikuandmiseni;

b) tellijaga sõlmitud töövõtulepingu alusel masinatööstusettevõtete ja -koondiste, montaaži- või muude spetsialiseeritud ehitusorganisatsioonide poolt tehtavaks seadmete montaažiks pinna üleandmise tähtaegade rikkumise eest — 0,03 protsenti viivist monteerimiseks antavate seadmete maksumusest iga viivitatud päeva eest, kuid mitte üle 1000 rubla päevas.

35. Töövõtja on kohustatud omal kulul kõrvaldama tehtud töodes (välja arvatud elamud) tema süü läbi tekkida lastud defektid, mis on avastatud järgmiste garantiiaegade jooksul pärast ehitusobjekti riikliku vastuvõtukomisjoni, kehtestatud juhtudel aga töökomisjoni poolt eksploatatsiooni võtmise aktile allakirjutamist:

üldehitustöodes — ühe aasta jooksul;

seadmetes, mille montaaž on lõpetatud, tööstuslikes juhtumestikes ja elektromontaažitöodes — 6 kuu jooksul;

tööstuslike sulatusahjude (kõrgahjud, martäänahjud, kaevusahjud jt.) tulekindlas müüritises — 2 kuu jooksul, muude ahjude ja kuivatite, vabrikute ja tehaste korstnate, suitsulõõride ning aurukatelde tulekindlas müüritises — 6 kuu jooksul;

keskküttesüsteemis — ühe kütteperioodi jooksul;

veevärgi ja kanalisatsiooni välisvõrkudes — ühe aasta jooksul;

tööstusventilatsiooni süsteemides, siseveetorustikes, kanalisatsioonis ja tootmisotstarbelistes torustikes — 6 kuu jooksul.

Elamuid ehitav töövõtja on kohustatud oma kulul kõrvaldama tehtud töodes tema süü läbi tekkida lastud defektid, mis on avastatud kaheaastase garantiiaja jooksul elamute eksploatatsiooni võtmise päevast alates (olematute tööde liigist).

36. Garantiiaja jooksul avastatud defektid fikseeritakse tellija või eksploatatsiooniorganisatsiooni ja töövõtja kahepoolses aktis. Akti koostamisest ning defektide kõrvaldamise korra ja tähtaegade kooskõlastamisest osavõtuks on töövõtja kohustatud komandeerima oma esindaja hiljemalt 5 päeva jooksul, arvates tellijalt või eksploatatsiooniorganisatsioonilt kirjaliku teate saamisest.

Kui töövõtja viivitab defektide kõrvaldamisega töodes ja konstruktsioonides üle kahepoolses aktis, töövõtja mitteilmumise korral aga ühepoolses aktis ettenähtud tähtaegade, tasub töövõtja tellijale või eksploatatsiooniorganisatsioonile 100 rubla leppetrahvi iga viivitatud päeva eest.

Kui töövõtja ei kõrvaldanud defekte aktides ettenähtud tähtajaks, on tellijal või eksploatatsiooniorganisatsioonil õigus kõrvaldada defektid omal jõul töövõtja kulul ja lisaks sellele nõuda töövõtjalt sisse leppetrahvi 50 protsenti ulatuses defektide kõrvaldamise tööde maksumusest.

37. Töövõtulepingu sõlmimisel võivad pooled ette näha sanktsioonid selliste kohustuste mittetäitmise eest, mille rikkumise eest kehtiv seadusandlus sanktsioone ette ei näe.

38. Peale käesolevates eeskirjades töövõtulepingu kohustuste mittetäitmise eest ettenähtud sanktsioonide tasub lepingut rikkunud pool teisele poolele summa ulatuses, mida ei katnud leppetrahv (trahv, viivis), kahjud, mis väljenduvad teise poole tehtud kulutustes ning tema vara kaotamiskeskkond või rikkumises.

39. Kohustuste täitmisega viivitamise või muu mittenõuetekohase täitmise eest leppetrahvi (trahvi, viivise) tasumine, samuti kohustuste mittenõuetekohase täitmise teel tekitatud kahju hüvitamine ei vabasta pooli kohustuste tegelikust täitmisest, välja arvatud kehtivas seadusandluses ettenähtud juhud.

Tarbekaubahangete põhimäärus

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite
Nõukogu 25. juuli 1988. a. määrusega
nr. 888. ENSV ÜVT.- 1989.- Nr. 6.-
Art. 74.

I. Üldsätted

1. Käesolev põhimäärus reguleerib tarbekauba (edaspidi kaup) hankesuhteid, lähtudes NSV Liidu seaduse «Riikliku ettevõtte (koondise) kohta» ja NSV Liidu seaduse «Kooperatsiooni kohta NSV Liidus» nõuetest ning majanduse juhtimise põhjalikku ümberkorraldamist käsitlevatest muudest otsustest.

2. Käesoleva põhimääruse kehtivus laieneb riiklike, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike ettevõtete* vahelistele turu- ja turuvälise sihitud kauba ning turusihitud tootmistehnilise otstarbega toodangu hankesuhetele (kaasa arvatud importkauba hanked siseturul, kui seadusandluses ei ole ette nähtud teisiti) peale põllumajandussaaduste, mida realiseeritakse kontraheerimislepingute järgi.

Kui riigisisest hangitakse kaupa, mille on valmistanud NSV Liidu territooriumil Nõukogude organisatsioonide poolt välispartnerite osavõtul moodustatud ühissettevõtted, kohaldatakse käesoleva põhimääruse norme, välja arvatud juhud, kui nende ettevõtete tegevuskorda käsitlevas seadusandluses või riikide- ja valitsustevahelistes NSV Liidu lepingutes on ette nähtud teisiti.

Kaupa hangitakse sõjaväeorganisatsioonidele käesoleva põhimääruse alusel, arvestades NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud «Sõjaväeorganisatsioonidele toodangu hankimise põhitingimusi».

Kaupa hangitakse riiklikku reservi ja riiklikust reservist NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtestatavas korras.

Ettevõtete ja välismajandusorganisatsioonide lepingusuhteid kauba ekspordimisel ja importimisel reguleeritakse NSV Liidu Ministrite Nõuko-

* Selles ja järgnevatel punktides mõistetakse ettevõtte all ettevõtteid, koondisi, organisatsioone ja asutusi.

gu poolt kinnitatud «Ekspordi- ja impordioperatsioonide korral lepingusuhete reguleerimise põhitingimustega», neis küsimustes aga, mida ei ole ette nähtud põhitingimustes, kohaldatakse käesoleva põhimääruse vastavaid norme.

3. Kaupa hangitakse lepingute alusel. Leping on põhidokument, mis määrab kindlaks poolete õigused ja kohustused igat liiki kauba hankimisel.

4. Teistes liiduvabariikides, Kaug-Põhja piirkondades ja muudes ennetähtaegse kohaleveo piirkondades asuvatele ostjatele (saajatele), samuti muudel seadusandlusega ettenähtud juhtudel hangitakse kaupa esmajärjekorras, olenemata tootmisplaani täitmise tasemest ja kauba hankimisest teistele ostjatele (saajatele).

5. NSVL Kaubandusministeerium töötab teiste ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul välja näidislepingud, mis kajastavad teatud liiki kauba hankimise või majandussidemete erisusi ja millest pooltel on õigus juhinduda lepingute sõlmimisel.

6. Ministeeriumid ja keskasutused ning hulgikaubandusettevõtted (-organisatsioonid) teevad tööd lepingute õigeaegse ja õige sõlmimise tagamiseks, organiseerivad kontrolli nende täitmise üle ning töötavad välja ja rakendavad ellu abinõusid lepingusuhete täiustamiseks ja sõlmitavate lepingute efektiivsuse suurendamiseks.

II. Majandussidemete korraldamine. Lepingute sõlmimise, muutmise ja lõpetamise kord

7. Kauba realiseerimise alaste majandussidemete kujundamise põhi viis on kauba hulgilaatadel vabamüügi tulemusena lepingute sõlmimine, mis on kauba sortimendi, selle kvaliteedi tõstmise ning muude selliste näitajate planeerimise aluseks, millega määratakse kindlaks ettevõtte tootmisalane ja sotsiaalne areng.

Laatade korraldamise ja läbiviimise korra määrab kindlaks NSV Liidu Ministrite Nõukogu.

8. Kui lepingukohustused on täidetud, on ettevõttel õigus realiseerida omal äranägemisel:

kaupa, mida ei ole arvatud riikliku tellimuse hulka;

kaupa, mida ei ostetud hulgilaatadel;

kaupa, mis on toodetud üle riiklikus tellimuses kindlaksmääratud mahu;

kaupa, mille saamisest keeldusid või mida kehtestatud tähtajaks ei võtnud välja hankelepingu sõlminud tarbija* ja ostja*, või kaupa, mille eest tasumiseks ei ole avatud akreditiivi hanketähtaja (-perioodi) jooksul. Seadusandlusega võib kindlaks määrata teatud kaubaliigid, millele see kord ei laiene.

* Käesolevas põhimääruses mõistetakse:

tarbija all — ettevõtet, kes soetab kaupa tööstuslikuks töötlemiseks, tööstuslikuks tarbimiseks, eksplateerimiseks või kasutamiseks (turuväline tarbija), samuti jaekaubandusettevõtet ja tootlustusettevõtet;

ostja all — hulgikaubandusettevõtet (-organisatsiooni), materiaal-tehnilise varustamise organisatsiooni, jaekaubandusettevõtet ja turuvälist tarbijat;

9. Tarbijale antakse õigus valida hankija* ja kohaletoimetamise vormid (vahetult tootja poolt või hulgikaubandusettevõtte (-organisatsiooni) või materiaal-tehnilise varustamise organisatsiooni kaudu), arvestades kehtestatud veosevoolu normaalsuundade skeeme, samuti minimaalseid saatmisnorme.

Ettepaneku pikaajaliste majanduslike otsesidemete ja pikaajaliste majandussidemete kehtestamiseks võib teha ükskõik kumb pool.

Ostjal (tarbijal) on tootjatega (hankijatega) pikaajaliste majanduslike otsesidemete ja pikaajaliste majandussidemete säilitamise ning laiendamise eelisõigus.

• Väljakujunenud majandussidemeid (mis kehtivad vähemalt 2 aastat) ei või hankija ühepoolses korras rikkuda.

Kui tootja (hankija) hoidub kõrvale lepingu sõlmimisest väljakujunenud majandussidemete korral, võib ostja (tarbija) anda vaidluse lahendamiseks arbitraazile, seadusandlusega ettenähtud juhtudel aga kohtule.

Lepingu kauba hankimiseks minimaalsest ärasaatmisnormist väiksemas koguses sõlmib tootja üldjuhul hulgikaubandusettevõttega (-organisatsiooniga) või materiaal-tehnilise varustamise organisatsiooniga. Leping tarbija ja tootja vahel võidakse neil juhtudel sõlmida tootja nõusolekul.

10. Tootjate ja ostjate (tarbijate) vahel võib kehtestada pikaajalised majanduslikud otsesidemed ja pikaajalised majandussidemed kauba hankimiseks üldjuhul viisaastakuplaanide kehtivusajaks või pikemaks ajaks.

Pikaajalised otsesidemed kehtestatakse vahetult kauba tootjate ja tarbijate vahel. Pikaajalisi sidemeid kehtestavad tootjad ja tarbijad hulgikaubandusettevõtete (-organisatsioonide) ja materiaal-tehnilise varustamise organisatsioonidega, kes neil juhtudel on vastavalt kauba ostjateks ja hankijateks.

Soodustamaks pikaajaliste otsesidemete sisseseadmist tagavad hulgikaubandusettevõtted (-organisatsioonid) ja materiaal-tehnilise varustamise organisatsioonid ettevõtetele informatsiooni teatud liiki kauba võimalike hankijate ja tarbijate kohta, arvestades ratsionaalset territoriaalset ja tootmisalast koostööd, samuti annavad neile muud vajalikku abi.

11. Majandussidemed aastaks või lühemaks tähtajaks kehtestatakse majandussidemete kujundamisest osa võtva organi otsuse alusel või ostjate (tarbijate) tellimuse põhjal.

12. Tootjad on kohustatud rahuldama ostjate (tarbijate) tellimused kui need vastavad tootja spetsialiseerumisele ja profiilile ning kui nende esitamisel on arvestatud aega, mis on vajalik tootmisplaani koostamiseks ja selle materiaalseks kindlustamiseks.

Kui puuduvad väljakujunenud majandussidemed ja tootja keeldub sõlmimast lepingut sellise kauba hankimiseks, mida ei ole ette nähtud riiklikus tellimuses, vaatab ostja (tarbija) nõuete rahuldamise küsimuse läbi ja otsustab laadakomitee, väljaspool laata aga poolte kõrgemalseisvad organid 10 päeva jooksul pärast keeldumisest teatamist.

hankija all — kaupa tootvat ettevõtet, hulgikaubandusettevõtet (-organisatsiooni) ja materiaal-tehnilise varustamise organisatsiooni).

13. Sellise kauba osas, mille tootmiseks antakse riiklik tellimus, teatavad majandussidemete kujundamisest osavõtavad organid hiljemalt planeeritavale eelneva aasta 15. märtsiks ostjatele (tarbijatele) nende hankijate nimekirja, kellega võib sõlmida kauba hankelepinguid.

10 päeva jooksul pärast sellise informatsiooni saamist esitavad ostjad (tarbijad) neile organitele tellimused, märkides ära konkreetsed hankijad, kellelt nad tahaksid saada kaupa, samuti neile kõige ratsionaalsema kauba kohaletoimetamise vormi.

14. Majandussidemete kujundamise ning kauba hankelepingute sõlmimiseks nõudeavalduste ja tellimuste esitamise korra ning tähtajad, mida ei ole ette nähtud käesolevas põhimääruses, määrab kindlaks NSVL Kaubandusministeerium hankijaks olevate NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul ning kooskõlastatult NSVL Plaanikomiteega. Kangeaste ja muu tekstiilikauba osas aga NSVL Kerge tööstusministeerium ostjaks olevate NSV Liidu ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul ning kooskõlastatult NSVL Plaanikomiteega.

15. Lepingud sõlmitakse sel teel, et koostatakse üks dokument, millele pooled alla kirjutavad, või võtab hankija ostja (tarbija) tellimuse täitmiseks. Lepingusuhteid võidakse kehtestada ka kirju, telegramme, teletaipogramme, telefonogramme või radiogramme vahetades.

Lepingute sõlmimisel kasutatakse tellimuste ja lahkavamate protokollide unifikseeritud vorme, mis rahuldavad masintöötuse nõudeid. Nimetatud vormid kinnitab NSVL Kaubandusministeerium.

16. Lepingud sõlmitakse 5 aastaks, üheks aastaks või muuks perioodiks.

Lepingus tuleb kohustuslikult kindlaks määrata kauba üksikasjalik sortiment, kogus ja kvaliteet, selle hankimise tähtajad ja hind, pikaajaliste majanduslike otsesidemete ja pikaajaliste majandussidemete kohaselt sõlmitavas pikaajalises lepingus aga kauba nimetus, grupsortiment ja kogus ning spetsifikatsioonide kooskõlastamise ja esitamise kord ja tähtajad. Kui lepingus puuduvad need tingimused, ei loeta lepingut sõlmituks.

17. Kui leping kauba hankimiseks sõlmitakse väljaspool hulgilaata, saadab ostja (tarbija) hankijale tellimuse 2 eksemplaris, märkides ära kauba koguse, üksikasjaliku sortimendi ja kvaliteedi, selle hankimise tähtajad, hinna ja muud vajalikud andmed.

Tellimus loetakse täitmiseks vastuvõetuks ja omandab lepingu jõu, kui hankija 20 päeva jooksul pärast selle saamist ei teata ostjale tellimuse tagasilükkamisest või vastuväidetest selle üksikute tingimuste kohta. Vastuväidet tellimuse üksikute tingimuste kohta ja vastuväidete motiivid märgib hankija ära allakirjutatud tellimuses.

Kui on vaja kooskõlastada lisatingimusi, mida ei ole tellimuses ette nähtud, saadab hankija sama tähtaja jooksul ostjale lepinguprojekti 2 eksemplaris.

Ühe poole nõudel vormistatakse kauba hankesuhted lepingu sõlmimise teel, millele kirjutavad alla hankija ja ostja.

18. Pärast lepinguprojekti saamist kirjutab lepingupool hiljemalt 20 päeva jooksul sellele alla ja tagastab lepingu ühe eksemplari teisele poolele.

Kui lepinguprojekti saamisel, mis käsitleb riiklikus tellimuses ettenähtud kauba hankimist või kauba hankimist väljakujunenud majandussidemete põhjal, tekib lepingupoolel vastuväiteid selle tingimuste suhtes, koostab ta hiljemalt 20 päeva jooksul pärast projekti saamist lahkarmamuste protokollu ja saadab selle 2 eksemplaris teisele poolele koos allakirjutatud lepinguga, märkides ära lahkarmamuste olemasolu lepingus.

Lahkarmamuste protokollu saanud pool peab selle hiljemalt 20 päeva jooksul saamise päevast arvates läbi vaatama (vajaduse korral koos teise poolega), võtma lepingusse kõik vastuvõetud ettepanekud, vaidlusküsimused andma aga sama tähtaja jooksul lahendada arbitraažile, seadusandlusega ettenähtud juhtudel aga kohtule. Kui ostja saab hankija vastuväidetega tellimuse, annab ostja reguleerimata lahkarmamused samaks tähtjaks lahendada vastavalt arbitraažile või kohtule.

Kui lahkarmamuste protokollu või vastuväidetega tellimuse saanud pool ei anna reguleerimata jäänud lahkarmamusi 20 päeva jooksul lahendada vastavalt arbitraažile või kohtule, loetakse teise poole ettepanekud vastuvõetuks.

Kuni lepingu (tellimuse) suhtes tekkinud lahkarmamuste lahendamiseni hangib hankija kaupa ostjaga kooskõlastatud koguses ja sortimendis.

Kui hankija hoidub kõrvale lepingu sõlmimisest riiklikus tellimuses ettenähtud kauba hankimiseks, samuti väljakujunenud majandussidemete põhjal kauba hankimist käsitleva lepingu sõlmimisest, või kui on vaidlus sellise lepingu tingimuste üle, on ostjal õigus anda vaidlus lahendada vastavalt arbitraažile või kohtule.

19. Leping või selle üksikud tingimused, mis on vastuolus seadusandlusega on kehtetud.

Lepingut võib muuta või lõpetada ainult poolte kokkuleppel, kui seadusandluses ei ole ette nähtud teisiti. Pooltel on õigus pikendada lepingu kehtivust uueks tähtjaks.

Lepingu muutmine, lõpetamine või selle kehtivusaja pikendamine vormistatakse poolte allakirjutatud lisakokkuleppega või kirjade, telegrammide, teletaipogrammide, telefonogrammide või radiogrammide vahetamise teel.

Lepingu muutmise, lõpetamise või selle kehtivusaja pikendamise ettepaneku saanud pool peab andma teisele poolele vastuse hiljemalt 10 päeva jooksul pärast ettepaneku saamist. Kui pooled ei jõua kokkuleppele, lahendab poolte vaidluse huvitatud poole avalduse põhjal arbitraaž, seadusandlusega ettenähtud juhtudel aga kohus.

Ühepoolset on lubatud keelduda lepingu täitmisest (täielikult või osaliselt):

kui hangitakse kaupa, mille kvaliteedis on kõrvalekaldumisi standarditest, tehnilistest tingimustest, muust dokumentatsioonist või näidistest (etalonidest). Sel juhul kinnistab majandussidemete kujundamisest osavõtnud organ ostja palvel ta teise hankija juurde;

kui pank kuulutab ostja maksujõuetuks;

kui hankija tõstab alusetult kauba hinda;

seadusandlusega ettenähtud muudel juhtudel.

Ostjal on samuti õigus keelduda (täielikult või osaliselt) lepingus ettenähtud kaubest tingimusel, et ta täielikult hüvitab hankijale sellega seoses tekkinud kahju.

Lepingu lõpetamise korral on lepingupooli kohustatud sellest teisele poolele vähemalt üks kuu ette teatama.

III. Kauba kogus, sortiment, hankimise tähtajad ja kord

20. Hankimisele kuuluva sellise kauba kogus, mida ei ole ette nähtud riiklikus tellimuses, määratakse lepingus kindlaks ostja tellimuse alusel.

Hankimisele kuuluva sellise kauba kogus, mis on arvatud riiklikku tellimusse, määratakse lepingus kindlaks vastavalt ostjale eraldatud limiidile (fondile).

Hankimisele kuuluva kauba üksikasjalik sortiment määratakse lepingus kindlaks ostja tellimuse alusel.

21. Tootjad on kohustatud 10 aasta jooksul pärast mõnd liiki kauba tootmise lõpetamist (kui kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole ette nähtud teisiti) võtma täitmiseks ostjate tellimused selle kauba varuosade hankimiseks.

22. Kauba hankimise tähtaegu (perioode) määravad pooled kindlaks lepingus, arvestades kauba hangete rütmilisuse tagamise ja sellega ostjate häireteta varustamise vajadust.

Kaug-Põhja piirkondadesse ja teistesse ennetähtaegse kohaleveo piirkondadesse kauba hankimise tähtajad määratakse kindlaks vastavalt kauba ümberlaadimisbaasidesse ja ladudesse kohaletoimetamise kehtestatud tähtaegadele.

Kaupa võib ennetähtaegselt hankida ostja nõusolekul. Ennetähtaegselt hangitud ja ostja poolt vastuvõetud kauba eest tasutakse ja see kaup arvatakse järgmisel perioodil hankimisele kuuluva kauba koguse hulka.

23. Hankija poolt kaubahankekohustuse täitmise päevaks loetakse kauba transpordi- või sideorganile üleandmise päev kauba saatmisel mittekohalikule saajale, kauba üleandmisel saaja või hankija (tootja) laos aga üleande-vastuvõtuakti kuupäev või kuupäev kauba kättesaamist tõendava allkirja juures.

Pooite kokkuleppel võib lepingus ette näha kohustuste täitmise muu aja.

24. Kui kaup saadetakse mitte lepingujärgsele ostjale, vaid saajale, kes ei ole hankijaga lepingusuhetes, saadab ostja hankijale saatmiskorraldused, mille ärakirjad saadetakse saajale.

Saatmiskorralduse sisu, väljasaatmise kord ja tähtajad, samuti selles muudatuste tegemise kord ja tähtajad nähakse ette lepingus.

Kui ostja ei esita saatmiskorraldust lepingus ettenähtud tähtajaks või esitab selle käesolevas põhimääruses ja lepingus ettenähtud tingimusi rikkudes, on hankijal õigus nõuda temalt ärasaatmiseks ettevalmistatud kauba maksumuse tasumist, esitades selle olemasolu garantii, või viia hankelähtaeg üle järgmisele perioodile, teatades sellest ostjale.

25. Kauba kogus, mille hankija jättis hankimata või ostja jättis välja võtmata mõnel hankeperioodil, kuulub järelhankimisele (väljavõtmisele) järgmisel perioodil lepingu kehtivusaja piires (riiklikku tellimuse arvatud kauba osas aga limiidi (fondi) kehtivusaega arvestades).

Hankimata kauba kogus järelhangitakse sortimendis, mis on kehtestatud selleks perioodiks, millal toimub järelhankimine, kui ostja ei nõua järelhankimist selle perioodi sortimendis, milles kaup jäi hankimata.

Väljavõtmata jäänud kaubakogus järelhangitakse sortimendis, mis oli kehtestatud selleks perioodiks, millal ostja (saaja) jättis kauba välja võtmata.

Lepingus võib ette näha teistsuguse korra ja tähtajad hankija poolt hankimata jäänud kaubakoguse järelhankimiseks või ostja poolt välja võtmata jäänud kaubakoguse väljavõtmiseks.

Ostjal on õigus hankijale teatades keelduda kauba vastuvõtmisest, mille hanketähtaeg on mööda lastud, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Kauba, mille hankija saatis välja enne ostjalt teate saamist, on viimane kohustatud vastu võtma ja selle eest tasuma.

Uhenimelist hangitud kaupa, mis kuulub sellesse sortimenti, ei arvata hankimata jäänud teisenimelise kauba katteks, välja arvatud juhud, kui see kaup on hangitud ostja eelneval kirjalikul nõusolekul või kui ostja võttis kauba kasutamiseks vastu. Nendel juhtudel ei kuulu hankimata jäänud kaup järelhankimisele.

Kaupa, mis on hangitud ühele saajale üle koguse, mis oli selleks hankeperioodiks ette nähtud lepingus või lepingu täitmiseks väljaantud saatmiskorralduses, samuti kaupa, mis on hangitud mitte sellele saajale, kes on määritud saatmiskorralduses, ei arvata teistele saajatele hankimata jäänud kauba katteks, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

Kui nimetatud kaup on vastu võetud komisjonimüügi korras realiseerimiseks, on ostjal õigus mitte arvata seda kaupa lepingu täitmise katteks, teatades sellest hankijale lepingus kehtestatud tähtjaks.

26. Hankija hangib kaupa:

a) mittekohalikele saajatele raudtee- või veetransporti kasutades kaubakiirusega, vastavates eeskirjades ettenähtud juhtudel aga autotranspordivahenditega.

Raskesti ligipääsetavates piirkondades asuvatele saajatele, kellele kaup on võimalik kohale toimetada ainult õhutranspordiga, hangitakse seda nimetatud transpordiliiki kasutades;

b) kohalikele saajatele tavaliselt autotranspordivahenditega tsentraliseeritud kohaleveo korras.

Kauba tsentraliseeritud kohalevedu autotranspordivahenditega mittekohalikele saajatele toimub vastavates eeskirjades või lepingus ettenähtud juhtudel.

Kui kaupa hangitakse lepingute järgi, mille tootjad on sõlminud kaubandusettevõtetega (-organisatsioonidega), samuti turuväliste tarbijatega, veab kauba autotranspordivahendiga tsentraliseeritult kohale tootja. Kui kaupa hangitakse hulgikaubandusettevõtetega (-organisatsioonidega) ja materiaal-tehnilise varustamise organisatsioonidega sõlmitud lepingute järgi, veavad saajatele kauba tsentraliseeritult kohale hulgikaubandusettevõtte (-organisatsioonid) ja materiaal-tehnilise varustamise organisatsioonid nii oma kui ka tootja ladudest.

Liiduvabariigi ministrite nõukogu poolt või tootja kokkuleppel hulgikaubandusettevõtte (-organisatsiooni) või materiaal-tehnilise varustamise organisatsiooniga võib nii saajatele tootjaga sõlmitud lepingute põhjal kui ka saajatele hulgikaubandusettevõttega (-organisatsiooniga) või materiaal-tehnilise varustamise organisatsiooniga sõlmitud lepingute põhjal kauba autotranspordivahenditega tsentraliseeritult kohaleveo kohustuse panna tootjale või hulgikaubandusettevõttele (-organisatsioonile) või materiaal-tehnilise varustamise organisatsioonile.

Kui kaupa veetakse kohale (veetakse välja) autotranspordivahendiga, toimub kauba pealelaadimine ja tagastatava taara mahalaadimine hankija jõudude ja vahenditega ning tema kulul, kauba mahalaadimine ja tagastatava taara pealelaadimine saaja laos aga saaja jõudude ja vahenditega ning tema kulul.

Vajaduse korral võib liiduvabariigi ministrite nõukogu kehtestada kauba mahalaadimise ning tagastatava taara jaekaubandus- ja tootlustus-ettevõtetes ning -organisatsioonides pealelaadimise, samuti sellega seotud kulutuste jaotamise teistsuguse korra.

Vajaduse korral toimub kauba saatmine, samuti selle tsentraliseeritud kohalevedu poolte kooskõlastatud graafikute järgi.

Lepingus võib ette näha kauba ärasaatmise mis tahes transpordiliigi või kauba väljavõtmise ostja (saaja) poolt tootja (hankija) laost.

27. Transpordikulud kannab hankija või ostja kooskõlas kauba hinnakirjaga või muude kohustuslike eeskirjadega, nende puudumisel aga vastavalt lepingule. Ostja nõudmisel kauba kiirendatud korras ärasaatmisega seotud lisakulud kannab ostja.

Nem juhtudel, kui kaup saadetakse vastavalt kohustuslikele eeskirjadele või lepingule ära raudteetranspordi (veetranspordi) asemel auto- või õhustranspordi kasutades, jaotatakse veomaksumuse vahe hankija ja ostja vahel poolte kokkuleppel, kui hinnakirjas ei ole ette nähtud teisiti. Kui kokkuleppele ei jõuta, jaotatakse veomaksumuse vahe poolte vahel võrdsest.

28. Kaup saadetakse saajale vastavalt minimaalsetele saatmismääradele.

Kauba minimaalseks saatmismääriks on vagun või konteiner. Mõne kaubaliigi osas võib NSVL Kaubandusministeeriumi poolt või poolte kokkuleppel kehtestada muud minimaalsed saatmismäärid.

Kauba minimaalsetest saatmismääridest väiksemas koguses hankimise ja kauba postisaadetistena saatmise kord nähakse ette lepingus.

Kui kauba saajaks on hulgi-kaubandusettevõtte (-organisatsioon) või materiaali-tehnilise varustamise organisatsioon, samuti seadusandlusega ettenähtud muudel juhtudel, ning kui saajaie kvartalis hankimisele kuulava kauba kogus on minimaalsest saatmismäärist väiksem, on tootja (hankija) kohustatud saatma kauba saaja aadressil minimaalsest saatmismäärist väiksemas koguses (ühekorraga kogu kvartaliks ettenähtud kauba koguse).

Hulgi-kaubandusettevõtted (-organisatsioonid) ja materiaali-tehnilise varustamise organisatsioonid saadavad (väljastavad) kaupu igasuguses ostjale vajalikus koguses alla minimaalse saatmismääri.

29. Ostja nõusolekuta hangitud kauba, mida ei ole lepingus ette nähtud, või kauba, mis on hangitud lepingutingimusi rikkudes või lepingu puudumise korral, võtab ostja (saaja) vastutavale hoiule, kui ta keeldub seda kasutamiseks vastu võtmast, välja arvatud juhul, millal ostjal (saajal) on seadusandluse kohaselt õigus keelduda sellist kaupa transpordior- ganiteit vastu võtmast.

30. Kauba taara ja pakend peavad vastama standardite või tehniliste tingimuste nõuetele. Taara standardite ja tehniliste tingimuste numbrid ning indeksid märgitakse lepingus.

Tootja (hankija) on kauba hankimisel kohustatud kasutama pakkeva- hendeid ja erikonteinereid ning inventartaraat, kui see on ette nähtud kehtivates eeskirjades või lepingutes.

Korduvkasutamiseks taara ning pakke- ja sidumismaterjal, pakkevahendid, erikonteinerid ning inventartaara kuulub tagastamisele tootjale (hankijale) või muule taarasaajaettevõttele või tuleb ära anda taarat koguvale organisatsioonile. Nende kasutamise, ringlemise ja tagastamise kord määratakse kindlaks eeskirjadega, mille töötab välja NSVL Varustuskomitee NSVL Agrotööstuskomitee, NSVL Kaubandusministeriumi ja teiste huvitatud ministeeriumide ja keskasutuste osavõtul ning kinnitab NSVL Varustuskomitee kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Arbitraaziga.

31. Kauba koguse järgi vastuvõtmise korra ja tähtajad määrab kindlaks NSV Liidu Riiklik Arbitraaz.

IV. Kauba kvaliteet ja kompleksus

32. Hangitava kauba kvaliteet peab vastama standarditele, tehnilistele tingimustele ja muule dokumentatsioonile, millega kehtestatakse nõuded kauba kvaliteedi suhtes, samuti näidistele (etalonidele).

Lepingus võib ette näha standardite, tehniliste tingimuste, muu dokumentatsiooni või näidistega (etalonidega) võrreldes kõrgemad nõuded kauba kvaliteedi suhtes.

Standardite, tehniliste tingimuste ja muu dokumentatsiooni numbrid ja indeksid märgitakse ära lepingus.

Tootja (hankija) tõendab hangitava kauba kvaliteeti vastava kvaliteetdokumendiga. Dokumentide liigid ja vormid kinnitab NSVL Riiklik Standardikomitee. Nimetatud dokumendid saadetakse koos kaubaga, kui kohustuslikes eeskirjades või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

33. Kauba garantiiaeg kehtestatakse standardites või tehnilistes tingimustes.

Kui standardites või tehnilistes tingimustes ei ole kehtestatud garantiiaega, võidakse see ette näha lepingus.

Pooled võivad lepingus kehtestada pikema garantiiaja kui on ette nähtud standardites või tehnilistes tingimustes.

Tootja (hankija) tagab kauba kvaliteedi tervikuna, kaasa arvatud koostisosad ja komplekteerivad tooted. Komplekteerivate toodete ja koostisosade garantiiaeg loetakse võrdseks põhitoote garantiiajaga ja see lõpeb üheaegselt põhitoote garantiiajaga, kui põhitoote standardis või tehnilistes tingimustes ei ole ette nähtud teisiti.

Ekspluateerimise garantiiaega arvutatakse kauba jaemüügi päevast, turuväiksiks tarbimiseks hangitava kauba puhul aga ostja (saaja) poolt kauba kätesaamise päevast, kui standardites, tehnilistes tingimustes või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

Tootja (hankija) on kohustatud kaubas garantiiaja jooksul avastatud defektid omal kulul kõrvaldama või kauba ümber vahetama, kui ta ei tõesta, et defektid tekkisid seetõttu, et ostja (saaja) rikkus kauba kasutamise või hoidmise eeskirju. Defektid kõrvaldatakse või kaup vahetatakse ümber 20 päeva jooksul pärast ostjalt (saajalt) avastatud defektide kohta teate saamist, kui standardites, tehnilistes tingimustes, muus dokumentatsioonis või poolte kokkuleppes ei ole kehtestatud teistsuguseid tähtaegu.

Kui kõrvaldatakse defektid sellises kaubas, millele on kehtestatud ekspluateerimise garantiiaeg, pikeneb see aja võrra, mille kestel kaup ei kasutatud avastatud defektide tõttu. Kui kaup vahetatakse ümber tervikuna, arvutatakse uut garantiiaega ümbervahetamise päevast.

Kõlblikkuse ja hoidmise garantiiaegu arvutatakse kauba valmistamise päevast.

34. Kui kauba kvaliteet ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile, näidistele (etalonidele) või lepingutingimustele, on ostjal (saajal) õigus keelduda kaupa vastu võtmast ja selle eest tasumast, kui aga selle eest on juba tasutud, siis kehtestatud korras nõuda tasutud summade tagastamist ja kauba ümbervahetamist. Ostjal (saajal) on õigus nimetatud kaup vastu võtta leppehinnaga või realiseerimiseks komisjonimüügi korras. Sel juhul ei arvata kaupa hankelepingujärgsete kohustuste jäitmise hulka.

Kui hangitakse kaupa, mille sort (kvaliteet) on madalam kui on märgitud kauba kvaliteeti tõendavas dokumendis, kuid mis vastab standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile või näidistele (etalonidele), on ostjal (saajal) õigus võtta kaup vastu hinnaga, mis on ette nähtud vastava sordiga (kvaliteediga) kaubale, või keelduda kaupa vastu võtmast ja selle eest tasumast.

Kui ostja (saaja) keeldus vastu võtmast kaupa, mille kvaliteet ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile, näidistele (etalonidele) või lepingutingimustele, on tootja (hankija) kohustatud 10 päeva jooksul seda kaupa käsutama, kiiresti rikneva kauba puhul aga käsutama seda 24 tunni jooksul pärast ostjalt (saajalt) keeldumisteate saamist. Kui tootja (hankija) ei käsuta kaupa nimetatud aja jooksul, on ostjal (saajal) õigus realiseerida see kohapeal või tagastada tootjale (hankijale). Kiiresti riknev kaup kuulub igal juhul realiseerimisele (kasutamisele) kohapeal.

Kui hangitakse selliste defektidega kaupa, mis on tekkinud tootja (hankija) süü tõttu ning mida võib kõrvaldada kohapeal, on tootja (hankija) kohustatud ostja (saaja) nõudel defektid kõrvaldama oma valitud viisil (sealhulgas ka ümbervahetamise teel) 20 päeva jooksul pärast ostja (saaja) nõudmise saamist, kui standardites, tehnilistes tingimustes, muus dokumentatsioonis või poolte kokkuleppes ei nähta ette muud tähtaega, või hüvitama kulutused, mis ostja (saaja) kandis defektide kõrvaldamisel oma vahenditega.

Kuni kauba defektid ei ole kõrvaldatud, on ostjal (saajal) õigus keelduda selle eest tasumisest, kui aga kauba eest on juba tasutud, siis nõuda tasutud summade kehtestatud korras tagastamist.

35. Kaup tuleb hankida komplekselt, vastavalt standardite, tehniliste tingimuste või hinnakirjade nõuetele. Lepingus võib ette näha kauba hankimise koos komplekti juurde kuuluvate täiendavate toodetega (osadega) või ilma komplekti kuuluvate üksiktoodeteta (-osadeta), mida ostja ei vaja.

Kui kauba kompleksus ei ole kindlaks määratud standardites, tehnilistes tingimustes või hinnakirjades, võib selle kindlaks määrata lepingus.

Kui hangitakse mittekomplektset kaupa, on tootja (hankija) kohustatud ostja (saaja) nõudel kauba täielikult komplekteerima või asendama selle komplektise kaubaga 24 päeva jooksul pärast nõude saamist, kui poolte kokkuleppes ei ole kehtestatud teistsugust tähtaega. Kuni kaupa ei ole komplekteeritud või ümber vahetatud, on ostjal (saajal) õigus keel-

duda selle eest tasumisest, kui aga kauba eest on juba tasutud, siis nõuda tasutud summade kehtestatud korras tagastamist.

Kui tootja (hankija) ei komplekteeri kaupa kehtestatud tähtajaks või ei asenda seda komplektsega, on ostjal (saajal) õigus kaubast keelduda.

36. Ostja poolt sellise kauba vastuvõtmine, mis ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile, näidistele (etalonidele) või lepingutingimustele, ei vabasta tootjat (hankijat) käesoleva põhimääruse punktis 52 ettenähtud trahvi maksmisest.

37. Hangitav kaup markeeritakse vastavalt standardite või tehniliste tingimuste nõuetele. Pooltel on õigus lepingus ette näha markeerimisnõuded, mis ei ole kehtestatud standardites või tehnilistes tingimustes.

Hangitavale kaubale või selle pakendile tuleb paigutada kehtestatud korras registreeritud kaubamärk. Kaubamärki ei paigutata kaubale, mis vastavalt standarditele või tehnilistele tingimustele ei kuulu markeerimisele.

Kui hangitakse markeerimata või mittekohaselt markeeritud kaup, on ostjal (saajal) õigus (kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti) markeerida seda (muuta markeeringut) tootja (hankija) kulul või nõuda, et tootja (hankija) markeeriks kauba (muudaks markeeringu), või keelduda kaupa vastu võtmast.

38. Kauba kvaliteedi järgi vastuvõtmise korra ja tähtajad kehtestab NSV Liidu Riiklik Arbitraaz.

V. Hinnad ja arvelduste kord

39. Lepingu sõlmimisel ja täitmisel kohaldatakse tsentraliseeritud kehtestatud hindu, seadusandlusega ettenähtud juhtudel aga leppehindu ja tootja (hankija) poolt iseseisvalt kinnitatavaid hindu.

Kui hangitakse kaup, millele kohaldatakse tsentraliseeritud kehtestatud hindu, nähakse lepingus ette konkreetne hind, märkides ära hinnakirja või muu akti numbri, millega hind on kinnitatud, kinnitamise kuupäeva, samuti selle kinnitanud organi, või viide aktile, millega hind on kehtestatud.

Poolte kokkuleppel võib kehtestada tsentraliseeritud kehtestatud hinnaga võrreldes madalama hinna sellisele kaubale, mille järele ei ole enam nõudlust.

Turusihitusega kauba eest, millele on kehtestatud jaehinnast kõrgem hulgihind, tasutakse jaehinna järgi, millest arvatakse maha kaubanduslik ja vastavatel juhtudel hulgiturustuse mahahindlus, kui hinnakirjas, muudes kohustuslikes eeskirjades või lepingutes ei ole ette nähtud arvelduste teistsugust korda.

Kui kohustuslikes eeskirjades on ette nähtud, et kauba hankimisel hulgi-kaubandusettevõtte (-organisatsiooni) või materiaal-tehnilise varustamise organisatsiooni kaudu peavad need ettevõtted (organisatsioonid) ostjatelt kinni osa kaubanduslikust mahahindlusest või võtavad hinnalisanadi, määratakse lepingus ära mahahindluse (juurdehindluse) suurus koos viitega aktile, millega see on kinnitatud.

40. Kui lepingu kehtivusaja jooksul muudetakse tsentraliseeritud kehtestatud hindu, on hankija kohustatud viivitamatult pärast seda, kui ta sai teada hinna muutmise, teatama sellest ostjale. Enne hinna muutmist ärasaadetud (üleantud) kauba eest tasutakse ärasaatmise (üleandmise) ajal kehtinud hinna järgi, kui hinna muutmise aktis ei ole ette nähtud teisiti.

41. Kui hulgikaubandusettevõttele (-organisatsioonile), välja arvatud tarbijate kooperatiivi rajooniliit, hangitakse kaupa hinnaga franko vagun (laev) — sihtjaam (-sadam), hüvitavad hankijad ostjatele omal kulul kauba jaekaubandusettevõtetele (-organisatsioonidele), sealhulgas ka tarbijate kooperatiivide rajooniliitudele ja rajoonide tarbijate kooperatiividele raudtee- (vee-) transpordiga edasisaatmise veokulud, võimaldades kehtestatud korras täiendava mahahindluse (lisaks kaubanduslikule mahahindlusele) kohustuslike eeskirjadega ettenähtud suurus, kui aga neis ei ole ette nähtud mahahindluse suurst, siis poolte kokkuleppel.

Täiendavat mahahindlust võimaldatakse ka siis, kui ostja, kellel on jaekaubandusettevõttega (-organisatsiooniga), sealhulgas ka tarbijate kooperatiivi rajooniliidu ja rajooni tarbijate kooperatiiviga raudtee- (veetranspordi-) ühendus, saadab tegelikult neile kauba muud transpordiliiki kasutades. Täiendava mahahindluse suurus kauba kohaletoimetamise korral mis tahes transpordiliiki kasutades kehtestatakse, lähtudes kauba raudteel (veetranspordiga) kohaletoimetamise maksumusest (tariifist või kaubaveotasust).

42. Arvelduste kord ja vorm määratakse lepingus kindlaks vastavalt NSVL Riigipanga poolt kinnitatud eeskirjadele. Tsentraliseeritud arveldused kauba eest on lubatud seadusandlusega ettenähtud juhtudel.

Kui ettevõtte, kes ei ole lepingupooleks, osaleb vastavalt kehtivatele eeskirjadele arveldustes kauba eest, kasutab ta arvelduste osas lepingupoole õigusi ja täidab lepingupoole kohustusi.

43. Arveldusdiscipliini rikkumise korral on hankijal õigus viia korratu maksja kuni 3 kuuks arvelduste akreditiivivormile või kauba eest ettemaksu korras tasumisele, teatades sellest ostjale.

Arvelduste akreditiivivormi korral ei kanna hankija vastutust kauba hankimisega viivitamise eest, mis on tingitud akreditiivi mitteõigeaegsest avamisest.

Kui maksja, kes ei ole ostja (tarbija), ei ava akreditiivi ega tasu kauba eest maksekorraldusega, on hankijal õigus nõuda ostjalt (tarbijalt) hankimiseks ettevalmistatud kauba maksumuse tasumist, esitades selle olemasolu garantii.

44. Maksjal (sealhulgas ka sellisel, kes ei ole saaja) on õigus keelduda kauba eest tasumisest juhtudel, mis on ette nähtud käesolevas põhimääruses või muudes normatiivaktides, samuti lepingus.

45. Kui ostja ei ole maksja, on maksja alusetu keeldumise korral maksekorralduse aktsepteerimisest, samuti kauba eest tasumisega üle 20 päeva viivitamise korral hankijal õigus nõuda ostja poolt kauba eest tasumist NSVL Riigipanga poolt kinnitatud eeskirjades ettenähtud korras. Neil juhtudel tasub ostja lisaks kauba maksumusele trahvi maksekorralduse aktsepteerimisest alusetu keeldumise või kauba eest tasumisest kõrvalhoidumise eest ja viivist maksmisega viivitamise eest.

46. Kui makstakse kauba eest, mille kvaliteet või kompleksus ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile, näidistele (etalonidele) või lepingutingimustele, on ostjal (saajal) õigus 2 kuu jooksul pärast kauba mittekohase kvaliteedi või mittekomplektsuse kohta kehtestatud tähtjaks akti koostamist tootja (hankija) kontolt aktseptita korras sisse nõuda liigselt makstud summad.

Jaekaubandusettevõtte poolt realiseeritud kauba osas, millele on kehtestatud garantiiaeg, arvutatakse 2-kuulist tähtaega kodanikele tagastatud kauba maksumuse hüvitamise või akti asendava dokumendi alusel kauba kvaliteetsega asendamise päevast.

Käesolevas punktis ettenähtud korda tootja (hankija) kontolt kauba eest liigselt makstud summade aktseptita mahakandmiseks kohaldatakse ka neil juhtudel, kui selline kaup on saadud hulgikaubandusettevõttelt (organisatsioonilt) või materiaali-tehnilise varustamise organisatsioonilt hankimata tootjapakendis.

47. Kui hankija saadab ära kauba, mille kvaliteet ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile, näidistele (etalonidele) või lepingutingimustele ja kui ostja ei ole lõpetanud lepingut, on tal õigus tasuda kauba maksumus pärast selle kvaliteedi järgi vastuvõtmist (kehtestatud vastuvõtutähtaja piires), teatades sellest eelnevalt hankijale ja vastavale pangaasutusele. Selline arvelduste kord võidakse kehtestada kuni 6 kuuks.

VI. Varaline vastutus

48. Ettevõtted peavad rakendama kõiki vajalikke abinõusid lepingute täitmiseks. Selleks on pooltel õigus kohaldada varalisi sanktsioone seadusandluses ja lepingus ettenähtud kohustuste täitmatajätmise eest. Sanktsioone kohaldatakse vastastikuse tasaarvestuseta.

49. Kauba hankimisega viivitamise või puuduhanke eest maksab hankija ostjale leppetrahvi 4 protsenti, juveeltoodete ja väärismetallist kellade osas aga 1,5 protsenti tähtjaks hankimata jäänud kauba maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi.

Kauba hankimisega viivitamise või puuduhanke eest teistes liiduvarariikides, Kaug-Põhja piirkondades ja muudes ennetähtaegse kohaleveo piirkondades asuvatele ostjatele nõutakse leppetrahvi sisse poolteisekordses suuruses.

Lastekauba hankimisega viivitamise või puuduhanke eest maksab hankija ostjale leppetrahvi 8 protsenti tähtjaks hankimata jäänud kauba maksumusest sortimendi üksikute nimetuste järgi, olenemata hankimispiirkonnast.

Kui hankijaks olevalt hulgikaubandusettevõttelt (-organisatsioonilt) või materiaaltehnilise varustamise organisatsioonilt nõutakse leppetrahvi sisse poolteisekordses suuruses kaubatootja süü tõttu, kannab tootja hulgikaubandusettevõtte (-organisatsiooni) või materiaaltehnilise varustamise organisatsiooni ees varalist vastutust samas ulatuses ka siis, kui nad asuvad ühe liiduvabariigi piires.

Kauba hankimisega viivitamise või puuduhanke eest võib hankijalt leppetrahvi sisse nõuda iga sihtpunkti või iga saaja osas eraldi.

Käesolevas punktis ettenähtud leppetrahv nõutakse sisse ühekordselt. Hankimata jäänud kauba mahtu ei arvestata leppetrahvi suuruse kindlaksmääramisel, mis kuulub sissenõudmisele järgnevatel üleandmisperioodidel. Kui aasta järgnevatel üleandmisperioodidel järelehangitakse hankimata jäänud kaubakogus tingimusel, et täielikult täidetakse hankekohustused ajavahemikus, milles puuduhange järelehangiti, vähendatakse hankimisega viivitamise ja puuduhanke eest sissenõudmisele kuuluva leppetrahvi suurus 50 protsenti.

50. Kauba saatmise (kohaletoimetamise) kooskõlastatud graafiku iga rikkumise eest maksab graafikut rikkunud pool teisele poolele trahvi 1 protseni tähtajaks ära saatmata (kohale toimetamata) või vastu võtmata jäänud kauba maksumusest.

Nimetatud trahvi makstakse olenemata leppetrahvi maksmisest kauba hankimisega viivitamise või puuduhanke eest.

51. Kui ostja on võtnud kasutamiseks vastu kauba, mille hankimisel on tema eelneva kirjaliku nõusolekuta rikutud sortimenti, ja kui lepingus ettenähtud kaup on üldsummas hangitud, maksab hankija ostjale trahvi käesoleva põhimääruse punktis 49 ettenähtud suuruses.

50. Kui hangitud kauba kvaliteet ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile, näidistele (etalonidele) või lepingutingimustele, samuti kui on hangitud mittekomplektset kaupa, maksab tootja (hankija) ostjale (saajale) trahvi 20 protsenti, juveeltoodete ja väärismetallist kellade osas aga 5 protsenti mittekohase kvaliteediga või mittekomplektse kauba maksumusest. Nimetatud trahv nõutakse sisse tootjalt, lepingus ettenähtud juhtudel aga hankijalt.

Kui kaup vastab standarditele, tehnilistele tingimustele, muule dokumentatsioonile või näidistele (etalonidele), kuid ei vasta lepingus ettenähtud kõrgendatud kvaliteedinõuetele, nähakse trahv sellise kauba hankimise eest ette lepingus.

Kui tootja (hankija) kõrvaldas ettenähtud tähtajaks defektid hangitud kaubas (komplekteeris selle täielikult), ei nõuta sisse käesolevas punktis ettenähtud trahve.

53. Standardite, tehniliste tingimuste või lepingu nõuetest hoolimata markeerimata või mittekohaselt markeeritud kauba või taarata või pakendita või mittekohases taaras või pakendis või markeerimata või mittekohaselt markeeritud taaras või pakendis kauba hankimise eest, samuti kauba hankimise eest pakkevahendeid või inventartaarat kasutamata juhtudel, kui hankija on kohustatud vastavalt kehtivatele eeskirjadele või lepingule kauba ära saatma neid vahendeid kasutades, maksab hankija ostjale trahvi 5 protsenti sellise kauba maksumusest.

54. Kui nõutakse sisse trahvi kauba hankimise eest, mille kvaliteet ei vasta standarditele, tehnilistele tingimustele, näidistele (etalonidele) või lepingutingimustele, siis trahvi mittekomplektsuse, markeeringu puudumise või mittekohase markeerimise ning mittekohases taaras või pakendis kauba hankimise eest sisse ei nõuta.

55. Sellise kauba ärasaatmise eest, mida riikliku vastuvõtu organ ei ole vastu võtnud või mis on ära saadetud hoolimata toodangu kvaliteedi järelvalvet ja kontrolli teostavate organite keelust, maksab tootja (hankija) nimetatud organite ettekirjutuse põhjal vastava eelarve tuludesse trahvi 50 protsenti selle kauba maksumusest.

56. Riiklikku tellimusse võetud kauba hankimise või väljakujunenud majandussidemete põhjal kauba hankimise lepingu sõlmimisest põhjendamatu kõrvalehoidumise eest maksab tootja (hankija) teisele poolele iga viivitatud päeva eest trahvi 100 rubla, kuid mitte üle 1000 rubla.

57. Maksenõude aktsepteerimisest (täielikult või osaliselt) põhjendamatu keeldumise eest, samuti kauba eest tasumisest kõrvalehoidumise eest muude arveldusvormide korral maksab ostja (maksja) hankijale trahvi 5 protsenti sellest summast, mille tasumisest ta keeldus või kõrvale hoidus.

Kui hangitud kauba eest ei tasuta õigeaegselt, maksab ostja (maksja) hankijale iga viivitatud päeva eest viivist 0,04 protsenti viivitatud makse summast. Kui ostjaks (maksjaks) on kolhoos, makstakse nimetatud viivist 0,03 protsenti.

58. Kauba eest arvlemisel hankija või ostja poolt alusetult saadud rahasummade kasutamise eest maksab süüdiolene pool teisele poolele kogu kasutamisaaja eest intressi 5 protsenti aastas.

Leppetrahvi (trahvi, viivise) maksmisega seotud pretensioonide ja hagide osas protsente ei arvutata.

59. Taara, pakkevahendite, erikonteinerite või inventartaara tagastamisega (äraandmisega) viivitamise eest kuni 15 päeva maksab ostja (saaja) tootjale (hankijale), muule taarasaajaettevõttele või taarat koguvale organisatsioonile trahvi 150 protsenti tähtjaks tagastamata (äraandmata) jäänud taara, pakkevahendite, erikonteinerite või inventartaara maksumusest, viivitamise eest üle 15 päeva aga 300 protsenti (tasaarvestades varem makstud sanktsioonisummad).

Taara, pakkevahendite, erikonteinerite või inventartaara tagastamisega (äraandmisega) viivitamise eest trahvi maksmine ei vabasta kauba saajat nende tagastamise (äraandmise) kohustusest.

Pakkevahendite, erikonteinerite või inventartaara kaotamiseks korral hüvitab saaja lisaks trahvi maksmisele saatjale ka nende maksumuse.

Saatja poolt saajale kuuluvate pakkevahendite ja erikonteinerite tema nõusolekuta mittesihaparase kasutamise eest maksab saatja saajale trahvi nende vahendite (konteinerite) kolmekordse maksumuse ulatuses.

60. Käesoleva põhimääruse punktides 52 ja 59 ettenähtud trahvi, samuti kaotsiläänud pakkevahendite, erikonteinerite ja inventartaara maksumuse (käesoleva põhimääruse punkt 59) võib sisse nõuda aktseptita korras 2 kuu jooksul pärast nõudeõiguse tekkimist.

Nimetatud vahendite, samuti käesoleva põhimääruse punktis 46 ettenähtud juhtudel liigselt makstud summade aktseptita mahakandmise võib valdlustada hagi esitamiselega kehtestatud korras.

Kui käesolevas punktis märgitud trahv ja liigselt makstud summa on sisse nõutud hankijalt, kes ei ole kauba tootja, on hankijal õigus 10 päeva jooksul pärast vastava maksenõude saamist tootjalt trahvi ja liigselt makstud summa aktseptita korras sisse nõuda.

Käesolevas põhimääruses ettenähtud vahendite aktseptita mahakandmise korda ei kohaldata kooperatiivettevõtete suhtes.

61. Kontolt vahendite alusetult aktseptita mahakandmise eest makstab süüdiolene pool teisele poolele trahvi 10 protsenti aktseptita korras alusetult mahakantud summast.

62. Mõlema poole nõusolekul võib lepingus ette näha sanktsioonid kohustuste täitmatajätmise või mittekohase täitmise eest, mille eest seadusandlusega ei ole sanktsioonide kehtestatud, samuti suurendada käesolevas põhimääruses kehtestatud sanktsioonimäärasid lepingutingimuste rikkumise eest.

63. Ostjate pretensioonid, mis tekivad importkauba hankilepingu järgsete kohustuste täitmatajätmise või mittekohase täitmise tõttu, kui puudub Nõukogude hankijate süü, rahuldatakse nende summade piires, mida võib kehtestatud korras sisse nõuda välisfirmadelt, kui seadusandluses ei ole ette nähtud teisiti.

64. Käesolevas põhimääruses ettenähtud sanktsioonide arvutamisel lähtutakse kauba jaehinnast, millest arvatakse maha kaubanduslik mahahindlus. Lepingus võib ette näha sanktsioonide arvutamise muu korra kartuli-, puu- ja kõögivilja ning arstimate hankimise kohustuste rikkumise eest. Sanktsioonide arvutamisel võib lähtuda keskmisest hinnast, mille kinnitavad põhihankijaks olev ministeerium ja keskasutus kooskõlastatult NSVL Kaubandusministeeriumiga. Kui nimetatud korras ei ole keskmisi hindu kinnitatud, võidakse need ette näha lepingus.

65. Leppetrahvi (trahvi, viivise) maksmisest olenemata hüvitab lepingut rikkunud pool teisele poolele selle tagajärjel tekkinud kahju leppetrahvi (trahvi, viivise) katmata osas.

Kauba puuduhanke või hankimisega viivitamise korral, samuti kui on hangitud mittekohase kvaliteediga või mittekomplektset kaupa, makstab tootja (hankija) ostjale (saajale) kehtestatud leppetrahvi (trahvi) ja hüvitab lisaks sellele niisuguse hankega tekitatud kahju, tasaarvestamata leppetrahvi (trahvi).

Pooled võivad lepingus ette näha võimaluse hüvitada kahju kindlas summas, mis kuulub sissenõudmisele lepingukohustuste mittekohase täitmise korral.

66. Leppetrahvi (trahvi, viivise) maksmine ja kohustuse mittekohase täimisega tekitatud kahju hüvitamine ei vabasta pooli kohustuse täitmisest natuuras, välja arvatud seadusandlusega ettenähtud juhud.

HANKELEPING NR.

" " 198__ a.

Tartu Eksperimentaalõlletehas, edaspidi nimetatud "hankija" _____

isikus, kes tegutseb tehase põhikirja alusel, ühelt poolt ja _____

edaspidi nimetatud "ostja" _____

_____ isikus, kes tegutseb

_____ alusel, teiselt poolt

sõlmisid alljärgneva lepingu 1986-1990. a. kohta.

§ 1.

"Hankija" kohustub hankima ja "ostja" vastu võtma toodangut temale eraldatud fondide piirides vastavalt lisatud spetsifikatsioonile, mis on käesoleva lepingu lahutamatuks osaks. Lepingujärgne kogus ja sortiment kuuluvad täitmisele kvartalite lõikes. Karastusjookide ja õlle üksikute sortide asendamist teistega "ostja" nõusolekul arvestatakse hankimata jäänud koguse katteks.

§ 2.

Kvartali spetsifikatsiooni järgi esitab "ostja" "hankijale" kvartali väljaveograafiku hiljemalt 5 päeva enne vastava kvartali algust, mis jääb orienteeruvalks aluseks õlle, karastusjookide ja mineraalvee han-

kimisel. Muudatused väljaveograafikus kooskõlastatakse lepingupoolte vahel kirjalikult või telegraafi teel. Väljaveograafikud, millede kogused ei ole vastavuses eraldatud fondide kogustega, ei kuulu mitmisele.

Keeldumised kauba vastuvõtmise kohta esitab "ostja" "hankijale" kirjalikult või telegraafi teel hiljemalt 48 tundi enne kauba väljastamist.

§ 3.

Hangitava toodangu sortiment peab vastama järgmistele tingimustele:

Žiguli õlu	GOST 3473-78
Moskva õlu	GOST 3473-78
Slaavi õlu	ENSV 18TT 154-79
Tartu õlu	ENSV VST 29-84
Kuldne oder	TT 18-6-15-79
Apelsinijook	OST 18-117-82
Sidrunijook	OST 18-117-82
Limonaad	OST 18-117-82
Selters	OST 18-117-82
Soodeks	ENSV VST-110-83
Õun	ENSV VST-110-83
Toonik	ENSV VST-110-83
Viru vesi	ENSV VST-110-83
Miki	ENSV VST-110-83
Lumivalgeke	ENSV VST-110-83
Kelluke	OST 18-117-82
Banaan	ENSV 18 TT 183-83
BI-KO	ENSV VST-110-83
Apelsin diabeet	TT 18-6-23-82
Jenka	ENSV VST-110-83

Buratino	OST 18-117-82
Kuldne "Mandariini"	TT 18-6-31-84
Kali	OST 18-118-82
Siirupid	OST 18-130-82
Mineraalvesi "Värskä"	ENSV 18 TT 170-81 E

§ 4.

Kaup veetakse kohale tsentraliseeritud korras autotranspordiga eraldi pudeliõlu, vaadiõli, karastusjoogid ja mineraalvesi täisautokoormaga "ostja" lattu veomasina mahuga 330 ja 500 kasti (restita puukastid) ning 620 ja 410 kasti (polümeerikastid).

Kauba mahalaadimine ja taara pealeladimine ning koormate katmine ja sidumine taara tagastamisel toimub "ostja" jõudude, vahenditega ja tema kulul.

§ 5.

Kauba tsentraliseeritud kohalevedu "ostjale" toimub esitatud veograafiku alusel tööpäeva piires kella 8.00-17.00. Pärast märgitud kellaaega kauba kohalevedu ja puhkepäevased veod kooskõlastatakse lepingu- poolte vahel telefoni teel.

Auto seisuaaja eest kauba mahalaadimisel ja taara pealeladimisel üle lubatud ajanormi maksab "ostja" trahvi seadusandluses ettenähtud määrades.

§ 6.

Kauba transpordikulude katteks tasub "ostja" "hankijale" veokulu _____ kop. dekaliitrit.

Taara tagasivedu "ostjalt" "hankijale" toimub tsentraliseeritud korras kaupa kohaletoimetanud autoga "hankija" kulul. "Ostja" algatusel taara tagastamine auto- jm. transpordiga võib toimuda ainult igakordsel "hankija" nõusolekul.

Taara veokulude katteks taara kokkuostupunktidest "ostja" lattu tasub "hankija" "ostjale" _____ kop. dekaliitrit.

§ 7.

"Ostja" keeldumisel temale fondi alusel väljastatud kauba vastuvõttust, tasub "ostja" hankijale trahvi 5% väljaveetud kaupade maksumusest ja lisaks tekitatud kahju osas, mis ei ole kaetud trahviga (transpordi-, ümberadresseerimis-, tagasiveo-, riknemis-, külmumis- jne. kulud).

§ 8.

"Ostja" algatusel astuvad käesoleva lepingu osalisteks järgmised isemajandavad ettevõtted:

_____ (Mielik nimetus, posti- ja laadimisaadress, s. h. taara peale-

_____ laadimiskohad, panga rekvisiidid)

§ 9.

Kaupa hangitakse taaras, mis peab vastama järgmistele tehnilistele tingimustele:

pudelid 0,33 l	ENSV VST 162-84
	ENSV 21-11 TK 10-84
pudelid 0,5 l	GOST 10117-80
purgid 3 l	GOST 5717-81, GOST 24639-81
kastid	ENSV VST 370-77

GOST 17358-80

GOST 13358-72 nr. 2, GOST 11354-82

vaadid

GOST 23228-78

§ 10.

Tagastatav mittestandardne kastitaara ei kuulu vastuvõtmisele. Tagastatava taara kvaliteediline vastuvõtmine toimub "hankija" laos, kus vormistatakse vastuvõtuaktid ja kviitungid, millised saadetakse "ostjale" kolmandal päeval pärast akti koostamist. Vastuvõetud kvaliteetse taara maksumus hüvitatakse "ostjale" järgmise toodangu arve-maksunõudega või makskorraldusega.

Tehasesse saadetud mittekõlblikud pudelid (kildudega, täketega, tehniline taara jne.) on "ostja" kohustatud ära viima tehasest 7 päeva jooksul pärast akti koostamist. Nimetatud tähtaja möödumisel mittekõlblikud pudelid hüvitatakse ja "ostja" kaotab õiguse nende tagasisaamiseks.

§ 11.

Vaatide tagastamisel on "ostja" kohustatud saatelehele märkima vaatide koguse, numbrid ning sertifikaatide numbrid ja kuupäevad. Metallvaadid on "ostja" kohustatud tagastama koos keermestatud polüetüleenkorkidega. Vastasel juhul loetakse vaadid mittekomplektseteks ja "hankija" rakendab sanktsioone.

Tagastatav vaaditaara peab olema pestud ja punniavad punnidega suletud. Nimetatud nõude mittejärgimisel hüvitab "ostja" "hankijale" vaatide pesuga seotud kulud rubla 0,60 iga vaadi kohta.

§ 12.

Taara tagastamine toimub kehtestatud vormikohaste kaubatranspordi saatelehtedega nõuetekohaselt äidetuna. Vastasel korral maksab "ostja" "hankijale" trahvi rbl. 7.- iga dokumendi eest.

§ 13.

"Ostja" tasub "hankijale" tagastatava puutaara pealt kauba väljastamisel iga käibe puutaara pealt remondikuludeks 1,0% tagatishinnast.

§ 14.

Hangitava kauba eest tasutakse hinnakirja 015-15 01.01.85. a. hindade alusel.

Arvestades hangitava kauba maksumust määratakse lepingu hind kindlaks igas kvartalis poolte vahel kooskõlastatud spetsifikatsioonidega.

§ 15.

Arve-maksunõuded esitatakse inkassoks "ostja" poolt tegelikult vastuvõetud kauba kogustele, kui "ostja" lisab kaubatranspordi saatelehtedele nõuetekohase ja "hankijaga" kooskõlastatud akti ülenormatiivse purunemise või väljavoolamise kohta.

Akti puudumisel ja ka puudujäägi avastamisel esitatakse maksunõuded inkassoks kaubatranspordi saatelehtedega väljastatud kauba kogustele ja kahjude sissenõudmine toimub pretensiooni korras.

§ 16.

Lepingus reguleerimata jäänud küsimused lahendatakse NSVL Ministrite Nõukogu poolt 10.02.81. a. määrusega nr. 161 kinnitatud "Tarbe-

kaupade hangete põhimääruse", "Veini, likööri- ja viinatoodete, mineraalvee, õlle ja mittealkohoolsete jookide hanke eritingimuste", tootmistehnolise otstarbega toodangu ja rahvatarbekaupade koguselise ja kvaliteedilise vastuvõtmise korra juhendite P-6 ja P-7 (kinnitatud NSVL Riikliku Arbitraaži poolt vastavalt 15.06.1975. a. ja 25.04.1966. a. koos järgnevate muudatuste ning täiendustega) ja muu kehtiva seadusandluse alusel.

§ 17.

Käesolev leping on kehtiv alates allakirjutamisest kuni 31.12.1990. a. ja on koostatud kahes eksemplaris, millest kumbki lepingupool saab ühe eksemplari. Kui käesoleva lepingu lõppemisel ei ole sõlmitud uut lepingut, pikeneb kaubafondide olemasolul leping automaatselt kuni uue lepingu sõlmimiseni.

§ 18.

Erikokkulepped: _____

Lepingupoolte aadressid ja rekvisiidid:

"Hankija" 202400 Tartu, Tähtvere tn. 56/62
a/a. nr. 10351001 NSVL RP Tartu osakond.

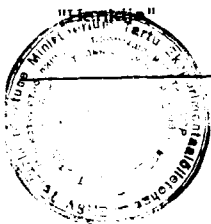
"Ostja" postiaadress:

postiindeks:

a/a. nr.

telefon:

"Ostja"



Linna pandimaja

tüüpõhikiri

Kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu
30. detsembri 1974.a. määrusega nr. 535
ENSV ÜVT.-1975.- Nr.4.- Art. 23.

I. Üldsätted

1. Elanikele koduse majapidamise ja isikliku kasutamise esemete hoidmise ning nimetatud esemete pantimise tagatisel laenu saamise võimaldamiseks organiseerib linna täitevkomitee kehtestatud korras linna pandimaja.

2. Pandimaja on riiklik ettevõte, kes allub vahetult linna täitevkomitee kommunaalmajanduse osakonnale (valitsusele) ning tegutseb isemajandamise alusel.

3. Kodanikelt hoiule või pandiks võetud esemete eest vastutab pandimaja materiaalselt esemete kogu hindesumma ulatuses.

Hoiule või pandiks võetud esemed peab pandimaja kliendi kulul kindlustama nende maksumuse täies ulatuses hinde järgi.

4. Pandimajal on päevast, mil linna täitevkomitee on kinnitanud kehtestatud korras tema põhimääruse, juriidilise isiku õigused.

5. Pandimajale kinnitatud põhi- ja käibevahendid moodustavad tema põhikirjafondi, mille suurus peegeldub pandimaja bilansis.

Pandimajal on õigus kasutada kehtestatud korras NSVL Riigipanga krediiti.

6. Elanike paremaks teenindamiseks esemete hoiule vastuvõtmisel organiseerib pandimaja vastuvõtupunkte ja teenindusbüroosid esemete

hoiulevõtmiseks kodudest, mille eest võetakse teenusetasu Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Hindade Komitee poolt kinnitatud määrade järgi, välja arvatud väärismetallidest ja -kividest tooted, mida võetakse hoiule üksnes pandimaja ruumes.

7. Pandimaja, kes teostab operatsioone väärismetallide ja -kividega, peab olema registreeritud NSVL Rahandusministeeriumi Tallinna Proovi- valve Inspeksioonis.

8. Pandimaja hoiule antud või panditud esemeid võib ilma omaniku nõusolekuta ära võtta ainult tsiviil- või kriminaalasjas jõustunud kohtuotsuse või uurimisorganite määruse alusel. Sel juhul nõutakse pandimajast saada olevad summad sisse kehtestatud korras.

9. Pandimajal on Eesti NSV riigivapi kujutise ja oma nimega pitsat.

II. Pandimaja operatsioonid

10. Pandimaja teostab järgmisi operatsioone:
võtab kodanikelt hoiule koduse majapidamise ja isikliku kasutamise esemeid;

annab kodanikele laenu koduse majapidamise ja isikliku kasutamise esemete pantimise tagatisel.

Linna täitevkomitee määrab kindlaks nende esemete loetelu, mida pandimaja ei võta hoiule ega pandiks.

Pandimaja ei tohi anda laenu välisvaluuta ja väärtpaberite, tooraineks, jäätmeteks või tootmistehnilise otstarbega esemeteks olevate väärismetallide ja -kivide pantimise tagatisel.

11. Pandimaja annab rahalist laenu tähtajaga üks kuni kolm kuud. Selle tähtaja möödumisel antakse üks soodustuskuu pandi väljaostmiseks.

Üksikutele juhtudel on pandimajal õigus pantija kirjaliku avalduse alusel, mõjuvate põhjuste korral pikendada laenu kustutamise tähtaega veel kuni kolmeks kuuks.

12. Pandimaja võtab esemeid hoiule tähtajaga kuni kuus kuud. Selle tähtaja möödumisel võidakse hoidmise tähtaega omaniku põhjendatud avalduse alusel pikendada veel kuni kuueks kuuks.

13. Pandimajal ei ole õigust hoiule antud või panditud esemeid kasutada või anda neid kasutamiseks mis tahes ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele või kodanikele. Hoiule antud või panditud esemeid tuleb hoida pandimaja ruumes nõuetekohastes tingimustes.

14. Pandimaja poolt pandi vastu antav laen ei tohi ületada 75 protsenti panditavate esemete hindesummast.

Väärismetallidest ja -kividest toodete pantimise tagatisel võib pandimaja anda laenu kuni 90 protsenti hindesummast.

15. Ühele pandipiletile antava laenu piirsumma ei tohi ületada 250 rubla.

16. Esemete hoidmise eest võtab pandimaja tasu vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Hindade Komitee kinnitatud hinnakirjale.

17. Pandimajja hoiule antavad või laenu saamiseks panditavad isikliku kasutamise ja koduse majapidamise esemed hindab pandimaja poolte kokkuleppel.

Väärismetallidest ja -kividest tooted hinnatakse kehtivate riiklike hinnete alusel.

Väärismetallidest ja -kividest tooteid võetakse hoiule ja hoitakse vastavalt ENSV Kommunaalmajanduse Ministeeriumi kinnitatud juhendile.

18. Esemete hoiulevõtmisel annab pandimaja nimelised hoiukviitungid. Laenu andmisel antakse nimelised pandipiletid.

Pandimaja poolt antavate hoiukviitungite ja pandipiletite vormi määrab kindlaks ENSV Kommunaalmajanduse Ministeerium kooskõlastatult ENSV Rahandusministeeriumiga.

19. Nimeliste hoiukviitungite ja pandipiletite edasiandmine teistele isikutele ühes õigusega saada pandimajast kätte hoiule antud või panditud esemed võib toimuda kehtestatud korras üksnes nende omaniku volituse alusel.

20. Pandimajja hoiule antud või panditud esemete hoiukviitungi või pandipileti kaotsimineku korral antakse nende omanikule tema kirjaliku avalduse põhjal dublikaat omaniku isikut tõendava dokumendi esitamisei pandimajale.

21. Esemete hoiutasu, kindlustusmaksu ja laenuprotsendid võtab pandimaja laenu kustutamisel või esemete hoiult võtmisel kogu aja eest, mil esemed on pandimajas olnud. Arveldused tehakse iga terve poolkuu eest.

22. Hoiule antud esemete hoiult võtmisest kõrvalehoidumise korral on pandimaja kohustatud hoiutähtaja möödumisel hoidma neid kolme kuu jooksul. Selle tähtaja möödumisel annab pandimaja tagasinõudmata esemed üle kaubandusorganisatsioonidele müümiseks kehtestatud korras.

23. Kui eseme pandimajas pantimisega tagatud laenu ei kustutata ettenähtud tähtajal, annab pandimaja ühe soodustuskuu möödumisel need esemed üle kaubandusorganisatsioonidele komisjonilepingu alusel müümiseks nende tegeliku maksumuse järgi, kuid mitte alla määratud hinna.

Kui kaubandusorganisatsioonid ei võta eset müümiseks pandimaja poolt kindlaksmääratud hinde järgi, nõuab pandimaja eseme omanikult sisse temale antud laenu koos protsentidega ja muud kulud korras, mis on seaduses ette nähtud kahju sissenõudmiseks tähtaja mööda lasknud võlgnikult.

24. Väärismetallidest ja -kividest tooted, mida omanik ei ostnud välja, peab pandimaja andma riiklikku fondi kehtestatud korras.

25. Esemete müümisest saadud summast kustutatakse hoiutasu, antud laen koos protsentidega ning kindlustus- ja müügikulud, müümisest saadud summa jäägi aga tagastab pandimaja hoiukviitungi või pandipileti esitamisel nende omanikule.

Summade jäägid, mida ei ole välja nõutud kolme-aasta jooksul esemete müümise päevast arvates, kantakse riigieelarve tuludesse hiljemalt ühe kuu jooksul pärast nimetatud tähtaja möödumist.

26. Hoiul olevate või panditud esemete kaotsimineku või rikkemise korral hüvitab pandimaja nende esemete omanikule nende maksumuse

pandipiletis või hoiukviitungis märgitud esemete täies hindesummas, kusjuures rikutud ese läheb pandimaja omandusse selle realiseerimiseks.

Eseme omanikuga kooskõlastatult tagastatakse osaliselt rikutud ese omanikule ühes temale tekitatud kahju hüvitamisega.

27. Pandimajja võetavate väärismetallidest toodete proovi määramiseks vajalikud reaktiivid saab pandimaja NSVL Rahandusministeeriumi Tallinna Proovivalve Inspeksioonist.

28. Väärismetallidest toodete vastuvõtmisel tekkivad jäätmed (esemete viilimisest ja kaabitsemisest tekkiv puru, filterpaber jms.) tuleb igal aastal kokku koguda ja ära anda kehtestatud korras.

III. Linna pandimaja juhtimine

29. Pandimaja juhib juhataja.

30. Linna pandimaja juhataja nimetatakse ametisse linna täitevkomitee poolt. Pandimaja juhataja asetäitja ja pearaamatupidaja (vanemraamatupidaja) kinnitatakse pandimaja juhataja esildisel linna täitevkomitee kommunaalmajanduse osakonna (valitsuse) juhataja poolt.

Pandimaja juhataja kasutab kõiki õigusi ja täidab kohustusi, mis tulenevad pandimajale pandud ülesannetest:

esindab pandimaja ilma eri volitusega kõigis asutustes, ettevõtetes ja organisatsioonides ning kohtu- ja prokuratuuriorganites;

võtab tööle ja vallandab pandimaja töötajaid, välja arvatud juhataja asetäitja ja pearaamatupidaja (vanemraamatupidaja);

käsitab pandimaja kõiki vahendeid ja vara kehtivas seadusandluses ja pandimaja põhikirjas ettenähtud õiguste piires;

sõlmib kehtivas korras täieliku materiaalse vastutuse lepinguid pandimaja töötajatega, kes teostavad operatsioone väärismetallide ja -kividega ning muude materiaalsete väärtustega.

31. Pandimaja juhataja vastutab pandimajale kindlaksmääratud plaanide täitmise ja töödistsipliini eest, samuti sanitaar-, tuleohutus- ja muudest eeskirjadest, pandimaja tegevusega seotud määrustikest ja juhenditest kinnipidamise, töötajate ettepanekute, avalduste ja kaebuste vastuvõtmise ja ettenähtud tähtajal läbivaatamise eest, hinnakirjamajanduse korraldamise ning hindade ja tariifide õige rakendamise eest.

32. Rahalistele dokumentidele kirjutab alla pandimaja juhataja või tema asetäitja ja pearaamatupidaja (vanemraamatupidaja).

IV. Aruandlus ja revisjonid

33. Pandimaja operatsiooniaasta arvatakse 1. jaanuarist 31. detsembrini.

34. Raamatupidamisaruanded ja -bilansid koostatakse ja esitatakse kehtestatud korras.

Pandimaja aastaaruanded vaatab läbi ja kinnitab linna täitevkomitee kommunaalmajanduse osakond (valitsus).

35. Pandimaja finantsmajandusliku tegevuse dokumentaalrevisjone korraldatakse kehtestatud korras vähemalt üks kord aastas.

V. Pandimaja likvideerimine

36. Pandimaja tegevus likvideeritakse linna täitevkomitee otsusel kehtestatud korras.

Pandimaja likvideerimisel tuleb kindlaks määrata niisugune kord, mis tagaks pandimaja poolt vastuvõetud esemete tagastamise hoiukviitungites ja pandipiletites märgitud tähtaegadel, arvates juurde niihästi laenude ja teiste maksete tasumiseks pandimajale kui ka esemete müümisest laekunud summade saamiseks käesolevas põhikirjas ettenähtud soodustusaja.

Esemete müümisest laekunud summad, mis kuuluvad esemeid hoiule andnud või pantinud isikule, antakse hoiule notariaalkontori deposiiti pantija või esemeid hoiule andnud isiku nimele.

SISUKORD

I. ÜLDKÜSIMUSED

Riiklikust ettevõttest (koondisest).-

NSV Liidu seadus 30.juunist 1987.a.

4

Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 14.septembrist 1982.a. N°548

Vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtete, koondiste, organisatsioonide ja asutuste moodustamise, reorganiseerimise ja likvideerimise korra kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 26.märtsist 1984.a. N° 159

40

NLKP KK ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 17.juuli 1987.a. määruse N°821 "Meie majapidamiste süsteemi täiustamise ja nende poolt majanduse efektiivsuse suurendamisele avaldatava mõju tugevdamise kohta" kohta.- EKP KK ja ENSV Ministrite Nõukogu määrus 24.augustist 1987.a. N° 452

45

Kooperatsioonist NSV Liidus.-

NSVL seadus 26.maist 1988.a.

53

Kooperatiivide mõningate tegevusliikide reguleerimise kohta vastavalt NSV Liidu seadusele "Kooperatsiooni kohta NSV Liidus".- NSVL Ministrite Nõukogu määrus 29.detsembrist 1988

96

Elamukooperatiivi näidisühikute.-

Kinnitatud ENSV Ministrite Nõukogu

13.novembri 1987.a. määrusega Nr. 585

109

Noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivide moodustamise kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu, ENSV AÜN ja ELKNÜ KK määrus 3.juunist 1987.a. N° 312	117
Noorte tootmis- ja teeninduskooperatiivi näidispõhikiri	118
Individaalehitajate elamuehituskollektiivide põhimäärus.- Kinnitatud ENSV Ministrite Nõukogu 24.veebruari 1981.a. määrusega N° 110	125
Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariikliku Liidu põhikiri.- Vastu võetud ETKVL, 12.kongressil 28.jaanuaril 1989.a.	132
ETKVLi revisjonikomisjoni põhimäärus	149
Kodanike ja ettevõtete, asutuste, organisatsioonide vahel 5000 rubla ületavas summas tehingute sooritamise ja tuludeklaratsioonide esitamise korra kohta.- NSVL Rahandusministeeriumi, NSVL Riigipanga, NSVL Kaubandusministeeriumi ja NSVL Justiitsministeeriumi juhend 05.juulist 1986.a.	153
Elamu vóórandamise leping voliniku kaastegavusel (näidis)	157
Volikiri (näidis)	158
Tehingute kohta valuutaväärtustega NSV Liidu territooriumil.- NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 30.novembrist 1976.a.	159

Ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise põhimäärus.- Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu määrusega 16.septembrist 1982.a. N° 865

162

Kodanike ja organisatsioonide au ja vääriskuse kaitset käsitleva "NSV Liidu ja liiduvabariikide tsiviilseadusandluse aluste" §7 kohaldamisest kohtupraktikas.- NSVL Ülenkohtu plenumi määrus 17.detsembrist 1971.a. N° 11

177

Seadusandluse kohaldamine kodanike ja elamukooperatiivide vaidlusasjade arutamisel kohtutes.- NSVL Ülenkohtu plenumi määrus 3.veebruariist 1988.a. N° 1

178

II OMANDIÕIGUS

Raamatupidamisaruannete ja -bilansside määrustik.- Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu määrusega 29.juunist 1979.a. N°633

184

Konfiskeeritud ja peremehta vara, pärimisõiguse alusel riigile üleläänud vara ja peitevara arvelevõtmise, hindamise ja realiseerimise korra määrustik.- Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu määrusega 29.juunist 1984.a. nr. 683

200

Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide, asutuste, hoonete ja rajatiste üleandmise korra kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 22.juulist 1980.a. N° 485

204

Ettevõtete, koondiste, organisatsioonide asutuste, hoonete ja rajatiste üleandmise

korra määrustik.- Kinnitatud NSVL Minist- rite Nõukogu määrusega 16.oktoobrist 1979.a. nr. 940	206
Mittetõiste tulude saamise vastu peetava võitluse tõhustamisest.- NSVL Ülemnõu- kogu Presiidiumi seadlus 23.maist 1986.a.	211
Mittetõiste tulude saamise vastu peetava võitluse tõhustamise abinõude kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 16.juunist 1986.a. N° 317	212
Individuaalsest teisest tegevusest.- NSVL seadus 19.novembrist 1986.a.	216
Individuaalse teise tegevuse kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 7.aprillist 1987.a. N° 171	226
Individuaalse töö liikide loetelu ja patendimaksude suurused.- Tartu Rajooni RSN TK otsus 15.detsembrist 1988.a. N°308	231
Kodanikele traktorite ja veoautode reali- seerimise kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 3.märtsist 1988.a. N° 109	235
Talumajapidamise arendamise esmaste abi- nõude kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 16.veebuarist 1989.a. nr. 71	236 •
Seoses maa äravõtmisega riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks kodanikele kuuluvate elamute, muude ehitiste ja rajatiste maksumuse hüvitamise ning nende kodanike elamispiinnaga varustamise	

korra kohta.- ENSV Ministrite Nõukogu määrus 28.novembrist 1983.a. N° 596	245
Kohtupraktikast vaidlustes isikliku omandiõiguse üle elamule.- ENSV Ülem- kohtu pleenumi määrus 13.augustist 1980.a. N° 3	248
Seadusandluse kohaldamisest vara ares- tist vabastamise (Üleskirjutusest vabas- tamise) asjade arutamisel kohtuis	251
III KOHUSTISÕIGUS	
Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste poolt pretensioonide esitamise ja läbi- vaatamise ning majanduslepingutega seotud lahkarvamuste reguleerimise korra põhi- määrus.- Kinnitatud NSVL Ministrite Nõu- kogu määrusega 17.oktoobrist 1973.a.	254
Kapitaalehituse tööettevõtu lepingute eeskirjad.- Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu määrusega 26.detsembrist 1986.a. N° 1550	260
Tarbekaubahangete põhimäärus.- Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu määrusega 25.juulist 1988.a. N° 830	264
Hankaleping (näidis)	280
Linna paadimaja tüüppõhikiri.- Kinnitatud ENSV Ministrite Nõukogu määrusega 30.detsembrist 1974.a. N° 535	287